

Tapahtumia 1973

Toimintasuunnitelma vuodelle 1973: SIL palkkaa laskuvarjotoiminnan ohjaajan...

LuKT oli edellisten vuosien aikana tuskaantunut määräysvalmisteluun ja lausuntojen valmisteluun ilmailuviranomaiselle. Koettiin, että se työllisti liikaa vapaaehtoista luottamusmiesorganisaatiota. Päätettiin, että asiaan pitäisi saada korjaus. Korjaavana toimenpiteenä SIL hyväksyi joulukuussa 1972 pidetyssä vuosikokouksessaan toimintasuunnitelman vuodelle 1973. Siinä muun muassa seuraava kirjaus:

”Keskusjärjestön osuus laskuvarjourheilussa on ohjaava ja kehittävä. Tämä toteutetaan toisaalta laskuvarjourheilun keskustoimikunnan, LuKT:n, toimintana ja toisaalta keskustoimiston virkailijoiden työskentelynä. Viimemainittua toimintaa pyritään kehittämään palkkaamalla aluksi osapäivätoiminen laskuvarjourheilun ohjaaja. Hänen työkenttään tulee olemaan koulutusohjeiden laadinta yhteistyössä LuKT:n ja viranomaisen kanssa, yhteydenpito jäsenyhdistyksiin laskuvarjohyppyjä koskevista asioista sekä SIL:n hyppukurssitoiminnan järjestäminen.”

Edellä mainitusta kurssitoiminnasta oli suunnitelmassa täsmennys:

”SIL:n kurssitoiminta laskuvarjohyppijien alalla käsittää hyppymestarikoulutuksen. Lisäksi järjestetään tarpeen mukaan muita kursseja.”

Laskuvarjoasiantuntijan palkkausasia käsiteltiin monin tavoin ja useissa eri yhteyksissä vuoden 1973 aikana. Erityisesti vuoden kaksi onnettomuutta korostivat ammattimaisen osaajan tarvetta ja merkitystä urheilulle. Helmikuun lopulla Suomen Laskuvarjokerho julkaisi jäsentiedotteessaan, että *”...puolipäivätoiminen laskuvarjotoiminnanohjaaja saa paikan...”* Lisätietoja oli saatavissa SIL:sta tai LuKT:n puheenjohtaja **Jorma Malilta**.

Suomen Ilmailuliitto ja Ilmailuhallitus suunnittelivat yhteistä toimihenkilöä, joka olisi puolet ajasta viranomainen ja toisen puolen ajasta liiton virkailija. Tätä tarkoitusta varten SIL ja LuKT etsivät sopivaa henkilöä toimeen. Puolipäiväinen tehtävä ei ilmeisesti ollut riittävän houkuttava, hakijoita ei ilmaantunut. Muutamit LuKT:n jäsenetkin pohtivat omia mahdollisuuksiaan, mutta ilmeisesti epämääräinen tehtävä ei houkuttanut. LuKT:n toive kuitenkin oli, että toimi voitaisiin saada täytettyä 1.1.1974 alkaen.

Suomen Laskuvarjokerhosta Helsingistä löytyi lopulta kiinnostunut ehdokas, joka oli jo ainakin alustavasti suostunut tehtävään. Hän oli puolustusvoimien palveluksessa, mutta saikin samaan aikaan komennuksen YK-tehtäviin, jonka vuoksi hän päätti kieltäytyä SIL:n tehtävästä.

Vuoden lopulla kävi ilmi, että Ilmailuhallituksen seuraavan vuoden budjetissa olisi varoja kahden teknikkotoimisen henkilön palkkaamiseen. Näistä toinen voisi olla laskuvarjomies. Suunnitelmat eivät lopulta toteutuneet vielä vuonna 1973, ei liitossa eikä viranomaisessa. Seuraavana vuonna Ilmailuhallitus palkkasi laskuvarjomiehen. Ilmailuliiton osalta asia konkretisoitui vasta 1975, jolloin se muutaman vuoden ponnistelujen jälkeen palkkasi kokopäivätoimisen laskuvarjotoiminnanohjaajan.

Suomen Ilmailuliitto ry: Toimintasuunnitelma vuodelle 1973

Suomen Laskuvarjokerho ry: SLK:n Para-Paperi No.1/26.2.1973

Suomen Ilmailuliitto ry: LuKT:n pöytäkirja 29.9.1973, LuKT 9/1973

Suomen Ilmailuliitto ry: LuKT:n pöytäkirja 27.10.1973, LuKT 11/1973

Suomen Ilmailuliitto ry: LuKT:n pöytäkirja 24.11.1973, LuKT 12/1973

Ilmailu 10/1973

Suomen Laskuvarjokerholle Pilatus Porter

Suomen Laskuvarjokerhon aikaisempi hyppykone Cessna 195 ”Sierra-Echo” (OH-CSE) oli romuttunut edellisen vuoden heinäkuussa pakkolaskussa. Sen tilalle SLK vuokrasi Kunnallistekniikka Oy:ltä kartoituskäytössä olleen Pilatus Porter PC 6 tyyppisen hyppykoneen tunnukseltaan OH-POA. Kone oli oivallinen, jonka vuoksi se päätettiin ostaa kerholle omaksi.

Hankkeen puuhamiehenä on erityisesti mainittu kerhon innokas hyppypilotti, ilmavoimien ohjaajakurssilla Kauhavalla lentokoulutuksensa aikanaan saanut **Seppo Laitakari**. Kauppaan sisältyi myös viiden ohjaajan tyyppikoulutus. Kerho antoikin täyden tunnustuksen pätevistä tyyppikoulutuksesta Kunnallistekniikka Oy:n

pilottina toimineelle **Kalevi Nordmanille**. Mies onkin tuttu tämän historian aikaisemmista tarinoista, koska hän toiminut hyppypilottina muutamilla korkeusennätyshypyillä, joissa käytettiin samaa lentokonetta.

Pilatus Porteriin sopi seitsemän hyppääjää, joten se tehokkaana nousijana oli aiempaan Cessna 195:een verrattuna todella erinomainen hankinta.

SLK: Pilatus Porter kolmisen vuotta kaupan solmimisen jälkeen: 24.5.1976, Malmin kentän yläpuolella. Pekka Oran uloshyppy Porterista, koneesta kurkistaa Lauri Oksanen. Kuva: Jorma Öster via Lauri Oksanen

Kone oli kuitenkin jo ennen virallista kauppaa kerhon käytössä, koska asia oli noteerattu tapahtuneena tosiasiassa jo marraskuun 1972 lopulla olleessa LuKT:n kokouksessa, vaikka kaupan virallinen päivämäärä oli kerhon historiikin mukaan 1.2.1973.

Laskuvarjourheilu 2/1979

25, Suomen Laskuvarjokerho (Suomen Laskuvarjokerho, Litocenter Oy, Tampere, 1985)

Suomen Laskuvarjokerho ry: Vuosikertomus 1973

Eero Kausalainen 4.5.2020

LuKT kevättunnelmissa

LuKT:n talvehtiminen oli ilmeisesti sujunut hyvin, koska se nousi talviunestaan helmikuun alussa, virkeänä ja viisaana, kuten aina, vaikkakin parilla jäsenellä talviuni kesti koko kevätkauden. Kevään aikana keskuskomitea piti viisi kokousta. Tärkeimpien kokouksessa käsiteltyjen aiheiden kertaus antaa kuvan, mitkä asiat olivat keskusjohdon mielestä tärkeitä kevään 1973 aikana.

Keskustoimikunnan kokonaisuuppiluku säilyi ennallaan, kolmetoista henkilöä ja SIL:n osoittama virkailijasihtööri. Uutena nimikkeenä oli kuitenkin ensimmäistä kertaa, SIL:n sääntömuutoksen mukaisesti varapuheenjohtaja. Sellaista ei ennen ollut, ainakaan virallisesti. Uusien sääntöjen mukaisesti kaikille keskustoimikunnille

valittiin ilmailuliiton syyskokouksessa puheenjohtajan lisäksi myös varapuheenjohtaja. Jäsenet valitsi LuKT:n puheenjohtaja, neuvoteltuaan ensin itsensä kanssa, yksimielisesti. Valinnassa toki otettiin myönteisellä tavalla huomioon kerhojen tai laskuvarjokansan oman syystapaamisen ehdottamat henkilöt. Liiton hallitus muodollisesti vahvisti puheenjohtajan laatiman nimilistan, sitä tälläkään kerralla muuttamatta.

Toimikuntaan kuuluivat vuonna 1973:

Puheenjohtaja	Valtiotieteen maisteri	Jorma Mali	Helsinki
Varapuheenjohtaja	Diplomi-insinööri	Timo Nieminen	Vaasa
Jäsenet	Edustaja	Erkki Hakanen	Lahti
	Varastonhoitaja	Rauno Härkönen	Imatra
	Opiskelija	Markku Jääskeläinen (U)	Kouvola
	Insinööri	Seppo Kokkonen	Turku
	Edustaja	Ralf Norra	Helsinki
	Palomies	Tapio Satamo	Oulu
	Lennonjohtaja	Paavo Seiro (U)	Helsinki
	Kapteeni	Heikki Siirpää	Utti
	Teknikko	Antero Takkala (U)	Kuopio
	Liikkeenharjoittaja	Harri Toivonen	Tampere
	Herra	Eero Ylinen	Helsinki
SIL:n nimeämä sihteeri	Lentotoiminnanohjaaja	Jaakko Kaskia	Helsinki

Kokousosanottajien valinta ei ehkä ollut kaikilta osin täysin onnistunut, koska osanotto kokouksiin jäi kevään aikana melko vajaaksi. Kolmestatoista jäsenestä osallistui kevätkauden viiteen kokoukseen seitsemän tai kahdeksan per kokous, keskimäärin 7,6 jäsentä eli 58,5 %. Jäsenistä kaksi ei osallistunut yhteenkään kevään kokouksista ja yksi vain yhteen. On kuitenkin huomattava, että osalla jäsenistä oli melko pitkä matka kokouspaikalle SIL:n toimistoon Malmin kentälle, eikä kaikkien kotipaikoilta ollut Finnairin lentoja (vrt. vapaaliput) Helsinkiin.

LuKT:n työkausi alkoi 3.2.1973 SIL:n toimistossa Malmin kentän ”pyöreellä” pidetyllä ensimmäisellä kokouksella. Tämän kokouksen johti varapuheenjohtaja Nieminen. Uusi vakanssi oli tarpeen jo ensimmäisessä kokouksessa, koska puheenjohtaja Mali oli sairauden vuoksi estynyt osallistumaan.

Kokouksessa pohdittiin *Thunderbow* liitovarjojen käyttöön esitettyjä käyttörajoituksia. **Kari Puhakka** Suomen Laskuvarjokerhosta oli kutsuttu kokoukseen LuKT:n ulkopuolelta keskustelemaan aiheesta, asiaa pohdittiin hänen aloitteestaan Kirjallisesta aineistosta ei kuitenkaan ilmennyt, missä tällaisia rajoituksia on esitetty ja miksi. Ehkä sillä ei ole väliäkään, koska LuKT päätti keskustelujen jälkeen yksimielisesti, ”...että TB-varjo tulisi käytön suhteen asettaa samaan luokkaan, kuin PC-varjot. Käsikirjaan tutustumista LuKT pitää kuitenkin tärkeänä, mutta rajoitukset hyppykorkeuden ja hyppykokemuksen suhteen tulisi poistaa.” Tähän aikaan sekä PC, että myös muut samantyyppiset laskuvarjot luokiteltiin liitovarjoiksi, vaikka ne olivat pyöreäkupuisia, eivätkä mitenkään muistuttaneen nykyisin tunnettuja patjavarjoja.

Luokkahakemusten määrä oli edellisen vuoden lupakirjauudistuksen jälkeen romahtanut, mitä LuKT piti huonona asiana. LuKT arveli, että ”...ehkä myös arvostus merkkejä kohtaan yleensä on laskussa...” Merkkejä kuitenkin olisi hyvä suorittaa ja hakea ”niiden PR-vaikutuksenkin takia”. Pohdinnoissa päädyttiin siihen, että kiinnostus luokkiin saattaisi lisääntyä, jos luokat ja lupakirjauudistukset jollakin tavalla yhdenmukaistettaisiin ja luokkia markkinoitaisiin paremmin. LuKT:n jäseniä – erityisesti jäsen Niemistä – pyydettiin pohtimaan asiaa seuraavaan LuKT:n kokoukseen mennessä.

Vuoden 1972 ohjelmaan kuulunutta tasavallan toista valtakunnallista hyppymestarikurssia ei voitu pitää osanottajien puutteen vuoksi. Nyt päätettiin yrittää uudelleen. Kurssin päätettiin järjestää kesäkuun 1973 alussa. Päätettiin laittaa Ilmailu-lehteen ilmoitus kurssinvetäjän palkkaamiseksi. Pöytäkirjan kirjauksen mukaan ”...huhupuheen mukaan Utista olisi **Eero Kausalainen**-niminen hyppymestari ilmaissut jo halukkuutensa... Kevään seuraavissa kokouksissa mainittiin samaan asiaan liittyen myös henkilö **P. Kausalainen**, jolla kuitenkin tarkoitettiin samaa henkilöä. Ajankohta ei lopulta sopinut E. eikä P. Kausalaiselle, mutta onneksi kurssille löytyi vetäjä muualta.

LuKT oli saanut käsiteltäväkseen kaksi lausuntopyyntöä hyppymestarikelpoisuuksia varten. Samanlaisia tuli myös kevään seuraaviin kokouksiin. LuKT päätti olla antamatta lausuntoa henkilöille, joita se ei tunne. Samalla päätettiin myös, että SIL ei tule vastaisuudessa antamaan puoltavia lausuntoja henkilöille, jotka eivät ole käyneet SIL:n hyppymestarikurssia. Ilmailuhallitus ei myöntänyt hyppymestarin valtuutusta henkilöille, joita LuKT ei puoltanut. Viranomaisen kanta tuli esille myös kirjallisena erään hyppääjän hakiessa seuraavassa kuussa valtuutusta ilman LuKT:n puolta. Ilmailuhallituksen kirjeessä – jonka allekirjoittaja oli LuKT:n jäsen, lennonjohtaja ja ilmailuhallituksen tarkastaja Paavo Seiro – kerrottiin tämä kanta kirjallisesti

LuKT:n oululainen jäsen Satamo esitteli LuKT:lle metsäpalojen sammutukseen osallistuvien savuhyppääjien koulutusohjelmaa, johon hän toivoi LuKT:n puoltavaa lausuntoa. Vaikka kysymyksessä ei ollut laskuvarjourheilu, LuKT käsitteli asiaa, koska se edusti siviilipuolella parasta asiantuntemusta hyppyasioissa. Koulutuksen ja toiminnan erityispiirre oli hyppyjen suoritus tarkoituksellisesti maastoon tavanomaisen lentokentän kokoisen ”aakeen laakeen” sijasta.

Laskuvarjojääkärikoulun laskuvarjopakkaamon johtaja sotilasteknikko **Jorma Korhonen** oli tiedustellut LuKT:n kantaa ehdotukseen, että kaikissa laskuvarjoissa apuvarjon halkaisijan olisi oltava vähintään 40 tuumaa. LuKT ei välittömästi lämmennyt asialle, koska sen käsityksen mukaan joissakin varjotyypeissä valmistaja kieltää käyttämästä niin suuria apuvarjoja. LuKT otti jatkoajan ja palasi seuraavassa kokouksessaan asiaan saatuaan jäsen Toivoselta tarkempia selvityksiä. Asiaan palattiinkin pöytäkirjausten mukaan: seuraavasti

”...markkinoilla on erittäin laaja ja monipuolinen kokoelma apuvarjoja ja että mitään absoluuttista totuutta [apu]varjon koon suhteen on vaikea löytää. Suurempia apuvarjoja voidaan tietenkin varjon avautumisen nopeuttamiseksi suositella, mutta määrääminen näyttää vaikealta.

Apuvarjon koon tutkiminen ylittää LuKT:n käytännölliset mahdollisuudet ja taitaa ylittää muidenkin suomalaisten instanssien mahdollisuudet.”

LuKT aloitti vuoden 1973 todella kiihkeästi, sillä vuoden toinen kokous pidettiin vain kolmen viikon kuluttua, 24.2.1973. Tällä kerralla puheenjohtaja oli jo noussut sairastuoteeltaan ja oli taas tiukasti ohjauspunoksissa. Kokouksen keskeinen teema oli kilpailutoiminta: pääosa kokouksen asioista liittyi kotimaiseen tai kansainväliseen kilpailutoimintaan.

Oulun SM-kilpailun sääntöjä viilattiin ja tarkennettiin edellisessä kokouksessa käsiteltyä siten, että kilpailujen läpiviennin varmistamiseksi tilanteessa, jossa osanottajia tulee kovin paljon, asetetaan karsintarajoja. Henkilökohtaisessa tarkkuushypyssä kolmen kierroksen jälkeen jatkaa 60 parasta ja kuudennen kierroksen jälkeen jatkaa 30 parasta kilpailijaa. Joukkuetarkkuudessa suoritetaan neljä hyppyä. Taitohypyssä karsitaan kolmen kierroksen jälkeen, jolloin 15 parasta jatkaa kilpailun loppuun saakka (5 kierrosta).

Vuoden 1973 PM-kilpailut järjestetään Suomen Immolassa Imatran Ilmailukerhon hoitaessa käytännön järjestelyt. Kilpailijoiden majoituspaikaksi oli suunniteltu Kaakkois-Suomen Rajavartioston tiloja, jotka sijaitsivat käytännöllisesti katsoen lentokenttäalueella. Edustusmiehistö **Esko Lehtinen**, Imatran Ilmailukerhon puheenjohtaja, ja SIL:n lentotoiminnanohjaaja Jaakko Kaskia olivat käyneet Rajavartioston komentajan puheilla järjestelyasioiden sujuvoittamiseksi. Kenraali **Ylirisku** ja edustamansa laitos suhtautuivat kisojen järjestämiseen Immolassa suopeasti, mutta ulkomaalaisten joukkueiden jäsenten – joukossa todennäköisesti myös sotilashenkilöitä – majoittumista toimivan rajavartioyksikön tiloissa ei voitu hyväksyä. Sen sijaan kilpailijoiden ruokailu voitaisiin hoitaa varuskunnan ruokalassa.

PM-joukkueeseen päätettiin nimetä SM-kilpailujen taitohypyn kolme parasta ja loput neljä tarkkuushypyn parimmuuden perusteella. Joukkueenjohtajan löytäminen tuotti LuKT:lle vaikeuksia koko kevään ja alkukesän ajan. Lopulta asian ratkaisi onni onnettomuudessa: potentiaalinen edustusjoukkueen kilpailija Tapio Satamo loukkasi epäonnekseen jalkansa, eikä voinut osallistua joukkueeseen kilpailijana, jolloin hän LuKT:n onneksi olikin sopiva ja vapaa mies joukkueenjohtajaksi.

LuKT käsitteli FAI:n laskuvarjokomitea CIP:n kokouksessa mukana olleen puheenjohtaja Malin esittelemänä ajankohtaisia asioita, jotka kaikki liittyivät FAI:n piirissä tapahtuvaan kilpailutoimintaan. Vuoden 1974 MM-kilpailu oli myönnetty Unkarin järjestettäväksi. Kansainvälinen politiikka alkoi kuitenkin hiipiä mukaan peliin. Unkarin järjestämisoikeus herätti huolta siitä, voisivatko kaikkien FAI:n jäsenmaiden edustajat saada viisumin ja

osallistua? ”Itäblokkiin” kuuluvat maat olivat yrittäneet saada suljettua rotusortoa harjoittavan Etelä-Afrikan ulos FAI:n kilpailuista. Järjestelyoikeus oli kuitenkin myönnetty sillä edellytyksellä, että kaikki jäsenvaltioiden liitot voisivat osallistua. Kisaisäntä Unkarin Ilmailuliitto luonnollisesti halusi järjestää kilpailut, mutta vielä CIP:n kokouksen aikoihin Unkarin valtion suhtautuminen huolestutti. Tulevina vuosina Etelä-Afrikkaan liittyviin kansainvälisen politiikan kysymykseen tultiin palaamaan monissa eri yhteyksissä. Aina ei ollut kivaa suomalaisil-lakaan...

FAI:n urheilusääntökokoelma Sporting Code oli uusittu. Säännöt olivat perustana myös suomalaiselle kilpailu-toiminnalle. Oli tarpeen saada suomennos, koska 1970-luvun alkupuolella oli aktiivikilpailijoiden ikäluokassa, silloisen koulujärjestelmän seurauksena, vielä kovin paljon henkilöitä, joilta eivät savon, pohjamaan ja imat-ran lisäksi vieraammat kielet taipuneet. Jäsen Nieminen lupautui suomentamaan teoksen.

Merkittävä tieto CIP:n kokouksesta oli, että relatiivihypyissä päätettiin alkaa järjestää MM-kilpailuja joka toinen vuosi, vuorovuosina taito- ja tarkkuushyppyjen MM-kilpailujen kanssa.

Oli kokouksessa sentään myös ei-kilpailuasias: esitys KAP-3 laukaisimen rekisteröinnistä ja tarkastuksesta. LJK:n kapteeni ja laukaisimen sielunelämän hyvin tunteva jäsen Siirpää ehdotti, että KAP-3 ja vastaavat va-rolaukaisimet rekisteröitäisiin ja tarkastettaisiin. Järjestödemokratian keskeisten periaatteiden mukaisesti LuKT antoi jäsen Siirpäälle tehtäväksi laatia asiaa koskeva esitys (ehdotus) ilmailuhallitukselle.

Vuoden kolmas kokous pidettiin 31.3.1973. Kokouksen alkuun käsiteltiin tavanomaiseen tapaan ajankohtaisia ilmoitusasioita. Utin Laskuvarjokerho oli palkannut päätoimisen toiminnanjohtajan. Pöytäkirjassa ei tehtävää kuvattu sen kummemmin, mutta asianomaisen **Risto Ylä-Outisen** oman kertomuksen mukaan hän oli sattumalta joutunut luopumaan edellisestä työpaikastaan ja oli vapaa kerhon toimiin. Tehtäviin kuului talviaikana kiertäminen Kouvolan seudun liikkeissä myymässä joulupukkihyppyjä sekä keräämässä mainoksia kerhon Kouvolaan ja sen ympäristöön jaettavaan joukkojulkaisuun. Keväällä hän valmisteli ULK:n hyppukurssien jär-jestämistä Kouvolan lähialueen paikkakunnilla sekä osallistui kouluttajana kerhon koulutustoimintaan. Toimin-nanjohtajan pesti jäi kuitenkin melko lyhytaikaiseksi.

Tampereen Laskuvarjokerhon kerrottiin ostaneen Porista Cessna-195 hyppykoneen, tunnukseltaan OH-CSB. Konekauppa toteutui kerhon historiikirjan mukaan 24.3.1973. Kone tuli jäämään kerhon toiminnassa lyhyt-ikäiseksi, sillä se tuhoutui laskussa Tampereen Härmälässä heinäkuun puolivälissä 1975. Satakunnan Lasku-varjourheilijat puolestaan olivat ostaneet ”Sierra Bravon” tilalle hieman pienemmän hyppykoneen, tyypiltään Cessna 172 FR. Ilmoitusasiana kuultiin myös mielenkiintoinen vertailuluku läntisestä naapurimaastamme: Ruotsissa oli hypätty vuonna 1972 kaikkiaan 10 800 hyppyä (Suomessa 1971 13 005 ja 1972 9 600).

LuKT oli jo aiemmassa kokouksessaan aloittanut ilmailumääräysten muutostarpeiden arvioinnin. Tässä ko-kouksessa kuulosteltiin työn edistymisen tilanteesta. Kukaan jäsenistä ei ollut saanut omaa osiotaan valmiiksi, joten mitään ei vielä voitu päättää. Käydyn keskustelun yhteydessä huomattiin, että Suomessa ei ole relatiivi-hypyistä mitään määräyksiä. Aiheeseen vihkiytynyt jäsen Ylinen sai tehtäväkseen laatia seuraavaan kokouk-seen määräysesityksen.

LuKT oli muutamassa kevään 1973 kokouksessa, myös tässä maaliskuun kokouksessa, käsitellyt savuhyp-pääjien koulutusohjelmaa. Lausuntoja olivat antaneet sekä LuKT että erikseen sen puheenjohtaja. Niiden pe-rusteella Ilmailuhallitus hyväksyi toimintaa harjoittavan Oulun Laskuvarjokerhon laatiman koulutusohjelman sekä myönsi kerholle koulutusluvan.

Tässä kokouksessa LuKT päätti puoltaa Kainuun Laskuvarjourheilijat ry:n hakemusta liittyä Suomen Ilmailuliit-ton jäsenkerhoksi. Mikään sääntö ei edellyttänyt jäsenhakemusten käsittelyä kerhon toimialaa edustavassa keskustuimikunnassa, joten puolto oli tarpeeton. Tämän käytännön ansiosta LuKT kuitenkin sai tiedon uusista laskuvarjokerhoista.

Vuoden neljäs kokous pidettiin 28.4.1973. Kokouksessa käsiteltiin ajankohtaisia kilpailuasioita. Ilmoitusasioina käytiin läpi saapuneita kilpailukutsuja. Jugoslavian Porto Rožissa oli tarkoitus järjestää lokakuussa hyppykil-pailut. Suomesta oli käynyt joukkue vastaavassa kilpailussa jo aikaisemmin. Päätöksiä ei tehty.

Itävallan ilmailuliitto oli lähettänyt kilpailukutsun ”laskuvarjohiihtäjille” vuoden 1974 maaliskuussa. Pöytäkirjaan asia oli kirjattu värikkäästi:

”...Jäsen Ylinen oli erittäin kiinnostunut Itävallan kisoista, johtuen kuulon mukaan siitä, ettei ole löytänyt ”pläköä” Malmilta? Taisipa jäsen Ylinen mainita, että Helsinki järjestää samantyylliset varjo-suksi (sauva) kisat Luostolla ensi talvena?”

Lajin nimeksi tuli Suomessa melko pian vakiintumaan lajin englanninkielinen nimi Para-Ski. ”Varjo-suksi” tai ”laskuvarjohiihto” tai muut vastaavat viritelmät katosivat hyppääjien sanastoista hyvin nopeasti. Itävallan kilpailut olivat yhdistetty kilpailu, jonka osalajeina olivat suurpujottelu ja tarkkuushyppy laskuvarjolla. Ylisen ehdotus Suomessa järjestettävistä kilpailuista otti tulta vasta muutamien vuosien kuluttua. Kansainväliseen Para-Ski kilpailuun Suomi osallistui ensimmäisen kerran kahden vuoden kuluttua tästä kokouksesta.

SM- ja PM-kilpailuihin liittyi molempiin pieniä ongelmia, joita kokouksessa pähkäiltiin. SM-isäntä Oulu ja PM-isäntä eivät olleet saaneet vielä aikaiseksi kisakutsuja, joilla erityisesti PM-kisojen osalta oli kiire, koska ne pitäisi lähettää SIL:n toimistosta edelleen pohjoismaille. Molemmissa kerhoissa kisajärjestelyt olivat kuitenkin aikataulussa. SM- kilpailuihin oli ylituomariksi tarjolla ruotsalainen kokenut tuomari **Rickard Henrysson**, mutta asia oli vielä hieman auki...

Jämin valtakunnallisen hyppymestarikurssin askelmerkit oli lopulta saatu kohdalleen. Kurssin vetäjäksi oli saatu Karhumäen kuuluisan ilmailusuvun nuorempi edustaja **Pekka Karhumäki** Hallista. Kurssille oli ilmoitautunut kymmenen oppilasta. Karhumäki oli laatinut kurssille koulutusohjelman, jossa tehtäisiin kymmenen tunnin työpäivä, kuten oli tehty jo ensimmäisellä kurssilla kaksi vuotta aikaisemmin. Kurssilla oli tarkoitus käyttää hyppymestarioppilaiden lisäksi myös tavallisia oppilaita, joita oppilashyppymestarit voisivat hyppymestariharjoituksissaan pudottaa. LuKT totesi ohjelman hyväksi, mutta kurssin vetäjä pyysi vielä LuKT:n jäseniltä yksityiskohtaisempaa palautetta aineistosta ennen kurssia.

Kevään aiemmassa kokouksessa oli pohdittu, että relatiivihypyistä pitäisi olla määräys, josta ilmenisi esimerkiksi se, kuka tällaisia hyppyjä saisi hypätä. Tämän asian syvälinen pohdinta ja ehdotuksen laadinta oli annettu jäsen ”Kustu” Ylisen tehtäväksi. Hän olikin paneutunut asiaan kaikella sen ansaitsemalla vakavuudella ja kertoi selvityksensä perusteella vastauksena kustumaisen lakonisesti: *”Lupakirjahyppääjä”*. LuKT:n mielestä asia ei voi olla niin yksinkertainen ja se päättikin vielä pohtia asiaa. Jäsen Härkösen pitämään pöytäkirjaan kirjattiin LuKT:n päätökseksi: *”Pohditaan!”*

Taitavat vieläkin pohtia...

Ilmailuhallituksen kirjeen perusteella LuKT sai huhtikuun kokoukseensa käiteltäväksi myös rötösasian. Ilmailuhallitus havaitsi lupakirjan uusintahakeuksia tarkastaessaan hakijan hyppypäiväkirjasta, että eräällä hyppyVeikolla oli lupakirja vanhentunut 10.3.1973, mutta hän oli hypännyt tämän jälkeen seitsemän hyppyä, osan niistä Kuopion kilpailuissa. Hyppääjä oli käynyt lääkärintarkastuksessa vasta 11.4. Ilmailuhallituksen 17.4.1973 päivätyssä kirjeessä kuvattiin edellä kerrotut faktat ja esitettiin kysymys: *”...Koska tämä on ennakkotapaus, ilmailuhallitus kysyy Laskuvarjourheilun keskustoimikunnan kantaa asiassa, ja ehdotusta mahdollisista toimenpiteistä.”* Viranomaisen kirjeen oli allekirjoittanut koulutustarkastaja Paavo Seiro, joka oli tämän kunnianarvoisen LuKT:n jäsen – tosin poissa tästä kokouksesta.

LuKT pohti asiaa asiaankuuluvalla hartaudella. Pöytäkirjaan kirjattiin:

”...LuKT keskusteli asiasta nitkään, mutta ei pystynyt selvittämään mahdollisesta rangaistuksesta vielä tällaisessa ennakkotapauksessa. Puheenjohtaja lupasi soitella asiasta Ilmailuhallitukseen. LuKT totesi, että on parasta välittömästi tiedottaa lupakirjahyppääjille, että jokainen huolehtikoon tarkemmin lupakirjan uusinnasta. Ilman lupakirjaa ei saa hypätä.”

Kevään viides kokous pidettiin 26.5.1973, vanhaan tapaan SIL:n toimistossa Malmin kentällä. Kokouksessa esiteltiin Ruotsista saapunut kilpailukutsu ja sen mukana säännöt relatiivikilpailuun. LuKT päätti, että SIL ei lähetä joukkuetta, vaan kerhot ja hyppääjät saavat osallistua itsenäisesti omalla kustannuksellaan. Kisasta päätettiin tiedottaa kerhoille ja kertoa, että lisätietoja olisi saatavilla SIL:sta. Tämä LuKT:ssa nopeasti läpihuutojuttuna käsitelty kilpailu oli lopulta koko laskuvarjokilpailutoimintaa ravistelevan mullistuksen suomalainen päänaavaus, johon palaamme myöhemmin tässä tarinassa.

LuKT kartoitti tulvien SM- ja PM-kilpailujen järjestelyjen tilannetta. Liiton hallituksen työvaliokunta oli tehnyt SIL:n hallitukselle esityksen 1 000 markan avustuksen myöntämisestä Oulun Laskuvarjokerholle ruotsalaisen tuomarin hankkimisesta aiheutuvien kulujen korvaamiseksi.

Immolan PM-kilpailujen osalta järjestelyasiat olivat kunnossa, kisakutsukin oli saatu maailmalle. Yliuomarin ja joukkueenjohtajien nimet jäivät vielä tässä kokouksessa auki.

Myös tähän kokoukseen oli aikaisempaan tapaan tullut hakemuksia hyppymestarin valtuutusta varten hakijalta, joka ei ollut käynyt hyppymestarikurssia. Kysessä oli erityistapaus, jossa hakija oli pääsemässä töihin palokuntaan ja hän olisi savuhyppytoiminnassa toisen vuoron mestarina. Jäsen ”Cekkeri” Satamo esitteli LuKT:lle tilannetta. LuKT venyi aikaisemmasta päätöksestään: *”...LuKT ei voinut suostua esitykseen ilman muuta, vaan päätti, että [hyppymestarin] on käytävä hyppymestarikurssilla 1 – 2 päivää ja suoritettava Karhumäen kokeet ja annettava toimintänäytteet. Karhumäen lausunnon perusteella LuKT voi puoltaa anomusta Ilmailuhallitukselle.”*

Kuten jo edellä on kerrottu, SIL:n vuoden 1973 toimintasuunnitelmaan sisältyi laskuvarjotoiminnanohjaajan palkkaus. Rahaa ei siihen ollut varattu, mutta palkata piti. Henkilöstön palkkaus ei liiton sääntöjen mukaan kuulunut keskustoimikunnille mitenkään, mutta niillä oli luonnollinen intressi edistää palkkaukseen liittyviä toimia ja oikean henkilön valintaa. Kevään 1973 viimeisessä kokouksessa asia oli esillä. Pöytäkirjan yhdeksännen pykälän mukaan:

”...Keskusteltiin jälleen osapäivätoimisen laskuvarjo-ohjaajan palkkaamisesta SIL:n palvelukseen. Norra ehdotti, että sikäli kuin tämä ohjaaja palkattaisiin SIL:oon, tulisi ilmailuhallitukselle tehdä esitys saman miehen palkkaamisesta ilmailuhallitukseen niinkään osapäivätoimisena. Näin saataisiin yhteinen kokopäivätoiminen henkilö, joka saattaisi olla myös pätevä. Samalla saataisiin ilmailuhallitukseenkin hyvä laskuvarjoasioiden tuntija.”

No, ehdottaa tietenkin aina saa, mutta tämä ehdotus ei vielä johtanut mihinkään. Jäi kuitenkin leijaillemaan ilmaan.

Ilmailu 2/1973

Suomen Ilmailuliitto ry: LuKT:n pöytäkirja 3.2.1973, LuKT 1/1973

Suomen Ilmailuliitto ry: SIL – FFF r.y:n Laskuvarjourheilun keskustoimikunta LuKT vuonna 1973

Ilmailuhallitus, kirje 16.4.1973: Hyppymestarikelpuushakemuksenne 12.3.1973, Autonasentaja Risto Ylä-Outinen

Suomen Ilmailuliitto ry: LuKT:n pöytäkirja 24.2.1973, LuKT 2/1973

Ilmailu 3/1973

Oulun Laskuvarjokerho ry 10.3.1973: Savu- ja pelastushyppyjen suoritus

Oulun Laskuvarjokerho ry 10.3.1973: Ehdotus savu- ja pelastushyppääjien koulutustason sekä vaatimustason muuttamiseksi

Ilmailuhallitus 19.3.1973 (1393/354/73): Lausuntopyyntö [Suomen Ilmailuliitto ry:lle]

Suomen Ilmailuliitto ry 4.4.1974: Lausunto [Ilmailuhallitukselle]

Ilmailu 12/1973

Tampereen Laskuvarjokerho ry, toimituskunta 1993: Tampereen Laskuvarjokerho 25 vuotta

Suomen Ilmailuliitto ry: LuKT:n pöytäkirja 28.4.1973, LuKT 4/1973

Ilmailuhallitus 17.4.1973 (1971/314/73): Lausuntopyyntö ... lupakirjan uusintahakemus [Suomen Ilmailuliitto ry:lle]

Pekka Karhumäki 13.4.1973: Hyppymestarikurssi 1973 Suomen Ilmailuliitto ry, pöytäkirja 26.5.1973: LuKT 5/1973

Risto Ylä-Outinen, puhelinkeskustelu 17.5.2020

Laskuvarjokerhoissa monenlaista äksöniä vuonna 1973

Edellisessä tarinassa on kuvailtu laveasti laskuvarjokeskustoimikunnan toimialaan suoraan liittyvistä valtakunnallisista ja/tai kansainvälisistä tapahtumista. Niistä kerrotaan paljon näissä tarinoissa, koska monet asiat olivat vielä enemmän tai vähemmän kehitysvaiheissaan. LuKT:n ”jorinat” kertoivat paljon tästä kehitystyöstä ja sen taustoista.

LuKT ei kuitenkaan ollut laskuvarjo-Suomi – ainoastaan sen yksi elementti. Varsinainen hyppytoiminta tapahtui aina kerhoissa, lukuun ottamatta LuKT:n johdatukseen otettua hyppymestarikoulutusta ja perinteisiä SIL:n hyppykursseja Jämällä. Nämä viimeksi mainitut tulivat pian kuihtumaan kerhojen parantuneen kurssitarjonnan vuoksi. Ilmailu-lehden helmikuun 1973 numerossa kerrottiin vuoden tulevista laskuvarjotapahtumista. Kaikki

eivät toteutuneet, pääosa kuitenkin. Esimerkin vuoksi esitellään tässä vuoden 1973 tapahtumakalenteri helmikuussa käytettävissä olevien tietojen mukaan.

	<i>Päivämäärä</i>	<i>Tapahtuma</i>	<i>Paikka</i>	<i>Järjestäjä</i>
<u>SIL:n kurssi:</u>	1.–11.6.	Hyppymestarikurssi	Jämijärvi	Suomen Ilmailuliitto
<u>Kilpailut:</u>	24.–25.3.	Tarkkuus- ja joukkuetarkkuus	Kuopio	Kuopion Ilmailuyhdistys
	Pääsiäinen	Tarkkuus- ja joukkuetarkkuus	Lappeenranta	Lappeenrannan Ilmailuyhdistys
	9.–11.6.	Malmin kevätkisat	Malmi	Suomen Laskuvarjokerho
	9.–11.6.	Porin kv. kilpailut	Pori	Satakunnan Laskuvarjoureilijat
	23.–30.6.	Pohjois-Suomen tarkk. kilpailut	Pudasjärvi	Oulun Laskuvarjokerho
	14.–20.7.	SM-kilpailut	Oulu	SIL/Oulun Laskuvarjokerho
	4.–12.8.	PM-kilpailut	Immola	SIL/Imatran Ilmailukerho
	11.–12.8.	Tampereen tähtikisat	Tampere	Tampereen Laskuvarjokerho
<u>Leirit</u>	19.–23.4.		Räyskälä	Räyskälä-Säätiö
	1.–11.6.		Jämijärvi	Tampereen Laskuvarjokerho
	8.–12.6.		Räyskälä	Räyskälä-Säätiö
	16.–22.6.	Pääasiassa relative- ja jatkok.	Nummela	Suomen Laskuvarjokerho
	26.6.–1.7.	Mukana myös ulkom. hyppääjiä	Pistohiekka	Mikkelin Ilmailuyhdistys
	22.6.–1.7.		Joroinen	Varkauden Lentokerho
	23.6.–1.7.		Immola	Imatran Ilmailukerho
	23.–30.6.		Pudasjärvi	Oulun Laskuvarjokerho
	30.7.–8.8.		Oripää	Turun Laskuvarjoureilijat
	10.–13.8.		Räyskälä	Räyskälä-Säätiö

Kilpailujen ja hyppyleirien lisäksi kerhot olivat aktiivisia kouluttajia. Kurssien järjestäminen oli tarpeen lajin jatkumisen varmistamiseksi, mutta myös varainhankintatarkoituksessa. vaikka tätä puolta ei yksityistä ilmailutoimintaa harjoittavissa laskuvarjo- tai muissa ilmailukerhoissa erityisesti mainostettu.

Ilmailu-lehden kevään 1973 koulutusnumeron mukaan Suomessa oli 13 kerhoa, jotka antoivat laskuvarjokoulutusta: Imatran Ilmailukerho, Jyväskylän Laskuvarjokerho, Jämsän-Seudun Ilmailuyhdistys, Kuopion Ilmailuyhdistys, Lahden Laskuvarjokerho, Mikkelin Ilmailuyhdistys, Oulun Laskuvarjokerho, Räyskälän lentokeskus, Suomen Laskuvarjokerho, Tampereen Laskuvarjokerho, Utin Laskuvarjokerho, Vaasan Laskuvarjokerho ja Varkauden Lentokerho. Myös Forssan laskuvarjokerho oli antanut koulutusta, vaikka sitä ei jostain syystä mainittu Ilmailu-lehdessä.

Alkeiskurssien hinnat olivat 200–350 mk. Pakkolaukaisu- ja matalien itselaukaisuhypyjen hinnat olivat suuruusluokkaa 12–15 mk. Kerhoissa käytettävänä laskuvarjokalustona mainittiin mm. DL, TU, PTCH-7, PC, EFA 653, EFA 6532, EFA 6562, T-10, Delta, TM-4 ja UT-15.

Kerhot harjoittivat myös paljon muuta toimintoja, joilla kerättiin varoja tai esiteltiin omaa toimintaa, tausta-ajatuksena saada lisää kurssilaisia ja myydä näytöshyppyjä.

Esimerkkinä tällaisesta luovasta toiminnasta oli Utin Laskuvarjokerhon 10-vuotistaipaleen juhlistaminen keväällä 1973. Kerho laati tabloidikokoisen kahdeksansivuisen lehden, jota jaettiin laajasti Kouvolan seudulla. Lehti rahoitettiin mainoksia keräämällä. Lehden valmistivat ja sen jakelivat kerholaiset itse, päävastuu lehden kokoamisesta ja mainosten hankkimisesta oli kerhoon palkatulla päätoimisella toiminnanjohtaja **Risto Ylä-Outisella**. Idean julkaisun laatimisesta oli keksinyt **Erkki Kajala**. Lehden tarkoituksena oli tehdä laskuvarjourheilua ja Utin Laskuvarjokerhoa tunnetuksi sekä mainostaa maaliskuussa 1973 järjestettävää hyppynäytöstä.

Kerhon etusivulla oli mainos ”Suuri ”Laskuvarjo Show”. Tällainen tilaisuus järjestettiin Utin lentokentällä 18.3.1973. Kyllä, arvoisa lukija, luit aivan oikein: siis maaliskuussa! Mainoksen mukaan tilaisuudessa tulisi olemaan ”Putoavan tähden Suomenennätysyritys, matalimman aukaisun kilpailu, uusimmat huippuvarjot, ym...”

Lehden sisältö oli valmistettu pääosin itse kirjoittamalla. Lehdessä oli tervehdyksiä 10-vuotiaalle, artikkeleita ja valokuvia kerhon historiasta. Artikkeliluettelo antaa käsityksen lehden sisällöstä:

”Turvallista vapaa-aikaa” (laskuvarjoharrastuksen yleistä esittelyä)

”Vesi- ja ilmasukellusta” (harrastajasukeltaja kertoo osallistumisestaan ULK:n ensimmäiselle hyppukurssille)

”Hyppykoneita kuluneina vuosina”

”Onnea 10-vuotiaalle” (perustajajäsenen syntymäpäivätervehdys)

”Kiitos Leonardo” (laskuvarjon ja laskuvarjourheilun historian esittelyä)

”Se ensimmäinen hyppyni 10 vuotta sitten” (hyppääjän muisteloita)

”ULK:n 10-vuotisjuhlanäytös: laatuaan ensimmäinen laskuvarjoshow Suomessa”

Tiedätkö mitä tämä on?
Sunnuntaina Utissa saatte siihen vastauksen

● SUURI LASKUVARJO ● SHOW

UTIN LENTOKENTÄLLÄ 18. 3. klo 13.00

Ohjelmassa mm.:

- Putoavan tähden Suomenennätysyritys
- Matalimman aukaisun kilpailu
- Uusimmat huippuvarjot, jne.

**”STAR TEAM”
TYTÖT VAPAASSA**

SAVUA, PAUKETTA, MATALIA AUKAISUJA
ym. sunnuntaina klo 13.00 UTISSA

YLEISOLENNÄTYKSIÄ

Yllä otteita Utin Laskuvarjokerhon esittelylehdykäisen kansilehdestä.

Kuten oheisesta otteestakin näkyy, valokuvia varastettiin sumeilematta ulkomaisista laskuvarjolehdistä. Utissa ei vielä tuollaisia kuvia otettu vuonna 1973.

Historiaheppu oli mukana tämän tapahtuman valmisteluissa ja toteutuksessa ainakin yhden näytöshyppyn verran. Hyppääjien keskuudessa paheksuttiin matalien aukaisujen tai peräti siihen liittyvän kilpailun järjestämistä ja mainostamista. Kerhon silloinen toiminnanjohtaja muisteli haastattelussa toukokuussa 2020 matalan aukaisun kilpailua:

”Matalimman aukaisun kilpailu oli idealtaan yksinkertainen, mutta siitä tuli näyttävä. Hyppykorkeus oli muistaakseni 1 500 metriä. Muut vetivät varjonsa auki noin tuhannessa metrissä, mutta yksi – luonnollisesti ennalta sovitusti – aukaisi laskuvarjonsa normaalissa korkeudessa.”

Hämmästyttävää kyllä, näytös saatiin vietyä läpi, vaikka oli maaliskuu. Yleisöäkin saapui paikalle kohtuullisesti. Pääsymaksuja ei Ylä-Outisen muistin mukaan kerätty, mutta jotain tuottoja saatiin makkaran ja krääsän myynnillä sekä yleisölennätyksillä

Vastaavia tilaisuuksia yritettiin samana keväänä myös Haminassa ja Savitaipaleella, mutta kumpikin näistä tilaisuuksista kompastui täydelliseen tymäsäähän, joka esti kaiken ilmailutoiminnan. Myös seuraavan vuoden kesällä 1974 kokeiltiin hyppynäytöstä tällä samalla reseptillä. Siihenkin liittyi lähitienoilla laajalti levitetty ilmainen joukkojulkaisu.

Ilmailu 2/1973

Ilmailu 4/1973

Utin Laskuvarjokerho ry 1973: ULK 10 v. Utin Laskuvarjokerho r.y. 1963–1973

Risto Ylä-Outinen 17.5.2020

Pasi Pirttikoski, sähköposti 30.11.2020

”Mesuroinnista”

Vaasalainen hyppymestari ja LuKT:n jäsen **Timo Nieminen** kirjoitti toukokuun 1973 Ilmailu-lehteen ansiokkaan artikkelin hyppymestarin toiminnasta. Siinä käsiteltiin hyppymestarin toiminnan eri osasia, kuten oppilaan ja hyppymestarin ensimmäinen tapaaminen, varusteiden sovitustarkistus ja tarkistus, oppilaalle vieras hyppykone, hypytekniikan lyhyt kertaus, ohjeet lentäjälle, toiminta nousun aikana ja hyppylinjalla, hyppytapahtuma ja sen seuraaminen, oppilaan arvostelu ja merkinnät hyppypäiväkirjaan. Lisäksi käsiteltiin hyppymestarin päätäntävaltaa, hyppykauhua ja oppilaspsykologiaa.

Näiden otsikoiden ympärille rakentuivat myöhemmät keskitettyinä ja kurssimuotoisina pidetyt SIL:n hyppymestarikurssit. Ohjeet olivat käytännöllisiä ja tarpeellisia. Kirjoitus oli erittäin merkittävä aikana, jolloin kurssimuotoinen hyppymestarien koulutus oli Suomessa vasta alkamassa ja artikkelin kirjoitusaikana kelpuutuksen omaavilla hyppymestareilla ei ollut takanaan yhdenmukaista koulutus pohjaa tai standardisoitujen menettelyjä.

Ilmailu 5/1973

Päävarjossa pakkausvirhe, varavarjoa ei käytetty - onnettomuus Utissa

Utin lentokentällä 5.5.1973 tapahtuneessa onnettomuudessa sai surmansa ensimmäisellä hypyllään ollut **Martti Kinnunen**, joka oli Utin Laskuvarjokerhon Lappeenrannassa, Aliupseerikoulussa järjestetyn kurssin oppilas. Hyvän uloshypyn aikana päävarjon apuvarjo takertui hyppääjän vasempaan kainaloon, josta se hetken kuluttua irtosi. Apuvarjon vapautumisen jälkeen sukassa oleva kupu suoristui, mutta pakkausvirhe esti sukan nousemista pois kuvun päältä. Hyppääjä ei käyttänyt varavarjoa. Varavarjoon asennettu varolaukaisin – jos sellaisia pakkolaukaisuhyppytoimintaan soveltuvia olisi ollut käytettävissä, olisi saattanut ehkäistä onnettomuuden. Tutkijalautakunnan puheenjohtaja oli **Seppo Hämäläinen** (Ilmailuhallitus).

Tutkinnan yhteydessä ilmeni monenlaisia puutteita tai kummallisuuksia, joista pääosalla ei ollut yhteyttä onnettomuuteen.

- Koneessa oli onnettomuushyppylennolla yksi hyppääjä enemmän, kuin PL-hihnan kiinnikkeitä. Yhden oppilaan – ei onnettomuushyppääjän - hihna ei ollut kiinni koneessa onnettomuushypyn aikana
- päävarjo oli lainattu toisesta kerhosta, jossa Utin Laskuvarjokerho oli hoitanut koulutustoimintaa. Varjot tuotiin kerhon koneella, mutta niiden mukana ei ollut varjokirjoja, eikä varjot lainanneessa kerhossa ollut yksityiskohtaista kirjanpitoa, josta olisivat ilmenneet hyppymäärät ja pakkaukset.
- päävarjon omistaneessa kerhossa olivat [sen ajan vallinneen tavan mukaan, ohjeiden tai määräysten puuttuessa] varjokirjan hyppymäärät ja pakkaajien nimet sattumanvaraisia. Kalustonhoitaja oli täyttänyt varjokirjoja jälkeinpäin puutteellisten hyppylistojen mukaan.

- Tähän aikaan käytetyt laskuvarjokirjat eivät soveltuneet urheiluhyppytoimintaan, jossa varjolla kertyy paljon hyppyjä ja joita oppilaat itse pakkaavat valvottuina ja joiden pakkaus tarkastetaan eri vaiheissa. Varjokirjoissa ei ollut tilaa tarkastusmerkinnöille.
- Varavarjolle sallittu kuukauden mittainen pakkausjakso oli ylitetty, edellisestä tuuletuksesta oli kulunut yli neljä kuukautta. Varavarjossa ei kuitenkaan todettu sellaista vikaa, joka olisi estänyt sen käyttämistä.
- Jostain syystä Utin Laskuvarjokerholla oli koulutuslupa ainoastaan Selänpään kentälle, jossa koulutustoimintaa ei juurikaan harjoitettu, mutta ei Utin lentokentälle.

Edellä luetelluista tekijöistä mikään ei suoranaisesti vaikuttanut onnettomuuden syntyyn. Pakkausmerkintöjen puutteellisuudellakaan ei olisi ollut vaikutusta, koska pakkauksessa oli tehty oleellinen ja vakava virhe, joka ei olisi paljastunut kirjanpidosta.

Tapahtuman jälkeen Ilmailuhallitus julkaisi Ilmailun numerossa 6-7/1973 seuraavan sisältöisen tiedotuksen:

”LASKUVARJOKERHOILLE

Hiljattain sattuneen laskuvarjo-onnettomuuden johdosta laskuvarjokerhoja ja muita laskuvarjourheilua harrastavia yhdistyksiä kehoitetaan valvomaan kaikkea pakkaustoimintaansa. Jos esimerkiksi kurssitoiminnan yhteydessä kokematon henkilö pakkaa laskuvarjonsa pakkaustyöhön hyvin perehtyneen henkilön tulee valvoa suoritusta ja tehdä merkinnät pakkaamisesta laskuvarjokirjaan.

Laskuvarjon pakkaamiseen hyvin perehtyneitä henkilöitä ovat mm. Laskuvarjokerhojen varjovalustojen hoitajat, varjomestarit ja Suomen Ilmailuliiton pakkauskurssin suorittaneet henkilöt.

Jorma Jalkanen

toimistopäällikkö

Björn-Olof Lagercrantz

insinööri”

Koska pakkausvirhe tapahtui laskuvarjon punosten kiinnittämisessä hidastussukkaan, oli virhettä mahdotonta todeta hypääjän varusteiden tarkastuksen yhteydessä. Onnettomuusvarjossa olleen pakkausvirheen kaltainen virhe saatiin syntymään koepakkauksissa vain siten, että jätettiin hidastussukan lukitseva sulkuläppä auki ja pujotettiin kantopunokset kumilenkkeihin. Tämän jälkeen pujotettiin sulkuläppä alakautta paikoilleen – kuten on ilmeisesti tehty havaitun virheen korjaamiseksi, jotta ei tarvitsisi purkaa punostusta kokonaan. Tässä vaiheessa läppä on ilmeisesti mennyt joidenkin punosryhmien läpi niin, että muutamia punoksia on jäänyt sulkuläppän alle.

Myöhemmin eri yhteyksissä ja kerhoissa tehdyt kokeilut osoittivat puutteita pakkauksien valvonnassa. Eri yhteyksissä, esim. hyppymestarikursseilla tehdyissä kokeissa, eivät kaikki laskuvarjoa tarkastaneet pystyneet tunnistamaan siihen tarkoituksella tehtyä, tässä onnettomuudessa todetun kaltaista pakkausvirhettä. Asia korjaantui vähitellen pakkauskuulttuurin ja kirjallisten ohjeiden kehittymisen myötä.

LuKT:n pöytäkirjasta (27.10.1973, 11/73) löytyi myöhemmin syksyllä seuraavanlainen kirjaus:

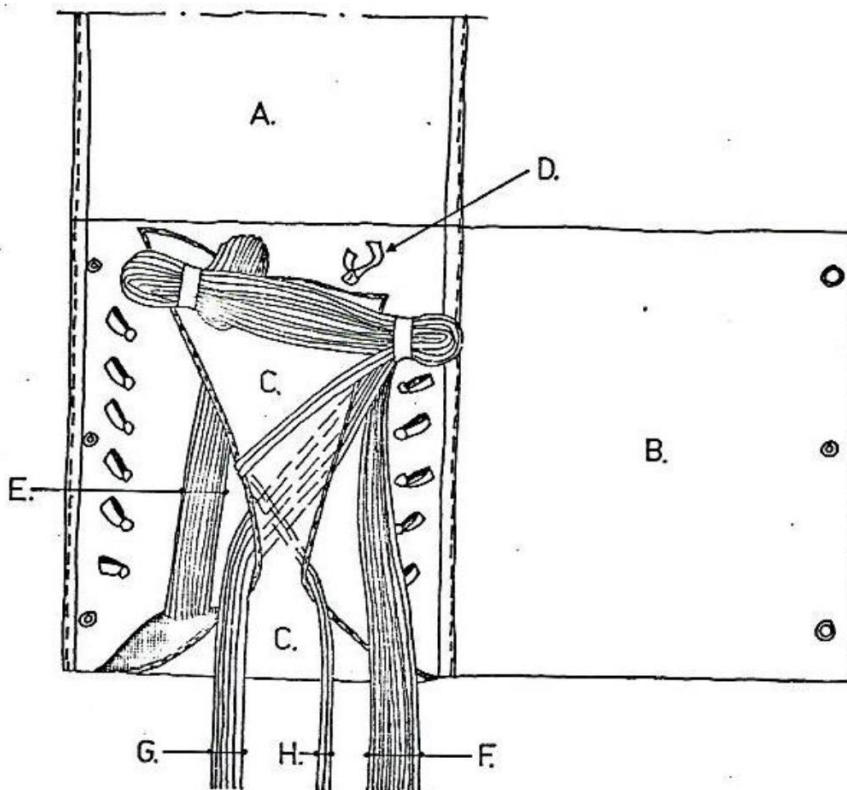
”...Rikospoliisin toimistopäällikkö vaatii asiasta {Utin 5.5.1973 onnettomuudesta} oikeuskäsittelyä. Kaputista tullaan todennäköisesti syyttämään hyppymestaria ja kerhoa (puheenjohtajaa). Paperit ovat tällä hetkellä [lento-onnettomuuksien] tarkastuslautakunnassa...”

Onnettomuuden jälkiselvityksissä kävi kuitenkin ilmi, että Ilmailuhallituksella ei todellisuudessa ollutkaan, ilmailulaissa olleen puutteen vuoksi, oikeutta antaa laskuvarjotoimintaa koskevia määräyksiä. Asia korjattiin vuonna 1975 ilmailulain muuttamalla lain ainoita suoraan laskuvarjotoimintaan kohdennettuja pykäläiä 96 ja 98.

Edellä viitatuista oikeuskäsittelystä ja mahdollisesti syyteharkinnasta kuitenkin luovuttiin, koska Ilmailuhallituksen ”laittomasti” antamat määräykset eivät voineet olla syytetoimien perustana. Koska syyteharkinta keskeytettiin, jäi avoimeksi, olisiko syytteitä todella nostettu ja millä perusteella, jos säädöspuoli olisi ollut laillisessa kunnossa. Alan piireissä ei onnettomuushypyn hyppymestaria ilmeisesti pidetty kovinkaan syyllisenä, koska

hänet pari vuotta myöhemmin valittiin ilmailuliiton laskuvarjotoiminnanohjaajaksi, jossa hyppyturvallisuuteen keskittyvässä tehtävässä oli nautittava sekä harrastajaorganisaation että ilmailuviranomaisen luottamusta.

Onnettomuuden jälkeen uudistettiin laskuvarjokirjat urheiluhyppytoimintaan paremmin soveltuviksi ja ohjeistettiin muutenkin pakkaus- ja tarkastustoimintaa.

- A. Hidastussukka
- B. Suojaläppä
- C. Sulkuläppä
- D. Sulkuläpän oik. puoleinen kumilenkki (poikki)
- E. Kantopunosryhmä joka lähtee kuvun helmasta
- F. Kantopunosryhmän pääosa
- G. Väärin olevat kantopunokset No. 5, 7, 9, 12 ja 18 (5 kpl)
- H. Väärin olevat kantopunokset No. 1 ja 27 (2 kpl)

Laskuvarjoa sukkaan pakattaessa laskuvarjo ensin selvitetään, sitten kupu laskostetaan hidastussukan levyiseksi. Sen jälkeen vedetään sukka kuvun päälle. Seuraavaksi suljetaan sukan sulkuläppä (C) ja kiinnitetään se paikalleen kahdella ylimmäisellä kumilenkillä. Tämän jälkeen punokset kiinnitetään sulkuläpän päälle nippuina kumilenkkeihin, ylhäältä alaspäin. Onnettomuusvarjossa on luultavasti unohdettu kiinnittää sulkuläppä ja on punostettu punosniput muuten paikalleen. Sulkuläppä on ilmeisesti yritetty pujottaa punosnippujen alta paikalleen jälkeinpäin. Tämä ei ole onnistunut, koska osa punoksista on jäänyt läpän alapuolelle, joka varjon kiristyessä apuvarjon vetämänä lukitsee sukan alapään kuvassa näkyvällä tavalla. Tällöin punokset eivät pääse kokonaan purkautumaan vaan kupu jää hidastussukan sisään. Piirros: Ilmailuhallitus

Onnettomuuden jälkeen monet kerhossa pohtivat, jatkavatko hyppytoimintaa. Sivutuotteena kevään ja alkukesän aikana maakunnissa suunnitellut ULK:n hyppyrkursit peruuntuivat.

Tutkimuskertomus (Ilmailuhallitus)

Ilmailu 6–7/1973

Suomen Ilmailuliitto ry: Pöytäkirja 27.10.1973, LuKT 11/1973

Eero Kausalainen 19.12.2017 Risto Ylä-Outinen 17.5.2020

Relatiivihyppyjen aikakausi Suomessa alkaa – ”Sorsat” synty

USA oli vapaapudotus-muodostelmahyppyjen edelläkävijämaa. Ensimmäinen kuuden hyppääjän tähtimuodostelma syntyi USA:n Arvinissa 6.9.1964. **Bob Buquor** kuvasi muodostelman ja kuva julkaistiin amerikkalaisen *Skydiving* lehden kannessa. Kuva ja monet Buquorin kuvat sen jälkeen epäilemättä innostivat monia kokeilemaan samaa tai vielä suurempaa. Runsas vuosi tämän jälkeen, 17.10.1965, tehtiin samalla paikkakunnalla maailman ensimmäinen kahdeksanmiehinen muodostelma. Vapaapudotuskuvaaja Buquorin ura jäi lopulta lyhyeksi, koska hän menehtyi hyppyonnettomuudessa, ”*Don't make waves*” elokuvan kuvauksissa 27.7.1966. Hän ehti lyhyen uransa aikana kuvata kahdeksanmiehisten muodostelmien lisäksi myös isompia yrityksiä. Hänen laajalti julkaistut kuvansa epäilemättä levittivät tehokkaasti ilosanomaa tästä uudesta lajista, jolle pian keksittiin nimi: *Relative Work* – työskentelyä suhteessa johonkin toiseen tai joihin sinnepäin. Suomessa tuttujen kesken: *Relatiivi* tai *RW*.

Ajatukset uuden lajin ottamisesta FAI:n kilpailuohjelmaan edistyivät melko hitaasti. Vielä FAI:n laskuvarjokomitean CIP:n vuoden 1971 kokouksessa todettiin, että jonkinlainen uusi vapaapudotuslaji voisi olla mahdollinen, mutta esimerkkinä sellaisesta esitettiin jonkinlaista eri väristen viestikapuloiden vaihtoa vapaassa pudotuksessa. Vuoden 1972 CIP:n kokouksessa annettiin työryhmälle tehtäväksi laatia kilpailusäännöt viestikapula- ja muodostelmahyppykilpailuille.

Seuraavana vuonna 1973 lopulta päätettiin, että tulevaisuudessa järjestetään relatiivi-MM-kilpailut vuorovuosina taito- ja tarkkuuskilpailujen kanssa. Tässä vaiheessa olivat viestikapulat jo kirvonneet käsistä ja pudonneet ilmeisesti syvälle suohon, koska tähän liittyviä ehdotuksia ei enää kuultu ja ennätysäännöistäkin melko pian poistui viestikapulan vaihto. Luokkasäännöissä, ainakin Suomessa, viestikapulan vaihto säilyi vielä useita vuosia.

Suomessa alettiin jo vuodesta 1970 alkaen julkaista satunnaisia kirjoituksia relatiivihypyistä. Niitä myös jaettiin monisteina myös maakuntaan, Historiaheppukin muistaa lukeneensa Utin suunnalla kuola valuen käänösjutuja Parachutist -lehestä.

Samoihin aikoihin toisaalla... Suomen taito- ja tarkkuusjoukkueessa Jugoslavian Bledissä pidetyissä MM-kilpailuissa olivat Suomesta – ja Suomen Laskuvarjokerhosta – **Antero Takkala**, **Eero ”Kustu” Ylinen**, **Risto Valta**, **Harri ”Kitu” Toivonen** (nyt jo tosin pahasti tamperelaistumassa) ja **Kari ” Väiski” Puhakka**. Vaikka kyse oli taito- ja tarkkuuskisoista, herrat saivat siellä pahanlaatuisen relatiivikärpäsen pureman. Ainoastaan Takkala toipui siitä täydellisesti, Risto Valtakin parani lähes ennalleen. Muilla se oli meno. Ja johti kolme vuotta myöhemmin **Sorsat** relatiivijoukkueen perustamiseen.

Joukkue itse kertoi joukkueen synnyn taustoista ryhmähaastattelussa keväällä 2019:

*”Relatiivihyppäämisemme tausta on Jugoslavian Bledissa järjestetyissä taito- ja tarkkuus-MM-kisoissa 1970. Siellä oli sellaisia hyppymaailmassa tunnettuja henkilöitä, kuten **B.J. Worth** ja **Jerry Bird**, jotka esittelivät relatiivihyppyjä. Jenkit tekivät malliksi 16-henkilön tähden.*

*Kuulimme kisojen yhteydessä myös, että laskuvarjomesenaatti, amerikkalainen **Ted Webster** oli kovin innostunut relatiivihypyistä ja vakuutti huolehtivansa siitä, että hän muuttaa koko laskuvarjohyppäämisen nykyisistä lajeista relatiiviksi tai RW:ksi.*

*Ainakin meidän kohdallamme ajatus onnistui. Hyppäämisen muoto alkoi kiinnostaa kovasti. Solmimme myös muita tuttavuuksia, jotka osoittautuivat hyödyllisiksi. Tämän kisatapaamisen jälkeen aloimme käydä kirjeenvaihtoa **Ray Cottinghamin** ja **Hal Hurleyn** kanssa. Heiltä saimme paljon hyödyllisiä tietoja, neuvoja ja ohjeistusta.*

Koti-Suomeen päästyämme innostuttiin relatiivista ja päätettiin jättää tarkkuushyppyt.

*Tämän reissun jälkeen aloimme hypätä relatiivia. Aluksi se oli satunnaista hyppäämistä, kohtaamisia ja pieniä tähtiä. Näillä hypyillä ”**Hemuli Side**” toimi usein vapaapudotuskuvaajana. Kun kerho sai helmikuussa 1973 entisen Cessna 195:n tilalle isomman Pilatus Porter-lentokoneen, mahdollisuudet suurempiin tähtiin paranivat.*

*Joukkueemme ”Sorsat” syntyi vuonna 1973. Olimme saunomassa **Hanski Sailavuon** luona, kun ajatus syntyi. Ensinnäkin oli ajatus lähteä Jugoslavian Porto Rožissa pidettävään relatiivikilpailuun. Matka ei toteutunut, mutta päätettiin kuitenkin perustaa joukkue.*

Alusta pitäen toiminta oli järjestelmällistä ja kurinalaista. Jos joku ei tullut ajoissa harjoituksiin, siitä rangaistiin. Joukkueesta saattoi myös joutua pois, jos ei sopeutunut ryhmäkuriin ja vaadittavaan täsmällisyyteen.”

Sorsat aloitti vakavamielisen relatiivi-kilpailuhyppäämisen 1973. Joukkue jatkoi hyppäämistä 1970-luvun loppupuolelle saakka. Ennen edellä kuvatun kaltaista ”valaistumista” RW oli lähinnä hupihyppäämistä ”oikean kilpailuharjoittelun” (taito- ja tarkkuushyppy) välipalana tai muuten vain, huvin vuoksi.

Sorsat vuoden 1975 MM-kilpailujen kokoonpanossa: Takarivissä vasemmalta joukkueenjohtaja Timo Aalto, Hannu Sailavuuo, Eero Ylinen, Heikki Side, Onni Kuusisto, Pauli Belik, ja Harri Toivonen. Eturivissä vasemmalta Into Taskinen, Kari Puhakka, Pertti Jompero ja Rolf Leiman. Kuva: via Suomen Laskuvarjokerho

Ensimmäisenä vuonna järjestettiin Nummelassa touko- ja kesäkuussa harjoitusleirejä. Ensimmäinen 7-tähti tehtiin Nummelassa toukokuussa (n. 25.5.1973 aikoihin). Tässä vaiheessa oli jo tiedossa, että Ruotsissa tul- laan järjestämään relatiivikilpailut. Kisat olivat pohjoismainen tapahtuma, mutta ei vielä statukseltaan pohjois- maiden mestaruuskilpailu. Joukkueen ensimmäisenä tavoitteena oli osallistua kilpailuun.

Samana vuonna 1973 relatiivihyppyt käynnistyivät CIP:n sääntöjen pohjalta myös muualla. Ensimmäinen FAI:n kilpailukalenteriin merkitty RW-lajien maailmancup järjestettiin saman vuoden elokuussa USA:n Fort Brag- gissa, lajeina 4- ja 8-hyppääjän relatiivihyppy. Aluksi sanalla relatiivi tarkoitettiin tähden muodostamista, mutta nopeustähti -lajista luovuttiin nopeasti. Tilalle tuli sekvenssi: perättäisistä muodostelmista ja muodonmuutok- sista niiden välillä koostuva kilpailu- tai ennätysuoritus. Ennätyksiä tehtiin myös suurin muodostelma lajissa. Muodostelma saattoi olla tähti tai mikä tahansa muu vapaapudotusmuodostelma.

Sorsat aloittivat juuri oikeaan aikaan, kun laji oli juuri jalkautumassa Suomeen. Ajoitus oli hyvä myös siksi, että vuoden 1973 alkupuolella Suomen Laskuvarjokerho oli ostanut hienon hyppykoneen - tähän mennessä suu- rimman Suomessa - Pilatus Porterin (OH-POA), johon sopi kerrallaan seitsemän hyppääjää. Koneessa oli iso

ovi, joka edesauttoi relatiivihyppyjä merkittävästi, verrattuna aikaisemmin laskuvarjokerhoissa käytettyihin hyppykoneisiin.

Sorsat joukkueeseen kuuluivat koko joukkueen olemassaolon ajan:

Pauli Belik
Pertti ”Jomppa” Jompero
Onni Kuusisto
Rolf ”Rofa” Leiman Kari
 ”Väiski” Puhakka Hannu
 ”Hanski” Sailavuo
 Heikki ”Hemuli” Side (nykyisin **Sidensnöre**)
Into ”Intsa” Taskinen Harri ”Kitu”
 Toivonen Eero ”Kustu” Ylinen

Edellä mainittujen lisäksi joukkueessa hyppäsivät alkuvaiheessa jonkin aikaa **Martti ”Masi” Laitamäki** ja satunnaisesti myös **Timo ”Unda” Aalto**, joka kuitenkin pääasiassa toimi joukkueenjohtajana ja/tai varamiehenä. Edellä mainittujen lisäksi joukkueessa hyppäsivät yksittäisissä tilanteissa myös muutamat muut ”täydennys-hyppääjät”: **Kari Vaahtera** (SLK) vuonna 1973 Suomen ensimmäisessä 10-tähdessä, ja PM-kisajoukkueessa 1974 **Eero Kausalainen** (Utin Laskuvarjokerho), **Reijo ”Reko” Korpinen** (Kuopion Ilmailuyhdistys) ja **Risto ”Ripa” Ylä-Outinen** (Utin Laskuvarjokerho).

Joukkueesta kerrotaan lisää tämän historian myöhemmissä osissa sekä Senior Skydivers ry:n verkkosivujen veteraaniosiossa, josta löytyy myös ”Sorsiakin” sivuava Harri Toivosen haastattelu.

Ilmailu 4/1971

Ilmailu 4/1972

Suomen Ilmailuliitto ry, pöytäkirja 24.2.1973: LuKT:n kokous 2/1973

Uusi Suomi, kesäkuu 1973

Tunnistamattomien lehtien leikkeet: 26.5.1973: ”Seitsemän miestä tähtenä taivaalla”, kesäkuu 1973: ”Laskuvarjohyppääjät harjoittelivat”

Ilmailu 12/1973

Eero Kausalainen (haastattelu) 15.3.2019: Sorsat, Suomen relatiivihyppäämisen uranuurtajat

United States Parachute Association USPA: kirje 21.6.1973

http://www.starcrestawards.com/history/history_bob_buquor_who_was_he.html#top

Suomen toinen hyppymestarikurssi

Piirros: Vuoden 1973 hyppymestarikurssin tuntemattomaksi jääneen taiteilijan näkemys hyppymestarin tehtävän ytimeistä.

Mauri Purkunen oli vetänyt vuonna 1971 Suomen ensimmäisen valtakunnallisen hyppymestarikurssin Jämillä. Kurssi oli monelta osin kokeellinen. Siellä kehitettiin kurssille soveltuvia koulutusmenetelmiä ja oppilaiden koulutuksessa yleensä käytettäviä menetelmiä ja niiden standardisointia.

Ensimmäisellä kurssilla oli oppilaana **Pekka Karhumäki** Hallista. Hänet valittiin pari vuotta myöhemmin pidettävän SIL:n hyppy-

mestarikurssin vetäjäksi. Kurssi pidettiin ensimmäisen kurssin tapaan noin viikon pituisena Jämillä. Ajankohta oli 1. – 8.6.1973.

Hän valitsi apulaisekseen porilaisen **Matti Ojamäen**. Suomen Ilmailuliiton vuoden 1973 toimintaa esittelevässä Ilmailu-lehden (4/1974) artikkelissa mainitaan kurssin oppilasmääräksi 18, mutta kurssiin liittyvien asiakirjojen ja valokuvien mukaan oppilasmäärä oli neljätoista, kymmenestä laskuvarjo- tai ilmailukerhosta: **Timo Aalto** (Suomen Laskuvarjokerho – Helsinki), **Markku Angerias** (Jämsän-Seudun Ilmailuyhdistys), **Markku Heilimo** (Vaasan Laskuvarjokerho), **Matti Heino** (Satakunnan Laskuvarjourheilijat), **Raimo Häärä** (Lappeenrannan Ilmailuyhdistys), **Reijo Kaakinen** (Jyväskylän Laskuvarjokerho), **Kimmo Korkka** (Jyväskylän Laskuvarjokerho), **Pertti Koski** (Tampereen Laskuvarjokerho), **Mikko Närhi** (Oulun Laskuvarjokerho), **Lauri Oksanen** (Suomen Laskuvarjokerho), **Heikki Paulamäki** (Forssan Ilmailukerho ry), **Pertti Pukkila** (Vaasan Laskuvarjokerho), **Pertti Skogberg** (Tampereen Laskuvarjokerho) ja **Risto Ylä-Outinen** (Utin Laskuvarjokerho).

Mikko Närhi ei ollut paikalla koko aikaa. Hän oli hakenut kelpoisuutta jo ennen kurssia, mutta LuKT oli aiemmin päättänyt, että vaikka kokemus tuntuisi riittävältä, hänet veloitettiin kuitenkin osallistumaan kurssille siten, että hän antoi siellä tarvittavat opinnäytteet.

Edellisellä kurssilla oli hyppykoneena ollut ensin "mopoluokkaa" oleva Cessna 172 ja kurssin loppuvaiheessa saman konetyypin tehokkaampi versio "Reims Rocket." Nyt oli saatu käyttöön kunnan työjuhta, Tampereen Laskuvarjokerhon Cessna-195 (OH-CSB). Ohjaajana oli Tampereen nuori hyppypilotti **Seppo Palmroth**.

Ilmailuliiton laskuvarjokeskustoimikunta LuKT oli asettanut kurssin pääsyvaatimukseksi laskuvarjohyppääjän lupakirjan ja oppilaiden harjoituspudotuksia kerhoissa ennen hyppymestarikurssia. LuKT:n päätös vaatimuksesta oli kuitenkin siinä määrin väljä, että kurssille saatettiin ottaa myös "viittä vaille lupakirjan haltijoita". Hyppymestarikurssille osallistui viisi hyppääjää, joilla lupakirjasuoritukset olivat vasta melkein valmiit. Harjoituspudotusten osalta tilanne oli kurssin alkaessa kirjava: osalla oli kaikki vaadittavat pudotukset suoritettu, osalla ei.

Koulutusohjelman runko oli pääpiirteiltään saman näköinen, kuin LuKT:n jäsen **Siirpään** ensimmäistä kurssia varten laatima ohjelma:

Aineryhmä	tuntimäärä			huom.
	yht.	teor.	käyt.	
1. Alkujärjestelyt	2	1	1	
2. Hyppymestari	3	3	—	
3. Ilmailu- ja varomäär.	2	2	—	
4. Fyysisen kunnan merkit.	1	1	—	
5. Oppitunnin pito	4	1	3	
6. Harjoituksen pito	4	1	3	
7. Kaluston hoito ja tark.	4	2	2	
8. Sääoppi ja mittaukset	3	—	3	
9. Miten arvostella oppilasta	1	1	—	
10. Oppilaskurssin järjestely	1	1	—	
11. Oppilaskurssin suunnittelu	4	4	—	
12. Näytöshypyt ja kilpailut	1	1	—	
13. Onnettomuus	1	1	—	
14. Kirjalliset kokeet	1	1	—	
15. Hyppyharjoitukset	40	1	39	
Yhteensä	72	21	51	

Kuten yllä olevasta näkyy, pääpaino oli käytännön toimissa, joita oli kurssiajasta kaksi kolmasosaa, josta pääosa käytettiin hyppyharjoituksiin. Merkittävästi satsattiin myös koulutukseen, johon käytettiin hyppyharjoitusten – niissä harjoiteltiin hyppymestarin tehtäviä - jälkeen eniten tunteja, yhteensä neljätoista, jossa hieman alle puolet kouluttamistaidon käytännön harjoituksia (oppituntien ja harjoitusten pito kuvitteellisille alkeisoppilaille).

Sekä alkuperäisen hyppymestarikurssin laatija Heikki Siirpään että Pekka Karhumäen mielestä suomalaisen järjestelmän hyppymestari oli ensisijaisesti kouluttaja, jonka vuoksi hyppymestarikoulutuksessa siihen liittyviä oppiaineita painotettiin. Monissa muissa maissa oli erikseen oppilaita lentokoneesta ulos ravisteleva, kevyemmän koulutuksen saanut hyppymestari (hoppmästare, jump master) ja hyppykouluttaja. Suomen hyppymestarinimike vastasi paremmin hyppykouluttajaa (instruktör, instructor), joka hoiteli sekä koulutusta, että oppilas-pudotuksia.

Hyppymestarikurssi Jämijärvellä 1.-8.6.1973. Eturivissä vasemmalta oppilaat Timo Aalto, Matti Heino, Kimmo Korkka, Pertti Koski, Markku Heilimo, Pertti Skogberg, takarivissä oppilas Risto Ylä-Outinen, pilotti Seppo Palmroth, kurssilaiset Heikki Paulamäki, Pentti Pukkila, kurssin vetäjä Pekka Karhumäki, Raimo Häärä, Reijo Kaakinen, Lauri Oksanen ja Markku Angerias. Kuvasta puuttuvat toinen kouluttaja Matti Ojamäki sekä kurssilainen Mikko Närhi. Kuva Pekka Karhumäki via Ilmailu.

Kurssilaisten alkukokemus oli, kuten edellä jo ilmeni, melkoisen sekalaista ja osin puutteellistakin. Osanottajien hyppymäärät vaihtelivat välillä 60–300 hyppyä. Kurssin vetäjä Karhumäen lausunnon perusteella LuKT puolsi heti kurssin päätyttyä neljästätoista kurssilaisesta ainoastaan puolelle hyppymestarin kelpoisuuden myöntämisestä. Jäljelle jääneistä yksi hylättiin kokonaan ja muilta edellytettiin lisää käytännön hyppymestariharjoituksia ja muutamille muuta lisäkoulutusta ennen kuin LuKT tulee antamaan puoltoaan.

Kurssin vetäjä Pekka Karhumäki pohdiskeli Ilmailu-lehdessä (1/1974) kurssin opetuksia ja sen herättämiä ajatuksia, joissa rivien välistä löytyy myös kurssilaisten menestymiseen liittyvää pohdintaa:

”Seuraaville kursseille on varmaankin paikallaan valita vain lupakirjahyppääjiä, joilla on harjoituspudotukset suoritettuna. Ei siksi, etteivätkö nyt pidetyllä kurssilla lupakirjattomat hyppääjät olisi olleet osaavia ja oppivaisia, vaan siksi, että käytettävissä oleva niukka aika voidaan tällöin vielä tarkemmin käyttää varsinaisen hyppymestarin (pitäisikö sanoa hyppykouluttajan) tehtävien opiskeluun.

Myöskin kerhojen kannattaa urheilun edun vuoksi tarkoin harkita, minkälaisen hyppääjän lähettää mestarikurssseille. Meistä kaikistahan ei ole eikä tarvitsekaan olla alkeiskurssin kouluttajaksi. Henkilö, jolla saattaa olla vaikeuksia esim. oppitunnin pitämisessä voi olla mitä erinomaisin hyppääjä...”

Viisaita mietteitä, joista otettiin oppia tulevilla kursseilla. Tämä pitkään jo 1960-luvun puolelta saakka haikailtu, tärkeänä pidetty keskitetty, SIL:n ja LuKT:n johdatuksella toteutettu kurssi oli nyt löytänyt muotonsa yleisideansa, jotka säilyivät pääpiirtein tämän tyyppisenä vielä kaukana tulevaisuudessa.

Edellisen kurssin vetäjä oli kuitenkin ajatellut, että kurssilla pitäisi olla oikeita oppilaita harjoitusoppilaina, jotta hyppymestarikurssilaiset eivät joutuisi opettamaan ja pudottamaan toisiaan. Arveltiin, että koulutustilanteet voisivat siten olla todenmukaisempia. Tällä kurssilla ei harjoitusoppilaita ollut, mutta mahdollisuutta ei vielä tässä vaiheessa kokonaan heitetty roskikseen, vaan aihetta mietiskeltiin vielä seuraavankin vuoden kurssin aikoihin.

Ilmailu 10/1971

Ilmailu 1/1974

Ilmailu 4/1974

Suomen Ilmailuliitto ry, pöytäkirja 20.7.1973: LuKT:n kokous 7/1973

Suomen Ilmailuliitto ry: Vuoden 1973 hyppymestarikurssin oppilaiden suoritusluettelo (päiväämätön)

Virpi Talja – Raija Syyrakki 1995: Ensimmäiset 25 vuotta, Jyväskylän Laskuvarjokerho

Herra X ja ihmeellisiä suorituksia

Ilmailukerhoille, luonnollisesti mukaan luettuna myös laskuvarjokerhot, oli krooninen pula luokse tuppautuvasta irtorahasta. Koulutuksen ohella merkittävä varainhankintamuoto olivat jo 1950-luvulta alkaen lentonäytökset ja – niihin liittyen tai erikseen – näytöshyppy. Sodan jälkeen 1950-luvulla kansa janosi viihdettä Ilmailunäytöksillä ja hyppyesityksillä sitä voitiin sopivaa kompensatiota vastaan tarjota.

Suomen Ilmailuliiton lentonäytöskiertueet 1950-luvulla hiipuivat vähitellen, kun ”kaikki jo olivat nähneet lentokoneen ja laskuvarjohypyn” ja kun tasavallan niemet, notkot ja saarelat oli jo kierretty ilmailun autuutta esittelemässä. Yleisöä ei enää riittänyt. Harrasteilmailun elvyttyä 1960- ja 1970-luvuilla oli selvää, että pelkkä lentokoneen tai laskuvarjon näkeminen ei riittänyt vetonaulaksi. Jotain parempaa piti keksiä.

Hyppääjien esitykset eivät aina olleet aivan viisaita. Saatettiin kuvitella, että jos tehtäisiin vaikkapa viiden tähti kolmen kilometrin korkeudesta, se olisi jotain se. No, olisihan se hienoa hyppääjille, kun sellainen ei vielä tähän aikaan ollut ihan jokapäiväistä – 1973 paikkeilla se tosin alkoi jo Helsingin horisontissa olla melko tavallista, kuten olemme saaneet lukea edellä olleista teksteistä. Hyppääjien mielestä hyppy oli kova suoritus, mutta eihän yleisö nähnyt hyppyä lainkaan tai – jos oli onnistuttu saamaan Laskuvarjotarvike Ky:ltä vapaassa pudotuksessa käytettäviä savurasioita – saattoi nähdä ohuen värivirun taivaalla.

Joensuussa järjestettiin 17.6.1973 lentonäytös. Sen hyppyosio alkoi kolmen hyppääjän tähden muodostamisella 2.500 metrin korkeudesta. Tällä kerralla laskuvarjoilijoilla oli esitettävänä jotain ihan uutta ja ennennäkemätöntä – siis uutta ja ennennäkemätöntä kaikille niille, jotka eivät olleet seuraamassa 1950-luvun ilmailuliiton *Pilvien Huimapäät* näytöskiertueen esityksiä.

Joensuun näytöksessä hyödynnettiin vanhoja aatteita. Imatran Ilmailukerhon hyppääjät, lähinnä kerhon hyppytoiminnan vetäjä **Rauno Härkönen**, oli kehittänyt ideoita, joilla voisi sekä parantaa hyppyesityksiä yleisön kannalta näyttävämmiksi, että luoda ohjelma, joka olisi toteutettavissa myös sellaisessa pilvikorkeudessa, joka estäisi laskuvarjohypyn suorituksen. Näitä ideoinnin tuloksia imatralaiset hyödynsivät myöhemmin monissa omista näytöksissään. Ideoiden varhaisia esi-isiä ja äitejä olivat muiden muassa **Raimo Aulio** ja **Anneli Linna**, joiden huimailuista olemme voineet lukea tämän historian 1940- ja 1950-luvun osiossa.

Yksi uusiokäyttöön otetuista ideoista oli ratsastus lentokoneella: lentokoneen päällä tai nuoratikkailla. Nuoratikkailla ratsastaminen alkoi Joensuun näytöksessä, mutta sitä oli luonnollisesti kokeiltu ja kehitetty siihen tarvittavaa laitteistoa Immolassa. Näissä esityksissä esiintynyt ilmataiteilija tunnettiin nimellä **Herra X**, oikealta nimeltään Rauno Härkönen. Hän kuvaili haastattelussa muutama vuosi sitten tikasvoimistelutoimintaansa seuraavasti:

*"Tikkaisiin ei liittynyt mitään ongelmia. Tikkaat olivat startissa koneen sisällä. Laskin tikkaat, kun korkeutta oli riittävästi ja laskeuduin avustajan avulla tikkaita alas. Avustajinani toimivat "Ohto" tai "Mari" [Ohto = **Olli Halonen**, Mari = **Ari Rantala**]. Käytin näissä hommissa litteää EFA-pelastusvarjoa. Olin kuitenkin varmistanut varjoa siten, että se ei avautuisi vahingossa. olin teipannut kahvan niin, että se ei lähtisi liian helposti irti.*

*Toinen mahdollinen vaaratilanne oli, että pääsenkö takaisin koneeseen. Sitä varten minulla oli rintahihnan metalliosaan kiinnitetty hihna. Tikkaat oli kiinnitetty koneen siipitukeen, jonka vuoksi koneeseen kiipeämisen loppuvaihe oli hankala. Tikashommaan oli lupa Ilmailuhallituksesta. **Esko Lehtinen** [Imatran Ilmailukerhon puheenjohtaja] oli hoitanut asian puhelimitse. Hän meni takuuseen. Asiaa ei varmaan ole kirjattu mihinkään.*

"Bablo" [Tapani Heino, Imatran Ilmailukerhon hyppääjä] halusi myös kokeilla, mutta ei päässyt takaisin koneeseen. Hänellä oli kuitenkin normaali varjovarustus, joten hän suoritti tikkailta normaalien hypyn 1000 metristä.

Mr. X eli imatralainen Rauno Härkönen ilmavoimistelee 1950-luvun taitajien jalanjäljissä. Kuva on otettu Immolassa pidetyssä lentonäytöksessä kesäkuussa 1973. Kuva: via Olli Halonen

Tikasakrobatiaa hän harjoitti useissa lentonäytöksissä eri paikkakunnilla. Keksijä "Pelle R. Härkösen" ajatusten dynamo ei vielä tähän hyytynyt. Seuraava idea oli – myös 1950-luvulta tuttu – ratsastus lentokoneen päällä. Eroa kuitenkin oli: pari vuosikymmentä aikaisemmin näytöksissä käytetyt lentokoneet olivat hitaita kaksitasoisia "kangaspuita", kuten esimerkiksi Letov Smolik. Sellaiset olivat 1970-luvun alkupuolella jo lennetty loppuun. Haaste ilmaratsastukselle oli käytettävissä ollut kokometallinen, ylätasoinen, edellä kerrottuja konetyyppejä huomattavasti nopeampi ja painavampi lentokone. Myös tästä annamme Herra X:n kertoa omin sanoin:

*"Koneen päällä ratsastin ainoastaan Immolassa. Koneemme Cessna 206 on alkuaan ollut vesikone, jonka vuoksi siitä löytyi yläosasta nostoon tarvittavia kiinnikkeitä. Minulla oli yllä varjon valjaat ilman varjoa. Kiinnitin vaijerit koneen kiinnikkeistä valjaiden varavarjojen kiinnityslenkkeihin. **Keijo Häyhä** [yksi Imatran Ilmailukerhon lentäjistä] teki pienet raudat koneen yläpuolelle, jotta sain tukevan alusta jaloille. Luulin hommaa helpommaksi, kuin mitä se oli.*

*Kun startattiin, olin koneen päällä mahallani. Ensimmäisillä kokeiluilla en päässyt lainkaan pysyyn kovan ilmavirran vuoksi. Vasta, kun olin lyhentänyt tukihihnat, onnistuin nousemaan seisomaan. Ilmavirran vuoksi asentoni oli noin 45 asteen kulmassa nojalleen eteenpäin. Muistan, kun ”**Häkä**” **Häkkinen** [aikoinaan tunnettu syöksylaskija **Kalevi Häkkinen**] harjoitteli laskua auton katolla. Hänellä on varmaan ollut samantapaisia kokemuksia. Olisi pitänyt olla jonkinlainen teline.*

*Laitoin kaulaani pitkän laskuvarjokankaasta tehdyn huivin rekvisiitaksi. Ikävä kyllä, ilmavirta alkoi kiristää huivia pahasti lennon aikana. Lentäjänä oli **Heikki Halonen**. Hänen mukaansa ei seisovasta matkustajasta ollut mitään ongelmia. Myös laskut onnistuivat hyvin. Ratsastuslennoilla lennettiin kiitoradan yli ja käännettiin Niemilammen päässä. Käännöksen aikana kävin matalaksi, koska en jaksanut seisoa koko aikaa.”*

Herra X Immolassa vuonna 1973. Kuva: via Olli Halonen

Pilvien huimapäiden aikana yksi huimimmista hyppyesityksistä oli kaksoisvarjohyppy. Tätä suoritusta varten hyppääjä puki ylleen kaksi pelastusvarjoa. Koneesta hypättyään hän avasi ensin toisen laskuvarjonsa. Kun yleisö oli hypyn havainnut ja hengähtänyt helpotuksesta laskuvarjon auettua, hyppääjä avasi ensimmäisen laskuvarjonsa valjaat ja pudottautui uudelleen vapaaseen pudotukseen. Lyhyen pudotuksen jälkeen hän avasi toisen varjonsa. Näin siis 1950-luvulla.

Pari vuosikymmentä myöhemmin Imatran suunnalla pantiin paremmaksi. Herra X alias Rauno Härkönen kertoi näistä hypyistä haastatteluissa 2018 seuraavaa:

”Aloitin monivarjohyppy ja Mr. X esitykset samoihin aikoihin, ensimmäisen kerran Immolan lentonäytöksessä 1973. Monivarjohypyssä minulla oli ensimmäinen varjo kiinnitettyinä olkalukkoihin. Varjo oli sylissäni sukassa. Lähtiessäni heitin apuvarjon, jonka jälkeen sukallinen Double-L avautui heti. Tämän jälkeen irrotin tämän kuvun ja aukaisin varavarjon paketissa (minulla oli ylimääräinen rintapakkausvarjo) olleen Double-L:n. Kun se oli auki, irrotin sen varavarjon lenkeistä, joihin se oli kiinnitetty pikalukoilla, jotka oli mahdollista avata myös vedossa. Tämän jälkeen irrotin toisen kuvun ja tulín maahan normaalisti päävarjon (PC) avulla. Varavarjo olisi vielä ollut käytettävissä, jos päävarjo ei olisi toiminut oikein.

Tällaisia hyppyjä muistan hypänneeni Mikkeliissä, Immolassa, Joensuussa, Karhulassa. Lupia ei kysely: koulutin itseäni varavarjon käyttöön.”

Näiden lisäksi Imatran suunnalla kokeiltiin myös USA:n laskuvarjolehdistä tuttua ns. Mr. Bill hyppyä, jossa kaksi henkilöä hyppää samalla laskuvarjolla – elettiin siis vielä aikaa ennen kahden hyppääjän tandemhyppöjen keksimistä. Näistä kertoi Imatran Ilmailukerhon **Risto Tahvanainen** haastattelussa 2018:

”Hyppäsin yhdessä Heinin Bablon kanssa kaksoishypyn, jossa hyppäsimme koneesta syllikäin ja vain toisen varjo avattiin.” [Yleisö ei tiennyt, että varjon varassa oliin kaksi hyppääjää] ”Hetken päästä toinen hyppääjä pudottautui takaisin vapaaseen pudotukseen ja aukaisi lyhyen vapaapudotuksen jälkeen oman varjonsa.

Ensimmäinen kokeilu Immolassa ei ihan onnistunut. Meillä oli väärät käsiotteet, jonka vuoksi ei heti saatu avattua ensimmäistä varjoa, vaan vapaapudotus kesti useita sekunteja. Kun lopulta saatiin varjo auki, oli jo vauhtia niin paljon, että ote ei pitänyt.*

Ensimmäisen kokeilun jälkeen saatiin homma joskus onnistumaan – näytöksessäänkin.

Näissä ja Raunon monivarjohypyissä oli tärkeä osuus maassa olevalla kuuluttajalla (Esko Lehminen), joka selostuksellaan dramatisoi tapausta. Yleisö ei tiennyt mitä tulee tapahtumaan, joten hyppääjän ”putoaminen” laskuvarjon valjaista voitiin kuvailla dramaattisin sanakääntein...”

Historiahepulla on tästä Tahvanaisen edellä kuvaamasta ensimmäisestä kokeilusta omakohtainen lähihavainto, koska seurasin ensimmäistä kaksoishyppykokeilua koneesta. Kun Tahvanainen lopulta sai laskuvarjonsa auki, näytti siltä, että varjon avautuessa ensin venyivät naamat, sitten kädet ainakin metrin mittaisiksi ja sitten Bablo lähti alaspäin, kuin korkki pullosta.

Ihan kaikkea mitä Imatran kulmilla mieleen juolahti, ei sentään toteutettu, kuten Härkönen kertoi haastattelussa 2018:

”Oli myös puhetta, että hypättäisiin autosta, joka pudotetaan helikopterista. Auton pudotuksia tehtiin näytöksissä muutama kerran. Pohdiskeltiin, josko tätä voisi täydentää siten, että autossa olisikin hyppääjä, joka hyppäsi siitä sen jälkeen, kun auto on irrotettu. Homma tuntui kuitenkin niin riskialttiilta, koska auton putoamisasento ei voinut taata. Ei siis toteutettu.”

Tällaisia temppuja imatralaiset jatkoivat vuoteen 1976 saakka, jonka jälkeen Mr. X hävisi historian hämäämään, jossa hän on pysynyt tähän kirjoituksen julkaisemiseen saakka. Temppuilun ainoa tarkoitus oli Härkösen mukaan saada kerholle rahaa. Historiaheppu, kaikki tässä mainitut hyppyhenkilöt tunteneena, arvelee, että olihan siinä mukana hauskanpitoa ja rajojen rikkomista. Ja taidettiin näillä hypyillä joitakin ilmailumääräyksiä soveltaa luovasti.

Ilmailu 8/1973

Imatran Ilmailukerho ry: Imatran Ilmailukerho 40-v, 1947–1987

Rauno Härkönen, haastattelut 23.5. ja 4.10.2018

Risto Tahvanainen, haastattelu 5.10.2018

Lehtikirjoitus puhutti – LuKT jälleen koolla

LuKT:n ensimmäinen vuoden 1973 kesäkauden kokous (LuKT 6/1973) pidettiin vanhaan tapaan liiton toimistossa Malmin kentällä. Se oli pääosin rutiinikokous, työkokous, jossa päätettiin ajankohtaisista juoksevista ja aikataulunmukaisista asioista. Käsiteltäviä asioita olivat laskuvarjoluokkahakemukset ja SM-sääntöjen viilaus. Näistä muutoksista voisi mainita kaksi: SM-kilpailujen yleismestaruutta laskettaessa lasketaan MM-sääntöjen mukaisesti yhteen henkilökohtaisen tarkkuuden pisteet, mutta puolet taitohypyn pisteistä. Tarkkuushypyn konnaistuloksen sentit muutetaan pisteiksi – 1 cm = 1 piste) ja taitohypyn sekunnit muutetaan pisteiksi (1 s = 1 piste).

Edellisten lisäksi kokous käsitteli erilaisia ilmoitusasioita. Kokouksen näkyvimmäksi anniksi tuli kuitenkin syvästä paheksunnasta kimmonnut kriittinen kannanotto Ilmailu-lehden kirjoitusta kohtaan. Pöytäkirjan mukaan:

”...Jäsen **Takkala** kiinnitti kokouksen huomion Ilmailu-lehdessä numero 6-7/73 olleeseen kirjoitukseen ”Hallen hattutemppu”, jossa todetaan, että **Pekka Tervaskanto** olisi ottanut osaa moottorilennon SM-kilpailuihin. ”mutta innostui harrastamaan laskuvarjourheilua. Seuraus oli monillekin odotettu, jalka poikki...” Kirjoituksesta saattaa maallikko saada sen kuvan, että laskuvarjolla hyppääminen johtaa auttamattomasti jalan katkeamiseen. Epämääräinen kirjoitus, totesi LuKT ja päätti ryhtyä seuraamaan (**Jyrin**) [päätoimittaja **Raivio**] kirjoituksia.!”

Jälkipolville ei ole jäänyt tietoa siitä, miten kirjoituksia seurattiin ja johtiko seuraaminen johonkin. Jyrin Raivio oli tämän tasavallan ainoan ilmailulehden päätoimittaja, joka kirjoitti lehden sisällöstä suuren osan. Jos siis aikoi Ilmailu-lehteä lukea, pakko oli seurata.

Suomen Ilmailuliitto ry, pöytäkirja 30.6.1973: LuKT 6/1973

Omituiset Olympialaiset – Oulussa

Ilmailulehden vakituiseksi avustajaksi ryhtynyt helsinkiläinen hyppääjä **Erkki Näätänen** kirjoitti Ilmailulehden elokuun numeroon laajan ja ansiokkaan artikkelin Oulussa, Oulun Laskuvarjokerhon – OLK:n - isännöidyssä 14.-20.7.1973 järjestetyistä laskuvarjourheilun SM-kilpailuista. Näätäsen jutun otsikko oli ”Omituiset Olympialaiset”.

Otsikolla oli perusteensa: kilpailun aikana voimakas merituuli häiritsi kilpailujen läpivientä, erityisesti tarkkuuslajeissa, useina päivinä. Lisäksi erikoislaatuisten ja vaihtelevien tuuliolosuhteiden vuoksi kahdesta ajallisesti melko lähellä, samasta uloshyppypaikasta hypänneistä vain toisella saattoi olla todelliset mahdollisuudet päästä maalialueelle.

Kilpailun järjestäjä ratkaisi asian siten, että päivällä kovan tuulen aikaan levättiin ja yöllä hypättiin. Valaistus Oulussa heinäkuun puolivälissä ei ollut ongelma. Valoa riitti...

OLK:n kisaesitteen mukaan kymmenennet SM-kilpailut olivat, ensimmäiset laskuvarjourheilun SM-kilpailut Etelä-Suomen ulkopuolella. Ne olivat myös ensimmäiset seitsemänpäiväiset kilpailut. Kilpailun johtajana oli kerhon puheenjohtaja yliluutnantti **Heikki Palo**. Ylituomariksi oli saatu **Rickard Henrysson** Ruotsista.

Olosuhteet tekivät kilpailusta värikkään ja poikkeuksellisen tapahtuman. Tuuliolosuhteet ja niihin liittyvät tuomariston päätökset (kierroksia uusittiin tai aloitettiin alusta - jonkin mielestä kovimmilla ”mussuttajilla” oli parhaat mahdollisuudet uusintoihin...) innoittivat osanottajat värikkääseen sanailuun, joka heijastui Näätäsen jutussa mm. seuraavasti:

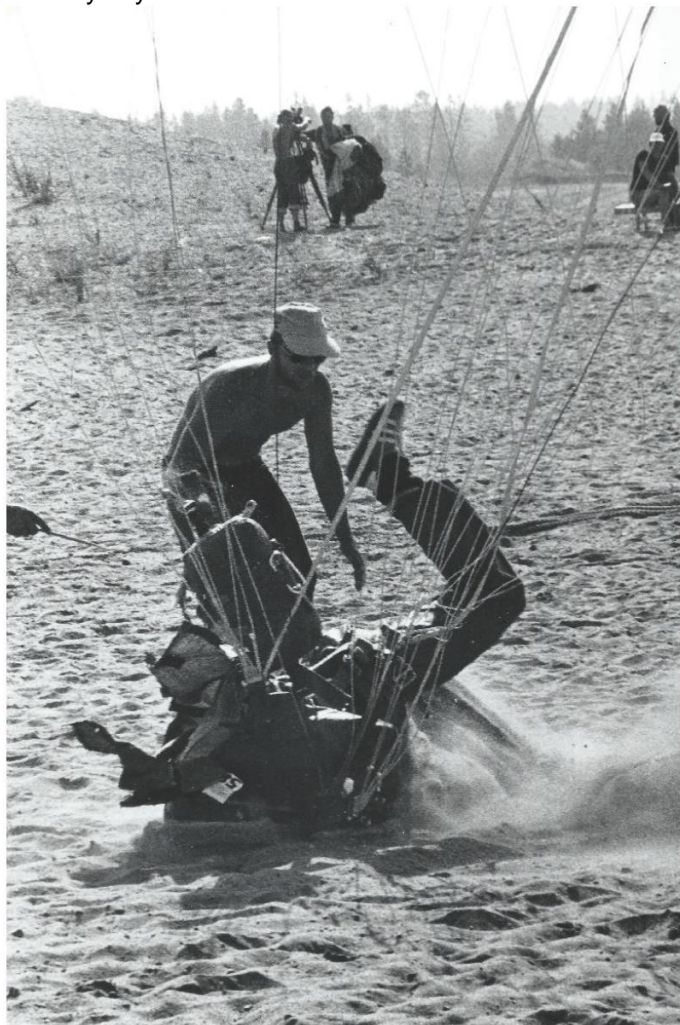
”...Näiltä tiimojin lausutut kommentit olivat varsin suorasukaisia. Uusinnan syyksi olisi muka yhtä hyvin kelvannut kivi kengässä kuin cumulus taivaalla, tuulenpuuskasta tai cumulonimbuksesta puhumattakaan. Eräs ehdotus oli, että ripustetaan naru taivaalla (mihin kiinni?) ja hinataan hypääjät sitä pitkin ylös ja odotetaan tyventä koko lääniin, ennenkuin päästetään irti ...”

Kilpailussa oli osanottajia kuutisenkymmentä, kahdestatoista laskuvarjokerhosta, ja lisäksi Laskuvarjojääkärikoulusta. Osanottajien joukossa oli kolme naista. Osanottajamäärän vuoksi näissä kilpailuissa ensimmäistä kertaa SM-kisojen historiassa karsittiin kilpailijoita tietyn kierrosmäärän jälkeen. Henkilökohtaisen tarkkuuden

hyppymäärä oli kymmenen kierrosta. Kuudennen kierroksen jälkeen karsittiin siten, että kilpailua jatkoi ainoastaan kolmekymmentä parasta.

Taitohypyssä oli viisi kierrosta. Karsinta tapahtui kolmen kierroksen jälkeen. Sen jälkeen kilpailua saivat jatkaa enää viisitoista parasta.

Tarkkuushypyn voittaja **Antero Takkala** Kuopion Ilmailuyhdistyksestä voitti onnistuneen taitohyppynsä ansiosta myös yleismestaruuden.

Kuvassa vasemmalla tuntemattomaksi jääneen laskuvarjourheilijan hiekansyöntinäyte. Kuva: Tuula Heikkola via Antero Takkala.

Taitohypyn voitti toinen konkari, Tampereen **Harri "Kitu" Toivonen**. Koska hän ei näissä kilpailuissa ottanut lainkaan osaa henkilökohtaiseen tarkkuuteen, ei hänestä ollut Takkalalle uhkaa yleismestaruudessa.

Joukkuetarkkuuteen osallistui neljätoista joukkuetta. Lajissa hypättiin neljä kierrosta. Joukkuekilpailussa ei ollut karsintaa. Voittaja oli monien yllätykseksi Lahden Laskuvarjokerhon joukkue, jossa hypäsivät **Risto Koivisto, Matti Voutilainen, Raimo Koponen** ja **Pekka Tuominen**.

Jos oli ansiokkaan artikkelin kirjoittaneella Erkki Näätäsellä pohdittavaa kilpailuja arvioidessaan, oli sitä myös LuKT:lla, joka pohti syyskuun 1973 kokouksessaan kilpailusta saatuja kokemuksia näin:

"...paikka ja olosuhteet olivat vaikeat ja vaativat kilpailijoilta poikkeuksellisen suurta valppautta. Sääpalvelua ei pidetty näinkin vaikeissa olosuhteissa riittävänä.

Pakkaus- ja starttipaikat olivat kaukana maalialueesta ja siten oli kanssakilpailijoiden seuraaminen vaikeaa. Sosiaalinen puoli eli ruokailu- ja saunajärjestelyt eivät niinkään saaneet kiitosta osakseen.

Erityisesti pisti silmään "ammattitaitoisen" eli kilpailujärjestelyihin tottuneen henkilökunnan puuttuminen.

Kokemukset ruotsalaisesta ylituomarista eivät olleet kovin myönteiset lähinnä tšekäläisestä kielitaidon puutteesta johtuen: selvittelyt olivat useimmiten varsin pintapuolisia.

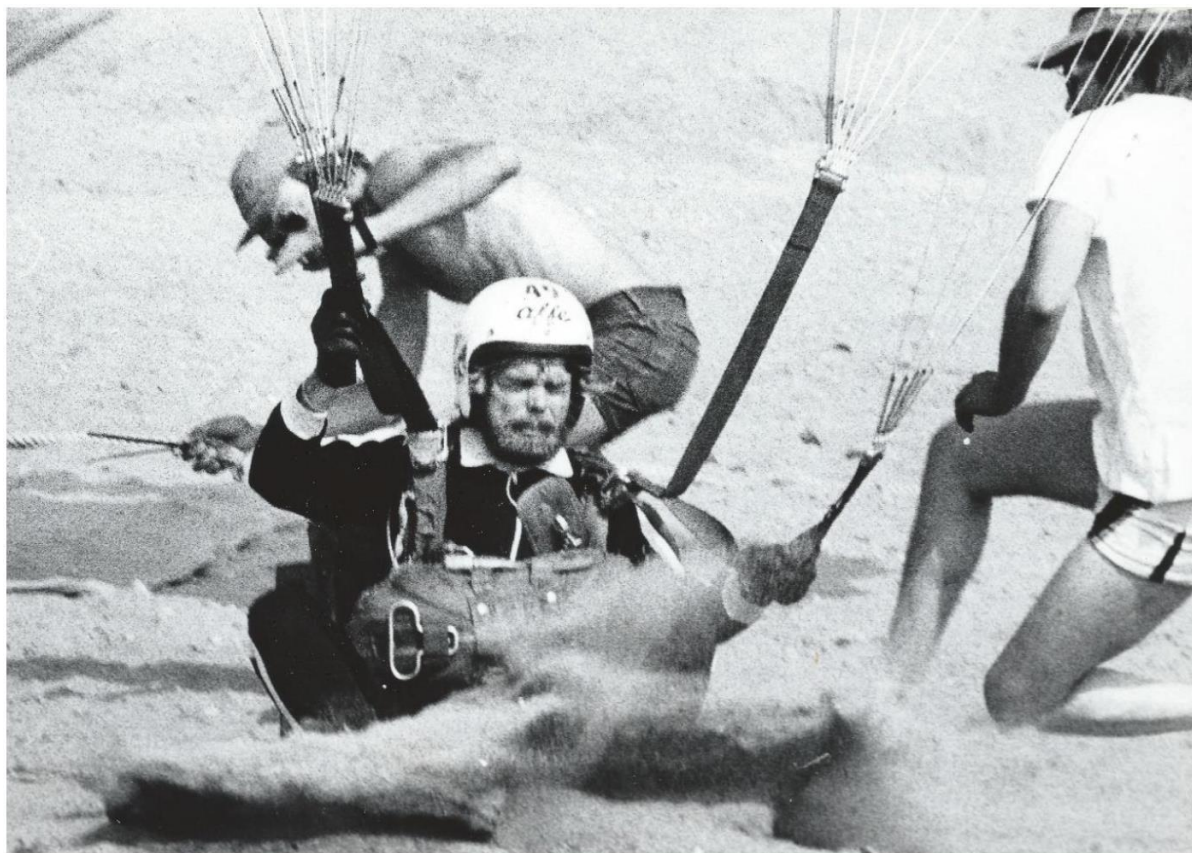
Kaikki edelläolevat arvostelut on esitetty nimenomaan rakentavassa mielessä ensi vuotta ajatellen, mikä tässä vielä todettakoon..."

Oulussa kilpailtiin luonnollisesti Suomen mestaruuksista ja siihen liittyvistä mitaleista. Bonuksena kuitenkin oli mahdollinen paikka PM-kisajoukkueessa Immolassa muutaman viikon päästä pidettävissä pohjoismaisissa mestaruuskilpailuissa. Heti SM-kilpailun jälkeen LuKT piti kokouksen, jossa PM-joukkueeseen nimettiin kilpailijoiksi seuraavat: **Harri Toivonen, Rauno Härkönen, Seppo Kokkonen, Antero Takkala, Tatu Soini, Timo Rautiainen** ja **Esa Huusari**. Joukkueeseen nimettiin myös **Pekka Karhumäki**, mutta hän joutui työesteiden vuoksi kieltäytymään. LuKT päätti hänen tilalleen tulevasta kilpailijasta myöhemmin, selvitettyään ensin valintalistalla seuraavina olleiden osallistumismahdollisuudet.

Joukkueenjohtajaksi nimettiin Oulun **Tapio "Cekkeri" Satamo**.

Joukkuetarkkuuden pronssimitalijoukkue suoraan Kuopijosta: Risto Salonen (vasemmalla), Martti Pietikäinen, Reijo Korpinen ja henkilökohtaisen tarkkuuden sekä yleismestaruuden voittanut Antero Takkala. Kuva: Para-Foto via Antero Takkala

Hyppääminen on hauskaa! Suomen Laskuvarjokerhon Ralf "Affe" Norra nauttii myötätuulilaskun perspirantin seutuville aiheuttamista värähtelyistä. Nautintaa tarkkailevat Erkki "Eetu" Hakanen (vas.) ja Timo "Retu" Kivinen. Kuva: Para-Foto via Antero Takkala.

Kilpailun tuloksia:

Henkilökohtainen tarkkuus (10 kierrosta)

1. Antero Takkala	KIY	4,83 m
2. Seppo Kokkonen	TLU	15,36 ”
3. Pekka Karhumäki	JSIY	17,39 ”
4. Timo Rautiainen	VLK	20,37 ”
5. Tatu Soini	LjK	20,71

Taitohyppy (5 kierrosta)

1. Harri Toivonen	TamLK	50,9 s
2. Rauno Härkönen	IJK	52,6 ”
3. Antero Takkala	KIY	58,0 ”
4. Tatu Soini	LjK	58,4 ”
5. Reijo Korpinen	KIY	58,7 ”

Järjestäjäkerhon julkaisemat yleismestaruuden viralliset tulokset ovat selvästi virheellisiä, koska sinne on päässyt melko kärkeenkin henkilöitä, jotka olivat karsiutuneet henkilökohtaisessa tarkkuudessa hypättyään vain kuusi kierrosta, kun heidän tuloksiaan oli verrattu kymmenen kierrosta hypänneiden tuloksiin. Jälkeenpäin on utililainen SM-kisaveteraani **Esa Huusari** laskenut sääntöjen mukaiset oikeat tulokset, jotka ovat viiden parhaan osalta seuraavat:

Yleismestaruus

1. Antero Takkala	KIY	99,2 pistettä
2. Seppo Kokkonen	TLU	216,0 ”
3. Tatu Soini	LjK	265,5 ”
4. Esa Huusari	ULK	286,0 ”
5. Reijo Korpinen	KIY	317,2 ”

Joukkuetarkkuus (4 kierrosta)

1. Lahden Laskuvarjokerho (Risto Koivisto, Matti Voutilainen, Risto Koponen, Pekka Tuominen)	22,04 m
2. Sekajoukkue 1 (ei kilpaillut mestaruudesta) (T. Nieminen, S. Kokkonen, V. Korhonen, R. Härkönen)	23,88 ”
3. Kuopion Ilmailuyhdistys (Reijo Korpinen, Antero Takkala, Martti Pietikäinen, Risto Salonen)	26,52 ”
4. Utin Laskuvarjokerho II (Markku Laksio, Paavo Huusari, Seppo Aho, Jukka Ilves)	38,19 ”
5. Utin Laskuvarjokerho I (Risto Ylä-Outinen, Esa Huusari, Pentti Mäkelä, Markku Jääskeläinen)	40,60 ”

Oulun Laskuvarjokerho: SM-1973 Kisaesite

Oulun Laskuvarjokerho ry, heinäkuu 1973: Laskuvarjourheilun SM-kilpailujen lopputulokset

Ilmailu 8/1973 Ilmailu 9/1973

Suomen Ilmailuliitto ry, pöytäkirja 20.7.1973: LuKT 7/1973

Suomen Ilmailuliitto ry: LuKT:n pöytäkirja 1.9.1973, LuKT 8/1973

Eero Kausalainen 17.9.2019

Ensimmäinen pohjoismainen relatiivikisa – Östersund 1973

LuKT:n kokouksessa maaliskuussa 1973 kerrottiin ilmoitusasiana Ruotsista tulleesta kilpailukutsusta ja sen mukana tulleista säännöistä. Kilpailut uudessa hyppylajissa ei saanut LuKT:n jäsenissä suurtakaan hurmiota aikaan. Kokouksen päätökseksi tästä kisasta kirjattiin pöytäkirjaan lakonisesti ja liikaa intoilematta:

”Todettiin Ruotsista saapuneen relatiivikilpailuiden kutsu ja säännöt. LuKT (SIL) ei lähetä Suomesta joukkuetta, vaan kerhot ja hyppääjät saavat osallistua itsenäisesti omalla kustannuksellaan. Kerhoille tiedotetaan asiasta ja lisätietoja saa SIL:n toimistosta.”

Edellä olemme jo voineet lukea, että Helsingin kulmilla pesivä *Sorsat* -relatiiviryhmä oli aloittanut toimintansa ja hurjan harjoittelun tämän vuoden keväällä. LuKT:n viesti kiirikin nopeasti Malmin suuntaan. Joukkue kiinnostui tapahtumasta ja alkoi valmistautua.

Tähän saakka oli pohjoismaisesta mestaruudesta kilpailtu ainoastaan taito- ja tarkkuuslajeissa. Uudelle relatiivikilpailulle eivät pohjoismaat vielä myöntäneet mestaruuskilpailun statusta. Tämä kisa oli vain kansainvälinen pohjoismainen relatiivikilpailu. Ei kuitenkaan mikään vain kilpailu: ympäri maailmaa järjestettiin FAI:n laskuvarjokomitean CIP:n toivomuksesta RW-kilpailuja, jotta saataisiin kokemuksia niiden järjestämisestä ja myös CIP:n luonnostelemista säännöistä. Kansainvälisellä tasolla oli jo nähty väistämättömäksi perustaa uusi lajiryhmä – relatiivi. Ruotsin kilpailun valokuvia ja kilpailusta otettuja kaitafilmejä tarkastelemalla käy ilmi, että tuleva relatiivin ja koko CIP:n suurmies ja tuleva puheenjohtaja **Eilif Ness** oli mukana kilpailemassa. Hän oli myöhemmin CIP:n relatiivialakomiteassa vahvassa asemassa vaikuttamassa lajin kehitykseen.

Osa *Sorsista* valmistautumassa hypylle Ruotsin Östersundissa heinäkuussa 1973: Heikki Side (vasemmalla), Kari Puhakka, Hannu Sailavuo ja Into Taskinen. Taustalla kisojen hyppykone: Suomen Laskuvarjokerhon melko tuore hyppykone Pilatus Porter OH-POA. Kuva: Heikki Sidensnöre.

Keväällä 1973 pidetyssä CIP:n kokouksessa oli päätetty, että tulevaisuudessa tullaan järjestämään relatiivihyppyjen MM-kilpailuja joka toinen vuosi, vuorovuosina taito- ja tarkkuuslajien MM-kilpailujen kanssa. Tämän vuoksi kokemuksia oli tarpeen kerätä sieltä, mistä niitä sai.

Sorsat osallistuivat kilpailuun, josta he kertoivat ryhmähaastattelussa keväällä 2019:

*”Ensimmäiset relatiivikilpailut, joihin osallistuimme, olivat pohjoismaiset kilpailut Ruotsin Östersundissa heinäkuussa 1973. Kisat olivat 6-henkilön nopeustähtikisat. Meiltä olivat mukana Kustu [**Eero Ylinen**], Hanski [**Hannu Sailavuo**], Väiski [**Kari Puhakka**], Hemuli [**Heikki Side**], Intsa [**Into Taskinen**], Rofa [**Rolf Leiman**] ja Onni [**Onni Kuusisto**]. Joukkueenjohtajana tällä matkalla meillä oli **Anja Taskinen**. Onni ja Väiski hyppäsivät vuorotellen.*

*Suomesta olivat mukana kisoissa hyppykoneena käytettyä SLK:n Pilatus Porteria ohjannut **Ilpo Rami** ja bussikuljetuksia hoitanut SLK:n hyppääjä ja hyppymestari **Einari Mikkonen**.”*

SLK:ssa vielä melko uuteen hyppykoneeseen liittyi pieniä ongelmia, jotka saattoivat liittyä tyyppituntemuksen puutteeseen. Kilpailun aikana kävi niin, että koneen moottori ei käynnistynyt. Pilotti sahasi ja sahasi, kunnes akku oli tyhjä. Saatiin tilalle uusi akku, mutta silloin koneen pakoputkeen kertynyt polttoaine syttyi palamaan. Läheltä piti, ettei koko kone roihahtanut. Onneksi Suomen joukkueen jäseniltä löytyi taitoa alkusammutustoi-miin ja tulipalo saatiin kukistettua alkuunsa ilman vahinkoja.

Historioitsijan haaviin ei ole jäänyt minkäänlaista tietoa tai edes jälkeä kilpailutuloksista tai kilpailun avulla saaduista kokemuksista. Ainoa tieto, mikä saatiin, oli, että Suomen joukkueen jäsenet saivat kisatulosten perusteella oikeuden ostaa ja kantaa ruotsalaista 5-miehen tähtimerkkiä.

Senior Skydivers ry on digitoinut Heikki Siteen (nykyisin **Sidensnöre**) kilpailumatkasta kuvaaman kaitafilmin, joka on nähtävissä yhdistyksen verkkosivuilla.

Eero Kausalainen (haastattelu) 15.3.2019: Sorsat, Suomen relatiivihyppäämisen uranuurtajat

Heikki Sidensnöre: Kaitafilmi, Ruotsi, Östersund 1973

Suomen Ilmailuliitto ry, pöytäkirja 24.2.2971: LuKT 2/1973

Suomen Ilmailuliitto ry, pöytäkirja 26.5.1973: LuKT 5/1973

Hannu Sailavuo28.11.2020

Immolan tymä-PM

Vuonna 1973 oli Suomen vuoro järjestää pohjoismaiset mestaruuskilpailut. Lajeina olivat vanhat tutut: taitohyppy ja henkilökohtainen tarkkuus sekä niiden tulosten perusteella laskettava yleismestaruus. Joukkuetarkkuus oli myös omana lajinaan. Maiden välistä paremmuuttakin laskettiin, mutta siinä ei jaettu mestaruuksia.

Kisojen käytännön järjestelyvastuu oli uskottu Imatran Ilmailukerholle, jolle nämä olivat ensimmäiset merkittävät kilpailut. Ajankohta oli elokuun ensimmäinen viikko. Osanottajia PM-kisoissa oli Suomesta, Norjasta, Ruotsista ja Tanskasta. Ainakin 1950- ja 1960-luvuilla koulussa opetettiin, että Islantikin on pohjoismaa, mutta ei sitä näkynyt Immolassa eikä tietävästi koskaan missään muussakaan PM-kisassa. Kilpailun johtajaksi järjestäjäkerho oli nimennyt oman kerhon pojan, muutaman vuoden takaisen henkilökohtaisen tarkkuuden Suomenmestarin **Tapani ”Bablo” Heinin**. LuKT:n nimeämä ylituomari oli **Ralf ”Affe” Norra** suoraan Helsingistä.

Kuvassa etualalla ylituomari ”Affe” Norra ja kilpailun johtaja ”Bablo” Heino. Kuva: via Olli Halonen/Imatran Ilmailukerho.

Kilpailu sattui upean kesän ainoalle tymäviikolle. Monta viikkoa ennen kilpailua ja vielä pari viikkoa sen jälkeen sää oli loistava. Ei kuitenkaan kisaviikolla, jolloin satoi ja tuuli. Sään vuoksi kisa katkeili ja takkuili. Kilpailijat viettivät pitkiä aikoja löhöilemällä tai harjoittamalla erilaisia vireystilaa ylläpitäviä toimintoja. Kilpailut saatiin kuitenkin melko hyvin päätökseen, ainoastaan yksi taitohyppykierros jäi hyppäämättä.

Kilpailusta Ilmailu-lehteen artikkelin *"Immolan tymä-PM"* kirjoittanut **Erkki Näätänen** kiinnittikin huomiotaan joutoaikojen toimintoihin. Näätäsen mielestä Suomen joukkue ei menestynyt niin hyvin, kuin olisi voinut. Yksi syy hänen mielestään oli liian vähäinen harjoittelu ja valintakisana olleen SM-kilpailun läheisyys. Kisan jälkeen herpaannuttiin, eikä harjoiteltu – ei olisi parissa viikossa paljoa ehdittykään. Toinen syy Näätäsen arvion mukaan oli, että kisassa parhaiten menestyneet ruotsalaiset paitsi olivat harjoitelleet verrattomasti suomalaisia enemmän, myös säilyttivät viretilansa kisakatkojen aikana pelaamalla pallopelejä tai tekemällä jotain muuta vireyttä ylläpitävää. Samaan aikaan suomalaiset viettivät nämä joutoajat löhöämällä.

Kisapaikka Immolan historiallinen lentokenttä oli oivallinen tällaiselle tapahtumalle. Kilpailukoneisto oli kokematon kansainvälisen kilpailun – tai minkä tahansa kilpailun järjestämiseen, josta seurasi pientä takkuilua siellä ja täällä, mutta kokonaisuus toimi ja puitteet olivat hyvät. Myös kilpailunjohtaja oli kokematon, mutta selvisi tehtävästä kohtuullisesti kokeneen ylituomarin tuella.

Historiaheppukin hankki ensimmäiset kansainväliset kokemuksensa starttimestarina näissä kilpailuissa ja tässä kisakoneistossa, mikä oli maksaa työpaikan. Tarkoitus ei ollut osallistua, koska ei ollut lomaa ja meneillään oli sotakoulun kurssi Lappeenrannassa. Ilmailukerhon voimamies **Esko Lehtinen** hoiti kuitenkin homman niin, että sotilas sai viikon loman starttimestarin tehtävää varten – tosi tärkeää tehtävää, johon ei Suomesta ollut saatavissa toista yhtä pätevää... Huonosti oli käydä, kun lomaa ei ollutkaan koko viikkoa, vaikka luultiin niin. Koulunjohtaja eversti soitti pää punaisena kisapaikalle ja ilmoitti, että jos ylikersantti K on edelleen kiinnostunut ammattiuransa jatkamisesta, olisi syytä joutuin palata, koska myönnetty palvelusvapaakin oli jo päätynyt. Hauska yhteensattuma oli, että puheluun ilmailukerholla vastasi yksi kerhon hyppypiloteista, lentosotamies **Esa Tonteri**, jolla oli oikea ja virallinen loma Kuljetuslentolaivueesta Utista. Eversti ei tiennyt keskusteliansa varusmiehen kanssa, eikä Tonteri halunnut sitä mainostaa. Starttimestarin sotilasura jatkui tästä tapahtumasta huolimatta vielä vajaat kaksi vuotta, eikä putkaakaan tullut.

Suomen joukkueen kilpailijoita: Esa Huusari (vas.), Timo Rautiainen, Seppo Kokkonen, Tatu Soini, Harri Toivonen ja Imatran oma sankari Rauno Härkönen. Taustalla näkyvät kilpailua varten tehdyt, pallokupujen pakkausta helpottavat pakkaus-pöydät, joissa imatralaisten laatukriteerien mukaisesti oli haponkestävästä teräksestä tehdyt jalat. Kuva: Etelä-Saimaa 5.8.1973

Suomen joukkueen kilpailijoina olivat **Esa Huusari**, **Rauno Härkönen**, **Seppo Kokkonen**, **Timo Rautiainen**, **Tatu Soini**, **Antero Takkala** ja **Harri "Kitu" Toivonen**. Joukkueenjohtajana kinkkasi jalkavammaisena sauvojen kanssa kova kilpailumies **Tapio "Cekkeri" Satamo**.

Ruotsi oli kilpailuissa täysin ylivoimainen. Toiseksi taisi tulla maaliin pieni Suomi, mutta takamatkaa oli ainakin maalisuoran verran. Tarkkuushypyssä Ruotsin **Nicky Gyllenkrok** oli ylivoimainen. Hän hyppäsi Para-Sled tyypisellä patjavarjolla – ainoalla patjalla näissä kisoissa. Hänen suorituksiaan hämmästeltiin: voiko se todella olla noin helppoa? Eikä vain hämmästeltä: Gyllenkrokia aikansa hämmästeltään Suomen joukkueenjohtaja ”Cekkeri” Satamo päätti seurata esimerkkiä. Seuraavana vuonna hänellä oli samanlainen patja, jolla myös hän tuli saamaan ihmeitä aikaan. Ihmettä ei tietenkään saanut aikaan pelkkä laskuvarjo, sillä Satamo oli hyppääjien kärkikaartia jo pyöreiden kupujen aikana.

Kilpailun ainoasta patjavarjosta, Nicky Gyllenkrokin Para-Sledistä ei löytynyt tämän kirjoitushetkellä parempaa kuvaa. Kuvassa vasemmalla yleisöä ja tuomariston sihteeri, maalialueella selin ylituomari Ralf Norra, Ruotsin tuomari Rickard Henrysson. Suomen tuomari Antti Pelkonen, Nicky Gyllenkrok ja selin imatralainen toimihenkilö. Kuva: via Olli Halonen/Imatran Ilmailukerho

Kilpailun tuloksia:

Henkilökohtainen tarkkuus

1. Nicky Gyllenkrok	Ruotsi	239
2. Tony Månson	”	487
3. Antero Takkala	Suomi	701
4. Jonas Wallberg	Ruotsi	721
5. Rauno Härkönen	Suomi	726
6. Poul Hansen	Tanska	742
10. Tatu Soini	Suomi	1.609
15. Timo Rautiainen	”	2.158
17. Seppo Kokkonen	”	2.345
24. Esa Huusari	”	3.354
26. Harri Toivonen	”	4.400

Tyylihyppy (taitohyppy)

1. Tony Månson	Ruotsi	34,7	keskiarvo 8,68 s
2. Egil Kato Hansen	Norja	36,5	9,13
3. Leif Nilsson	Ruotsi	38,3	9,58
4. Jonas Wallberg	”	40,2	10,05
5. Harri Toivonen	Suomi	40,9	10,23

6. Rauno Härkönen	”	41,4	10,35
8. Antero Takkala	”	42,7	10,73
13. Tatu Soini	”	47,6	11,90
14. Seppo Kokkonen	”	48,0	12,00
21. Esa Huusari	”	50,8	12,70
24. Timo Rautiainen	”	54,6	13,65

Yleismestaruus

1. Tony Månson	Ruotsi	4,84 pistettä
2. Nicky Gyllenkrok	”	5,64 ”
3. Jonas Wallberg	”	5,77 ”
4. Rauno Härkönen	Suomi	5,93 ”
5. Antero Takkala	”	6,05 ”
6. Rolf Tangen	Norja	6,57 ”
10. Tatu Soini	Suomi	7,56 ”
16. Seppo Kokkonen	”	8,34 ”
22. Timo Rautiainen	”	9,01 ”
24. Harri Toivonen	”	9,50 ”
26. Esa Huusari	”	9,70 ”

Joukkuetarkkuus

1. Ruotsi (Jonas Wallberg, Uno Alpfors, Tony Månson, Nicky Gyllenkrok)	393	yht. keskiarvo 0,982
2. Tanska (Mogens Clausen, E. Justensen, N. Holstein-Magnusson, P. Hansen)	962	2,405
3. Suomi (Antero Takkala, Timo Rautiainen, Rauno Härkönen, Tatu Soini)	1 251	3,126
4. Norja (Egil Kato Hansen, Rolf Tangen, Tom Skogsberg, Knut Sætre)	1 254	3,134

Maaottelu (maiden välinen paremmuus, kaikki lajit)

1. Ruotsi	42,68 pistettä
2. Suomi	51,58 ”
3. Norja	53,46 ”
4. Tanska	56,45

Ilmailu 9/1973

Imatran Ilmailukerho 11.8.1973: PM-73, The VII Nordic Parachuting Championships 73, Final results

Imatran Ilmailukerho ry 1987: Imatran Ilmailukerho 40-v, 1948–1987

Etelä-Saimaa 7.8.1973 Uusi Suomi 9.8.1973

Suomen Ilmailuliitto ry, pöytäkirja 20.7.1973: LuKT 7/1973

Suomen Ilmailuliitto ry, pöytäkirja 1.9.1973: LuKT 8/1973

Eero Kausalainen 6.10.2020

Tyttö kuin taivaan lintu

Erityisesti naistenlehdet olivat edelleen kiinnostuneita *naislaskuvarjohyppääjistä* tai *hyppääjättäristä*. Tässä historiassa on jo aiemmin kerrottu, kuinka tästä silloin vielä harvinaisesta ihmislajista on uutisoitu. Vuonna 1972 oli myös television puolella kaksiosainen ohjelmasarja ”*Naisia ilmassa*”. Vuoden 1973 elokuussa julkaistiin Uusi Anna nimisessä naisille suunnatussa aikakauslehdessä artikkelin, jonka otsikko oli ”*Tyttö kuin taivaan lintu*”. Tarinan päähenkilö oli Utin Laskuvarjokerhon hyppääjä **Aila Kaksonen**. Lehtijutun johdanto-osassa hehkutettiin:

”Aila Kaksonen on tyttö, jonka kohtalo on kirjaimellisesti oman käden varassa. Toista sataa kertaa hän on syöksynyt kahdensadan kilometrin tuntivauhdilla kohti maanpintaa ennen kuin on tarttunut päävarjon laukaisukahvaan. Pojat kohtelevat tätä rohkeaa tyttöä, kuin prinsessaa...”

Varsinaisessa tekstissä lehti vielä jatkoi hehkutusta:

”Aila on pieni ja siro tyttölapsi, jonka luulisi pelkäävän tikapuillakin. Utin lentokentälle mennessämme hänellä oli yllään Marilyn Monroe-lookia oleva ruskea nahkapuku. Jaloissaan kesän pop-kengät, ne paksuanturaiset...”

Lehti jatkaa vielä kertomalla, että tällaista tyttöä on vaikea yhdistää urheiluharrastukseen *”...jonka luulisi vaativan raavaalta mieheltäkin tavallista yltiöpäisempää mielenlaatua...”*

Aila Kaksonen jalat maassa. Hetki sitten hän vielä leijaili laskuvarjoineen taivaan sinessä kuin eksoottinen lintu, jonka siipinä vain värikäs laskuvarjon kupu.

Tarinassa esitellään myös 22-vuotiaan Kouvolan kaupallisessa oppilaitoksessa opiskelevan Ailan henkilökohtaisia asioita. Sulhanen oli hyppääjä **Ilkka Stauffer** ja Aila pelkää enemmän hevosen selässä, kuin laskuvarjohypyllä. Hänellä oli jutun tekohetkellä 128 hyppyä. Hän oli saman vuoden SM-kilpailuissa ainoa nainen. Hän hyppäsi Utin Laskuvarjokerhon joukkueessa, joka sijoittui yhdeksänneksi.

Kauniin *prinsessan* ja hänen asusteidensa esittelyn oheistuotteena oli näyttävä parisivui- nen laskuvarjourheilun esittely. Vastaavankokoisen kaksisivu- isen värimainoksen julkaisu täl- laisessa melko suurilevikkisessä aikakauslehdessä olisi epäile- mättä maksanut hunajaa.

2020-luvun näkökulmasta tällainen sukupuolittunut sanasto ei tunnu enää korrektilta, mutta 1970-luvulla tämä oli ihan tavallista. Kukaan ei tästä silloin älähtänyt. Tarinan päähenkilö Aila Kaksonen otti artikkelissa sentään kantaa mies- ja naisasiaan:

”Minulle hyppääminen on tavallaan myös naisasian ajamista. Haluan näyttää, että naiset pystyvät rohkeuttakin vaativissa tehtävissä samaan kuin miehetkin.”

Mikä on tietenkin täysin totta.

Oulun Laskuvarjokerho ry, heinäkuu 1973: Laskuvarjourheilun SM-kilpailujen lopputulokset
Tekstilainaukset ja kuva: Uusi Anna N:o 33, 14.8.1973

10-tähti – Suomessa

Kuten edellä on jo kerrottu, helsinkiläinen *Sorsat*-relatiivijoukkue oli alittanut vakavamielisen harjoittelun ke- väällä 1973. Kerhon uusi Pilatus Porter oli harjoittelun kannalta avainasemassa. Koneeseen sopi seitsemän hyppääjää, joten sen kokoisiin muodostelmiin saakka hyppyalusta oli mitä mainioin. Ilmailu-lehden mukaan ryhmä oli elokuun loppupuolelle mennessä ehtinyt tehdä kuuden miehen tähden 35 kertaa, kahdeksan kertaa seitsemän tähden ja kaksi kertaa kahdeksan tähden. Luvuista voi päätellä, että harjoitus tuottaa tulosta, mutta myös sen, että Pilatuksen kapasiteetti on täytynyt korvata ainakin kaksi kertaa isommalla lentolaitteella.

Elokuussa 1973 joukkue yritti 10-hyppääjän ennätystähteä Malmilla 26.8.1973. Yritys onnistuikin. Tähti ei kuitenkaan syntynyt kokonaan suomalaisin voimin – mukana oli muutama ruotsalainen hyppääjä - vaikka olikin ensimmäinen Suomen taivaalla tehty 10 tähti. Yrityksessä oli hyppykoneena Pilatus Porter, puikoissa **Pentti Salminen**. Mukana tähdessä olleen **Into Taskisen** mukaan siipikoneena olleessa Cessnassa *”...oli helvetin*

kylmä.” Tämä ennätys ilmoitettiin LuKT:lle, pöytäkirjan mukaan: ”*LuKT:n tiedoksi saatettiin, että Helsingissä onnistui 10-tähden muodostaminen 26.8.*”

Lähes tasan vuotta myöhemmin Sorsille tarjoutui tilaisuus hypätä neuvostoliittolaisen V/O Aviaexport'in esittelemästä An-26 kuljetuskoneesta. Kone piipahti Suomessa, koska itänaapurissa arveltiin, että Suomessa saattaisi olla kiinnostusta tällaista kuljetuskonetta kohtaan. Koneesta päästiin hyppäämään koehyppyjä 27.8.1974. *Sorsat* kiilasivat myös mukaan, tavoitteena uusi Suomen ennätys. Yritys onnistuikin ja uudeksi ennätykseksi kirjattiin 10-tähti. Kumpikaan 10-tähti ei ollut virallinen SE, koska ennätysääntöjä ei vielä ollut.

*Ensimmäinen 10-tähti kokonaan suomalaisvoimin tehtiin Suomessa taustalla olevasta An-26 koneesta. Hyppykoneessa oli Sorsien lisäksi yksitoista muuta hyppääjää. Tähdessä mukana olleiden nimet ovat lihavoituna. Kuvassa takarivissä kuvaaja Jorma Öster, Timo Aalto, **Kari Puhakka**, **Into Taskinen**, **Kari Vaahtera**, **Hannu Sailavuo**, **Onni Kuusisto**, **Martti Laitamäki**, **Heikki Side**, **Pertti Jompero**, Harri Toivonen. Eturivissä Matti Karttunen, Kari Tusa, **Rolf Leiman**, **Eero Ylinen**, Anja Taskinen, Riitta Rodolfi, Einari Mikkonen, Jyrki Koivuvaara, Pauli Belik ja Markku Heilimo. Kuva: Jorma Öster.*

Eero Kausalainen (haastattelu) 15.3.2019 (korjattu 28.2.2023): Sorsat, Suomen relatiivihyppäämisen uranuurtajat

Suomen Ilmailuliitto ry, pöytäkirja 1.9.1973: LuKT 8/1973

Ilmailu 12/1973

Hannu Sailavuo 6.2.2019

Into Taskinen: Whatsapp-viesti 20.2.2023

LuKT:n syyskausi alkaa

Kesän aikana oli pidetty SM-kisojen jälkeen kaksi kokousta, joiden pääaiheet olivat Jämin hyppymestarikurssi, ajankohtaiset kilpailuasiat (SM, PM ja mahdolliset muut kilpailut). Syyskausi avattiin 1.9.1973. Kokouksen aluksi, ilmoitusasioiden jälkeen käsiteltiin vaaratilanneilmoituksia. Osa liiton käsiinsä saamista vaaratilanneilmoituksista oli vaillinaisia, lisäselvitysten hankkiminen annettiin jäsen **Takkalan** tehtäväksi. Yleisellä tasolla LuKT katsoi, että ilmoitusten käsittely ei oikeastaan pitäisi kuulua LuKT:lle, vaan ilmailuviranomaiselle, koska toimikunnalla ei ole riittäviä resursseja asioiden käsittelyyn, puhumattakaan niiden mahdollisesti edellyttämistä toimenpiteistä.

LuKT myös arvioi tässä kokouksessaan kesän tärkeimpien kilpailujen, Oulun SM- ja Immolan PM-kilpailujen onnistumista. Molemmista oli selvitty kohtuullisesti, mutta kummastakin saatiin opetuksia tulevia kilpailuja varten.

Suomen Ilmailuliiton tämän vuoden toimintasuunnitelmassa oli laskuvarjourheilun kannalta merkittävä asia: laskuvarjotoiminnanohjaajan palkkaaminen. Kokouksessa arvioitiin tämän resurssihenkilön hankintaprosessia kokouspöytäkirjan mukaan seuraavasti:

*”Puheenjohtaja **Mali** kertoi käyneensä yhdessä toiminnanjohtajan kanssa keskustelemassa asiasta ilmailuhallituksen pääjohtajan [**K. J. Temmes**] kanssa. Tarkoitushan olisi palkata kyseinen virkamies puoliksi ilmailuhallituksen ja puoleksi SIL:n varoin ja puoleksi kummankin töihin. Pääjohtajan kanta oli ollut periaatteessa myönteinen ja asia on vain rahasta kiinni. Puheenjohtaja oli laatinut asiaa käsittelevän kirjelmän luonnoksen, joka luettiin.*

Luonnokseen LuKT halusi vielä lisättävän maininnan ns. savuhyppääjistä ja heidän toimintansa tärkeydestä myös yhteiskunnan kannalta. Luonnoksen pohjalta SIL:n toiminnanjohtaja laatii virallisen kirjelmän ilmailuhallitukselle.”

LuKT totesi kokouksessaan, että kaikki sen esitykset määräyslunnoksista eivät ole edenneet viranomaiselle liiton toimiston resurssien puuttumisen vuoksi. Ilmailuhallituksen laskuvarjomääräykset ovat viivästyneet lausuntojen viivästyneen vuoksi. Edellä oleva hanke luonnollisesti voisi toteutuessaan auttaa tällaisten asioiden hoitoa.

LuKT käsitteli myös Jugoslavian Portorožiin lähtevän joukkueen kokoonpanoa. Kilpailusta oli tiedotettu laskuvarjokansalaisille jo alkuvuodesta, mutta kiinnostuneita lähtijöitä ei ilmennyt. Varojakaan ei kisatapahtumaan ollut budjetoitu. Kesän aikana kuitenkin löytyi kilpailumatkasta kiinnostuneita. LuKT:lla ei ollut osoittaa varoja joukkueelle, mutta Finnairin vapaalippukiintiöstä oli mahdollisuus saada lentoliput sopivaan, mahdollisimman lähellä olevaan kohteeseen. Joukkue oli LuKT:n päätösten jälkeen lopulta vähintäänkin puolivirallinen edustusjoukkue.

Kokous myös käsitteli erilaisia ”tähtiasioita”. Jäsen **Ylinen** oli laatinut esityksen ohjeistoksi tähtihippyille. Ohjeisto oli kuitenkin juuttunut liiton toimiston monistusta odottavien papereiden paksuun pinkkaan. Yliselle näkettiin kuitenkin aikaisempaa yksilöidemmän ohjeiston laatiminen seuraavaan kokoukseen. LuKT pohdiskeli myös 8-miehen tähtimerkkejä. USA:sta sellaisia voisi saada, jos on osoittaa, että sellainen on tehty. SLK:n **Sorsat** oli sellaisen tehnyt parikin kertaa. Suorituksen oli nähnyt ruotsalainen kansainvälinen tuomari **N. C. Åke Almgren**, johon puheenjohtaja Mali lupasi ottaa yhteyttä todistuksen saamiseksi.

Jäsen Antero Takkala kiinnitti LuKT:n huomiota kansainvälisten tuomareiden kouluttamiseksi myös Suomessa. LuKT yhtyi ajatukseen ja katsoi ajatuksen kehittelyn arvoiseksi. Olisi etsittävä sopivia henkilöitä ja ilmoittaa heidät FAI:n tuomariluetteloon. LuKT ei kuitenkaan konkretisoinut asiaa mitenkään. Suomessa oli tähän aikaan useita tuomarina SM-tasolla toimineita henkilöitä, mutta mitään järjestelmää ei ollut heidän kelpoisuutensa arvioimiseen, koulutusohjelmasta puhumattakaan. Kilpailutoiminnan kannalta keskeinen asia oli nyt kuitenkin nostettu pöydälle.

Keskustoimikunnan sihteeri, liiton lentotoiminnanohjaaja **Jaakko Kaskia** nosti esille laskuvarjourheilijoiden huonosti hoidetut liiton jäsenmaksuasiat. Laskuvarjotoimintaa harjoittaneita kerhoja oli 16 ja niistä ainoastaan kolme oli hoitanut asianmukaisesti kuluvan vuoden jäsenmaksut – nyt oltiin jo syyskuussa. Sihteeri kertoi, että kerhojen jäsenmaksuvelka edelliseltä vuodelta 1972 ja kuluvalla vuodelta oli yhteensä 14 830 markkaa. Samaan aikaan SIL oli maksanut erilaisia kilpailu- ja kokouskuluja laskuvarjourheilulle noin 8 000 markkaa. Yhtälössä oli siis jotain vikaa, kun samaan aikaan valitettiin liiton resurssien puutteesta, mutta ei hoidettu jäsenmaksuja.

LuKT huolestui tilanteesta kovin. Liiton hallitus oli antanut kerhoille jatkoaikaa maksujen hoitamiseen syyskuun loppuun saakka. Jäsenmaksujen maksamattomuudesta saattaisi olla äänioikeuden menetys liiton kokouksissa. Toinen seuraus voisi olla myös laskuvarjojen huolto-oikeuden menetys, koska laskuvarjojen huolto puolustusvoimissa (urheilulaskuvarjot Laskuvarjojääkärikoulussa) perustui ilmailuliiton ja puolustusministeriön

väliseen sopimukseen. Myös jäsen **Kokkosen** Ilmailu-lehteen laatimassa kokousreferaatissa kommentoitiin jäsenmaksutilannetta seuraavasti:

”SIL:n jäsenmaksujen suoritusten viipyminen erikoisesti laskuvarjokerhoilta sai osakseen LuKT:n paheksumisen. Vain pikaiset toimenpiteet parantavat maineemme ja säilyttävät äänioikeutemme SIL:n kokouksessa.”

Suomen Ilmailuliitto ry, pöytäkirja 1.9.1973: LuKT 8/1973

Ilmailu 9/1973

”Alkuasennon epäonnistuminen hyppääjän surma”

Alkuasennon epäonnistuminen hyppääjän surma

Imatralla Immolan lentopaikalla tapahtui 23.9.1973 laskuvarjohyppyonnettomuus, jossa sai surmansa ilmailukerhon jäsen **Hannu Kansonen**. Lento-onnettomuuksien tutkijalautakunnilta menee tällaisten onnettomuuksien syyn selvittämiseen ja tutkimuskertomuksen valmistumiseen ainakin puoli vuotta. Sanomalehti Uusi Suomi hallitsi nämä asiat paremmin: se julisti onnettomuuden syyn artikkelinsa otsikossa jo kaksi päivää tapahtuneen jälkeen.

Uutisen johdanto-osassa ingressissä tosin hieman lievennetään syytä koskevaa lausumaa: *”...Epäonnistunut alkuasento lienee ollut... ..kuolemaan päättäneen laskuvarjohypyn syy...”*

Lehden kunniaksi on kuitenkin sanottava, että sen artikkelin johtopäätökset olivat saman suuntaiset, kuin lopullisessa Ilmailuhallituksen laatimassa tutkimuskertomuksessa. Tutkimuskertomuksen mukaan hyppääjän hyppykokemus oli 13 pakkolaukaisuhyppyä ja kaksi itselaukaisuhyppyä. Tutkijoiden mukaan hän oli miltei välittömästi uloshypyn jälkeen koukistanut oikean kätensä tavoittaen laukaisukahvaa, jolloin vasen käsi jäi suoraksi. Tämän seurauksena hän kääntyi selälleen, jossa asennossa hän veti noin kolmen sekunnin vapaapudotuksen jälkeen päävarjon laukaisukahvasta vapaalla kädellään auttaen.

Päävarjon laukaisun seurauksena sen apuvarjo ja hidastussukan yläosa nousivat hyppääjän vasemman jalan ulkopuolelle. Hidastussukan keskiosa oli tunkeutunut ylös hyppääjän jalkojen välistä ja sukan alaosa oikean jalan ulkopuolelta. Tässä vaiheessa hyppääjän pää alkoi painua alaspäin, jolloin hidastussukan alaosa irtosi hyppääjän oikean jalan alta. Sukka nousi kaarelle sen alaosan ja apuvarjon ollessa edelleen takertuneena hyppääjän vasempaan jalkaan. Hyppääjä yritti potkia apuvarjon irti jalastaan, siinä onnistumatta, jolloin hidastussukka nousi kaarelle hänen yläpuolelleen. Tällaista vajaatoimintaa kutsutaan kuvaavasti *hevosenkengäksi*.

Hyppääjä laukaisi rintapakkaus-varavarjonsa, mutta se takertui päävarjon sukkaan ja punoksiin, eikä päässyt kehittymään. Hyppääjä ei ilmeisesti yrittänyt tai pystynyt heittämään varavarjon kupua vapaaseen ilmavirtaan.

Onnettomuuden tutkinnan yhteydessä todettiin joitakin onnettomuuteen liittymättömiä puutteita ilmailukerhon toiminnassa. Tässä tapauksessa, samoin kuin Utissa saman vuoden toukokuussa tapahtuneessa onnettomuudessa, hypyllä käytetyn laskuvarjon pakkaus- ja tarkastusmerkinnät puuttuivat. Voitiin kuitenkin todentaa, että kerhon hypymestari oli valvonut ja tarkastanut pakkauksen muutoin asianmukaisesti. Laskuvarjoissa ei todettu pakkauksivirheitä.

Kuten myös Utin onnettomuudessa, tässäkin tapauksessa oli ongelmia koulutusluvan kanssa. Kerhossa, jossa hyppääjäoppilas oli saanut koulutuksensa, ei ollut koulutuksen aikana koulutuslupaa ja kerhossa oli hypymestareina toiminut henkilöitä, joilla ei ollut hypymestarin kelpoisuutta. Myöskään näillä havainnoilla ei ollut vaikutusta onnettomuuteen.

Tutkijalautakunnan raportissa oli kaksi ehdotusta, jotka kohdentuivat ilmailuviranomaisen suuntaan. Hyppekoulutusta koskevissa ilmailumääräyksissä tulisi kiinnittää erityistä huomiota ilma-asennon ja varavarjon

käytön koulutukseen. Lisäksi ilmailuhallituksen olisi tehostettava urheiluhyppytoiminnan harjoittavien kerhojen koulutus- ja hyppytoiminnan valvontaa.

Tutkijalautakunnan ehdotuksilla oli seurauksia, joihin tutustumme tässä tarinassa myöhemmin.

Tutkijalautakunnan muodosti sama trio, kuin Utin onnettomuudessa: puheenjohtaja ilmailuhallituksen päätoiminen onnettomuustutkija **Seppo Hämäläinen**, poliisijäsen (kuolemansyyn tutkimista varten) **P. Virkki** ja laskuvarjoasiantuntijana näissä historiatarinoissa jo aikaisemmin monissa rooleissa esiintynyt **Ralf ”Affe” Norra** Suomen Laskuvarjokerhosta Helsingistä.

Ilmailuhallitus: Tutkimuskertomus, Laskuvarjohyppyonnettomuus, Hannu Juhani Kansonen, Immolan lentopaikka Uusi Suomi 25.9.1973

Mansen Money Meeting

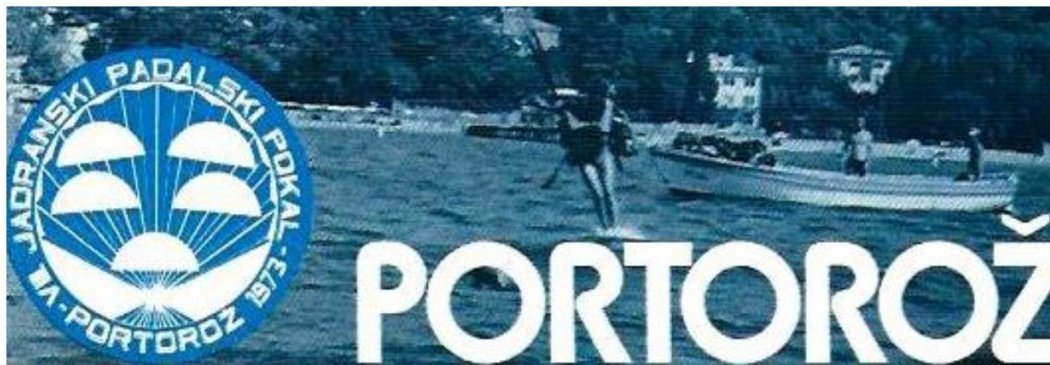
Tampereen Laskuvarjokerho järjesti syksyllä 1973 ilmeisesti Suomen ensimmäisen, suuren maailman mallin mukaisen rahakisan – Money Meetingin – jossa tarkkuushyppykilpailun palkintoina oli rahaa. Palkintorahat kerättiin osanottomaksuina, josta voittajat saivat osansa.

Kilpailun tarkkaa aikaa ei löydy mistään. Tampereen Laskuvarjokerhon historiassa kerrotaan, että syksyllä pidettiin kilpailut, ”...*joihin tuli yllättävän runsaasti osanottajia eri puolilta Suomea*. Tuloksista tai palkinnoista ei ole löytynyt tietoa tämän Historiahepun ulottuvilla olevissa arkistoissa. Ovat varmaan Tampereella tallessa.

Arkistosta sen sijaan löytyvät tiedot eräästä kilpailun aikana tapahtuneesta vaaratilanteesta. Tunnetun hyppymiehen **Pekka Karhumäen** päävarjo ei ollut yhteistyöhaluinen. Päävarjon reppu ei avautunut, vaan Karhumäki joutui käyttämään varavarjoa. LuKT:n kokouksessa käsitellyn tapahtuman syynä oli jousiapuvarjon väärä asento repussa ja repun tiukkuus.

Tampereen Laskuvarjokerho ry, toimituskunta 1993: Tampereen Laskuvarjokerho 25 vuotta (sivu 18)
Suomen Ilmailuliitto ry, pöytäkirja 27.10.1973: LuKT 11/1973

VIII Jadranski Padalski Pokal – Portorož

Jugoslavian ilmailuliitto oli järjestänyt vuosittain kauniissa Portorož'n lomakeskuksessa *Adriatic Cup*'in nimellä tunnetun kilpailutapahtuman, vuonna 1973 jo kahdeksatta kertaa.

Kilpailukutsu jaettiin laajalta FAI:n laskuvarjourheilua harjoittaviin maihin, mutta se oli vain yksi monista Cup-kilpailuista, jolla ei ollut FAI:n maailmancup statusta. Kilpailulajitkin poikkesivat tavanomaisista MM-kilpailujen lajeista. Tapahtuma oli MM-kisoihin verrattuna varsin viihteellinen.

Ilman statustakin kilpailu oli hyvin kiinnostava ja siihen osallistui vuosittain jonkin verran maailmalla tunnettuja taito- ja tarkkuushyppääjien eliittihyppääjiä. Suomalaiset (Suomen Laskuvarjokerhon joukkue) osallistuivat kisoihin ensimmäisen kerran vuonna 1967. Vuonna 1973 Suomi oli toista kertaa mukana, mutta osallistui sen jälkeen usein, vaikka ei ihan eliittiin kuuluttukaan. Suomessa ilmailuliitto ja LuKT saattoivat tukea kisaan osallistumista lentolipuin, mutta muuta tukea ei yleensä annettu, koska vähiä resursseja haluttiin suunnata virallisiin kilpailuihin, jollaisina pidettiin MM- ja PM-kilpailuja. Kilpailujen ajankohta oli suomalaisiin ilmasto-olosuhteisiin verrattuna hieman myöhään: 1. – 10.9.1973. Kisoista kertovassa Ilmailu-lehden artikkelin johdannossa (Ilmailu 11/1973) kisa-ajaksi on lipsahtanut elokuva, mikä on virheellinen tieto.

Vuoden 1973 kilpailujen osanottajat LuKT käsitteli lähinnä ilmoitusasiana: sinne saivat lähteä ne, jotka halusivat ja olivat valmiina huolehtimaan itse kaikista kustannuksistaan. Tänä vuonna LuKT pystyi osoittamaan joukkueelle Finnairin vapaalippuja, vaikka kisa ei kuulunut LuKT:n hyväksymään vuoden kilpailuohjelmaan. Joukkueeseen kuuluivat kilpailijoina **Rauno Härkönen, Pekka Karhumäki, Risto "Hukka" Salonen, Veikko "Vexi" Korhonen, Pentti Voutilainen** ja kilpailemisen ohessa joukkueenjohtaja ja kapteenin tehtäviä hoitanut **Timo Nieminen** sekä - ilmeisesti kisaturistina - **Markku Koivula**, joka kirjoitti kisamatkasta artikkelin Ilmailulehteen.

Tämän vuoden kilpailuihin osallistujamaat olivat Suomen ohella Bulgaria (mies- ja naisjoukkue), Jugoslavia (kaksi miesjoukkuetta), Länsi-Saksa (miesjoukkue), Neuvostoliitto (kaksi miesjoukkuetta), Turkki (miesjoukkue), Tšekkoslovakia (mies- ja naisjoukkue) ja USA (mies- ja naisjoukkue). Maiden joukkueita oli yhteensä 15 (12 miesten ja kolme naisten joukkuetta). Lisäksi oli mukana yksi kansainvälinen sekajoukkue, jossa olivat Vexi Korhonen, Pentti Voutilainen sekä neuvostoliittolainen ja turkkilainen hyppääjä.

Kilpailulajit eivät olleet MM-lajeja. Kilpailuohjelmaan kuului kahdella hypyllä kolmen viestikapulan vaihto neljällä hyppääjällä 2500 metristä, jonka jälkeen joukkueen oli laskeuduttava maalialueelle. Toinen laji oli neljä kierrosta joukkuetarkkuutta 4-henkisellä joukkueella 1 500 metrin korkeudesta. Lisäksi joukkuetarkkuutta hypättiin vielä kolme kierrosta 1 000 metristä ja ainoana henkilökohtaisena lajina tarkkuushyppy 600 metristä veteen. Viimeksi mainittuun liittyi lisänä 20 metrin uinti toiseen maalipoijuun. Kilpailuun kuului vielä toisille enemmän, toisille vähemmän improvisoitu näytöshyppykilpailu, johon kaikki eivät osallistuneet.

Kilpailupaikka oli pääosin Portorožin lähellä oleva Secovljen lentopaikka, mutta vesihyppy hypättiin kaupungin uimarannan eteen. Olosuhteet olivat eteläeurooppalaisen miellyttävät, myös vesihyppyyn Adrian mereen: päivälämpötila keskimäärin 34 astetta, tuulet 1–2 m/s ja veden lämpö 26 astetta.

Kilpailut alkoivat näytöshyppykisalla, johon Suomi ei kuitenkaan osallistunut – haluttiin levätä raskaan matkan jälkeen. Ilmailu-lehden mukaan *"...Pääasiassa vanhat kuviot olivat esillä. Savuilla, paperirullilla ja paukuilla tehostettuja liukuja, lippuhyppyjä ja tähtiä nähtiin..."* Neuvostoliittolaisten hyppääjien suoritukset olivat kuitenkin ammattimaisia ja vaativia. Lienevät salaa harjoitelleet. Heidän kilpailusuorituksessaan neljä miestä hyppäsi samalla laskuvarjolla. Noin 80 metrin korkeudessa he irrottivat varavarjonsa ja laukaisivat ne. Sen jälkeen he voimistelivat tikapuutrapetsilla ennen maahantuloa. Laskuvarjoa ohjasi herra **Anatoli Osipov**, joka ohjasi tämän noin 100 neliömetrin suuruisen varjonsa tarkasti maalialueelle. Joukkue voitti tällä suorituksellaan näytöshyppykilpailun ja sai esittää suorituksen uudelleen kilpailujen päättäjäisnäytöksessä.

Kapulanvaihtokilpailussakin Neuvostoliitto juhli. USA tuli toiseksi ja Länsi-Saksa kolmanneksi. Suomella kapulanvaihdot onnistuivat, mutta niitä vaihdeltiin väärässä järjestyksessä tai jäi välillä vaihtamatta. Sijoitus oli lopulta toiseksi viimeinen (14.).

1 500 metrin joukkuetarkkuudessa Suomi ei ollut parhaimmillaan. Sekä Nieminen että Härkönen pääsivät kiilauttamaan nolla-nollat, mutta kokonaisuudessa ei lopulta oltu hirmu hyviä. Ilmailu-lehden mukaan: *"...Ensimmäisen kierroksen jälkeen voitiin jo todeta, että oppipojilla ei ole asiaa palkintosijoille. Taso oli timantinkova..."*

Kolmen kierroksen jälkeen miesten kärjen ja Suomen tulokset näyttivät tältä:

1. Neuvostoliitto I	0,16 metriä
2. Neuvostoliitto II	0,85 "
3. Bulgaria	2,06 "
13. Suomi	8,75 "

Naisten 1 500 metrin joukkuetarkkuuden parhaat:

1. USA	3,46 "
2. Bulgaria	4,54 "
3. Tšekkoslovakia	6,10 "

Miesten 1 000 metrin joukkuetarkkuus

1. Neuvostoliitto II	0,41 "
2. Tšekkoslovakia	0,46 "

3. Neuvostoliitto I	0,73 ”
13. Suomi	8,78 ”

Naisten 1 000 metrin joukkuetarkkuus

1. USA	2,83 ”
2. Bulgaria	6,28 ”
3. Tšekkoslovakia	10,60 ”

Henkilökohtainen tarkkuus veteen, miehet:

1. Thomas Bennion	USA	1,77 pistettä
2. M. Humar	Jugoslavia	1,84 ”
3. Charles Collingwood	USA	2,01 ”
20. Veikko Korhonen	Suomi	3,16 ”
36. Risto Salonen	”	4,70 ”

Henkilökohtainen tarkkuus veteen, naiset:

1. Debby Schmidt	USA	3,62 “
2. G Needles	“	4,06 “
3. L. Kukackova	Tšekkoslovakia	4,30 “

Vaikka kilpailu oli luonteeltaan viihteellinen, oli osanottajien joukossa kovia nimiä, jotka tulivat suomalaisillekin tutuiksi lähivuosien MM-kilpailuissa, kuten esimerkiksi ”**Chuck**” **Collinwood**, **Debby Schmidt** ja **Nikolai Usmaev**. Suomen menestys kovassa seurassa jäi niukanlaiseksi. Joukon ainoa varsinainen edustusjoukkuehypääjä oli Rauno Härkönen. Hänen tuloksensa kuudella joukkuetarkkuuskierroksella kesti hyvin päivänvaloa pyöreiden kupujen aikana, vuonna 1973. Yhteistulos oli 0,75 m (0,00, 0,21, 0,00, 0,00, 0,00 ja 0,54). Kilpailijat hyppäsivät vielä PC-tyyppisillä, eri maissa valmistetuilla pyöreillä laskuvarjoilla, mutta kisajutun mukaan ainakin yksi kilpailun koehyppääjistä käytti Pala-Plane tyyppistä patjavarjoa.

Hyppykoneina kilpailuissa käytettiin itäeurooppalaiseen tapaan suuria kaksitasoisia Antonov An-2 lentokoneita. Lentokoneisiin liittyi vaaratilanne, josta Pekka Karhumäki kertoi haastattelussa 2016:

”Olin 1973 EM-kisoissa Jugoslavian Porto Rožissa. Siellä koettiin Rauno Härkösen kanssa vakava vaaratilanne. Koneen moottori jysähti ja menetti tehoaan niin, että kone menetti korkeutta melkein veden pintaan saakka. Siitä pilotti onnistui vähän kerrassaan kinnaamaan korkeutta. Lopulta, kun olimme päässeet kovan maan päälle ja korkeutta oli n. 400–500 metriä, me Härkösen ja muiden hyppääjien kanssa hyppäsimme koneesta. Laskeuduimme viinitarhaan, jossa paikallinen omistaja, ikääntynyt lady, tuli tarjoamaan pikarilliset viiniä.”

Tähän vuoden 1973 kilpailuun liittyy myös toinen pieni tarina, jolla oli vaikutusta Suomen laskuvarjourheilun kehityssuunnalle. Ryhmä Suomen Laskuvarjokerhon hyppääjiä suunnitteli vakavissaan osallistumista tähän kilpailuun nimenomaan sen relatiivisuuden (viestikapulanvaihtokilpailu) vuoksi. Matkasta kuitenkin päätettiin luopua. Sen sijaan päätettiin perustaa relatiivihyppyryhmä, jolle keksittiin nimeksi ”*Sorsat*”. Ja loppu onkin historiaa...

Ilmailu 11/73

Suomen Ilmailuliitto ry: Pöytäkirja 1.9.1973, LuKT 8/73

Suomen Ilmailuliitto ry: Pöytäkirja 29.9.1973, LuKT 9/73

Pekka Karhumäki, haastattelu 5.9.2016

Eero Kausalainen (haastattelu) 15.3.2019 (korjattu 7.10.2020): Sorsat, Suomen relatiivihyppäämisen uranuurtajat

Patjavarjoja pukkaa, mutta tietoa puuttuu...

Patjavarjoa alkoivat vähitellen ja salakavalasti hiipimään myös Suomen suuntaan. Keväällä 1971 oli jo kaksi kevään ensi pääskyä piipahtanut Helsingissä, mutta kuten muistamme, **Riitta Rodolfin** ja **Jussi Hakkaraisen** ensi kokeilut eivät menneet ihan putkeen – eivät toimineet ja pukkasi hajoamaan. Kehitys kuitenkin kehittyi väijäämättömästi, vaikka vielä kangerrellen. Tamperelaisen laskuvarjoryityksen yritykset saada patjavarjo

tarkastettua ja hyväksyttyä ei vielä onnistunut vaikeuksista syksyllä 1973, kuten ilmenee kirjeenvaihdosta Laskuvarjotarvike Ky:n, Laskuvarjojääkärikoulun ja ilmailuhallituksen kesken. Käsiin osunut 26.9.-73 päivätty, **Harri Toivosen** allekirjoittama dokumentti alkaa Laskuvarjotarvikkeen osiolla, joka on suunnattu LJK:n laskuvarjopakkaamon johtajalle:

”...Tämä Cloud täytyis tarkastaa ja rekisteröidä.

Se on ihme kupu, kun ei löydy minkäänlaisia kirjoituksia eikä merkintöjä kuvusta, tai tiedätkö sinä, minne ne on kätkeyty?

Nää numerot mitä on tässä rekisterianomuksessa eli kupua seuranneen käyttökirjasen kanssa. Se käyttökirjanen on tarkoitettu normaalille Para-Plane varjolle ja siinä on vielä vanhamallinen sisäpussi, joka on jäänyt pois ja korvattu uudella, joten kuvun pakkaaminen sisäpussiin ei tapahdu nykyään käsikirjan mukaisesti.

Laitan oheen käsikirjan – palautettava.

Kupu ei ole nyt pakattu, laitettu vain kuljetusta varten sisäpussiin...”

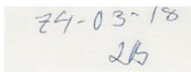
Jos oli laskuvarjomies Toivosella huuli pyöreänä puutteellisten tai väärin dokumenttien kanssa, oli huuli samanmuotoinen myös LJK:n laskuvarjopakkaamon johtajalla sotilasteknikko **Jorma Korhosella**. Hän välitti Toivosen viestin edelleen ilmailuhallitukselle, täydennettynä omalla 16.11.1973 päivättyllä kommentillaan:

”Pyydän Ilmailuhallituksen edustajaa määrittämään varjon käyttöoikeudet. Tarkempia ominaisuuksia saa varjon omistajalta.

LJK:lla ei ole käytännön kokemuksia tästä varjosta...”

Patjavarjoista tiedettiin harrastajapiireissä tässä vaiheessa vielä kovin vähän, ei ollut vielä edes nähty kovin montaa kappaletta. Viranomaisella ei vielä syksyllä 1973 ollut senkään vertaa ymmärrystä.

Edellä esiteltyyn kirjeenvaihdon kanssa samoihin aikoihin - tarkalleen 10.10.1973 - pohti ilmailuliiton hallitus laskuvarjoasiantuntijan palkkaamista, mahdollisesti yhteistoiminnassa viranomaisen kanssa. Hallitukselle saatiin tiedoksi, että ilmailuhallituksen tulevan vuoden budjettiin on saatu varoja kahden teknikkotasaisen lentokelpoisuustarkastajan virkoja varten ja tutkitaan mahdollisuuksia saada toiseen viroista laskuvarjotoimintaan perehtynyt henkilö. Pyrkyä ymmärryksen hankkimiseen siis oli.

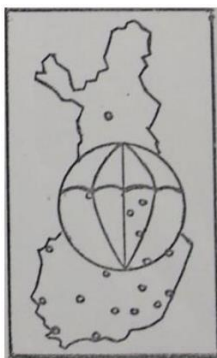
Laskuvarjotarvike Ky:n kirjeeseen ilmestyikin viisi kuukautta myöhemmin ohessa näkyvä kuluttaneille tuli ”LB” -merkintä vuosien varrella hyvinkin tutuksi: Ilmailuhallitus oli palkannut suunnitelmiansa mukaisesti laskuvarjomiehen. Tämä paransi merkittävästi laskuvarjoasioiden hoitoa viranomaisessa. Viranomais-hyppyheppu tulee vielä esiintymään usein tämän historian lukijoille, sillä hän oli monessa mukana.

Laskuvarjotarvike Ky, kirje 26.9.1973 [samaa kirjeeseen käsin lisätty LJK:n kommentti ja ilmailuhallituksen tarkastajan merkintä]
Ilmailu 9/1973

Eero Kausalainen 13.10.2020

Laskuvarjovalmennusta käynnistetään

Suomessa ei laskuvarjourheilussa ollut ennen vuotta 1973 minkäänlaista systemaattista valmennusta. Asian tilan korjaamiseksi laati **Tapio ”Cekkeri” Satamo** kirjeen, jossa hän kutsui Uttiin 13.10.1973 kaksikymmentä kirjeessä nimeämänsä laskuvarjourheilijaa, joiden hän arveli olevan laskuvarjovalmennuksesta kiinnostuneita. Kirjeen mukaan edustusjoukkueeseen valittaisiin kilpailijoita ensisijaisesti valmennusrenkaaseen kuuluvista. Valmennusrenkaan pitäisi löytää eri osa-alueita hallitsevia valmentajia.

LuKT päätti pitää Satamon koolle kutsuman tilaisuuden yhteydessä kokouksen, johon LuKT:n jäsenten lisäksi osallistui 22 kilpailuhyppäämisestä kiinnostunutta laskuvarjourheilijaa. Ehdotus valmennusrenkaasta ei alkuvaiheessa ollut LuKT:n "siunaama", jonka vuoksi se herätti keskustelua. LuKT käsitteli asiaa useammassa kokouksessaan syksyn kuluessa.

Vaikka LuKT piti ajatusta periaatteessa hyvänä, se ei hyväksynyt kaikkea Satamon kirjeessä esitettyä. 13.10.1973 pidetyssä laajennetussa LuKT:n kokouksessa päätettiin, kuinka valmennusryhmä valittaisiin. Ryhmään kuuluisi 20–30 laskuvarjourheilijaa, jotka valitsee valitsijaryhmä, jonka kokoonpano päätettiin tässä kokouksessa: puheenjohtaja **Erkki "Eetu" Hakanen** ja jäsenet **Rauno Härkönen, Ralf Norra, Risto Ylä-Outinen,**

Pekka Karhumäki ja **Hannu Laitinen**. Valitsijaryhmästä osa kuului myös valmennusryhmään, joka laatii itse sääntönsä ja ohjelmansa. Utin kokouksessa keskusteltiin myös edustusjoukkueiden valintaperusteista. Tärkeä periaate on, että henkilöitä valitaan ennalta päätettyjen periaatteiden mukaan, eikä valmennusrenkaaseen kuulumisen saa vaikuttaa valintaan: joukkueeseen voi siis tulla valituksia myös valmennusryhmään kuulumatton.

Seuraavassa LuKT:n kokouksessa 27.10.1973 LuKT ensin hyväksyi 13.10.1973 Utissa pidetyn kokouksen pöytäkirjan, mutta pari pykälää myöhemmin pöytäkirjassa todettiin, että *"...LuKT:lla ei ole tekemistä valmennusrenkaan kanssa, vaan se on itsenäinen "yrittäjä"*.

Varainhankinnasta keskusteltiin sekä LuKT:n laajennetussa kokouksessa lokakuussa, että myös sitä seuraneissa kokouksissa. Selväksi oli käynyt, että SIL:n taloudellinen tuki kilpailumatkoille oli vähäinen tai olematon. Siksi oli tarpeen miettiä muita keinoja. Vuosien varrella eräät aikaansaavat kilpailujoukkueen johtajat pystyivät hankkimaan joskus hyvinkin tukea, mutta mitään käänteentekevää keinoa ei keksitty vuonna 1973 – eikä tähän mennessäkään.

Tapio Satamo: päiväämätön kirje (luultavasti syyskuun 1973 jälkipuoliskolla) "Arvoisa Parachutist!"
Suomen Ilmailuliitto ry: Pöytäkirja 29.9.1973, LuKT 9/1973 Suomen Ilmailuliitto ry: Pöytäkirja 13.10.1973, LuKT 10/1973 Suomen Ilmailuliitto ry: Pöytäkirja 27.10.1973, LuKT 11/1973 Suomen Ilmailuliitto ry: Pöytäkirja 24.11.1973, LuKT 12/1973

Pohjoismaista laskuvarjopohdintaa Oslossa

Vuotuinen pohjoismaiden laskuvarjoliittojen yhteistyökokous - Nordic Coordination Meeting - järjestettiin 13.10.1973 Oslossa. LuKT oli nimennyt Suomen edustajiksi varapuheenjohtajansa **Timo Niemisen** ja jäsenen **Eero "Kustu" Ylisen**. Kokoukseen osallistui 7 henkilöä, muista pohjoismaista olivat edustettuina Norja, Ruotsi ja Tanska. Islanti ei ollut edustettuna nyt eikä myöhemminkään. Islantia ei näissä kokouksissa juuri nähty Islannin ulkopuolella.

Kokouksessa käsiteltiin tulevia kilpailuja mutta myös mahdollisia uusia pohjoismaisen yhteistyön muotoja. Turvallisuuden kannalta merkittävä toimintamuoto voisi olla systemaattinen tietoja, erityisesti vaaratilanneraporttien jako. Ongelmana kuitenkin on suomen kieli. Muut ymmärtävät toistensa alkukieliset raportit

Kokouksessa päätettiin yksimielisesti ottaa relatiivihyppy PM-kisalajiksi. Maailmalla ollaan menossa 10- ja 4 henkilön kisoihin. Kokous päätti, että PM-kisat aloitetaan 8- ja 4-henkilön lajeilla. 8-henkilön lajina on nopeus-tähti, 4 henkilön lajissa muodostelma. Tässä asiassa Tanska oli eri mieltä. Se olisi halunnut 8-henkilön tähden sijasta 6-tähden. Tanskalaiset kuitenkin tyytyivät muiden tahtoon. Hyppykorkeuksiksi päätettiin kahdeksan henkilön lajissa 10 000 FT (3 000 m) ja neljän hyppääjän lajissa 8 200 FT (2 500 m). Kukin pohjoismaa saa kokouksen päätöksen mukaan osallistua kahdella joukkueella per laji. Lisäksi sovittiin, että sekajoukkueet voivat kilpailla ja voittaa lajin, mutta eivät saa pohjoismaisia mestaruusmitaleita.

Ensimmäisten RW-kisojen isäntänä toimii Norja, kilpailuajankohdaksi päätettiin 21. – 27.7.1974. Kokous myös päätti, että PM-kilpailut tullaan järjestämään vuosittain siten, että RW- ja taito/tarkkuuskilpailut vuorottelevat. Tässä yhteydessä tuotiin esille myös ajatus kahdenvälisistä maaotteluista. Arveltiin, että tällaisilla kisoilla voisi

olla jonkinlaista PR-merkitystä, mutta "...yhteistoimintajärjestelmän resursseista ei löydetty mahdollisuuksia virallisten maaotteluiden järjestämiseen...", joten ajatus kuoli saman tien.

Kokousisäntä Norja toi kokoukseen esityksen jääkärikisoista. Kysymyksessä ei kuitenkaan olisi ollut sotilashenkilöiden kilpailu, vaan "...pohjoismaisten ilmailuliittojen välinen kilpailu lievästi sotilassotilaisessa moniottelussa (hyppyä-ammuntaa-hiihtoa), josta ei tietenkään ole poissuljettu pois liittoihin kuuluvat sotilashenkilöt...", kuten esitys kirjattiin Suomen edustajan kokousreferaatissa. Suomi ja Norja olivat asialle myönteisiä, mutta Tanska ja Ruotsi epäröivät. Norja lupasi joka tapauksessa järjestää alkutalvesta tämän tyyppisen kilpailun, josta se tiedottaisi aikanaan muille pohjoismaille. Jääkärikisaa ei lopulta tullut osaksi pohjoismaisia kilpailuja, mutta joitakin vuosia myöhemmin kehitettiin yhdistelmälaji pohjoismainen Para-Ski, mutta siitä puuttui kaikista sotilaallisista lajeista, ammunta.

Tässä kokouksessa Suomi ilmoitti pohjoismaisen kilpailukalenterin käsittelyn yhteydessä järjestävänsä Para-Ski kilpailut Luostolla vuoden 1974 viikolla 11. Kilpailu olisi kuitenkin kansainvälisten sääntöjen mukainen kilpailu (suurpujottelu ja tarkkuushyppy). Kilpailuun saisi osallistua kuka vain, mutta mikään mestaruuskilpailu se ei olisi.

Kolmantena uutena pohjoismaisen yhteistyön muotona pohtivat kolme lähes saman kielistä pohjoismaata pohjoismaiden yhteisen laskuvarjolehden perustamista. Arveltiin, että ainakin kolmessa pohjoismaassa ilmestyvän lehden levikki olisi merkittävästi suurempi, kuin kansallisen lehden. Tämä helpottaisi lehden rahoitusta. Tanskalaiset lupasivat pohtia asiaa syvällisemmin. Ehkä pohtivat edelleenkin, koskapa sellaista ei koskaan tultu näkemään. Kaikista kokoukseen osallistuneista pohjoismaissa löytyivät omankieliset laskuvarjolehdet muutama vuoden kuluessa tästä kokouksesta.

Kokouksessa myös keskusteltiin tulevasta FAI:n laskuvarjokomitean CIP:n kokouksesta. Sovittiin, että pohjoismaiden kokousedustajat tapaavat toisensa kokouspaikalla Pariisissa ennen varsinaista kokousta. Tarkoituksena oli yhdenmukaistaa pohjoismaiden näkemyksiä erilaisista kokousasioista. Tulevina vuosina muut CIP:n edustajat tulivat antamaan tälle pohjoismaiden koordinaatio- ja yhteistyömuodolle nimen: *The Nordic Mafia*.

Suomen Ilmailuliitto ry: päiväämätön kokoustiivistelmä LuKT:lle

Norges Luftsportsförbund, Fallskjemseksjonen, 15 October 1973: Minutes from the Scandinavia Coordination Meeting 1973

Suomen Ilmailuliitto ry, pöytäkirja 27.10.1973: LuKT 11/1973

Eero Kausalainen 19.10.2020

Relatiiviohje Amerikasta

Kuten edellä on eri yhteyksissä kerrottu, relatiivi oli alkanut rynnätä maahan lisääntyvällä voimalla. Tietoa kuitenkin puuttui. Amerikkalaisista laskuvarjolehdistä kopioituja ja käännettyjä relatiivijuttuja oli luettu, mutta varsinaisia ohjeita tai määräyksiä ei ollut. Vuoden 1973 aikana oli LuKT:n relatiiviekspertti **Eero "Kustu" Ylinen** saanut tehtäväkseen laatia ohjeistuksen. Varsinaista ilmailuliiton ohjetta ei lopulta syntynyt, mutta jotain vastaavaa.

LuKT julkaisi 23.10.1973 päivätyn nelisivuisen käännöksen Yhdysvaltojen laskuvarjoliiton USPA:n ohjeesta otsikolla *"RELATIIVIOHJE (USPA Part 117)"*. Ohjeen johdanto-osa alkaa sanan *relatiivi* määrittelyllä:

"Relatiivi voidaan määrittellä kahden tai useamman hyppääjän tarkoitukselliseksi liikehdinnäksi toistensa läheisyydessä vapaan putoamisen aikana. Alkeellisin relatiivitehtävä on kapulan ojentaminen toiselle hyppääjälle vapaassa pudotuksessa. Tätä pidettiin yhteen aikaan kontrolloidun liikehdinnän huippuna. Nyt sen tekevät jo useimmat B-luokkalaiset kuten haluavat.

Kehitys näyttää kulkevan kohti monien hyppääjien kontaktiin otteesta otteeseen: tähtiä, jossa on ollut yli kaksi tusinaa hyppääjää. Etevien relatiivispecialistien ohjelmiin kuuluvat nyt isot tähdet, yörelatiivi, lumihiihtolehdet ja muut muodostelmat..."

Ohjeen mukaan relatiivihyppyä aloitettaessa hyppääjän pitäisi hallita kontrolloidusti 30 sekunnin vapaapudotus. Hänen pitäisi myös osoittaa hallitsevansa kierähdykset molempiin suuntiin (tynnyrin), etu- ja takavoltin suuntaa menettämättä, 180 ja 360 asteen käännökset vastakkaisiin suuntiin, annettuun linjaan nähden. Lisäksi

hyppääjän pitäisi hallita uloshyppy ilman minkäänlaisia uloshyppytelineitä tai apuasentoja. Myös liuku pitäisi hallita. Ohjeen mukaan ”...hyppääjän pitäisi osoittautua riittävän valppaaksi ja rentoutuneeksi...”

Ohjeen otsikon *alkuharjoittelu* alta löytyy muun muassa seuraavanlaisia asioita:

- alkuharjoittelussa on vain kaksi henkilöä, oppilas ja kokenut relatiivihyppääjä
- aluksi oppilas hyppää ensin ja kouluttaja toimii ”aggressiivisena” osapuolena
- koulutuksen painopisteenä on oppilaan tilannetietous: hän tarkkailee korkeuttaan ja havaitsee purku-korkeuden
- oppilaan on perehdyttävä ilma-asentoihin, liikehännän tekniikkaan ja hypyn mahdollisiin riskeihin. Jokainen koulutusosio pitäisi kerrata muutaman kerran ja siten, että oppilas hallitsee ne ennen siirtymistä seuraavaan vaiheeseen
- ensimmäisessä kohtaamisessa oppilaan asento on stabiili, keskitiivis sammakkoasento. Kouluttaja laskeutuu hänen tasolleen ja lähestyy kohtaamiseen. Oppilas ei saa ojentaa käsiään eikä liukua taakse. Purkukorkeus on 3 500 jalkaa (1 070 m). Ensimmäisen kohtaamisen tarkoitus on toimia johdantona relatiiviin ja innostaa oppilasta jatkamaan.
- Seuraavaksi harjoitellaan pystysuoria ja vaakasuoria liikkeitä opettajan johdolla: oppilas yrittää toistaa opettajan liikkeitä, kuten korkeuden säätö, siirtyminen ylös, alas ja sivuille.
- Kun oppilas on päässyt jyvälle liikehtimisen perusteista, aletaan harjoitella kohtaamista. Oppilas myös näillä hypyillä suorittaa edellä kuvatun tavanomaisen uloshypyn. Opettaja asettuu oppilaan eteen kymmenen metrin päähän ja oppilaan tehtävänä on lähestyä kouluttajaa, joka säilyttää korkeutensa samana oppilaan toimista riippumatta. Jos oppilas menee ohi, opettaja kääntyy häntä kohti.

Ja tästä harjoittelu jatkuu erilaisten uloshyppöjen harjoitteluun siten, että opettaja lähtee ensin ja oppilas perässä, ja niin edelleen...

Ohjeessa on luonnollisesti myös turvallisuusosio, jossa käsitellään muodostelmien purku, purkukorkeudet isommille ja pienemmille ryhmille, purkumerkki, laskuvarjon aukaisu ja toimenpiteet sen jälkeen. Tähän osioon kuuluvat myös laukaisujen mahdollinen porrastus, ilmatilan tarkkailu ennen ja jälkeen varjon aukaisuaja sovitusten menetelmien, kuten ohjaus- ja lähestymissuunnat, noudattaminen.

USPA:n ohje oli vuonna 1973 paras yhtenäinen esitys muodostelmahyppäämisen perusteista. Yksittäisiä artikkeleita samasta aiheesta oli toki julkaistu jo muutaman vuoden ajan, kuten tässä kirjoituksessa jo olemme aiemmin nähneet. USPA:n relatiiviohje oli ensimmäinen ilmailuliiton ja LuKT:n ”virallisesti siunaama” ohje. Vuoden 1973 pöytäkirjoista ei kuitenkaan löytynyt merkintää hyväksymiskäsittelystä, mutta ilmailuliiton nimissä julkaistu dokumentti oli arkistoitu LuKT:n lokakuun 1973 kokouksen aineiston yhteyteen. USPA:n ohjetta myös jaettiin kerhoihin, joten se oli sitä kautta tuttu myös näihin aikoihin Utin suunnalla vaikuttaneelle historiahepulle.

Suomen Ilmailuliitto ry, Laskuvarjourheilun keskustoimikunta 23.10.1973: Relatiiviohje (USPA Part 117)
Eero Kausalainen 19.10.2020

Laskuvarjoilua ”Ilmailussa”

Ilmailu-lehdessä oli vuoden 1973 varsinainen suma laskuvarjojuttuja. Lokakuun numerossa oli **Erkki Näätäsen** artikkeli ”*Kaksi puheenvuoroa laskuvarjokisoista*”. Joulukuun numerossa oli Näätäsen kirjoitus ”*Quo vadis helluntaikisat*” ja samaisessa numerossa oli **Jyri Raivion** artikkeli ”*Tulta päin*” ja **Tapio Hainin** artikkeli ”*Metsäpalo Sanginjoelle*”. Nämä molemmat esittelivät metsäpalolento- ja savuhyppytoimintaa. Joulukuun numerossa oli myös **Anja Taskisen** kirjoitus ”*Sorsien kesä*”.

Erkki Näätänen oli näihin aikoihin aktiivinen ja ammattitaitoinen laskuvarjotoimittaja, joka ei ainoastaan tyytynyt kertomaan mitä jossain kisassa tapahtui, vaan meni pintaa syvemmälle ja pohti asioiden taustoja ja laskuvarjourheilun tulevaisuutta. Kirjoittamassaan jutussa *Kaksi puheenvuoroa laskuvarjokisoista* hän haastatteli kahta laskuvarjoveteraania. Toinen oli Oulun SM-73 kilpailun ruotsalainen ylituomari **Rickard Henrysson**, joka oli tuomarina myös Immolan PM-73 kilpailussa. Toinen haastateltu oli Suomen Laskuvarjokerhon ja myös LuKT:n vaikuttaja ja PM-kilpailun ylituomari **Ralf ”Affe” Norra**. Artikkelissa molemmat herrat arvioivat omissa puheenvuoroissaan laskuvarjourheilun nykytilaa ja tulevaisuutta.

Henrysson piti Suomen ja Ruotsin laskuvarjotoimintojen organisointia hyvänä ja arveli, että maat pystyisivät varmasti yhteistoiminnassa järjestämään isompiakin kilpailuja. Hänen referenssinsä oli vuoden 1972 USA:n Oklahomassa järjestetyt kilpailut, joiden järjestelyt hänen mielestään olivat heikonlaiset. Myös Suomen Oklahomin MM-joukkueenjohtaja oli esittänyt samanlaisia arvioita amerikkalaisen kehnosta organisointikyvystä.

Henrysson arvioi, että Suomessa on laaja hyvien hyppääjien joukko, mutta huiput puuttuvat. Ruotsissa huippuja alkaa olla, todennäköisesti tehokkaamman harjoittelun ja mahdollisesti myös erikoistumisen ansiosta. Hän arveli, että Ruotsissa on osattu paremmin erikoistua ja keskittää vähiä voimavaroja siihen, jolloin on myös tullut tuloksia.

Rickard Henrysson (vasemmalla) Immolassa 1973. Kuva: Tuula Heikkola/Erkki Näätänen via Ilmailu.

Kilpailulajit olivat myös pohdinnan kohteena. Relatiivi on tulossa, eikä siitä vielä paljon tiedetty. Henrysson itse oli loukkaantumisen jälkeen lopettanut tarkkuus- ja taitohypyä ja siirtynyt hyppäämään pelkästään relatiivia. Hän pohti, että jos lajina olisi nopeustähti, siitä lopulta kehittyisi ainoastaan uloshyppyteknikan koe, sillä uloshypyn onnistuminen on nopeustähdessä avain. Hän arvelikin, että nopeustähti tulee katoamaan ja tilalle voisi tulla erilaisia kuvioita toisensa jälkeen ja niiden suorituksesta otettaisiin aikaa. Tällä hetkellä näyttäisi kuitenkin siltä, että juuri nyt kymmenen henkilön nopeustähti voisi olla hyvä laji ja neljän henkilön lajissa tehtäisiin peräkkäisiä muodostelmia. Henrysson arveli, että melko pian kymmenen nopeustähti tulee katoamaan ja myös sen tilalle tulee erilaisia muodostelmia.

Myös hyppyvarusteista Henryssonilla oli mietelmiä. Hän arveli, että hyvä hyppääjä tekee hyvän tuloksen varjolla kuin varjolla, jos hänellä on käyttämänsä laskuvarjotyyppin edellyttämä kokemus. Hän pohti, että siirtyminen pyöreäkupuisesta amerikkalaisesta Para-Commanderista ranskalaiseen Papillioniin on helppoa, ei kuitenkaan päinvastoin. Hän piti PC:tä yhtenä vaikeimmista tarkkuusvarjoista. Patjavarjoista Henrysson ei oikein vielä osannut sanoa, koska hän oli läheltä nähnyt vain yhden. Immolan PM-kilpailuissa loistanut, kisojen ainoa patjahyppääjä, Ruotsin **Nicky Gyllenkrok** oli hypännyt Para-Sled patjallaan paljon. Ennen kilpailua hän kuitenkin oli hypännyt sekä PC:llä että patjavarjollaan – molemmilla syntyi yhtä helposti nolla-nollia. Henryssonin mielestä Sled vaatii paljon pitemmän keskittymisen finaaliin, kuin PC ja sallii siinä vähemmän virheitä.

Tulevaisuuttakin Henrysson yritti arvioida. Hän pohti, että luonteensa vuoksi tarkkuushyppy tulee aina säilymään kilpailulajina. Taitohyppyä hän piti vaativimpana vapaapudotuslajina, joka saattaa vähitellen hävitä muiden lajien tieltä. Uusia taitohypyn harrastajia ei Henryssonin mielestä tule mukaan riittävästi lajin säilymiseksi. Relatiivihypyillä kahdeksanmiehisten tai suurempien joukkueiden harjoittelua haittaa hyppykoneiden puute. Pienemmissä kerhoissa on ehkä mahdollista harjoitella ainoastaan nelimiehisten joukkuein.

Toinen puheenvuoro laskuvarjokisoista oli kokeneen kilpailijan, tuomarin ja onnettomuustutkijan Affe Norran. Hän pääpiirtein yhtyi ruotsalaisen tuomarikollega Henryssonin näkemyksiin. Kilpailujen järjestämisen osalta Norran mielestä olisi vielä varaa kehittää. Immolan PM-kisoissa hän joutui kilpailun johtajan kokemattomuuden vuoksi hoitamaan ylituomarin tehtävien ohessa myös osan kilpailunjohtajan tehtävistä. Kisakoneisto ja paikka sinänsä olivat mainiot, kokemuksen puutetta lukuun ottamatta.

Norra pohdiskeli myös joukkuevalintoja, jotka eivät aina ole johtaneet kyseisen kilpailun kannalta mahdollisimman kilpailukykyiseen joukkueeseen. Esimerkiksi Immolan PM-kilpailuissa eivät olleet parhaat tarkkuushyppääjät mukana. Valintoihin oli vaikuttanut Oulun SM-kilpailun oikulliset kisaolosuhteet ja joukkuevalintojen teko viime hetkellä ennen PM-kilpailujen alkua. Norra esittelikin puheenvuorossaan erilaisia vaihtoehtoja, joissa joukkueet voisi nimetä jo paljon aikaisemmin, jopa edellisenä vuonna. Näin valittu joukkue voisi hyvissä ajoin ja pitkäjänteisesti alkaa harjoittelun ja keskittymisen tulevaan edustuskilpailuun.

Norra arveli, että *”...kaikki kolme, relatiivi, tempu ja tarkkuus säilyvät tulevaisuudessa suunnilleen tasavertaisina. Ainoa, mikä voisi lipsahtaa pois, on taitohyppy, sillä se on nyt viety niin huippuunsa, että huiput tuolta*

idästä tekevät tempun niin nopeasti, kuin ihminen voi, joten muita on pohja pois...” Norra pohdiskeli vielä, että nämä taiturit harjoittelevat yhtä kilpailua kohti saman verran hyppyjä, kuin suomalaiset hyppäävät parissa kolmessa vuodessa. *”Relatiivi sopii hyvin korvaamaan tyylin, sillä ne ovat jossain määrin samaa – relatiivihan on työskentelyä vapaassa kuten tempukin...”*

Norra jatkoi pohtimalla relatiivilajien mahdollista kehittymistä. Hauska on näitä pohdiskelija lukea nyt vuosikymmeniä myöhemmin, kun tiedämme, miten se juttu oikeasti meni...:

”...Kuviot ja kymmenen tähti lienevät tulevaisuuden kilpailulajit. Tämä kymmenen tähti on meillä utopiaa nimenomaan kilpailuja silmälläpitäen, olipa taso mikä hyvänsä. Kun edes Suomen ennatys saataisiin kymmeneksi, olisi se suuri saavutus. Nämä neljästä kuuteen miehen kuviokellunnat ovat jo kokonaan toinen asia, niitä voi harjoitella nykyisellä konekalustollakin...”

Norran arviointi vanheni jo muutaman viikon kuluttua haastattelusta, kun Suomen Laskuvarjokerhossa tehtiin elokuun lopulla – siitähän on jo kerrottu edellä – Suomen ensimmäinen kymmenen henkilön tähti. Norra pohti myös tarkkuushyppyjen tulevaisuutta. Tätä kirjoitettaessa jo tiedetään, että pohdiskelut osuivat hyvin kohdalleen:

”...Tarkkuus on sitä mitä se on ollut, eikä se muuksi muutu. Varjotyyppit kehittyvät ja hypyt tulevat tarkemmiksi. Ainoa mitä pitäisi parantaa, on tarkkuushyppyjen mittaustekniikkaa. Kun hiekkaan hypätään, ei mittatikku joka tilanteessa osu niin sentilleen siihen, mihin pitäisi. Kehitteillä on sellainen kumimatto, mikä rekisteröi siihen osuneet iskut sentin tarkkuudella sähköisesti. Laite on tšekkoslovakialainen ja sitä on jo esiteltykin julkisesti. Sen halkaisija on kuitenkin vain noin 50 senttiä, joten se mittaa vain tarkat hypyt, ja niissä se onkin tärkein...”

Haastattelun loppuksi Norra antaa ohjeita tuleville kilpailujen järjestäjille. Hänen mielestään kisajärjestelyt pitäisi aloittaa puoli vuotta aikaisemmin ja kaiken pitäisi olla valmiina viimeistään kolme kuukautta ennen kilpailuja – jolloin kuitenkin huomataan, että puolet on vielä tekemättä. Valmisteluihin liittyy myös keskeisten toimihenkilöiden nimeäminen puoli vuotta ennen kisaa, jolloin heille jää aikaa perehtyä tehtäviinsä.

Erkki Näätäsen joulukuussa julkaistu artikkeli *”Quo vadis helluntaikisat”* käsitteli edellisen kirjoituksen tapaan suomalaisen laskuvarjourheilun nykytilaa ja tulevaisuutta. Suomen Laskuvarjokerho oli useina vuosina järjestänyt Malmin lentokentällä helluntaikisat, joiden laji oli tarkkuushypyt. Syksyllä 1973 kerho oli kuitenkin päättänyt, että kevään 1974 helluntaikisoissa lajina onkin relatiivi. Perinteitä kunnioittava Näätänen miltei järkyttyi ja kirjoitti Ilmailu-lehteen artikkelin, jossa hän esitti huolensa tulevasta uusista tuulista.

”...Helluntaikisojen perinteinen kuva muuttuu täysin, mikä ilmeisesti on ainakin alkuun katsottava suureksi vahingoksi - eihän nyt laskuvarjourheilun kantaisän, SLK:n alueella ole yhtään tavanomaista kilpailua koko ensi vuonna, mutta toisaalta on ymmärrettävä, että kerho, joka on ollut edelläkävijänä tämän urheilun parissa, haluaa olla sitä edelleenkin, eikä niin ollen arastele uusien lajien esiin tuomisessa ja harrastamisessa ...”

Näätänen kuitenkin, järkytyksestään huolimatta, pohdiskeli asiaa monipuolisesti. Hän arveli, että tarkoitus on tehdä *”...kolmen ja neljän hyppääjän tähtösiä”*, mikä onkin oikein ja mahdollista. Suuremmat kuviot eivät, koska olisi mahdoton ajatus, että käytettäisiin kahta lentokonetta kilpailutilanteessa. Hän myös kertoi kuulleensa, että *”...kun SLK ei pärjää tempussa eikä tarkkuudessa, niin pitää tehdä kisat, joissa varmasti pärjää...”* Ja fakta tietenkin on, että Suomen Laskuvarjokerholla oli paras ja suurin ja relatiiviin parhaiten soveltuva hypykone. Oli myös tiedossa, että kerhon piirissä oli syntynyt lajia määrätietoisesti harjoitteleva joukkue *”Sorsat”*, jonka olemassaolo epäilemättä vaikuttaa kehityksen suuntaan.

Näätänen oli artikkelia varten tehnyt perusteellista työtä, muun muassa tutkiskelemalla säätilastoja. Relatiivikisoissa edellytetään 2 000 – 3 000 metrin pilvikorkeutta, joka on melko paljon vaadittu Suomen taivaalla. Ilmatieteen laitoksen tietojen mukaan pilvisyyden todennäköisyys Malmin alueella toukokuussa oli keskimäärin 65 % ja sadepäiviä 11. Nämä siis olivat osa kirjoituksessa esitellyistä keskimääräisistä tilastoista. Näätänen toi myös esille sen empiirisesti tuodetun faktan, että laskuvarjoväellä on kovin huonot suhteet Esteriin ynnä muihin sään haltijoihin.

Kirjoittaja pohdiskelee myös kilpailulajin muuttamisen vaikutukseen tapahtuman yleisömenestykseen. Hän olettaa – mutta samalla toivoo myös erehtyvänsä - että:

”...katsomo kutistuu melkoisesti. Relatiivihypyt eivät katsojan kannalta ole samaa kuin juuri tarkkuus, Hypyn pääosa, koko tarkoitus jää tuhannen metrin yläpuolelle, kun taas tarkkuushypyissä se tapahtuu katsojan nenän edessä. Siinä on ero tavallisen pulliaisen mielestä...”

Näätänen toteaa myös, että laskuvarjokerhon kannalta kisojen muuttaminen on askel tuntemattomaan, mutta samalla ”kiristyvää otetta edelläkävijän asemasta”. Kuten me aikalaiset tulimme toteamaan, SLK:sta tuli ”relatiivikerho”, jossa perinteistä tarkkuushyppyä harjoitettiin pääasiassa huvin vuoksi, relatiivihypyn päätteeksi. Taitohypyn harjoittajat eivät näiden vuosien jälkeen uskaltaneet enää tulla kaapista, ainakaan Malmin kulmilla.

Ilmailu-lehden joulukuun 1973 numerossa julkaistiin Anja Taskisen kirjoitus ”Sorsien kesä”. Se kertoi tässä historiikirjoituksessa aiemmin esitellyn joukkueen huimasta kesäkaudesta ja nopeasta kehitymisestä yhden vuoden aikana. Joukkue perustettiin kevättalvella 1973. Elokuun loppupäiviin mennessä se oli tehnyt kahdesti 8-tähden, kahdeksan kertaa 7-miehen tähden ja 35 kertaa kuuden hyppääjän tähden. Tämä ennätysten parantaminen huipentui 26.8.1973 tehtyyn kymmenen hyppääjän tähteen, josta on jo kerrottu aiemmin.

Anja Taskisen artikkeli löytyy Senior Skydivers ry:n verkkosivuilta ”Sorsien” esittelyn yhteydessä, joten tarinaa ei ole tässä tarpeen esitellä laajemmin.

Joulukuun 1973 Ilmailussa oli lehden päätoimittajan Jyri Raivion artikkeli ”Tulta päin!” Siinä kerrottiin palovalvontalentoista ja niihin Oulun ympäristössä liittyvästä sammutushyppy- eli savuhyppytoiminnasta. Oulun Laskuvarjokerhon piirissä käynnistynyt toiminta oli jo saanut ensimmäiset kannuksensa. Savuhyppyryhmään kuului 3–4 erikoiskoulutettua hyppääjää, jotka voitiin pudottaa lentokoneella tietömiä taipaleiden päähän. Toiminnan idea oli saada pieni sammutusryhmä tietömiä taipaleiden taakse suorittamaan alkusammutusta, ennen palon laajenemista. Kesän 1973 aikana savuhyppääjiä käytettiin artikkelin mukaan yhdeksässä metsäpalossa, jotka kaikki olivat 2–8 kilometrin päässä lähimmästä tiestä.

Raivion artikkelin mukaan hyppääjät saatiin palopaikalle keskimäärin tunnin kuluessa hälytyksestä ja he hoitivat palopaikalla alkusammutusta yleensä 1–1½ tunnin ajan ennen maayksiköiden saapumista palopaikalle.

Saman lehden artikkelissa ”Metsäpalo Sanginjoella” kerrottiin pääasiassa kulovalvontalentoista ilmailukerhojen lentokoneella. Siinä oli kuitenkin myös tarina maastoharjoituksesta, johon osallistui valvontalentokoneiden ohella myös savuhyppyryhmä. Ryhmän hypyt onnistuivat hyvin. Artikkelissa oli kuvituksena Erkki Näätäsen Oulun SM-kilpailun aikaan ottama kuva savuhyppyltä. Näätänen onnistui pääsemään mukaan savuhyppääjien pudotuslennolle lähteneeseen hypykoneeseen.

Suomen Ilmailuliitto käytti molempia artikkeleita myöhemmin pyrkiessään vakuuttamaan viranomaisia ja suurta yleisöä urheiluilmailun hyödyllisyydestä.

Ilmailu 10/1972
Ilmailu 10/1973
Ilmailu 12/1973

Laskuvarjon rekisteröinti, huolto ja tarkastukset – uusi määräysjärjestelmä

Ilmailuhallitus julkaisi lokakuussa 1973 kaksi uutta laskuvarjoihin liittyvää lentokelpoisuusmääräystä. Molempien taustalla olivat Utissa 5.5. ja Immolassa 23.9.1973 sattuneet laskuvarjo-onnettomuudet. Ilmailumääräyksiä julkaistaessa siirryttiin samalla ilmailuviranomaisen uuteen määräysjärjestelmään.

Ilmailumääräys AIR M10-1 (1973-10-10) esitti vaatimukset laskuvarjon rekisteröinnille. Vastaavat vaatimukset oli aikaisemmin esitetty lentokelpoisuustiedotuksessa YL-5-3, jonka tämä uusi määräys yhdessä samaan aikaan julkaistun AIR M10-2 määräyksen kanssa kumosi. Määräys oli teknisiltä osiltaan kutakuinkin entisen kaltainen, mutta sen useissa kohdissa viitattiin lähes samanaikaisesti julkaistuun laskuvarjojen huoltoja ja tarkastuksia koskevaan määräykseen.

Rekisteröintiä koskevassa määräyksessä luokiteltiin laskuvarjot siten, että Para-Commander tyyppiset laskuvarjot siirtyivät entisestä liitovarjostuksesta luokkaan tehovarjot. Patjavarjot kuuluivat uudistettuun ”liitovarjot” luokkaan. Uusi luokittelu oli seuraava:

Alkeisvarjo	ohjausteho alle 4 m/s
Tehovarjo	ohjausteho 4–7 m/s
Liitovarjo	ohjausteho yli 7 m/s

Ohjausteholla tarkoitettiin laskuvarjon valmistajan ilmoittamaa suurinta vaakanopeutta.

Määräyksen liitteenä oli rekisteröintihakemuslomake. Määräyksessä ei ollut mainintaa sen voimaantulon ajankohdasta, joten sitä oli ilmeisesti noudatettava julkaisuhetkestä alkaen.

Ilmailumääräyksessä AIR M10-2 (1973-10-12) esitettiin viranomaisvaatimukset laskuvarjojen huollolle ja tarkastuksille. Laskuvarjon tarkastukset säilyivät jokseenkin ennallaan. Tässä määräyksessä uutena asiana oli laskuvarjojen pakkaamista ja pakkaustarkastuksia sekä laskuvarjokirjoja koskenut ohjeistus.

Laskuvarjon pakkausta koskeva osio liittyi suoraan Utissa toukokuussa ja Immolassa elokuussa 1973 tapahtuneisiin onnettomuuksiin. Molempien onnettomuuksien tutkinta toi esille pakkaukseen liittyvän kirjanpitojärjestelmän puutteet. Puutteita oli ollut viranomaisen määräyksissä, varjokirjan soveltumattomuudessa urheiluhyppytoimintaan ja siinä tapahtuvaan pakkauskoulutukseen sekä myös kerhojen pakkauskäytännöissä.

Pelastus- ja varavarjon pakkauksissa ja sen dokumentointiin käytetyssä laskuvarjokirjassa ei ollut ongelmia. Pelastusvarjon sai pakata vain pakkaustyöhön hyvin perehtynyt henkilö. Kuka sellainen oli, ei määräyksessä tarkemmin esitetty. Käytännössä tällaisena pidettiin viranomaisen hyväksymän pakkauskoulutuksen saanutta henkilöä. Pakkausosoikeuden saattoi saada henkilö, joka oli saanut laskuvarjokerholta, ilmailuliitolta tai joskus myös Laskuvarjojääkärikoulun laskuvarjopakkaamolta todistuksen pakkaustaidoistaan.

Urheiluarvoja pakattiin ja tarkastettiin hyppykursseilla omana koulutusaiheenaan, mitä ei aiemmassa määräyksessä ollut huomioitu mitenkään Uusi määräys antoi tähän nuotituksen. Urheiluarvon saattoi uuden määräyksen mukaan pakata myös pakkaustaidon näytteen suorittanut oppilashyppääjä, myös

koulutusvaiheessa. ”Pakkaustyöhön hyvin perehtyneen henkilön” oli kuitenkin tarkastettava oppilashyppääjän pakkaus. Määräyksessä täsmennettiin, mitä tämän hyvin perehtyneen henkilön oli tarkastettava. Ensimmäinen tarkastus tapahtui siinä vaiheessa, kun kupu oli laskostettu ja toinen tarkastus, kun kantopunokset on sidottu paikoilleen kumilenkkeihin. Näistä molemmista tarkastuksista oli tehtävä merkintä uusimuotoiseen, tämän määräyksen julkaisun yhteydessä käyttöön otettuun uuteen laskuvarjokirjaan. Pakkausmerkinnät oli tehtävä aina myös pakkausharjoittelun yhteydessä tehdyistä pakkauksista. Uudessa varjokirjassa oli sarakkeet pakkaustarkastuksia varten. Tämän jälkeen käytettiin vanhan mallisia laskuvarjokirjoja – joissa ei ollut sarakkeita välivaiheen tarkastuksia varten - ainoastaan vara- ja pelastusvarjoissa.

Laskuvarjokerhoissa huomattiin kuitenkin pian, että laskuvarjon repun sulkeminen pitäisi myös tarkastaa, koska siinkin oli mahdollista tehdä ratkaiseva virhe. Kerhokohtaisiin ohjeisiin ja käytäntöihin lisättiin maininta: ”kakkosvaiheen tarkastaja valvoo myös repun sulkemisen”. Mahdollinen virhe saattoi olla esimerkiksi pakkolaukaisuhinnan virheellinen kiinnitys tai jousiapuvarjon sijoitus väärään paikkaan repun sisällä.

Tässäkään määräyksessä ei ilmoitettu sen voimaantuloaikaa, joten oletuksena oli, että se astui voimaan julkaisupäivänä. Uuden laskuvarjokirjan käyttöönotolle oli sentaan annettu määräaika: ”...Jokaisen urheilulaskuvarjon laskuvarjokirja on 1974-05-31 mennessä tai viimeistään ennen ko. varjon käyttöönottoa vaihdettava ilmailuhallituksessa ns. urheilulaskuvarjokirjaan”.

Nämä olivat ensimmäiset ilmailuhallituksen uuden määräysjärjestelmän mukaiset laskuvarjomääräykset. Ilmailuhallitus oli julkaissut 1.2.1973 tiedotteen, jossa esiteltiin uusi määräysjärjestelmä. Siinä määräyksille tuli vakiintunut muoto ja julkaisutapa. Samassa yhteydessä ilmailun eri osa-alueita koskevat määräykset (M) ja niitä täydentävät ohjeelliset tiedotukset (T) ryhmiteltiin uudella tavalla:

GEN	General	yleiset
AIR	Airworthiness	lentokelpoisuus
OPS	Operations	(lento)toiminta, ilmailutoiminta
PEL	Personnel licensing	(lento)lupakirjat ja henkilön kelpoisuudet
TRG	Training	koulutus

Jaottelun taustalla oli kansainvälinen määräysten luokitusjärjestelmä. Määräyksissä olisi aina pitänyt kertoa täsmällinen päivämäärä, jolloin se astui voimaan, sillä saattoi kestää päiviä tai viikkoja määräyksen hyväksymispäivästä, ennen sen saamista ilmailijoiden ja ilmailuorganisaatioiden tietoon. Määräysten noudattamiseen ei aina ollut mahdollista saman tien sormia napsauttamalla. Monet määräykset edellyttivät siirtymäaikaa, jonka kuluessa ilmailun toimijat saattoivat valmistautua uusien vaatimusten voimaantuloon. Näistä kahdesta edellä esitetystä määräyksestä voimaantuloajankohta oli unohtunut, mutta viranomaisen oppi vähitellen...

Poikkeuksena edelliseen olivat niin kutsutut muutosmääräykset (esimerkiksi M 636/75), joilla tiedotettiin yleensä yksittäisistä teknisistä vioista. Ne saattoivat astua voimaan heti, jos oli vakava ja vaaraa aiheuttava turvallisuusongelma. Hieman vähemmän vakavissa tapauksissa ne saattoivat astua voimaan lyhyen määräajan jälkeen, joskus myös muodossa ”...seuraavan tarkastuksen” tai ”seuraavan pakkauksen yhteydessä” tai ”ennen seuraavaa käyttöä”.

Ilmailuhallitus korvasi vanhoja määräyksiä tässä esitetyn uuden järjestelmän mukaisiksi siinä tahdissa, kun alakohtaisia määräyksiä muutoinkin uudistettiin.

Tässä kirjoituksessa on Utin toukokuun 1973 onnettomuuteen liittyvissä teksteissä aiemmin kerrottu, että ilmailuviranomaisella ei voimassa olleen ilmailulain tulkinnan mukaan ollut vuonna 1973 eikä sitä ennenkään oikeutta antaa laskuvarjotoimintaa koskevia ilmailumääräyksiä. Siitä huolimatta se antoi nämä määräykset, jotka olivat oikean suuntaiset ja korjasivat todettuja epäkohtia. Ja hyvä niin. Ilmailulain korjaus juridisesti päteväksi saatiin valmiiksi vasta pari vuotta näiden määräysten jälkeen.

Ilmailuhallitus: Ilmailumääräys 1973-10-10, AIR M10-1, Laskuvarjon rekisteröinti

Ilmailuhallitus: Ilmailumääräys 1973-10-12, AIR M10-2, Laskuvarjojen huolto ja tarkastukset

Ilmailuhallitus: Ilmailutiedotus 1973-01-01, GEN T1-1, Lentoturvallisuusosaston määräys- ja tiedotusjärjestelmä
Eero Kausalainen 20.10.2020

Ilmailuliitto syyskokoontui – vahdinvaihtoja LuKT:ssa

Suomen Ilmailuliitto järjesti vuosittain kaksi kokousta. Ne olivat virallisilta nimiltään syysliittokokous ja keväliittokokous, mutta tuttujen kesken vain SIL:n syys- ja kevätkokous. Syyskokouksessa päätettiin tulevan vuoden suunnitelmista ja talousarviosta sekä valittiin toimihenkilöt liiton moniin eri toimikuntiin. Syyskokouksessa myös jaettiin liiton tärkeimmät palkinnot, jota olivat Harmon-patsas merkittävästä lentosuorituksesta sekä liiton eri toimialojen palkinnot – laskuvarjourheilijoiden tärkein palkinto oli Nesteen kiertopalkinto, jonka saaja nimettiin ”Vuoden laskuvarjourheilijaksi”.

Kevätkokouksessa tutkittiin edellisen vuoden saavutukset ja arvioitiin tilinpäätös – myönnetäänkö tili- ja vastuuvapautukset varoja käsitelleille vai ryhdytäänkö oikeudellisiin toimiin. Kevätkokouksessa jaettiin myös laji-kohtaisia alemman tasoisia palkintoja, kuten esimerkiksi ennätysmitaleja.

Syyskokouksesta tässä piti kirjoittaa, mutta tulipa hieman myös seliteltyä. Nyt siis takaisin varsinaiseen asiaan: Ilmailuliiton vuoden 1973 syyskokous pidettiin Lilla Teaternissa Helsingin Yrjönkadulla 8.12.1973. Kokouksessa ilmailuliiton puheenjohtaja, Neste Oy:n patruuna **Uolevi Raade** luopui tehtävästä työkiireisiinsä vedoten. Tilalle valittiin tunnettu ilmailumies, Wihuri-Yhtymän pääjohtaja **Antti Aarnio-Wihuri**. Puheenjohtajan pestistä

kilpailtiin, mutta toisena pyrkijänä ollut **Olavi A. Rautio** jäi tällä kertalla toiseksi. Hänen aikansa tuli vasta myöhemmin.

Laskuvarjokansalaisten kannalta merkittävää oli Laskuvarjourheilun keskustoimikunnan puheenjohtajan vaihtuminen. Entinen puheenjohtaja **Jorma Mali** päätti pestinsä melko lyhyeen, vain kolmeen vuoteen (1971–1973). Hänen tilalleen syyskokous valitsi vaasalaisen diplomi-insinöörin **Timo Niemisen**.

Timo Nieminen Utin SM-kilpailuissa 1972. Kuva: Viljo Kaija

Niemisen vahtivuorosta tuli pitkä ja menestyksenkäs. Hän oli pisimpään palvellut LuKT:n puheenjohtaja liiton historiassa (1974–1981) ja ennen sitä kolme vuotta jäsenenä.

Merkille pantavaa oli myös se, mitä ei tapahtunut SIL:n syysliittokokouksessa: Vuoden laskuvarjourheilijaa ei vuonna 1973 valittu, koska LuKT:n mielestä ei löytynyt ketään, joka olisi täyttänyt palkitsemiskriteerit. Pöytäkirjan mukaan puheenjohtaja esitteli keskustoimikunnan jäsenistön kesken pidetyn kirjeäänestyksen tuloksia näin:

”...joiden mukaan ei yhtään merkittävämpää laskuvarjourheilusuoritusta vuoden 1973 aikana ollut tapahtunut eikä niinollen palkinnon saajaa löytynyt...” ”...Edelläolevan perusteella LuKT päätti, ettei Nesteen kiertopalkintoa vuodelta 1973 jaeta. Näin katsottiin myös palkinnon arvon säilyvän...”

Vuosikokous jakoi toimintavuonna monipuolisesti ja ansioituneesti toimineelle ilmailukerholle Kotkanpoika kiertopalkinnon. Sen sai tässä kokouksessa Imatran Ilmailukerho, jonka toiminnassa – ja myös palkinnon perusteluissa - oli laskuvarjourheilulla merkittävä ja aktiivinen panos.

LuKT:n entinen puheenjohtaja Mali siis jätti LuKT:n, puheenjohtajavuosia oli vähän, mutta jäsenyyttä enemmän, vuodesta 1965 alkaen.

Suomen Ilmailuliitto ry, pöytäkirja 24.11.1973: LuKT 12/1973
Ilmailu 12/1973

Mikko Uola 1994: Suomen Ilmailuliitto 75 vuotta; 1919–1994

Jom Kippur ja energiakriisi – harrasteilmailu kiellettiin

Egypti ja Syyria aloittivat 6.10.1973 yhtäaikaista hyökkäystä Israelia vastaan. Hyvin suunniteltujen harhautusten ansiosta liittoutuma pääsi ensin niskan päälle, mutta pian sotaonni kääntyi Israelin eduksi. Koska suuret sekaukset alkoivat asiaan kukin intressiensä mukaan, pahasti kärjistynyt kriisi uhkasi jo johtaa suurvaltojen väliseen yhteenottoon. Onneksi ne kuitenkin pääsivät sopimukseen aselevon periaatteista.

Tämä ajankohtansa vuoksi *Jom Kippurin* sodaksi ristitty yhteenotto oli lyhyt, noin kolme viikkoa, mutta sen seuraukset järjestyivät maailmaa. Seurauksena oli maailmanlaajuinen energiakriisi, kun Lähi-idän öljynviejämaat rajoittivat vientiä Israelia tukeneisiin länsimaihin ja korottivat öljyn hintaa roimasti. Onneksemme neuvostoliittolaisen öljyn saanti lievensi Suomen energiakriisiä jonkin verran. Joulukuussa 1973 valtioneuvosto julkisti kuitenkin laajan energiansäästöohjelman.

Yleiseksi katonopeudeksi määrättiin 80 kilometriä tunnissa, mainosvalot tuli sammuttaa yöksi, huonelämpötiloja laskettiin ja autojen lämmittämistä rajoitettiin. Asuntojen lisälämmittimet, moottoriteiden valaistus, *harrasteilmailu* ja moottoriajoneuvokilpailut *kiellettiin kokonaan*.

Keskustelua käytiin myös tv-ruutujen pimentämisestä maanantai-illoin. Hallitus toivoi kansalaisten säästävän energiaa vapaaehtoisesti, jottei pakkoon tarvitsisi turvautua.

Valtioneuvoston tiedotteen mukaan:

”Pyrkimyksenä on, että säästämistavoite jakautuisi mahdollisimman tasapuolisesti siten, ettei minkään kansalaisryhmän tai yhteisön toiminta olennaisesti vaikeutuisi...”

Ilmailu-lehden päätoimittaja **Jyri Raivio** kommentoi edellä esitettyä valtioneuvoston päätöstä lehden artikkelissa *”Pannassa”*:

”...Tämän periaatteen elähdyttämänä valtioneuvosto antoi [18.12.1973] kansalaisten tietoon toimenpiteensä hupenevan energiavarantomme säästämiseksi. Viimeisimpänä tuon energiasäästöpaketin kohtana määrättiin, että harrasteilmailu on kielletty alkaen 20.12.1973. Päätös on voimassa toukokuun [1974] loppuun saakka ...”

Saman lehden toisessa jutussa todettiin kuvaavasti:

”...Öljykriisi iski kaikkialla maailmassa kuin palopommi, näin myös ja varsinkin ilmailussa ...”

Valtioneuvoston päätös oli hyvin epämääräinen. Siitä ei esimerkiksi ilmennyt, mitä harrasteilmailuun katsottiin kuuluvan. Kielto sattui onneksi pääosiltaan muutenkin hiljaiseen talvikauteen. Harrasteilmailun kieltämisen vuoksi Laskuvarjojääkärikoulu kirjoitti myönteisen lausunnon laskuvarjourheilusta, jota se piti tärkeänä sekä oman oppilasrekrytointinsa että reserviläisten hyppytaidon ylläpidon kannalta. Kirjeessään LJK korosti erityisesti:

- Siviilissä hyppykokemusta omaavien laskuvarjourheilijoiden rekrytointia LJK:n oppilaiksi
- hyppykoulutuksen saaneiden reserviläistensä hyppytaidon ylläpitoa
- henkisen ja fyysisen vireyden säilyttämistä
- kehittävää nuorisotyömuotoa

Historian pienenä nyanssina on syytä mainita, että LJK:n kirjeen olivat allekirjoittaneet Laskuvarjojääkärikoulun johtaja majuri **Olavi Jokela** ja yliluutnantti **Hannu Laitinen**, joka viimeksi mainittu aloitti pitkän työrupeamansa ilmailuliiton laskuvarjourheilun keskustoimikunnan jäsenenä runsaan vuoden kuluttua. Vaikka ei ole tietoa, paljonko tällä kannanotolla oli painoarvoa, se kuitenkin kertoi – kuten myös henkilöressurssien ”lainaaminen” LuKT:n käyttöön - LJK:n vuosia jatkuneesta vahvasta taustatuesta Suomen laskuvarjourheilulle.

Vaikka hyppyeisokki ei laskuvarjohyppääjien kohdalla ollut kovin pitkä - toiminta vapautettiin pannasta jo helmikuussa, ennen toukokuun 1974 loppuun asetettua määräaikaista toiminnan yleishyödyllisen merkityksen vuoksi (kiitos OLK:n savuhyppääjät ja LJK!) - sen jälkiseurauksena olivat kuitenkin merkittävät polttoaineiden hinnankorotukset.

Timo Nieminen 2015: Hyvällä tuulella – Vaasan Laskuvarjokerhon historia vuosilta 1969–2014
Ilmailu 1/1974

Ilmailu 5/1974

Mikko Uola 1994: Suomen Ilmailuliitto 75 vuotta, 1919–1994

Laskuvarjojääkärikoulun kirje 14.1.1974: Siviilihyppytoiminnan jatkaminen

Suomen Ilmailuliitto ry, Pöytäkirja 9.2.1974: LuKT 1/1974

Ilmailuhallitus: Ilmailumääräys OPS M 100-1, 1974-01-30

<https://yle.fi/aihe/artikkeli/2006/09/08/energiakriisi-vuonna-1973>

Hyppyyvuoden 1973 numeroita

Vuoden kokonaishyppymäärä oli noussut jonkin verran edellisestä vuodesta, mutta ei yltänyt parin vuoden takaisiin ennätyslukemiin. Kokonaishyppymäärä oli 9 935 hyppyä (edellisenä vuonna 9 600). Edellä kerrottu energiakriisi iski aivan vuoden viimeisinä päivinä, joten sillä ei ehtinyt olla vaikutusta laskuvarjourheilun eikä muidenkaan harrasteilmailun lajien suoritustasoihin.

Uusia laskuvarjohyppääjien luokkasuorituksia rekisteröitiin vain neljä kappaletta (A-luokkia). Ilmailuhallituksen lupakirjajärjestelmä oli käytännössä korvannut tehnyt SIL:n luokkajärjestelmän tarpeettomaksi, koska luokkasuorituksilla ei enää ollut merkitystä hyppääjän oikeuksiin (esimerkiksi eri tasoiset tuulirajat ym.). Harrastajien tason kehittymisestä ilmailuhallituksen tilastot antavat kuitenkin riittävän kuvan.

Ilmailuhallituksen myöntämiä laskuvarjohyppääjän lupakirjoja oli vuoden päättyessä voimassa 119 (vuoden aikana uusia 15), hyppymestari-kelpuuksia 59 (12). Vuoden aikana kuitenkin sekä lupakirjoja että hyppymestari-kelpoisuuksia todellisuudessa vanheni hieman enemmän, kuin uusia suoritettiin, joten molempien kokonaismäärä laski edellisvuodesta.

Ilmailuliitto oli uudistanut hyppymestari-koulutusta siten, että se (tarkoittaa: LuKT) puolsi hyppymestari-kelpuuksia ainoastaan sellaisille henkilöille, jotka olivat suorittaneet keskitetyn ilmailuliiton kurssin. Aikaisemmin oli kelpoisuuden voinut saada kirjavatasoisen ja puutteellisenkin kerhoissa saadun koulutuksen ja harjoittelun jälkeen, koska kerhojen antamalle hyppymestari-koulutukselle ei ollut olemassa minkäänlaisia koulutusohjelmia.

Ilmailu 4/1974

Vuoden 1973 laskuvarjoturvallisuutta lukuina

Suomessa oli vuoden 1973 loppuun mennessä suoritettu järjestäytyneen laskuvarjohyppytoiminnan piirissä (alkanut 1962) yhteensä 60.887 urheilulaskuvarjohyppyä. Tänä aikana sattui seitsemän kuolemaan johtanutta laskuvarjo-onnettomuutta. Vuonna 1973 sattui Suomessa kaksi kuolemaan johtanutta laskuvarjo-onnettomuutta.

Tunnuslukuja laskettuna FAI:n laskuvarjotoimikunnan CIP:n tilastointitavan mukaan:

<i>Hyppyjä Suomessa vv. 1962–1973</i>	<i>Onnettomuuksia Suomessa 1962–1973</i>	<i>Hyppymäärä / onnettomuus</i>	<i>Hyppääjämäärä / onnettomuus</i>
60 887	7	8 898	216

Edellisen vuoden loppuun mennessä Suomessa oli suoritettu 49 887 laskuvarjohyppyä. Kuolemaan johtaneiden onnettomuuksien kokonaismäärä kasvoi edellisestä vuodesta kahdella. Edellisen vuoden loppuun mennessä Suomessa oli hypätty 9 977 hyppyä yhtä onnettomuutta, nyt sama tunnusluku oli pudonnut jonkin verran. Tästä eteenpäin tämä suhdeluku parani joka vuosi seuraavan kymmenen vuoden ajan.

Edellä olevat luvut perustuvat FAI:n laskuvarjokomitea IPC:n turvallisuustutkimuksessa oleviin lukuihin. Suomen vuoden 1973 kokonaishyppymäärä turvallisuustutkimuksessa poikkeaa ilmailuliiton Ilmailu-lehdessä ilmoitetuista luvuista. Ilmailun mukaan Suomessa hypättiin 9 935 hyppyä, kun turvallisuustutkimuksessa ilmoitetaan tämän vuoden luvuksi 11 000 hyppyä.

IPC:n turvallisuustutkimuksessa olevat luvut ovat SIL:n antamia joskus vuoden 1990 aikoihin, jolloin referenssinä käytettyä tutkimusta valmisteltiin ensimmäisen kerran. Tässä(kin) tapauksessa jäljet johtavat syyntyhtäälle: Historiaheppu oli itse ilmailuliiton virkailija, joka on luvut kerännyt ja toimittanut edelleen. Muisti on kolmessakymmenessä vuodessa tältä osin hämärtynyt. Sumean muistikuvan ja seuraavan vuoden ensimmäisen LuKT:n kokouksen pöytäkirjan mukaan vuoden 1973 luvuista on puuttunut aktiiviseksi tiedettyjä kerhoja, joiden – toimintailmoitusten puuttuessa - arvioidut hyppymäärät on lisätty ilmoitettuihin ja saatu pyöreä kokonaisluku 11 000. Luku lienee melko lähellä totuutta, mutta on tietenkin epätarkka. Toisaalta muiden maidenkaan ilmoittamat luvut eivät aina olleet tarkkoja, vaan usein vain parhaita arvioita. Tämä tietenkin vähentää turvallisuustutkimuksen tarkkuutta ja luotettavuutta.

Turvallisuustutkimuksessa käytetään tässä esitettyjen tunnuslukujen määrittämiseen kumuloituvia lukuja, jonka vuoksi epätarkkuus kulkee mukana kaikkien seuraavienkin vuosien tunnusluvuissa.

Technical & Safety Subcommittee, IPC: Safety Report 2012

Suomen Ilmailuliitto ry, pöytäkirja 9.2.1974: LuKT 1/1974

Eero Kausalainen 21.10.2020

Tapahtumia 1974

Keskustoimikunta aloittaa

Laskuvarjourheilun keskustoimikunta aloitti 9.2.1974 uuden toimintavuoden lähes samassa kokoonpanossa, kuin edellisenä vuonna. Merkittävin muutos oli puheenjohtajan vaihdos. Vuoden 1974 laskuvarjoviisaat, tässä ensimmäisessä kokouksessa kaikki mukana, olivat:

Puheenjohtaja	Timo Nieminen	Vaasan Laskuvarjokerho
Varapuheenjohtaja	Heikki Siiröpää	Laskuvarjojääkärikoulu
Jäsenet	Erkki Hakanen	Tampereen Laskuvarjokerho
	Rauno Härkönen	Imatran Ilmailukerho
	Pekka Karhumäki	Jämsän-Seudun Ilmailuyhdistys
	Seppo Kokkonen	Turun Lentokerho
	Ralf Norra	Suomen Laskuvarjokerho
	Tapio Satamo	Oulun Laskuvarjokerho
	Antero Takkala	Kuopion Ilmailuyhdistys
	Harri Toivonen	Tampereen Laskuvarjokerho
	Eero Ylinen	Suomen Laskuvarjokerho

Uusia jäseniä ei ollut, edellisestä LuKT:sta olivat poistuneet **Jorma Mali** ja **Markku Jääskeläinen**. LuKT:n sihteerinä toimi edellisten vuosien tapaan ilmailuliiton lentotoiminnanohjaaja **Jaakko Kaskia**. LuKT:n kokoonpano täydentyi edellä esitetystä jo vuoden toisessa kokouksessa.

Tämä vuoden ensimmäinen kokous keskittyi ensisijaisesti tulevan toiminnan suunnitteluun ja tiedossa olevien tapahtumien ja niiden edellyttämien toimenpiteiden kartoittamiseen. Mitään täysin uusia avauksia ei kokouksessa tehty.

Aiemmin kuvattu energiakriisi puhutti myös LuKT:aa. Kokouksessa luettiin Laskuvarjojääkärikoulun siviilien laskuvarjourheilua tukeva kirje, jota LuKT arvosti suuresti. Pöytäkirjamerkintöjen mukaan energiakriisin vaikutukset laskuvarjokerhoihin jäivät haitallista polttoaineiden kustannuskehitystä lukuun ottamatta lopulta vähäiseksi:

”Keskusteltiin ns. energiakriisin vaikutuksista laskuvarjotoimintaan. Tällä hetkellä [9.2.1973] tilanne on OK, sillä mm. SIL:n toimenpiteiden avulla laskuvarjourheilu kokonaisuudessaan on saatu siirretyksi sallittujen ilmailumuotojen ryhmään.”

Jugoslavian Portorožissa pidetyn Adriatic Cupin yhteydessä käytyjen keskustelujen jälkimaininkina Jugoslavian ilmailuliitto on esittänyt FAI:lle, että tästä perinteisestä kilpailusta tulisi virallinen EM-kilpailu. Kilpailulajeina voisivat olla viestikapulan vaihto, neljän hyppääjän muodostelmat tai mahdollisesti jotain muuta. LuKT kannatti ajatusta, jota muutaman viikon kuluttua olevassa FAI:n laskuvarjokomitean CIP:n kokouksessa tultaisiin käsittelemään.

Kokouksen ilmoitusasioissa kuultiin kiinnostava ja merkittävä uutinen:

*”...Sihteerini [Jaakko Kaskia] kertoi saaneensa kuulla tavallisesti luotettavasta lähteestä, että ilmailuhallituksen yhdeksi lentokonetarkastajaksi on nimetty teknikko **Lars Bäckström** tehtäväänsä huolehtia myös laskuvarjoasioista. LuKT totesi, että nimityksen tultua vahvistetuksi Bäckström tulee myös LuKT:n jäseneksi SIL:n hallituksen päätöksen mukaisesti.”*

LuKT:n jäsenyys toteutuikin. Bäckström oli mukana jo kuukauden kuluttua pidetyssä seuraavassa LuKT:n kokouksessa.

LuKT pohdiskeli ilmoitusosiossa myös edellisen vuoden toimintalukuja. Yleensä tässä vaiheessa vuotta on ollut kohtuullisen hyvä kuva edellisen vuoden hyppymäärästä, mutta nyt näytti monen kerhon toimintailmoitus puuttuvan, joten ei saatu selvää, mihin suuntaan kehitys on kulkenut.

Kokous pohdiskeli tulevaa toimintaa. SM-kilpailut järjestetään taito- ja tarkkuushypyissä. Kuopio oli ehdolla järjestäjäksi, mutta kokoushetkellä ei ollut tarkempaa tietoa, pystyisikö kerho rahoittamaan kilpailut. Myös

keskitetystä SIL:n hyppymestarikurssista keskusteltiin ja se päätettiin järjestää edellisen vuoden tapaan. Kursin vetäjäksi nimettiin Pekka Karhumäki. Jämällä pidettävän kurssin ajankohdaksi päätettiin kesäkuun alkupuoli. Kurssin ohjelma olisi sama, kuin edellisenä vuonna. Kurssille tulijoilla olisi ehdottomasti oltava lupakirja, kerhoissa suoritettavat harjoituspudotukset sekä täydelliset omat varusteet. Kurssille päätettiin ottaa yhdeksän ensimmäistä vaatimukset täyttävää hakijaa.

Kokouksessa historian siipiä havisutti Norjassa järjestettävä heinäkuun lopulla järjestettävä PM-kilpailu. Sellaisia oli toki järjestetty jo vuosia, mutta nyt oli ensimmäistä kertaa vuorossa relatiivihyppy. Lajeina olivat kahdeksan hyppääjän nopeustähti ja neljän hyppääjän muodostelmahyppy. LuKT pohti sopivaksi joukkueen kooksi kahdeksan kilpailijaa ja kaksi varamiestä. Keskusteltiin myös – vaikka ei tehty päätöstä – pitäisikö lähettää kaksi neljän hyppääjän joukkuetta, joista muodostettaisiin kahdeksan hyppääjän joukkue. Ennen lopullista päätöstä haluttiin vielä kuulla aktiivihyppääjien painavia mielipiteitä.

Ajankohtainen aihe oli myös Unkarin Szolnokissa järjestettävä MM-kilpailu. Kilpailun ajankohta oli heinä-elo-kuun taitteessa, mikä oli aikaisemmin, kuin ennen tätä kokousta oli tiedetty. Kilpailujen aikaistamisen vuoksi LuKT:n suurella vaivalla päättämät useaan kilpailuun perustuneet valintakriteerit solahdivat vessanpöntöstä alas. Piti tehdä uusi päätös: edustusjoukkueeseen valitaan SM-kilpailujen henkilökohtaisen tarkkuuden neljä parasta ja taitohypyn voittaja. Jos taitohypyn voittaja kuuluu myös tarkkuuden parhaimmiston, valitaan viides kilpailija tarkkuuden paremmuuden perusteella.

Pitkäaikaisesta projektista laskuvarjotoiminnanohjaajan palkkaamiseksi todettiin tilanteen säilyneen ennallaan: *”SIL:n budjetissa on varauduttu osapäivätoimisen henkilön palkkaamiseen mutta sopivaa hakijaa ei ole löydetty.”*

LuKT keskusteli kokouksessaan myös laskuvarjoväen alhaisesta aktiivisuudesta ilmailuliiton jäsenkerhoina. SIL:n syyskokouksessa oli edustettuina ainoastaan kolme laskuvarjokerhoa, noin 200 ääntä, kun liitossa on ainakin 500 laskuvarjoilevaa jäsentä. Alhaiseen osallistumisaktiiviteettiin arveltiin syyksi laiminlyödyt SIL:n jäsenmaksut (ei jäsenmaksua – ei äänioikeutta). LuKT muistutti, että velvollisuudet olisi hoidettava, jotta *”...laskuvarjokansan ääni pääsee kuuluville...”*. Pekka Karhumäki kirjoitti tästä asiasta Ilmailu-lehdessä olleessa kokousreferaatissaan:

”...Laskuvarjokerhojen todettiin laiminlyöneen jäsenmaksuvelvollisuutensa SIL:lle. Varsinkin nyt kun keskusliitto esitti ratkaisevaa osaa hyppytoiminnan kiellon kumoamisessa, olisi kerhojen nopeasti syytä suorittaa maksunsa...”

Kokouksessa todettiin tuomarien taso – tai sen nostaminen – ja koulutus asioiksi, jotka on saatava kuntoon. Asiaa päätettiin puida kentän kanssa. Puheenjohtaja Nieminen lupautui valmistelemaan asiaa seuraavaan kokoukseen mennessä.

Kokouksen referaatissa Ilmailu-lehdessä muistutettiin vielä lokakuussa julkaistujen ilmailumääräysten edellyttämistä toimenpiteistä:

”...Lopuksi muistin virkistäiseksi mainittakoon, että kaikki varjokirjat on vaihdettava ennen hyppytoiminnan aloittamista tai viimeistään 1974-05-31 ilmailuhallituksen ohjeen mukaisesti.”

Ilmailu 2/1974

Suomen Ilmailuliitto ry, pöytäkirja 9.2.1974: LuKT 1/1974

Kansainvälistä laskuvarjomietintää Pariisissa

FAI:n laskuvarjokomitea CIP:n vuosikokous pidettiin tavanomaiseen ajankohtaan tavanomaisessa paikassa: FAI:n toimitiloissa Pariisissa helmikuussa, tarkemmin 11.-13.2.1974. Kokous oli suora jatkumo edellisestä vuodesta. Mitään täysin uusia avauksia ei nyt tehty. Kokousaika oli pidennetty päivällä, jolloin saatiin enemmän aikaa alakomiteoiden työskentelyyn. Suomesta kokoukseen osallistui viimeistä kertaa vuoden vaihteessa LuKT:n puheenjohtajan tehtävistä luopunut **Jorma Mali**. Kokouksen osanotto oli ennätysmäisen laaja: osanottajia oli 29 maasta.

RW-lajien hyväksyminen MM-kilpailuihin oli ollut esillä jo aikaisemmin. Nyt se täsmentyi siten, että ensimmäiset relatiivihyppyjen MM-kilpailut järjestetään Länsi-Saksassa lähellä Düsseldorfia. Herrat **Eilif Ness** ja **Murphy** kertoivat RW-Maailmancupista saaduista tuloksista sekä esittelivät sen kokemusten perusteella laaditut RW-MM-säännöt, jotka CIP hyväksyi.

Taito- ja tarkkuushyppyjen isäntämaa oli päätetty jo aiemmin. Nyt täsmennettiin vain ajankohtaa, joka oli aikaistunut edellisenä vuonna ilmoitetusta. Uusi merkittävä tarkkuushyppyihin liittyvä asia oli hyppyjen mittaaminen sähköisesti, Ilmailu-lehdessä olleen kokousreferaatin mukaan:

”...Neuvostoliitto ehdotti ”elektronisen pläkin” käyttöä. Laitetta tutkittiin vielä kerran ja hyväksi havaittiin. Sitä päätettiin käyttää kisoissa, ellei ylituomari näe jotain erityistä syytä sen poistamiselle käytöstä...”

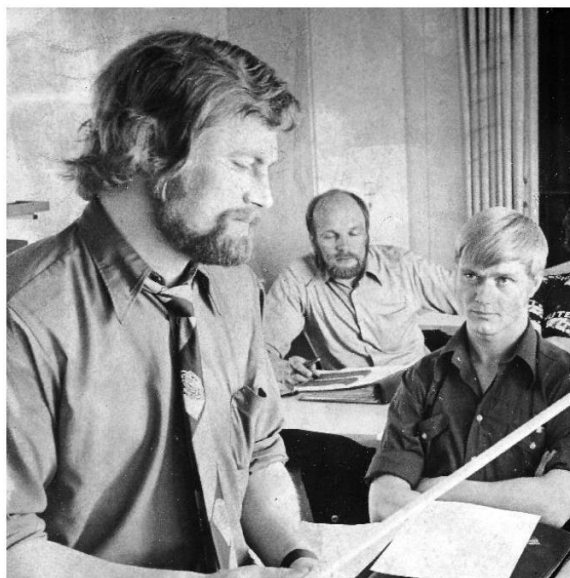
Unkarin MM-kilpailuissa tarkkuushyppy hypätään An-2 lentokoneesta ja taitohyppy Mi-8 helikopterista.

Kokous hyväksyi uuden FAI-laskuvarjotuomarien listan, johon saatiin ensimmäisenä suomalaisena helsinkiläinen **Eero Ylinen**. Tuomarilistalle hyväksyttiin henkilöitä, joilla on kansallisen ilmailuliiton ilmoituksen mukaan riittävä pätevyys ja kokemus. Yksityiskohtaisia pätevyysvaatimuksia ei vielä tässä vaiheessa ollut.

CIP:n kokous valitsi entisen puheenjohtajansa, USA:n **McCronen** uudelleen

Suomen Ilmailuliitto ry, pöytäkirja 9.3.1974: LuKT 2/74
Ilmailu 4/1974

Keskuskomitea jatkaa – vähimmäisvaatimukset patjahyppäjälle

LuKT piti kevään toisen kokouksensa Malmin lentoasemalla 9.3.1974. Tässä kokouksessa oli jo mukana tuore ilmailuhallituksen laskuvarjoasioita hoitava tarkastaja **Lars Bäckström**, joka oli tullut viranomaisen epäviralliselle mandaatille **Paavo Seiron** tilalle. Vaikka lennonjohtaja Seiro ei ollut varsinainen hyppymies, oli hän kuitenkin Suomen Laskuvarjokerhon hyppylentäjänä ja lupakirja-asioitakin ilmailuhallituksessa hoitaneena tarkastajana kohtuullisen hyvin perehtynyt hyppytoimintaan. Porilainen Bäckström oli kuitenkin kokenut hyppääjä, joten viranomaisen asiantuntemus parantui tämän vuoksi merkittävästi. Viranomaisen ja LuKT:n yhteistyö tiivistyi tästä niin kovasti, että välillä ei tiennyt, kumpi teki ja kumpi antoi lausuntoja. Näin oli tosin jo ollut ennen Bäckströmin palkkaamista, kuten näissä tarinoissa on jo aikaisemmin kerrottu. Laskuvarjourheilulle ei tästä aiheutunut ongelmia, mutta viranomaisen ja hallintojuridiikan kannalta tilanne oli erikoinen.

Kuvassa Lars Bäckström (vasemmalla) pari vuotta myöhemmin hyppymestariseminaarissa Kuopiossa toukokuussa 1976. Kuvassa lisäksi Antero Takkala ja Eero Kausalainen. Kuva: via Eero Kausalainen.

Pohdinnan aiheina tässä kokouksessa oli muun muassa se, mistä saataisiin rahat Unkarin MM-kisoihin. LuKT oli jo parissa kokouksessa keskustellut tauluprojektista, jolla hankittaisiin varoja. Projekti ei kuitenkaan edennyt. Päätettiin, että laskuvarjotaulujen myynti saa jäädä odottamaan tulevaisuuteen, missä se edelleen odottaa... Varainhankintaan liittyen LuKT pohti myös Utin Laskuvarjokerhon MM-74 paitaprojektia, mistä keskus-toimikunta tuntui olleen pahoillaan. LuKT:n mielestä: *”...SIL on FAI:n edustaja Suomessa ja että SIL on se yritys, joka operoi MM-tunnuksilla, ei mikään yksityinen kerho...”* LuKT päätti, että puheenjohtaja Nieminen selvittää asiaa uttilaisille ja neuvottelee ilmailuliiton *copyrightin* nojalla saatavasta korvauksesta, jos uttilaiset aikovat hankettaan jatkaa. Ja jos jatketaan, on siitä tehtävä ilmailuliitolle tarkka tilitys. Jo aiemmin ja tästä eteenkin päin kerättiin kisapaidoilla rahaa joukkueille täydentämään SIL:n aina vaatimatonta tukea.

MM-kilpailuun lähetettävän joukkueen rahoitus oli muutoinkin, kuin omien varainhankintaprojektien osalta avoinna: ei ollut vielä tietoa, johtaisiko opetusministeriölle lähetetty kilpailuavustushakemus suotuiseseen lopputulokseen. Joukkueenjohtajaksi oli ilmoittautunut uttilainen **Ilkka ”Ili” Stauffer**, mutta LuKT:n jäsenet ehdottivat tehtävään puheenjohtajaansa **Timo Niemistä**. Aiheesta käydyn keskustelun jälkeen päädyttiin siihen, että Nieminen keskustelee vielä Staufferin kanssa ja päättää sitten, lähteekö matkaan hän vai Stauffer.

Joukkueen valintaperusteet ensimmäiseen relatiivilajien PM-kilpailuun Norjassa olivat tässä kokouksessa ajankohtainen asia. Siitä tehtiin ehdollinen päätös: Suomi osallistuu, jos Suomessa järjestetään vähintään kuukausi ennen PM-kisaa 8-miehen nopeustähtikilpailu, jonka perusteella valitaan edustusjoukkue. Suomen Laskuvarjokerho esitti alustavan tarjouksensa kilpailun järjestämiseksi. Joukkueenjohtajan paikka julistettiin hakuun, koska tehtävän alustavasti kaavailtu **Into Taskinen** oli ilmoittanut kieltäytyvänsä kunniaista.

SM-kilpailujen – tässä vaiheessa ainoastaan taito- ja tarkkuuslajien – järjestäjäksi oli ilmoittautunut ja hyväksytty Kuopin Ilmailuyhdistys. Savon suunnalla oli kuitenkin epävarmuutta kilpailujen rahoituksesta ja lentokentällä toimivan Karjalan Lennoston suostumuksesta. Oli myös harkinnassa, että SIL antaisi tappiotakuun noin 2 000 markkaan saakka, mikäli kilpailua ei pystyittäisi toteuttamaan ilmailuyhdistyksen omista ja kisamaksuista kertyvin varoin. LuKT arveli, että SIL voisi tällaisen tappiotakuun antaa, jos kilpailut peruuntuisivat sään tai muun voittamattoman syyn vuoksi. Se kuitenkin painotti, että kisabudjetti pitäisi laatia niin, että osanottomaksut ja kisan muut tulot (kanttiini, ym.) peittävät kulut. Asia jäi kuitenkin keskustelun asteelle. Päätettiin palata asiaan seuraavassa LuKT:n kokouksessa.

Puheenjohtaja Nieminen oli tähän kokoukseen laatinut ohjelmavaihtelun tuomarikoulutuksen järjestämiseksi Suomessa. Ohjelmalla olikin tarvetta, koska tähän mennessä ei ollut olemassa minkäänlaista kirjattua koulutusta tai tuomaritoiminnan järjestelmää. Ohjelmavaihtelun tarvitsisi vielä varsinaisen käytännöllisen koulutusohjelman, jota laatimaan nimettiin tuomaritehtävissä jo toimineet **”Affe” Norra** ja **”Eetu” Hakanen** sekä kokenut kilpailukonkari **”Kitu” Toivonen**.

Pari viikkoa kokouksen jälkeen LuKT:n puheenjohtaja lähetti keskusteluyhdistyksen nimissä ilmailuhallitukselle 14.3.1974 päivätyt lausunnot tunnelivarjojen käytöstä. Kuten tässä historiakirjoituksessa on aiemmin kerrottu, viranomaisena oli jo tammikuussa 1972 pyytänyt LuKT:n lausuntoa ”... Viitaten uusien laskuvarjojen (parafoilit ja paravingit) ominaisuuksiin ilmailuosasto tiedustelee mielipidettänne varjojen muuttuneista aerodynaamisista ominaisuuksista verrattuna tavanomaisiin, sekä edellisiin läheisesti liittyvistä flutteriominisuuksista nimenomaan laskeutumisvaihetta ajatellen... ..Tiedustelemme vielä mielipidettänne, voidaanko edellä mainittuja laskuvarjoja käyttää turvallisesti...”

Tähän vuoden 1972 lausuntopyyntöön ei ilmailuliitto tai LuKT koskaan vastannut. Edellä mainitussa kirjeessä kuitenkin annettiin vastaus lausuntopyyntöön viimeisenä esitettyyn kysymykseen. LuKT:n kirjeessä esittämät minimivaatimukset *tunnelivarjolla tai vastaavalla liitovarjolla (joita ovat mm. Para-Plane, Para-Sled jne.)* olivat seuraavat:

- *”Hyppääjän tulee omata voimassa oleva laskuvarjohyppääjän lupakirja*
- *Hänelle tulee olla vähintään 200 hyppyä Para-Commander-tyyppisellä (tai vastaavalla) tehovarjolla*
- *Hänen tulee olla perehtynyt ko. laskuvarjotyyppin toimintaan sekä valmistajan julkaiseman käyttöoppaan että myyjän tai maahantuojan antaman käytännön opastuksen (pakkaus, vajeatoiminnat yms.) avulla.”*

LuKT keskittyi olennaiseen. Kirjeessä ei vastattu alkuperäisessä lausuntopyyntöön esitettyihin flutteritaiipumuksiin tai sakkaukohtauskulmaan, jne. Ei myöskään *aerodynaamisiin seikkoihin, kuten sakkaukseen, sivutais- ja pitkittäisstabiliteettiin*.

Tunnelivarjo (ram air canopy) tunnetaan nykyisin yleisnimellä patjavarjo. Suomessa tällaisia kupuja oli ollut käytössä vasta pari vuotta. Kokemuksia niistä oli vain muutamilla hyppääjillä. **Timo Mäkisen** Ilmailu-lehdessä tammikuussa 1972 julkaistussa artikkelissa hän ehdotti, mahdollisesti ulkomaisiin lähteisiin viitaten, minimi-hyppymääräksi patjavarjon käytön aloittavalle saman 200 hyppyä tehovarjolla, johon myös LuKT oli päätenyt.

LuKT:n vuoden 1973 tai 1974 kokouspöytäkirjoissa ei ole mainintaa hyppääjän minimikokemusvaatimuksesta ennen kirjeen lähettämistä. Kirje ”kuitattiin hyväksytyksi” seuraavassa LuKT:n kokouksessa, jossa myös todettiin viranomaisen hyväksyneen esityksen sellaisenaan.

Liikenneministeriön ilmailuosasto, kirje LuKT:lle, N:o 165/69/72, 17.1.1972: lausuntopyyntö

Ilmailu 2/1974

Suomen Ilmailuliitto ry, pöytäkirja 9.3.1974: LuKT 2/1974

Suomen Ilmailuliitto ry, kirje 14.3.1974: Tunnelivarjojen käyttö Suomessa

Suomen Ilmailuliitto ry, pöytäkirja 20.4.1974: LuKT 3/1974

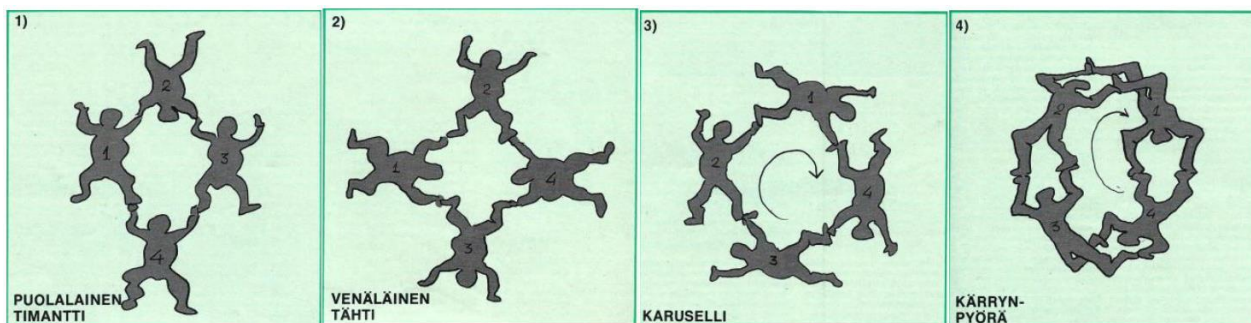
Eero Kausalainen 2.10.2019

”Hyppymaailmasta - katsaus neljän miehen relatiivihyppyihin”

LuKT:n uusi puheenjohtaja **Timo Nieminen** esitteli Ilmailu-lehden numerossa 3/1974 relatiivihyppäämisen viimeisimpiä virtauksia yllä olevan otsikon alla, ”... koska FAI:n laskuvarjokomitea CIP tuntee yhä lisääntyvää mielenkiintoa RW:hin ja koska USA:n mestaruuskilpailut entisestään kohottavat lajin vaatavuustasoa, lienee paikallaan kertoa lajiin erikoistuneilla joitakin aivan viime uutuuksia ...”

Kirjoittajan mukaan ”...Jutut ovat joko suoria tai lainauksen lainauksia seuraavista laskuvarjoalan lehdistä: *Parachutist*, *Free Fall Kiwi*, *Australian Skydiver*, *Spotter*, *Sportspringer*...” Näihin aikoihin hyppynuorison kielitaito ei vielä ollut samalla tasolla, kuin se on nykyään. Siksi tällaiset artikkelit olivat tarpeen suunnattoman tiedonjonon tyydyttämiseksi. Edellä luetelluista lehdistä ”*Parachutist*” oli suurin ja merkittävin. Se oli USA:n laskuvarjoliiton USPA:n (United States Parachute Association) julkaisu, joka levisi laajalle ympäri maailmaa. ”*Spotter*” oli nouseva amerikkalainen lehti, joka sekin tuli saavuttamaan merkittävän levikin.

Niemisen artikkelissa esiteltiin relatiivihyppäämisen tekniikkaa nelimiehisellä joukkueella, mutta sinä kerrottiin myös erilaisista kevyemmän luokan ennätyksistä USA:ssa sekä pikku-uutisia maailmalta. Artikkelin pääosion muodosti neljän hengen relatiivihyppy ja niiden tekniikka. Sitä esiteltiin viiden erilaisen muodostelman avulla. Muodostelmat olivat helpoimmasta vaikeimpaan: puolalainen timantti, venäläinen tähti, takavoltti rivissä, karuselli ja kärrynpyörä.

Piirroksat: Timo Nieminen

Artikkelissa annettiin esimerkki kunkin muodostelman parhaasta muodostamistavasta ja hyppääjien sijoittumisesta koneeseen uloshypyssä. Sen selventämiseksi hyppääjät on numeroitu. Artikkelin mukaan puolalainen timantti on helppo, venäläinen tähti vaativa. Näitä muodostelmia tehtäessä käytettiin otteita jo uloshypyn aikana, joka ei myöhemmin julkaistuissa nopeustähtikuvioissa sallittu. Timantti ja tähti eri variaatioina ovat nykyisille FS-hyppääjillekin tuttua kauraa.

Kolmannesta artikkelissa esittelystä muodostelmasta ”takavoltti rivissä” ei ollut kuvaa. Siinä tehdään aluksi rivi ”... ja vasta sen jälkeen etukäteen sovitulla merkillä (esim. maasta annetulla voimakkaalla torventöräyksellä) laitimmat miehet kauhaisevat uloimmilla käsillään raivoisesti alaspäin kaikkien samanaikaisesti heittäessä polvensa vasten rintojaan...” Takavoltteja voidaan tehdä, vaikka useampia peräkkäin. Vaikeusasteeltaan tämä oli luokiteltu helpoksi, mutta *huimaksi*.

Neljäs esitelty kuvio on karuselli, joka alkaa caterpillari-nimellä tunnetulla muodostelmalla, jossa neljä hyppääjää on peräkkäin jonossa, kukin – paitsi tietenkin ensimmäinen – pitää edellään olevaa hyppääjää nilkoista. Kun caterpillar on valmis, jokainen hyppääjä irrottaa samanaikaisesti vasemman kätensä ja taivuttaa

vartaloon oikealle, joka saattaa muodostelman oikeanpuoleiseen kierteiseen. Tämän jälkeen artikkelin mukaan nokkamiehen taidot ratkaisevat. Hänen on tiukennettava ja jatkettava käännöstään edelleen oikealle, jolloin hän voi saada otteen eteensä ilmestyneen hyppääjän jalasta ja sulkea muodostelman, joka nyt näyttääkin Myöhempien Aikojen Hyppääjän mielestä ilmiselvältä donitsilta. Tämä kuvio on artikkelissa luokiteltu *huimemmaksi*.

Äärimmäisen vaikeaksi on luokiteltu viides ja viimeinen kuvio kärrynpyörä. Myös sen aluksi tehdään katerpilari. Tämän jälkeen etummainen hyppääjä – hänen pitäisi olla riittävän momentin saamiseksi todella painava hyppääjä, esimerkiksi 120 kiloa – ponnistaa itsensä valtavaan takavolttiin. Tavoitteena on, että hän saisi otteen katerpillarin viimeisen miehen nilkoista. Artikkelin mukaan muodostelma pysyy koossa, jos se saa riittävän pyörimisnopeuden.

Timantti, tähti ja donitsi tultiin näkemään jossain muodossa lähivuosina vakiintuneissa muodostelmahyppyjen säännöissä. Takavoltejakin tehtiin jo seuraavan vuoden RW-SM-kilpailuissa – ei kuitenkaan rivissä tehtynä, vaan yksittäissuorituksena aloituskuvion (tähdien) purkamisen jälkeen. Historiahepulta on kuitenkin jäänyt näkemättä kärrynpyörä, ehkä hyvä niin. Se, eikä myöskään rivissä tehty takavoltti, löytänyt tietään vuonna 1974 työn alla olleisiin tai myöhempiinkään relatiivikilpailujen sääntöihin.

Ilmailu 3/1974

Eero Kausalainen 30.10.2020

Lappeenrannan pääsiäiskisat ja ajankohtaisia mielipiteitä

Laskuvarjourheilun kilpailukauteen kuului jo kolmantena vuonna Lappeenrannan pääsiäiskisat, joissa kilpailtiin 12.-15.4.1974 tarkkuushypyissä henkilökohtaisena ja joukkuekilpailuna. Myös yhdistetyssä lajissa kilpailtiin. Siinä olivat mukana henkilökohtainen tarkkuus ja hyppääjän henkilökohtainen tarkkuustulos joukkuehyppyillä. Niiden perusteella laskettiin yleismestaruus. Tämä ja vähän aikaisemmin järjestetty perinteinen Kuopion ”Kallakukkokisa” merkitsivät monille hyppääjille kilpailukauden avausta.

Ilmailulehden numerossa 5/1974 oli **Tuula Heikkolan** ja **Erkki Näätäsen** yhteistyönä laadittu artikkeli, joka ei kuitenkaan keskittynyt tähän yksittäiseen kilpailuun, vaan yleisemmin kilpailutoimintaan ja laskuvarjourheilun tilaan Suomessa. Heikkola haastatteli kilpailun osanottajia, joiden mielipiteiden esittely ja arviointi muodostivat artikkelin rungon. Kilpailun osanottajille ja järjestäjille tehtiin kysely, jolla pyrittiin selvittämään kilpailijoiden mielipiteitä. Siinä kysyttiin esimerkiksi mihin oma ja kerhon harjoittelu keskittyy, paljonko hyppyjä tänä vuonna, mitä hyppylajeja (taito, tarkkuus, relatiivi) pääasiassa hypätään, harjoitteletko erityisesti SM-kisoja varten, paljonko hyppyjä (arviolta) hypäät SM-kisaan mennessä, miten hinnat muuttuivat tänä vuonna, muita energia-kriisihankaluuksia, jne. Kyselyssä tiedusteltiin myös laskuvarjourheilun tilaan liittyviä muita yleisiä asioita, kuten esimerkiksi, mitä laskuvarjourheilun keskustoimikunnan pitäisi hyppääjien mielestä tehdä.

Artikkelissa esiteltiin kyselyn pohjalta huippuhyppääjiin kuuluneen **Antero Takkalan** ja kilpailuhyppääjänä vielä aloittelevan, vaikkakin jo hyppymestariksi ehtineen lappeenrantalaisen **Raimo Häärän** mielipiteitä. *Häärä* kertoi, että hän on menossa SM-kilpailuihin hyppäämään tarkkuutta, mutta ei aio harjoitella järjestelmällisesti sitä varten. Jos Immolassa pääsisi hyppäämään korkeampia hyppyjä, hän saattaisi myös harjoitella ja osallistua SM-kisoissa taitohyppyyn. Hän arveli harjoitushyppyjensä tulevan olemaan enimmäkseen tarkkuushyppyjä. Kerhossa ei ole paljoa hyppääjiä, joilla olisi kelpoisuus hypätä SM-kisoissa. Kerho mahdollisesti tukee jossain määrin hänen tarkkuushyppyharjoitteluun.

Häärän mukaan hänen kerhossaan Lappeenrannassa hyppyjen hinnat ovat vielä olleet ennallaan, eikä ainaakaan vielä ole tiedossa, tuleeko koneen tuntihintaan energiakriisistä johtuvia korotuksia. Vuoden vaihteen toimintakiellosta energiakriisiin vuoksi ei kerhossa tullut ongelmia, koska toimintaa ei niinä kuukausina ollut.

Uusista laskuvarjotyypeistä Häärä oli kiinnostunut. Nyt on nähty Para-Plane ja Para-Sled. Ne ovat kiinnostavia, mutta Häärän mielestä Suomessa ei kenenkään kokemus vielä riitä niillä hyppäämiseen. Tässäkin kilpailussa hypännyt Antero Takkala käytti Para-Plane varjoa, mutta erityistä menestystä hän ei ollut sillä vielä saavuttanut, mikä tuki hänen arviotaan.

Vasemmalla Raimo Häärä Immolassa kesällä 1978. Kuva: Olli Halonen

Häärä esitti, että LuKT:n pitäisi kiireesti laatia yhtenäinen ja tarkka koulutusohjelma kaikille Suomen laskuvarjokerhoille. Hänen mielestään oli ongelmana se, että *”...Nyt jokainen kerho kouluttaa vähän eri tavalla hyppääjiä, ja jos menee vieraaseen paikkaan hyppäämään, niin aina joutuu pitkiin keskusteluihin siitä, mitä pitää milloinkin tehdä.”* Hänen suurin toiveensa oli koulutusohjelma. Niiden erilaisia runkoja on nähty, mutta valmista ei hänen mukaansa ole tullut.

Toinen LuKT:n suuntaan kohdentunut kommentti koski tiedon kulkua. *”...Vaikka LuKT kokoontuu paljon, niin sieltä tulee varsinkin vähän tietoa. Sitten, jos jotain tapahtuu, tulee paperia paljonkin...”*

Kokenut kisakonkari Antero Takkala kertoili myös mielipiteitään ja kerhoonsa Kuopion Ilmailuyhdistykseen liittyvistä asioista. Hänen mukaansa Kuopiossa keskitytään LuKT:n valintaperusteiden takia tarkkuuteen, mutta relatiivista ja taitohyppyäkin hypätään: *”...Relatiivi on ankan teoreettisen pohdinnan alaisena, sillä tällä hetkellä tärkeintä on hakata Helsinki relatiivissa myöskin, että tietäisi mitä siellä sitten ruvetaan harrastamaan – ehkä SLK:sta tulee tämä uusi porukka, joka nyt yllätti täällä Lappeenrannassa ja rupeaa harjoittamaan tarkkuutta aktiivisesti...”* Historiahepun mielestä Takkalan

kommentin taustalla oli ”maakunnissa” nähin aikoihin kuultu irvailu siitä, että helsinkiläiset ovat muka alkaneet hypätä relatiivista vain siksi, että eivät ole enää taito- ja tarkkuuslajeissa pärjänneet.

Takkalan mukaan hänen kotikulmillaan Kuopiossa on hypätty jo 150 hyppyä ja siellä kuutisen hyppääjää harjoittelee määrätietoisesti SM-kisoja varten. Kerho saa lisäksi vielä vahvistuksen Oulusta, kun **”Cekkeri” Satamo** tulee lisälmeen ja liittyy kerhon joukkueen vahvistukseksi. Kuopioon tulee uusi joukkue SM-kilpailuihin, joka Takkalan mukaan voittaa kisat.

Vasemmalla Antero Takkala ja Para-Plane Lappeenrannan kisoissa. Kuva: Tuula Heikkola via Ilmailu

Takkala arveli, että SM-kilpailuihin mennessä kaikilla heidän kerhostaan valmennukseen osallistuvilla voisi olla SM-kilpailuihin mennessä 70 hyppyä. Määrä ei ole

suurensuuri, mutta jos ne ovat valvottuja suorituksia, joilla suoritetaan valmentaja **Ilkka Staufferin** kanssa sovittuja suorituksia. Seitsemän ”valvotun” hypyn lisäksi hypätään ”yksityishyppyjä”, jolloin osanottajien kokonaisyhyppymäärä vuonna 1974 on ennen SM-kisoja 120 hyppyä. Tällaisilla määrillä Takkalan mielestä *”...tulee jotain varmaa tulosta...”* Valmennukseen liittyvissä kommentteissa Takkala viittaa syksyllä 1973 ”Cekkeri” Satamon aloitteesta perustettuun valmennusryhmään, jota on esitelty aiemmin tässä kirjoituksessa.

Kuopiolaisilla oli kiinnostusta Oulun kerhon harjoittamaa savuhyppytoimintaa kohtaan. Kerhoon on tulossa vierailulle palotarkastaja **Timo Heikkilä** keskustelemaan savuhyppy- ja kulolentotoiminnasta Kuopion alueella. Takkala arveli, että näillä toiminnoilla olisi merkittävä myönteinen vaikutus laskuvarjourheilulle, erityisesti nyt energiakriisin aikoihin. Takkala pohdiskeli, että ensi alkuun energiahankaluuksia oli, *”...mutta ehkä on enemmän niin, ettei näitä meidän touhuja voi tuoda niin paljon esille julkisen sanan palstoilla, ettei turhaan herätetä toisin ajattelevien vastustusta ja käännä yleistä mielipidettä huonoon suuntaan...”*

”André” Takkalan mielestä hyppyjen hinnat eivät ainakaan vielä olleet muuttuneet kriisistä huolimatta. Kurssi- ja hyppymaksut olivat ainakin vielä pääsiäiskisojen aikaan säilyneet ennallaan – Kuopion Ilmailuyhdistyksen ansiosta kerholla on käytössään Suomen halvin hyppykone.

Kokeneimpien hyppääjien ”kilpailuttamisen” – hyppytetävä niin paljon, kuin rahavaran antavat myöten - lisäksi Takkala pohdiskelee relatiivihyppäjä. Kerho haluaisi osallistua Helsingin tuleviin relatiivikilpailuihin, mutta ongelmana on kuopiolaisten oma kone: relatiivihyppäjien kannalta onneton Cessna 172. Siitä voi harjoitella kohtaamisia, mutta vain niin matalalta, ettei se vastaa tarkoitustaan.

Myös laskuvarjokalustoa Takkala pohdiskelee. Hän kertoo, että ”Cekkeri” Satamolalle on tulossa Para-Sled [patjavarjo], mutta hänen omat varjosuunnitelmansa olivat vielä auki. Tähän aikaa Takkala olikin epäilemättä Suomen kokenein patjavarjohyppääjä, mutta se ei vielä näkynyt tuloksissa. Kerhonsa ”edustusporukalle” Takkala arveli hankittavan Para-Commanderin uusinta versiota PC Competition-mallia.

Haastattelukysymysten johdattamana Takkala pohdiskeli myös LuKT:n roolia. Se hänelle olikin kovin tuttu, koska hän oli keskustuomikunnan jäsen jo kahdeksatta vuotta. LuKT:n pitäisi Takkalan mukaan pyrkiä halventamaan niiden hyppäjä, jotka enemmän harjoittelevat. Tällä voisi alentaa kilpailukustannuksia. LuKT:n pitäisi ymmärtää MM-74 valmennusporukkaa, koska sen piirissä on halua tehdä rahaa ja sijoittaa siten saadut rahat harjoitteluun. Hänen mielestään pelkät matkakustannukset ovat huomattavat, koska monet joutuvat kulkemaan kaukaa. Utin kerhon kanssa on olemassa alustava sopimus harjoitushyppäjien hinnoista. Tällaista suuntausta Takkala pitää hyvänä, ”...mutta se tuntuu herättävän pahaa verta monessa kansalaisessa...” Takkala on myös huolissaan lajin ukkoutumisesta: ”...Mukaan pitäisi saada nuoria kavereita – hyppääjäkaarti on liian vanhaa ja se vanha romukaarti pitäisi saada pois ja uutta verta tilalle – muuten ei tule mitään...”

Historiaheppu voisi tuohon kommenttiin vastata näin jälkikäteen, että joopa, joo. Vuoden 2021 tarkkuushyppäjien SM-kisoissa yksi kultamitaleista kilpaili jo vuoden 1974 SM-kisoissa. Menestys ei vielä nuorukaisella tässä vaiheessa ollut kummoinen, mutta edustusjoukkuepaikka ja mitaleita alkoi löytyä jo muutaman vuoden päästä. Vanhaa romukaarti on siis hengissä vielä tätä kirjoitettaessa, 47 vuotta myöhemmin. **Anssi Horppu** on jo ehtinyt vähintään romukaarti-ikänsä...

Ja ettei totuus unohtuisi, kyllähän siellä Lappeenrannassa pääsiäisenä 1974 myös hypättiin kilpaa. Tuloksia:

Henkilökohtainen tarkkuus

1.	Tatu Soini	Laskuvarjojääkärikoulu	3,90 m
2.	Risto Koivisto	Lahden Laskuvarjokerho	4,18 ”
3.	Hannu Ilves	Utin Laskuvarjokerho	4,66 ”
4.	Pekka Tuominen	Lahden Laskuvarjokerho	6,28 ”
5.	Markku Angerias	Jämsän-Seudun Ilmailuyhd.	7,09 ”
6.	Antero Takkala	Kuopion Ilmailuyhdistys	7,36 ”

Joukkuetarkkuus

1.	Lahden Laskuvarjokerho	22,18 m
2.	Kuopion Ilmailuyhdistys	32,93 ”
3.	Suomen Laskuvarjokerho	38,56 ”
4.	Laskuvarjojääkärikoulu	41,93 ”
5.	Utin Laskuvarjokerho	52,40 ”

Yhdistetty kilpailu

1.	Tatu Soini	Laskuvarjojääkärikoulu	5,24 pistettä
2.	Risto Koivisto	Lahden Laskuvarjokerho	7,43 ”
3.	Antero Takkala	Kuopion Ilmailuyhdistys	8,93 ”
4.	Markku Angerias	Jämsän-Seudun Ilmailuyhd.	9,11 ”
5.	Hannu Ilves	Utin Laskuvarjokerho	11,00 ”
6.	Pekka Tuominen	Lahden Laskuvarjokerho	11,44 ”

Ilmailu 5/1974

Suomen Ilmailuliitto ry, pöytäkirja 20.4.1974: LuKT 3/74

Eero Kausalainen 30.10.2020

Laskuvarjotoiminnanohjaajaksi tahtovia ja muita LuKT-asioita

LuKT:n huhtikuun kokouksessa 20.4.1973 saatiin tietoa, että laskuvarjotoiminnanohjaaja-asia olisi etenevässä. Edellinen yritys oli päätynyt siihen, että osa-aikaiseksi tehtävään jo melkein valittu, lähtikin YK-tehtäviin, eikä sen vuoksi enää ollut käytettävissä. Osa-aikaiseen tehtävään oli kuitenkin löytynyt kaksi uutta kandidaattia, toinen Porista ja toinen Helsingistä. LuKT valtuutti puheenjohtajansa laatimaan toiminnanohjaajalle uusitun toimenkuvan ja käymään alustavia neuvotteluja kandidaattien kanssa. Pöytäkirjaan kirjattiin kuitenkin huomautus, että ilmailuliiton hallitukseltakin tarvitaan päätös ja tietenkin myös normaalit hakemukset ovat tarpeen asian käsittelyä varten.

Kuopion Ilmailuyhdistykseltä oli saatu viesti, että he eivät voikaan järjestää vuoden 1974 SM-kilpailuja, koska Kuopion lentoaseman kulmilla vaikuttava Karjalan Lennosto on ilmoittanut vastustavansa kilpailujen järjestämistä omilla kulmillaan. Mutta eipä hätää: Utin Laskuvarjokerho oli ilmoittanut voivansa kisat järjestää, jos saavat vastaavan tappiotakuun, kuin KIY:lle oli luvattu. Kuopioon oli pyydetty 2 000 markan avustusta, mutta LuKT katsoi, ettei rahaa ole tuhatta markkaa enempää – ei ainakaan ennen kuin on saatu tieto, saadaanko hyppykisoihin opetusministeriöltä valtionapua.

LuKT huomioi ja edelleen välitti Ruotsista kirjeitse saadun tiedon: Ruotsin vuoden 1973 Östersundissa pidetyn relatiivikilpailun Suomalaiset osanottajat (Sorsat) ovat oikeutetut ostamaan ruotsalaisten 5-miehen tähtimerkin.

Keskustoimikunta käsitteli kokouksessa kahta ilmoitusta varavarjon käyttöön johtaneista tilanteista. Vuosien varrella sen ajatukset vaaratilanneilmoitusten käsittelystä ovat vaihdelleet. Alkuvaiheessa 1960-luvulla kaikki ilmoitukset käsiteltiin erityisen tarkkaan. Niiden pohjalta myös tehtiin paljon turvallisuuteen liittyneitä toimenpiteitä ja päätöksiä. Lyhyen välivaiheen aikana LuKT:ssa esitettiin tuskastuneita kommentteja siitä, että LuKT:lla ei ole voimavarjoja käsitellä tällaisia asioita, vaan viranomaisen pitäisi ne hoitaa itse. Nyt lähestyttiin taas alkuperäistä toimintamallia. LuKT ilmaisi huolensa siitä, että ilmoitukset tulevat huonosti SIL:n tietoon. Esitettiin, että olisi hyvä, jos LuKT:n jäsen [ja ilmailuhallituksen tarkastaja] **Lars Bäckström** toisi LuKT:n kokouksiin jäljennökset vaaratilanneilmoituksista. Tästä tulikin pitkäaikainen käytäntö.

Kokouksessa myös saatettiin jäsenile tiedoksi, että ilmailuhallitus oli suuressa viisaudessaan asettanut käyttörajoitukset liitovarjohippääjille. Yllättäen ne olivat tarkalleen puheenjohtaja **Niemisen** 14.3.1974 päivätyn kirjeen mukaiset.

MM-edustusjoukkueenjohtajaksi LuKT nimesi puheenjohtaja Niemisen, hänen varalleen nimettiin **Iikka Stauffer**. Pohdittiin myös, voisiko kilpailuun lähettää yhden henkilön valmentajan nimikkeellä. Asia jätettiin vielä kellumaan, mutta kokoukseen poikkeuksellisesti osallistunut SIL:n toiminnanjohtaja **Reino Kronholm** lupasi tutkia mahdollisuutta saada joukkueelle lisää yksi Finnairin vapaalippu. MM-asioita tukevan paitamyynnin todettiin edistyvän, paidat saataneen myyntiin toukokuun alkupuolella.

Kokouksen ilmoitusasia-osiossa kerrottiin sekä Kuopion Kalakukkokisoista että Luostolla järjestetyistä Para-Ski kilpailuista. Kummastakaan ei ole ainakaan ”SIL:n arkista” löytynyt mitään muuta tietoa, kuin tämän kokouksen pöytäkirjamerkinnät. Ensimmäiset Para-Ski kilpailut Suomessa on siis järjestetty Luostolla talvella 1974, mikä täten aikakirjaan merkitään. Ehkä joku muistaa, mitä siellä tapahtui...

Suomen Ilmailuliitto ry, pöytäkirja 20.4.1974: LuKT 3/74

Suomen Ilmailuliitto ry, kirje 14.3.1974: Tunnelivarjojen käyttö Suomessa

Neljän tähti Luonetissa

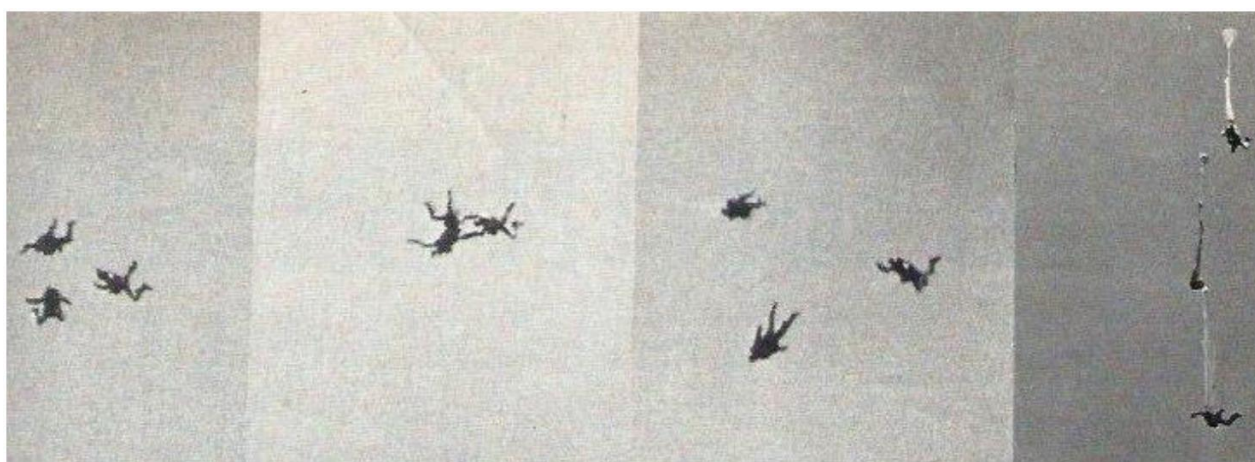
Relatiivihyppääminen oli vähitellen alkanut valua sen suomalaisesta pesäpaikasta Helsingistä myös maakuntiin. Imatran suunnalla oli ollut jo hyvinkin aktiivista toimintaa, mutta asiaa oli alettu opiskella ja siitä kiinnostua myös muualla. Yhtenä merkkipaaluna voidaan mainita Keski-Suomen ensimmäinen neljän hyppääjän tähti. Jyväskylän Laskuvarjokerhossa päätettiin 12.5.1974 lähteä kokeilemaan siihen mennessä suurinta tähteä Luonetjärven taivaalla. Asiaan vihkiytymättömille on täsmennettävä, että Jyväskylän lentoasemana nykyisin tunnettu, Tikkakosken kylässä sijaitseva lentokenttä tunnettiin vielä Historiahepun nuoruudessa ja vielä kauan sen jälkeen Luonetjärvenä – tai tuttujen kesken Luonetina.

Kerhossa oli vierailemassa kuopiolaisia hyppääjiä ja yksi australialainen. Neljän tähtirytykseen lähtivät kuopiolaiset **Risto ”Hukka” Salonen** ja **Reijo ”Reko” Korpinen**. Reko oli asustellut joitakin aikoja Australiassa ja sieltä oli hänen vieraakseen saapunut sikäläinen hyppymies **Gary Rickwood**, joka halusi osallistua hyppyyn. Neljäntenä oli yritykseen lähdössä JLK:n alkuvaiheiden merkkimies **Kalevi Korhonen**, tunnettu myös nimellä **Para-Korhonen**. Hänet on tässä kirjoituksessa esitelty jo aikaisemmin. Korhonen oli jo poistumassa kerhosta ja päättämästä harrastusta, mutta hänet ylipuhuttiin vielä relatiivikeikalle. Se jäi hänen hyppyuransa viimeiseksi hypyksi. Ylipuhuminen olikin hyvä asia, sillä Korhonen sai muiden lajitoverien kanssa kokea ensimmäisen onnistuneen tähden Luonetin yläpuolella.

Hypykoneena oli OH-CFA ”Reims Rocket”, ohjaajana **Metsäkallio**. Hyppykorkeus oli 2300 metriä.

Virpi Talja – Raija Syyrakki 1995: Ensimmäiset 25 vuotta, Jyväskylän Laskuvarjokerho
Traficom 2.11.2020: Ilma-alusrekisteri

Suomen ensimmäiset relatiivikisat

Kolmen hyppääjän tähti syntyy ja puretaan Malmin taivaalla helluntaikisoissa kesäkuussa 1974. Kuva: Tuula Heikkola & Erkki Näätänen via Ilmailu

Suomen Laskuvarjokerho oli useana vuonna järjestänyt Malmin kentällä helluntaikisat, joissa lajina oli tarkkuushypyt. Kerhossa oli käyty keskusteluja vakavassa hengessä kilpailun perinteestä ja lajeista. Relatiivikiikho oli kuitenkin SLK:ssa – epäilemättä *Sorsien* näyttöjen innoittamana – niin kova, että lajiryhmän vaihto näissä kisoissa oli perinteistä huolimatta tosiasia. Tarkkuutta ei enää hypätty, vaan relatiivia. Historia siivet havisivat, sillä nämä olivat ensimmäinen Suomessa järjestetty relatiivihypykilpailu. Kilpailun ajankohta oli 1.-2.6.1974.

Kilpailulajeina olivat kolmen ja neljän hyppääjän tähdet, mikä mahdollisti täydet konekuormat seitsemän hyppääjää kerrallaan taivaalle kuljettavassa SLK:n Pilatus Porterissa. Osanotto tässä lajiryhmän ensimmäisessä kilpailussa ei vielä ollut valtaisa. Paikalla saapui kahdeksantoista hyppääjää, joista muodostui kolme neljän ja kaksi kolmen hyppääjän joukkuetta. Kilpailujen ainoa oikeasti harjoitellut joukkue *Sorsat* antoi muille tasoitusta jakaantumalla kolmen henkilön joukkueisiin. Viidestä kilpailuun osallistuneesta joukkueesta kaksi neljän hyppääjän joukkuetta olivat maakunnista, loput Helsingistä.

Kilpailusuorituksena oli kolmen tai neljän hyppääjän tähti, josta lisäksi otettiin aikaa. Joukkue sai jokaisesta muodostelmaan päässeestä hyppääjästä yhden pisteen. Tuloksena ilmoitettiin ensimmäiseksi yhteispistemäärä ja sitten tähtien muodostamiseen työskentelyajan sisällä käytetty yhteisaika. Tähti ei aina syntynyt!

Kilpailujen tuomarointi tapahtui kiikarien avulla. Pilvet hieman välillä vaivasivat, mutta – Näätäsen sanoin: *”...oletettiin, että tuomarit näkevät hiukan pilvenkin läpi... ... Tuomaroinnin osalta, ei tosin uutuuena, tuli käytöön nauhuri, jolle arvostelut ja havainnot saneltiin ja jolta aikakin sitten mitattiin. Suurina etuina olivat 50 %:n henkilökunnan säästö ja helppo tarkistusmahdollisuus. Kuvanauhuri + 1000 mm putki + tutkaohjattu jalusta ovat vastaavissa tehtävissä suuressa maailmassa. Katsellaan niistä unia odotellessa...”*

Erkki Näätäsen kuvateksti Ilmailu-lehdessä: "Ulkilaiset tekivät neljän tähden maassakin. Pohjamiehet lähdössä – ulkona ja seuraavat luukulla – viimeiset lähtevät – tiukat paikat on ainakin Eeron ilmeestä päätellen – koossa jo (6,73 s.) – IRTI (29,98 s.). Hyvin meni, mutta sitten paljastuukin karmea totuus: hyppykorkeus olikin vain metri, joten suoritus täytyy uusua vähän korkeammalta." Kuvat: Tuula Heikkola & Erkki Näätänen via Ilmailu.

Näätänen arveli artikkelissaan, että kehityksen on varmaan kuljettava siihen suuntaan, kuin se on kulkeakseen. Vielä edellisen vuoden lopulla julkaistussa artikkelissaan hän oli hieman skeptinen relatiivihyppyjen tulevaisuudesta, nyt oli mieli suopeampi: "...Ensimmäiset relatiivikilpailut on siis pidetty ja kokemuksia kerätty sekä hyppäämisestä että tuomaroinnista. Laji on ilmeisesti tullut pysyvästi hyppykansan kilpailukalenteriin, mutta kilpailijoita pitäisi saada lisää - muuten kiinnostus ei kauan elä..." Näätänen oli oikeassa, laji tuli jäädäkseen ja osanottajakin alkoi löytyä.

Historiallisen kilpailun tuloksia, joista valitettavasti puuttuvat SLK:n kakkosjoukkueen hyppääjien nimet:

4 – RW

1. Karhumäki & K:nit		14/75,9
	Pekka Karhumäki	Jämsän-Seudun Ilmailuyhdistys
	Markku Angerias	"
	Risto Koivisto	Lahden Laskuvarjokerho
	Pekka Tuominen	"
2. Varikset		13/84,5
	Anja Taskinen	Suomen Laskuvarjokerho
	Einari Mikkonen	"
	Lauri Oksanen	"
	Heikki Side	"
3. Ulkki		9/62,1
	Markku Jääskeläinen	Utin Laskuvarjokerho
	Risto Ylä-Outinen	"
	Eero Kausalainen	"
	Seppo Heikkilä (?)	"

3 – RW

1. SLK I		12/77,7
	Eero Ylinen	Suomen Laskuvarjokerho
	Martti Laitamäki	"
	Rolf Leiman	"

Kiiltävän kahvan sankarit

Suomen Ilmailuliiton kolmas valtakunnallinen hyppymestarikurssi järjestettiin Jämillä 9.-16.6.1974. Kurssin vetäjänä oli jo toista kertaa Jämsän-Seudun Ilmailuyhdistyksen **Pekka Karhumäki**. Toisena kouluttajana oli porilainen **Matti Heino**. Kurssin pilotti, uttilainen **Paavo Huusari** toimi päätehtävänsä ohella tosiasiallisesti myös kouluttajana, sillä kurssin vetäjä oli loukannut jalkansa, eikä ”oikosäärisenä” sopinut kunnolla hyppykoneeseen. Oppilaita kurssilla oli kuusi, joista viisi läpäisi sen. Kurssilla olivat oppilaina **Markku ”Retu” Kivinen** (SLK), **Simo Koskinen** (SLU), **Eero Kuotesaho** (OLK), **Jorma Suppola** (IIK), **Into Taskinen** (SLK) ja **Markku Koski** (TLU).

Oppilasaines poikkesi hieman aikaisemmasta, sillä ennen tätä kurssia kurssille saattoivat osallistua myös ”melkein lupakirjahyppääjät”. Se ei ollut tarkoituksenmukaista, sillä heille täytyi opettaa erilaisia itsenäiseltä hyppääjältä vaadittavia perustaitoja, kuten streamerin heittoa, hyppypaikan valintaa, laskuvarjon ohjaus ynnä muuta vastaavaa. Tällä kurssilla pääsyvaatimuksena oli voimassa oleva laskuvarjohyppääjän ja kerhossa hyppymestarien valvonnassa suoritettujen oppilaiden harjoituspudotukset. Tämä mahdollisti keskittymisen oppilaan turvallisuuteen ja hyppymestarin tehtävien hoitamiseen.

Hyppymestarikurssilaisia Jämillä kesäkuussa 1974: Takarivissä vasemmalla kurssin vetäjä Pekka Karhumäki, oppilaat Eero Kuotesaho ja Markku Koski, pilotti Paavo Huusari, eturivissä kouluttaja Matti Heino, Simo Koskinen, Markku Kivinen, Into Taskinen ja Jorma Suppola. Taustalla uttilaisten mainio hyppykone ”Miina” (nimetty pilotti Arja Martikaisen mukaan), Cessna 182 OH-CCA. Kuva: hyppymestarikurssi via Ilmailu.

Tällä, kuten edelliselläkin kurssilla oli mukana myös jonkin verran ”tykinruokaa”: oikeita hyppyoppilaita, joita kurssilaiset harjoitusmielessä pudottivat. Kurssilla koettiin ongelmaksi, että näitä harjoitusoppilaita oli liian vähän, jolloin mestarikurssilaiset joutuivat pudottamaan myös toisiaan. Kurssi pohtikin, että vastaisuudessa kurssi pitäisi ehkä järjestää paikassa, jossa on oikeita hyppyoppilaita paremmin saatavilla, kuin syrjäisellä Jämin lentopaikalla. Arveltiin, ettei ole järkeä pudottaa kokeneita hyppääjiä, joiden arvostelu on hyvin selkeää ”...muutamia koneesta putoamisia lukuun ottamatta...”

Edellisten kurssien tapaan myös tällä kurssilla tehtiin ryhmätöitä. Kurssilaiset suunnittelivat oppilastyönä alkeiskoulutusohjelman, johon sisältyi koulutus lupakirjaan saakka. Nämä ohjelmat eivät jääneet sellaisenaan elämään. Toisen ryhmätöiden tulos oli sen sijaan pitkäikäisempi. Kehitettiin ”Parakieli”, jonka avulla oli tarkoitus

yhdenmukaistaa hyppymestarien oppilaiden hyppypäiväkirjoihin tehtävät merkinnät. Niiden ymmärtäminen antaisi uudelle hyppymestarille yhdellä silmäyksellä hyvän kuvan, miten oppilas on aikaisemmin onnistunut ja onko hänellä ollut jokin ongelma, joka olisi hyvä tietää seuraavan hypyn ohjelmaa määrättäessä. Hyppyjen arvostelumerkintöjen yksi ongelma oli myös tähän aikaan käytettyjen hyppypäiväkirjan kapean arvostelusarakeen vähäinen tila, johon sovittuihin lyhenteisiin ja symboleihin perustuva *Parakieli* antoi erinomaisen avun.

Parakielestä tuli suksee: se löysi tiensä melko joutuin kaikkiin kerhoihin. Se oli selkeä ja ymmärrettävä. Sen avulla voitiin pieneen tilaan tehdä paljon merkintöjä selvyuden kärsimättä. *Parakielen* tarkoituksena oli varmistaa, että hypyn jälkeen hyppymestari merkitsee oppilaan päiväkirjaan tiedot oppilaan hypyn keskeisistä vaiheista: *uloshyppystä*, *ilma-asennosta*, *suorituksista*, oppilaalle määrätystä *seuraavasta hyppysuorituksesta* ja hypyllä mahdollisesti esiintyneestä *vaaratilanteesta*.

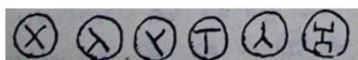
Järjestelmässä käytettävä arvosteluasteikko oli:

Erittäin hyvä	=	Eh
Hyväksytty	=	Ok
Huono	=	Hu

Uloshypyn kuvaamiseen käytettiin kolmea symbolia:

Uloshyppy	=	Uh
Ponnistus	=	P
Suunta	=	S

Hyppääjän *ilma-asentoa* kuvattiin ympyrän sisään piirretyillä yksinkertaisilla symboleilla:

Hyppääjän *suorituksia* kuvaamaan tarvittiin jo enemmän symboleja, tekstilyhenteitä ja kuvia, joita voitiin käyttää kuvaamaan mitä tahansa hypyn vaihetta:

Taivutusta kuvattiin suorakaiteen sisään piirretyllä merkillä	
Potkiminen	= Potk.
Voltti	=
Kaatu kyhjelleen	= Ka Ky
Kaatu selälleen	= Ka Se
Lattakierre	= Latt.k. 180° (asteluku aina perään)
Syöksy	=
Holtiton	= Z
Vasen käännös	= V 360° (asteluku aina perään)
Oikea käännös	= O 360° (asteluku aina perään)
Harjoitusveto	= Hv
Ei löydy kahvaa	= Ei kah.

Varjon *avaus* kuvataan edellä kuvattujen merkkien avulla:

Avaus	=	Av + merkki + aika (esim 7,3")
-------	---	--------------------------------

Seuraava suoritus:

Seuraava suoritus	=	Seur
-------------------	---	------

Jos hypyllä sattuu *vaaratilanne*, se arvostellaan ja selitetään kirjoittamalla.

Kurssin laatimassa monisteessa esitettiin asian selventämiseksi kurssi aikaisista hypyistä annettuja arvoste-
luja:

IL 10"	Uh OK (H) LaH.k. 45° Av Ka Se 8,5" seur 10"
A	Uh Z ↓ Punoset jalkojen välistä seur A
IL 20"	Uh ↑ muuten OK 0 360° V360° seur 2x 360°
IL 3"	Uh (□) (X) Av 1,5" seur 3"
IL 3"	Uh OK Av Ka ky 3,5" seur 3"
IL 10"	Uh OK (X) Ka Se (H) Av Z 11" seur 5"
IL 40"	Uh Hu Z OSASTOLLA SELITYKSET: PUTOSI KONEESTA (=INTSA/RW)
A -	Uh OK Hv V180° seur HV

Parakieli oli tämän kurssin näkyvin ja pysyvin aikaansaannos. LuKT "siunasi" sen ja se omaksuttiin nopeasti kaikissa kerhoissa ja sitä tultiin käyttämään lähes alkuperäisessä muodossaan muutamien seuraavien vuosikymmenien ajan. Merkintätavan keksimisen jälkeen *Parakielen* aakkoset painettiin uusien hypypäiväkirjojen etulehdille, mikä auttoi idean levittämistä ja merkintöjen yhdenmukaistamista.

Ja ketä olivatkaan ne tämän tarinan otsikossa mainitut "*Kiiltävän Kahvan Sankarit*"? Kurssilaisten sisäpiirivitsi: he olivat kiiltävän kahvan sankareita ajalla, jolloin laukaisukahvat olivat vielä kiiltävää metallia ja kaiken maailman rätkikahvoja ei vielä ollut keksitty – tai ne eivät ainakaan olleet vielä laskeutuneet Suomen ilmatilaan.

Suomen Ilmailuliitto ry, pöytäkirja 15.6.1974: LuKT 4/1974

Suomen Ilmailuliitto ry, pöytäkirja 14.9.1974: LuKT 7/1974

Suomen Ilmailuliitto, hypymestarikurssi 1974

(päivämätön): Parakieli

Ilmailu 11/1974 Ilmailu 2/1974

Utin Laskuvarjokerho ja helsinkiläinen Suomen Laskuvarjokerho järjestivät Utissa 15.-19.6.1974 hypyleirin, jota yllä olevassa, Utin kerhon mainostarkoituksessa julkaistusta joukkojulkaisusta saksitussa leikkeessä kutsutaan tähtihypyleiriksi. Leirin tarkoituksena oli järjestää tilaisuus keskittyä relatiivihyppyyhin. Paikalla oli runsaasti osanottajia Helsingistä ja Utista, mutta myös muista kerhoista.

Leirille oli tuotu hypykoneeksi SLK:n seitsemän hyppääjää kerrallaan kuljettava Pilatus Porter OH-POA ja paikalla oli myös ULK:n oma "*Miina*", neljä hyppääjää – tai viisi laihaa – kuljettava Cessna 182 OH-CCA. Myös Immolan viiden hyppääjän vetoinen Cessna 206 OH-CSU oli paikalla. Tasavallan parhaat hypykoneet olivat leirin käytössä.

Leirillä oli oppia jakamassa SLK:n parasta A-ryhmää oleva *Sorsat*, joka jakoi auliisti oppejaan ja auttoi organisoimaan leirin hyppyjä. Tarkkaa tietoa ei ole käytettävissä paljonko leirillä kaikkiaan hypättiin, mutta pelkästään SLK:n Porterista hyppyjä kertyi 167. Historiahepulle kertyi kolmen viimeisen leiripäivän aikana kuusi hyppyä, joista neljä Porterista, joten kokonaishyppymäärä on varmaan ollut aivan kohtuullinen.

Historiahepun leiriin osallistumiseen liittyi erikoisia piirteitä, koska hän oli samaan aikaan komennettuna Karjalan prikaatista osallistumaan LJK:n laskuvarjojäkärikurssin 13 hypyperuskoulutukseen. Tämän takia päiväjät kuuluivat Utin lentokentän sotilaspuolella harjoittelemassa laskuvarjon pukemista, maahantuloa, tukahduttamista, varavarjon käyttöä ja niin edelleen. Palveluksen päätyttyä saattoi illansuussa siirtyä kentän toiselle puolelle hyppäämään terapiahyppyä kolmesta kilometristä. Samalta LJK:n kurssilta saatiinkin muutaman vuoden kuluttua siviilipuolelle useita kovia, Suomen hypykansan tuntemia hypymiehiä, kuten **Raimo Kemppainen**, **Hannu Leskinen**, **Esa Mikkonen** ja **Matti Veikkola**.

Suurin relatiivileirin aikana tehty muodostelma oli yhdeksän henkilön tähti. Isompiakin ilmeisesti yritettiin, mutta ei vielä onnistuttu. Historiahepun päiväkirjasta leirin ajalta löytyy muutama viiden tähti, kuuden tähti, joka hajosi ja ”...yritettiin isoa ✨”, mutta se ei ilmeisesti onnistunut, koska jäi vain yritykseksi.

Seitsemää isommissa tarvittiin muodostelmalentoa erilaisilla lento-ominaisuuksilla varustettujen ”satakasikakosen” tai ”kaksinollakutosen” kanssa. Muodostelmalento ei välttämättä onnistunut kaikilta harrastajapiloteilta. Porteria ohjasti Kauhavan Ilmasotakoulussa ohjaajakurssin käynyt **Seppo Laitakari**, jolle muodostelmalento ei ollut ongelma. Sitä hän oli opetellut Lentoupseerikurssilla 27, jolla – huomattavaa, Suomi ei ole maa, vaan klubi, jossa kaikki tuntevat toisensa - Historiahepun faija oli kurssinjohtajana ja lennonopettajana. Ja Historiaheppu itsekin pyöri samoihin aikoihin vähäpoikana Kauhavalla. Utista ja Immolasta ei tähän hätään löydetty lentäjiä sotilaslentäjän kokemuksella. Yrityksen ja erehdyksen ja Laitakarin ohjeiden avulla koneet kuitenkin saatiin kohtuullisen lähekkäin ennen uloshyppyä.

Kuten edellä kerrottiin, uttilaiset olivat julkaisleet laskuvarjourheilua esittelevän lehden, jota jaettiin laajalti koteihin Kouvolassa ja sen ympäristössä. Tämän jutun otsikon mukaisesti lehdessä mainostettiin tähtihyppyleiriä, jonka aikana olisi mahdollista nähdä 3–15 hyppääjän muodostelmia ja ”Laskuvarjo-Show”. Mainoksen mukaan näytöksessä hypättäisiin jopa 4 000 metrin korkeudesta ja nähtäisiin Suomen huippuhyppääjien käyttämiä viimeisimpiä varjoutuksia. Hyppynäytös myös toteutettiin.

Julkaisussa kerrottiin myös Utissa heinäkuun alussa järjestettävistä taito- ja tarkkuushyppyjen SM-kilpailusta. Tabloidikokoinen lehti rahoitettiin mainostuloin. Jo edellisenä vuonna oli tällaisen lehden julkaisua kokeiltu menestyksellä.

Suomen Laskuvarjokerho ry: Vuosikertomus 1974

Utin Laskuvarjokerho ry (päiväämätön joukkojulkaisu loppukeväällä 194): Julkaisu

Eero Kausalainen 4.11.2020

Lentoupseerikurssi 27, kurssijulkaisu 7.7.1957: Lnt UK 27

LuKT: hyppyturvallisuutta – ”plommit” kieltoon – valmennusta ja kisa-asioita

Samoihin aikoihin relatiivileirin aikana, 15.6.1974, keskustoimikunta LuKT oli jälleen koolla. Painopiste oli päälle painavissa kisa-asioissa, mutta muutakin esityslistaan sopi. Toimikunta oli saanut käsiinsä seitsemän laskuvarjotoimintaan liittyvää vaaratilanneilmoitusta. Niiden perusteella todettiin – jälleen kerran – että oppilashyppääjille annettavassa uloshyppykoulutuksessa olisi paljon parantamisen varaa. Tätä koulutuksen osaa olisi tehostettava. Miten, siihen ei kokous ottanut kantaa.

LuKT myös kiinnitti huomiota ongelmiin, jota syntyy, kun samoja laskuvarjoja käytetään koulutustoiminnassa sekä pakkolaukaisu- että itselaukaisuhyppyihin. Toimikunta esitti, että pakkolaukaisuhyppyillä käytettäisiin ainoastaan siihen tarkoitukseen nimettyjä varjoja, joista pitäisi poistaa kaikki ylimääräiset osat, kuten laukaisu-vaijerin suoja-putki, ylimmäisen kartion aluslevy sekä lakaisu-vaijerin suoja-putki. Näillä toimenpiteillä voitaisiin LuKT:n mielestä vähentää apuvarjon kiinnitarttumisvaaraa avautumisen aikana. Pakkolaukaisuvarjoina käytettiin tähän aikaan kaikissa kerhoissa sukkaan pakattuja alkeisvarjoja, joista ainoastaan poistettiin tarpeeton laukaisukahva ja reppu suljettiin pakkolaukaisuhihnaan kiinnitettyillä murtosidoksilla.

Toinen turvallisuusasia oli LuKT:n näkökulmasta vain ilmoitusasia. LuKT:n jäsen, ilmailuhallituksen tarkastaja **Lars Bäckström** esitteli pian kokouksen jälkeen voimaan astuvaa ilmailumääräystä AIR M 10–6: ”Laskuvarjoissa käytettävät laukaisu-vaijerit”. Määräyksen viitteessä esitettiin perustelut: ”Käyttökokemukset Suomessa ja muualla”. Määräyksen tarkoituksena oli kieltää kaikki laitteet tai rakennelmat – yleensä ”plommit” - jotka itse laukaisuhyppyillä estivät laukaisu-vaijerin vetämisen kokonaan ulos suoja-putkestaan.

Suomessa ei tähän liittyneitä onnettomuuksia ollut tapahtunut, mutta joitakin muita siihen liittyneitä vaaratilanteita. Maailmalla tiedettiin tapahtuneen onnettomuuksia: varavarjon apuvarjo oli takertunut päävarjon laukaisukahvaan, johon sen katoamisen estämiseksi oli asennettu, teipistä, kumilenkeistä tms. valmistettu ”plommi”. Sen tarkoituksena oli estää vaijerin vetämisen kokonaan ulos suoja-putkesta. Jos kahva ei pääse kokonaan ulos putkesta, se voi helposti ”pyydystää” ohi kiitävän varavarjon apuvarjon. Erityisen vaarallinen tilanne voi syntyä käytettäessä apuvarjolla varustettua rintapakkaus-varavarjoa. Laskuvarjojulkaisuissa maailmalla lanseerattiin slogan ”*ripcord stops are killers*” herättämään hyppääjät ymmärtämään tällaisen virityksen aiheuttama vaara.

Ulkomailta saatujen kokemusten perusteella ilmailuhallitus julkaisi 20.6.1974 ilmailumääräyksen AIR M10-6 ”Laskuvarjoissa käytettävät laukaisuvaijerit”. Sen varsinainen määräysosa oli kaikessa lyhykäisyydessään seuraava:

”1974-06-30 alkaen ovat kaikki sellaiset laukaisuvaijeriin kiinnitettävät laitteet (plommit, kumilenkit yms.) kielletyt, jotka estävät tai joiden tarkoitus on estää laukaisuvaijerin vetämistä vapaasti ulos laukaisuputkesta.”

Määräys koski kaikkia laskuvarjoja – myös pelastusvarjoja, joista joissakin oli valmistaja asentanut vastavassa tarkoituksessa järjestelmän, joka esti vaijerin vapaa vetämisen kokonaan ulos putkestaan.

Tämä määräys oli osoitus, että viranomaisen uudella laskuvarjoasiantuntijalla oli tarvetta ja merkitystä. Pöytäkirjoista ei löydy merkintöjä, että LuKT olisi käsitellyt tätä asiaa missään kokouksessa. LuKT:lla ei kuitenkaan ollut huomauttamista tähän ilman sen merkittävää panosta – luultavasti ensimmäiseen koko järjestäytyneen laskuvarjourheilumme aikana – valmistuneeseen ilmailumääräykseen.

Kokouksen painopiste ainakin pöytäkirjamerkintöjen mukaan oli kilpailu- ja valmennusasioissa. ”**Cekkeri**” **Satamon** edellisenä syksynä koolle kutsuma valmennusrinki oli käynnistynyt. LuKT oli alussa ollut kahden vaiheilla, toisaalta se piti asiaa hyvänä, mutta samalla esitti, että ”...LuKT:lla ei ole tekemistä valmennusrenkaan kanssa, vaan se on itsenäinen ”yritys”. Nyt oli selvästi jo toinen ääni kellossa. Tässä kokouksessa uttilainen **Ilkka Stauffer** oli kutsuttu esittelemään LuKT:lle valmennusrenkaan ohjelmaa. Aluksi mukaan oli saatu peräti 33 hyppääjää, mutta heidän osaltaan oli tapahtunut suurta karsiutumista pitkien matkojen ja vastaavien syiden perusteella. Jäljellä oli enää 6–7 valmennettavaa, jotka olivat olleet mukana jokaisessa valmennustapaamisessa. Heille oli kertynyt harjoitushyppyjä noin sata per hyppääjä.

Staufferin mukaan tulostaso oli mukaan tulon jälkeen parantunut. Jokaisella valmennettavalla oli oma valmennuskortti, johon oli merkitty hyppytulokset ja arvostelut. Työn alla oli vielä valmennettaville laadittava peruskunto-ohjelma. Tulevaisuuden suunnitelmia oli valmennuksen jatkaminen taito-, tarkkuus- ja relatiivilajeissa. Ajatuksena oli myös hankkia valmennusosaamista mahdollisuuksien mukaan myös ulkopuolelta. Valmentajien määrän lisääminen oli myös tavoitteena. Kokouksessa todettiin myös, että tuomarivalmennus olisi mahdollista liittää valmennuskoulutukseen.

LuKT palasi jälleen Unkarin MM-joukkueen johtaja-asiaan. Keskustelujen jälkeen puheenjohtaja **Nieminen** lupautui jatkamaan joukkueenjohtajan tehtävässä Ilkka Staufferin avustamana. Stauffer nimettiin joukkueen varajohtajaksi, joka hoitaa kaikki käytännön järjestelyt ennen matkalle lähtöä. Paitakauppa kisamatkan rahoittamiseksi oli jo vauhdissa ja LuKT kehottikin kaikkia hyppääjiä hankkimaan itselleen sellaisen ja näin tukevan joukkuetta.

Kokouksessa kerrottiin relatiivihyppäämiseen liittyvänä ilmoitusasiana ensimmäisestä Etelä-Afrikan Johannesburgissa 10.-24.8.1974 järjestettävästä relatiivihyppykilpailuista, joka on järjestyksessään toinen FAI-tasolla järjestettävä maailmancup. Kilpailulajina on kymmenen hyppääjän nopeustähti.

Kokouksessa käsiteltiin myös historian ensimmäiseen relatiivihyppyjen PM-kilpailuun liittyvä asia: joukkueen kokoonpano ja valinta. LuKT valtuutti SLK:n järjestämään karsintakilpailut 7-miehen tähtikilpailuna. Joukkueessa oli oltava pöytäkirjan mukaan seitsemän *miestä*. Vielä ei puhuttu henkilöistä, vaan miehistä. Joukkueessa oli oltava karsinnassa kahdeksan miestä, mutta karsinnan aikana kaikkien heidän on hypättävä eri kierroksilla. Lisäksi pitäisi olla yksi harjoituskierron. Valintajärjestelmä kuulosti raskaalta, kun Suomessa oli

tosiasiassa vain yksi joukkue, jolla oli minkäänlaista mahdollisuutta hypätä kilpailussa vaadittavaa kahdeksan miehen suoritusta. Ja eihän se sitten mennytkään LuKT:n päättämällä tavalla...

Ilmailuliiton laskuvarjotoiminnanohjaajan palkkausprojekti eteni myötätuulessa. Hakijoita oli tasan yksi ja kuulopuheen mukaan toinenkin hakemus olisi tulossa. LuKT suositteli helsinkiläisen **Timo Aallon** valitsemista toimeen, mikäli oletetun toisen hakijan, porilaisen **Simo Koskisen** hakemusta ei löydy. Siltäkin osin asia eteni, että LuKT hyväksyi puheenjohtajansa laatiman toiminnanohjaajan tehtävän kuvauksen.

Ilmailu 8/1974

Suomen Ilmailuliitto ry: Pöytäkirja 27.10.1973, LuKT 11/1973

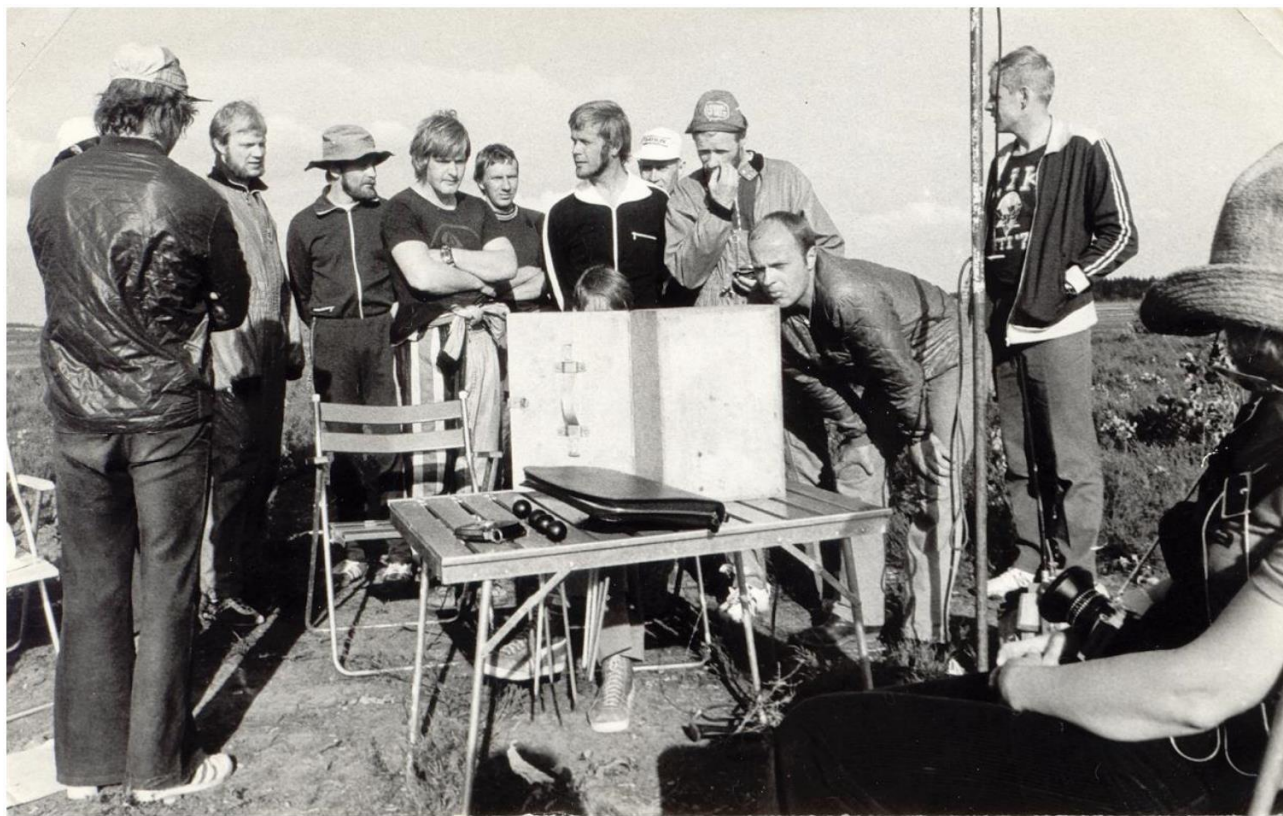
Suomen Ilmailuliitto ry, pöytäkirja 15.6.1974: LuKT 5/74

Ilmailuhallitus 20.6.1974, ilmailumääräys: OPS M6-1 Laskuvarjoissa käytettävät laukaisuvaijerit

Eero Kausalainen 4.11.2020

Ihan tavanomaiset SM-kisat

Laskuvarjourheilun vuoden 1974 SM-kilpailut järjesti Utin Laskuvarjokerho. Kuopion Ilmailuyhdistys oli hakenut kilpailuja ja olisi järjestelyoikeudet saanutkin, mutta Rissalan lentokentän toisella laidalla vaikuttava Karjalan Lennosto vastusti asiaa, jolloin ULK tarjoutui ottamaan kisajärjestelyt hoitaakseen. Kerho oli kokenut kisajärjestelijä, paikkakin oli useimmille kilpailijoille jo entuudestaan tuttu. Kilpailusta ansiokkaan jutun Ilmailu-lehteen kirjoittanut **Erkki Näätänen** laittoikin artikkelinsa otsikoksi ”*Vanhaa viiniä vanhassa leilissä*”. Kaikki oli tuttua ennestään, jopa tuloluettelo oli Näätäsen mukaan ainakin nimien osalta entisenlainen.

SM-74 kisoille tyypillinen tilanne. Suotuisempia tuulia tuulimittarin äärellä odottamassa Hannu Ilves (vasemmalla), Seppo Aho, Antero Takkala, Matti Ojamäki, Markku Jääskeläinen, Timo Nieminen, Pekka Ora, Esa Huusari, Antti Pelkonen, Tapani Rekola ja Tuula Heikkola (?). Kuva: via Utin Laskuvarjokerho.

Kilpailuorganisaatiota johti kokenut organisaattori **Markku Laksio**, ylituomarina toimi **Antti Pelkonen**, molemmat Utista. Muita tuomareita olivat utililaiset **Risto Ylä-Outinen** ja **Iikka Stauffer**, tamperelainen **Erkki Hakonen**, lappeenrantalainen **Markku Holopainen**, hallilainen **Pekka Karhumäki** ja helsinkiläinen **Timo Kivinen**. Kisakoneina olivat Tampereen kerhon Cessna 195, Immolan Cessna 206 ja Utin Cessna 182.

Vaikka Näätäsen mukaan kaikki meni melkein entisten nuottien mukaan, jäi kilpailuista kuitenkin jotain muistettavaakin. Henkilökohtainen tarkkuushyppy voitettiin patjavarjolla melko ylivoimaisesti. **Tapio ”Cekkeri” Satamo** oli edellisen vuoden Immolan PM-kilpailujen voittajan innoittamana hankkinut itselleen samanlaisen Para-Sled patjavarjon, jota hän jo käsitteli mestarin elkein, vaikka oli käyttänyt varjotyyppiä vasta kevästä 1974 alkaen. Cekkeri oli toki ollut taitava jo pyöreillä kuvuilla hypätessään.

Tuomarien tavallista suurempi määrä mahdollisti pieniä parannuksia kilpaillijoiden arviointiin. Näiden kilpailujen tarkkailulajeissa käytettiin ensimmäisen kerran tarkkailijatuomaria. Hänen tehtävänään oli kiihkeitähystyksen avulla havaita sellaiset poikkeavuudet kilpailijoiden hypyissä, joiden perusteella voitiin aiempaa paremmin perustein ratkaista mahdolliset uusintahypyt, kuten oliko hyppääjällä vajaatoiminta, häiritsivätkö hyppääjät toistensa suorituksia tai tapahtuiko säätilassa hyppääjän kannalta merkittävä, suoritusta oleellisesti haitannut muutos. Tämä tuomari haukkuihin hintansa, sillä hänen avullaan ratkaistiin paremmin tiedoin, useimpien tyytyväisyydeksi, monia aikaisemmissa kisoissa ankaraan mussutukseen tai uusintahyppyihin johtaneita tilanteita.

Cekkeri Satamo ja Para-Sled - vielä pitkin punoksin - olivat näissä kisoissa lyömätön yhdistelmä. Kilpailussa oli mukana vasta muutama patjavarjo, mutta Para-Commanderit ja vastaavat katosivat tarkkuuskisoista jo muutaman seuraavan vuoden aikana. Kuva: via Utin Laskuvarjokerho (Erkki Näätänen / Tuula Heikkola?)

Sää haittasi kilpailua sen alussa, keskellä ja lopussa. Hankaluuksista huolimatta kilpailu voitiin kuitenkin viedä loppuun täysin kierroksin. Osanottajia oli tuloluettelon mukaan 56, joiden joukossa kaksi naista. Kilpailun kolmas nainen oli paikallisen kerhon lupakirjahyppääjä, joka hyppi koehyppäjä. Tähän aikaan niitä hypättiin ja streamereitä heitettiin aina, kun kilpailun tarkkuuslajeissa oli ollut yli 30 minuutin tauko. Nollanolla kymmenen sentin pläkälle tehtiin 64.

Vasemmalla katoavaa kansanperinnettä: Imatran Olli Halonen ja Para-Commander. Kuva Olli Halonen

Tässä kilpailussa aloitteli kilpailu-uraansa vielä melko vaatimattomasti 17-vuotias Utin **Anssi Horppu**, josta tuli yksi pitkäikäisimmistä ja -uraisimmista kilpailuhyppääjistä Suomessa. Tästä hepusta tulimme vielä kuulemaan. Vuonna 1974 Anssin kansakilpailijana ollut Historiaheppu oli tuomarina todistamassa, kun mies voitti, 46 vuotta ja lukemattomia SM-mitaleja ja edustusjoukkueetehtäviä myöhemmin SM-kultaa vuoden 2020 SM-kilpailuissa Immolassa.

Kilpailun kestäessä pidettiin myös LuKT:n kokous, jonka asialistan keskeisin asia oli MM-joukkueen kokoonpanon vahvistaminen, mutta muitakin, pääosin kisa-asioita esityslistalle sopi. LuKT arvioi loppuvaiheessaan, mutta vielä kesken olevia kisoja erinomaisesti järjestetyiksi ja antoi kilpailujen johtajalle Markku Laksiolle ”kaiken kunnian”. Unkarin MM-joukkueeseen nimettiin aiemmin määritetyin perustein kilpailijoiksi Tapio Satamo, **Rauno Härkönen**, **Harri Toivonen**, **Olavi Kilpinen** ja varalle **Risto Koivisto**, **Pekka Tuominen** ja **Markku Angerias**. LuKT:n kokouksen aikaan ei vielä ollut tietoa, saadaanko taitohyppy vietyä loppuun. Taitohypyn voitti Härkönen, joka tuli valituksi joukkueeseen jo henkilökohtaisen tarkkuushypyn perusteella. Siksi tukeuduttiin varamieslistaan. Ensimmäisenä varalla ollut lahtelainen Koivisto ei kuitenkaan voinut osallistua edustusjoukkueeseen loukattuun polvensa viimeisellä SM-kilpailuhypyllä, mikä avasi paikan joukkueessa toiselle lahtelaiselle Pekka Tuomiselle.

Kokous myös mietiskeli muita kilpailuasioita. Tietoon oli tullut, että RW-PM-joukkueelle ei ole saatu opetusministeriön varoja, joten joukkue joutuu matkaamaan omin kustannuksin. LuKT myös päätti, että jos RW-karsintakilpailua ei järjestetä, ei Norjan kilpailuun lähde ketään. Kisaa ei ollut, mutta kyllä sinne joukkue lähti...

Hyvin järjestetyissä kilpailuissa kävi kuitenkin yksi harmillinen moka, joka sotki yleismestaruuden tulokset. Virhe huomattiin kuitenkin vasta myöhemmin, jolloin yleismestari vaihtui ja virallisiin tuloksiin tuli merkittäviä muutoksia. Tässä tulokset on kuitenkin korjattu. Hyppääjien edustamat kerhot - joidenkin kohdalla ehkä hie-man yllättävät – on poimittu virallisista tuloksista.

SM-1974 tuloksia:

Henkilökohtainen tarkkuus (10 kierrosta)

1. Tapio Satamo	Kuopion Ilmailuyhdistys	0,95 m
2. Rauno Härkönen	Imatran Ilmailukerho	2,82 ”
3. Harri Toivonen	Suomen Laskuvarjokerho	2,86 ”
4. Olavi Kilpinen	Laskuvarjojääkärikoulu	3,41 ”
5. Risto Koivisto	Lahden Laskuvarjokerho	4,83 ”
6. Pekka Tuominen	Lahden Laskuvarjokerho	5,06 ”
7. Markku Angerias	Jämsän-Seudun Ilmailuyhdistys	5,67 ”
8. Timo Nieminen	Vaasan Laskuvarjokerho	6,15 ”
9. Esa Huusari	Utin Laskuvarjokerho	6,67 ”
10. Anteron Takkala	Kuopion Ilmailuyhdistys	6,98 ”

Taitohyppy (3 kierrosta)

1. Rauno Härkönen	Imatran Ilmailukerho	31,4 s
-------------------	----------------------	--------

2. Tatu Soini	Laskuvarjojääkärikoulu	31,5 "
3. Harri Toivonen	Suomen Laskuvarjokerho	32,5 "
4. Antero Takkala	Kuopion Ilmailuyhdistys	32,7 "
5. Pekka Tuominen	Lahden Laskuvarjokerho	34,0 "
6. Reijo Korpinen	Kuopion Ilmailuyhdistys	35,2 "
7. Esa Huusari	Utin Laskuvarjokerho	36,7 "
8. Hannu Laitinen	Laskuvarjojääkärikoulu	37,1 "
9. Eero Kausalainen	Utin Laskuvarjokerho	38,7 "
10. Olavi Kilpinen	Laskuvarjojääkärikoulu	40,9 "

Yleismestaruus (tarkkuuden lopputuloksen keskiarvo + taitohypyn lopputuloksen keskiarvo jaettuna kahdella)

1. Rauno Härkönen	Imatran Ilmailukerho	5,515 pistettä
2. Harri Toivonen	Suomen Laskuvarjokerho	5,702 "
3. Tatu Soini	Laskuvarjojääkärikoulu	5,974 "
4. Antero Takkala	Kuopion Ilmailuyhdistys	6,148 "
5. Pekka Tuominen	Lahden Laskuvarjokerho	6,172 "
6. Esa Huusari	Utin Laskuvarjokerho	6,783 "
7. Reijo Korpinen	Kuopion Ilmailuyhdistys	7,069 "
8. Olavi Kilpinen	Laskuvarjojääkärikoulu	7,157 "
9. Hannu Laitinen	Laskuvarjojääkärikoulu	7,205 "
10. Tapio Satamo	Kuopion Ilmailuyhdistys	7,228 "

Joukkuetarkkuus (5 kierrosta)

1. Laskuvarjojääkärikoulu 1: Hannu Laitinen, Olavi Kilpinen, Kalle Savolahti, Tatu Soini	19,14 m
2. Kuopion Ilmailuyhdistys 1: Antero Takkala, Reijo Korpinen, Veikko Korhonen, T. Satamo	20,19 "
3. Utin Laskuvarjokerho 2: Hannu Ilves, Esa Huusari, Paavo Huusari, Jukka Ilves	33,00 "
4. Suomen Laskuvarjokerho 1: Kari Tusa, Markku Kivinen, Markku Heilimo, Pekka Ora	36,08 "
5. Satakunnan Laskuvarjourheilijat: Simo Koskinen, Matti Ojamäki, M. Heino, Jouko Juusela	36,16 "
6. Kuopion Ilmailuyhdistys 2: Gary Rickwood, Timo Rautiainen, Jorma Kosonen, R. Salonen	39,91 "
7. Laskuvarjojääkärikoulu 2: Tapani Rekola, Tarmo Kauppila, J. Laamanen, M. Paakkanen	40,42 "
8. Lahden Laskuvarjokerho: Risto Koivisto, Raimo Koponen, Pekka Kittelä, Pekka Tuominen	41,31 "
9. Imatran Ilmailukerho: Rauno Härkönen, Pentti Kuisma, Jorma Suppola, Olli Halonen	41,44 "
10. Utin Laskuvarjokerho 1: Risto Ylä-Outinen, Seppo Aho, A. Horppu, Markku Jääskeläinen	50,21

Ilmailu 8/1974

Ilmailu 10/1974

Kouvolan Sanomat 30.6.1974

Utin Laskuvarjokerho ry, päiväämätön [heinäkuu 1974]: Utti SM 1974 tulokset

Suomen Ilmailuliitto ry, pöytäkirja 6.7.1974: LuKT 6/1974

Historian ensimmäinen RW-PM-kilpailu

Norjassa, Oslon itäpuolella Torpin lentotukikohdassa 23.-25.7.1974 järjestettyyn kilpailuun osallistuminen ja joukkueen valinta olivat hankalia, koska yhtään SM-kilpailua ei ollut järjestetty, eikä edes vaadittua kahdeksan hyppääjän tähteä ollut monikaan Suomessa ollut tekemässä. Helsingiläinen *Sorsat* joukkue oli perustettu jo vuotta aikaisemmin, joten siellä suunnalla jo jotain tietoa ja taitoakin oli.

Joukkue lopulta valitsi itse itsensä. Kisajoukkueen runko muodostui helsinkiläisestä "*Sorsat*" joukkueesta, mutta muutamat joukkueen jäsenet olivat estyneitä osallistumaan. Heidän tilalleen joukkue kelpuutti "ulkojäseniksi" kolme maakunnan miestä. Joukkueeseen kuuluivat Suomen Laskuvarjokerhosta Helsingistä **Heikki "Hemuli" Side, Martti Laitamäki, Kari "Väiski" Puhakka, Into Taskinen** ja **Rolf Leiman**. Kehä III:n ulkopuolisina olivat mukana **Reijo Korpinen** Kuopion Ilmailuyhdistyksestä sekä **Risto Ylä-Outinen** ja **Eero Kausalainen**, molemmat Utin Laskuvarjokerhosta. Joukkueenjohtajan tehtäviä hoiteli **Anja Taskinen**.

Kirjallisia, ajantasaisdokumenteja kisoista – osallistuneiden hyppypäiväkirjamerkintöjä lukuun ottamatta - ei ole tähän historiakirjoitukseen liittyneiden tutkimusten yhteydessä löytynyt: ei ollut juttua Ilmailussa, ei ole löytynyt tuloksia ja maininnat LuKT:n pöytäkirjoissa kertovat ainoastaan, että kisoihin aiotaan mennä ja että siellä oli oltu, mutta LuKT:n päätöksestä joukkueen lopullisesta kokoonpanosta ei ole säilynyt tietoja. Pöytäkirjamerkintöjen tarkastelu ja tosiasioiden muistelu osoittavat, että matkaan lähti joukkue, jota LuKT ei valinnut ja joka ei täyttänyt LuKT:n joukkueen kokoonpanolle asettamia vaatimuksia. LuKT:n pöytäkirjaan 5/1974 (7 §) oli kirjattu seuraavaa:

”Päätettiin valtuuttaa SLK:a järjestämään karsintakilpailut siten, että karsinnat käydään 7-miehen tähtikilpailuna. Joukkueeseen tulee kuulua 8 miestä. Joukkueen kokoonpanoa hypyillä tulee muuttaa siten, että kaikilla on mahdollisuus hypätä eri kierroksella. Lisäksi tulee järjestää yksi harjoituskierrros.”

Seuraavassa LuKT:n kokouksessa 6/1974 (5 §) lisättiin vielä tarkennus joukkueen valintaan:

”...Keskusteltiin joukkueen valinnasta. Tuloksena oli, että 8 miestä tulisi saada karsintojen perusteella kokoon. Päätettiin myöskin, että ellei karsintoja pidetä niin Suomesta ei lähde joukkuetta lainkaan...”

Tätä kirjoittavan Historiahepun hyppypäiväkirjamerkintöjen tukema muistitieto:

”LuKT:n päätöksen mukaista karsintakisaa ei koskaan järjestetty. Suurin vapaapudotusmuodostelmani ennen PM-kisoja oli 5-tähti. Juuri ennen kisamatkalle lähtöä hypättiin joukkueen kanssa Malmin kentälle yksi harjoitushyppy, johon hyppypäiväkirjani mukaan osallistuin. En muista olivatko muut ”Sorsien ulkojäsenet” (Korpinen, Ylä-Outinen) mukana tällä hypyllä.”

Vaikka joukkueen lopullinen kokoonpano ei määräytynyt minkään päätöksen mukaisesti, piti LuKT ilmeisesti kisaan osallistumista oikeana ja hyväksyttävänä, koskapa viimeisin merkintä LuKT:n pöytäkirjassa (LuKT 7/74, 14.9.1974) käsitteli kisoja tapahtuneena tosiasiana:

”Laskuvarjohyppyjen PM-kilpailut olivat Norjassa – nimenomaan olivat, ei järjestetty. Tuloksia ei saatu, mutta huhujen mukaan Suomen joukkue olisi saavuttanut neljännen sijan. Tuloslueteloa siis pyydetään kirjeitse...”

Tulokset on saatu pohjoismaisessa laskuvarjokokouksessa 14.12.1974, mutta niitä ei ole etsinnöistä huolimatta löytynyt ”liiton arkista” (lue: ilmailuliiton arkisto). LuKT:n pöytäkirjassa mainitaan mahdollinen neljäs sija, osanottajat muistivat sijalukua pykälää paremmaksi. Into Taskisen hyppypäiväkirjamerkintöjen mukaan hypyt menivät seuraavasti:

*”23.7.1974: 5-tähti, 6-tähti ja 7-tähti
24.7.1974: 5-tähti, 7-tähti ja 6-tähti
25.7.1974: 8-tähti, aika 35,2 s ja 8-tähti, aika 33,1 s.”*

Bob Buquor tähtimerkit: **Star Crest Recipient** ja **Star Crest Soloist**. Vasemmanpuoleisen (SCR) sai, jos oli mukana kahdeksan miehen tähdessä. Oikeanpuoleisen (SCS) sai, jos tuli vähintään kahdeksan miehen tähteen kahdeksantena tai myöhemmin. Historiaheppu sai tällaisen, koska oli niin hidas tai kevyt, että tuli kuvaan viimeisenä. Kuva: Eero Kausalainen

Korpiselle, Ylä-Outiselle ja Kausalaiselle neljällä viimeisillä kisaohjelmalla tehty 8-tähdet – ilmeisesti kaksi niistä ei ollut kisasääntöjen mukaan hyväksyttävää - olivat ensimmäiset kerrat tämän kokoisessa kuviossa. Sitä herkkua olivat siihen saakka päässeet nauttimaan suomalaisista vain helsinkiläiset. Kisojen suoritusten perusteella Sorsajoukkueen ulkojäsenet saivat ostaa norjalaisen yhteysmiehen **Eilif Nessin** kautta huppeat tähtimerkit USA:ssa 1966 kuolleen RW-uranuurtaja **Bob Buquorin** muistosäätiöltä. Vaatimuksena oli osallistua vähintään 8-hengen tähteen (SCR = Bob Buquor Star Crest Recipient). Vaativampi merkki oli SCR (Star Crest Soloist), jonka sai se, joka tuli vähintään 8-hengen tähteen kahdeksantena tai myöhemmin. Hyppypukuun ommeltu merkki pullisti hauista kummasti. Sorsien vakiojäsenillä oli jo aiempia 8-tähtiä ja merkitkin hankittu, mutta ulkojäsenet pääsivät Norjassa tehtyjen suoritusten perusteella samaan kerhoon.

Norjalaisilla ei ollut riittävän isoa konetta kahdeksan miehen joukkueelle, joten kilpailussa hypättiin kahdesta muodostelmasta lentäneestä koneesta. Historiahepun muistikuvan mukaan joskus oli jännää, kun tuntui että vieressä lentävä kone tuli kiusallisen lähelle. Ilmaisesti kaikki norjalaispilotitkaan eivät olleet taitavia muodostelmalentäjiä. Hyppypäivämerkintöjen mukaan konetyypit olivat: Cessna 206, Cessna 207 ja Cessna 182.

The Sky People, A History of Parachuting, Peter Hearn, (Airlife Publishing, UK, 1990)

Suomen Ilmailuliitto ry, pöytäkirja 15.6.1974: LuKT 5/74 Suomen Ilmailuliitto ry,

pöytäkirja 6.7.1974: LuKT 6/74

Suomen Ilmailuliitto – Finlands Flygförbund, pöytäkirja 14.12.1974 (4 §): Notes from the Nordic parachuting meeting

Eero Kausalainen 10.11.2020

Suomen Laskuvarjokerho ry 1974: Vuosikertomus 1974

Risto Ylä-Outinen, puhelinkeskustelu 10.1.2019

Eero Kausalainen (haastattelu) 15.3.2019: Sorsat, Suomen relatiivihyppämisen uranuurtajat

Szolnok – Laskuvarjo-MM Unkarissa

Laskuvarjourheilun vuoden 1974 MM-kilpailut järjestettiin Unkarin Szolnokissa 25.7.-12.8.1974. Kysymyksessä olivat 12. MM-kilpailut. Lajeina olivat vielä perinteiset taito- ja tarkkuushyppy. Joukkueeseen kuuluivat aikaisemmissa tarinoissa kerrotusti joukkueenjohtajana LuKT:n puheenjohtaja **Timo Nieminen**, apulaisenaan matkan käytännön järjestelyt hoitanut **Iikka Stauffer**. Kilpailijoita olivat **Tapio Satamo**, **Rauno Härkönen**, **Harri Toivonen**, **Olavi Kilpinen** ja **Pekka Tuominen**

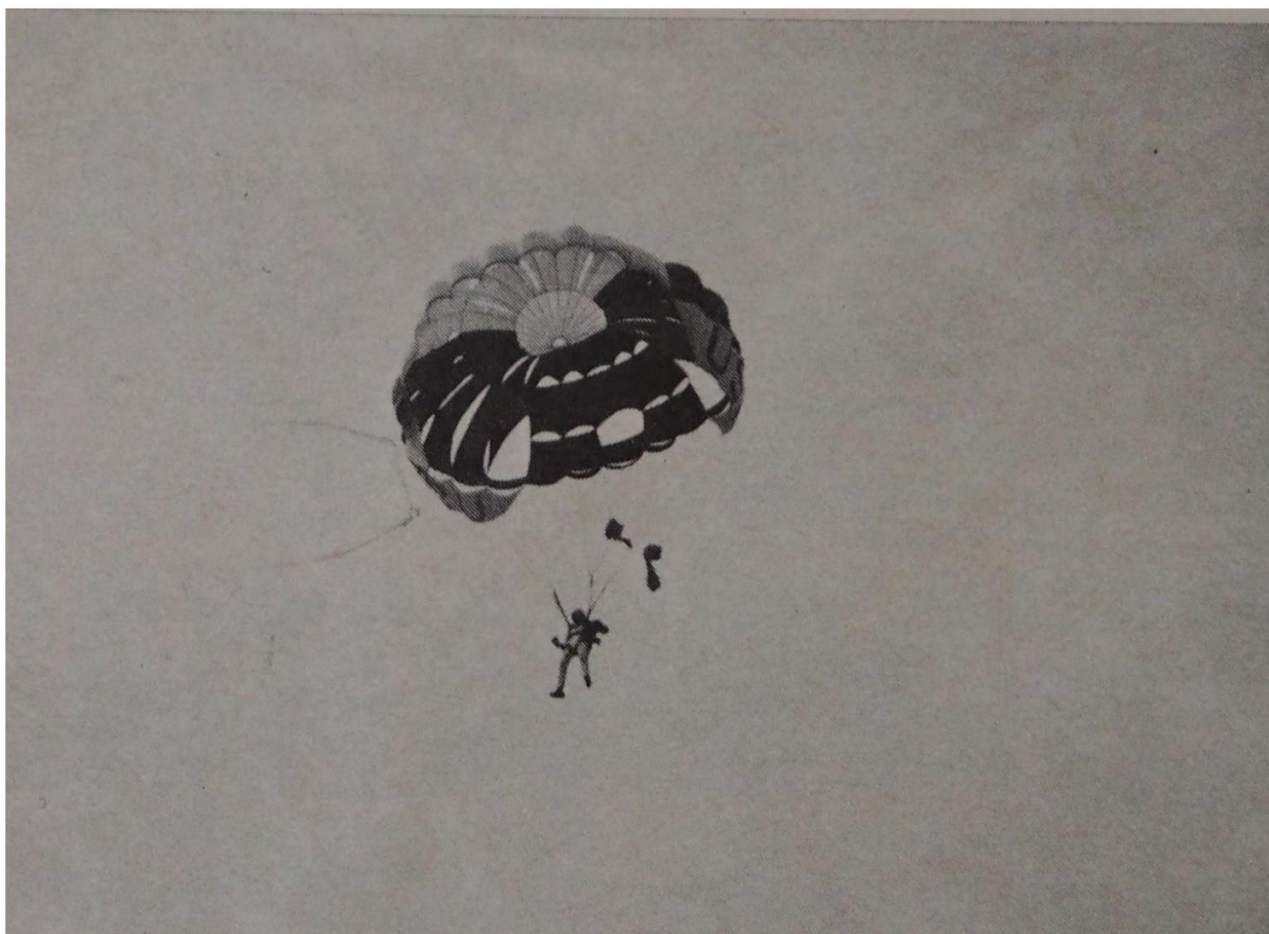
Kilpailutapahtumasta kertoneelle Timo Niemisen artikkelille Ilmailu-lehdessä oli annettu osuva otsikko: ”*Szolnokin kiistakisa*”. Otsikolle oli hyvät perusteet, sillä kilpailuissa menivät monet asiat pieleen ja kilpailujen keskeisessä kiisteltiin monista asioista.

Ensimmäinen pieleen mennyt asia oli ilmastollismaantieteellinen: Tisza-joki tulvi, mikä esti alkuperäisen kilpailupaikan käytön. Kilpailuorganisaatio joutui viime tipassa siirtämään kilpailut alun perin valmistellusta ja suunnitellusta paikasta 15 kilometrin päässä olevaan lentotukikohtaan, joka tyhjennettiin tarkoitusta varten sotilaslentokalustosta. Suomen joukkueen saapuessa paikalle yhden päivän etujassa kilpailujen maalialuetta vasta rakennettiin kippaamalla nurmikolle kuorma-auton lavalta kuutioittain hiekkaa.

Seuraavaksi esille tullut ongelma oli FAI:n laskuvarjokomitea CIP:n hyväksymän ylituomarin, sveitsiläisen **Marc Schneebelin** sairastuminen viime hetkillä. Hänen tilalleen valittiin Tšekkoslovakian **Kuceravy**. Nieminen kertoi kisa-artikkelissaan, että ”...se merkitsi sitä, että poliittisesti kisakoneisto oli täysin idän hallinnassa ja allekirjoittaneen mielestä sillä oli ratkaiseva vaikutus aina mitalien jakoon saakka...” Tämä kommentti voi nykyhyppääjästä tuntua oudolta, mutta tähän aikaan maailma oli tiukasti jakautunut itään ja länteen. Oli Neuvostoliiton talutusnuorassa ja vaikutuspiirissä oleva itä-Eurooppa ja ”vapaa Eurooppa” eli toisen maailmansodan jälkeisessä Euroopan jaossa länsipuolelle jääneet maat. Tämä jako tuntui muissakin urheilutapahtumissa. Itä-Euroopan maissa huippu-urheilu oli tiukasti valtion käsissä ja tukemaa, koska valtio käytti sitä omiin propagandatarkoituksiinsa. Konkreettisesti jako näkyi siten, että tuomarit saattoivat melko härskisti vetää kotiinpäin.

Kilpailujen alussa oli useita päiviä, jolloin ohjelmaa oli vähän. Harjoitushyppyäkin oli vain yksi per kilpailija. Kilpailujen alkaessa oli avoinna useita tärkeitä kysymyksiä, jotka olisi voitu hyvissä ajoin hoitaa näiden alkupäivien aikana. Asioita alettiin käsitellä vasta aivan kilpailun aattona.

Sähköpläkä oli yksi näistä tärkeistä kysymyksistä. Sen käyttöönotosta oli päätetty Neuvostoliiton esityksestä edellisessä CIP:n kokouksessa, jossa kokousreferaatin mukaan ”...sitä päätettiin käyttää kisoissa, ellei ylituomari näe jotain erityistä syytä sen poistamiselle käytöstä...” Ylituomari ei nähnyt. Ei myöskään asiaa käsitellyt kilpailun jury. Sähköpläkä oli muutaman sentin paksuinen, halkaisijaltaan noin 40 cm:n suuruinen pyöreä ja taipuisa kumimatto. Varsinaisesta mittalaitteesta tieto ensimmäisestä kosketuksesta pläkään siirtyi johdon avulla näyttölaitteeseen, joka ilmoitti tuloksen sentteinä. Niemisen mukaan laite osoittautui nopeaksi ja luotettavaksi. Se ei kuitenkaan kovin hyvin uponnut maalialueen hiekkaan, joten polkaisu saattoi täräyttää jalkaa ikävästi. Suomalaiset pitivät kuitenkin sähköpläkkää hyvänä, kun siihen oli totuttu. Laite oli MM-tasolla käytössä ensimmäistä kertaa, mutta se oli tullut jäädäkseen. Paluuta entiseen ei tällä tasolla enää ollut.

Pääosa kilpailijoista käytti näissä kisoissa Para-Commander-tyyppisiä tai sen erilaisia klooneja ja versioita. Kuvassa on USA:n joukkueen käyttämä Papillion, jossa huomio kiintyy erittäin lyhyisiin kantopunoksiin, joilla saadaan varjoon lisää vakavuutta. Kilpailijoita oli 218, heistä vain kymmenkunta käytti patjavarjoja. Kuva: Ilkka Stauffer.

Taitohypyn sähköinen ajanottosysteemi oli toinen merkittävistä uusista asioista. Venäläiset olivat kehittäneet järjestelmän, jossa taitohyppytuomarilla on kädessään ajanottokytin, jolla hän ottaa aikaa suoraa keskustietokoneeseen. Järjestelmässä koettiin kuitenkin ongelmaksi se, että tuomari ei itse nähnyt suoritukselle ottaamansa aikaa. Kuten edellä kuvattiin, elettiin aikaa, jolloin politiikka saattoi vaikuttaa hyppääjän kilpailutulokseen – edullisesti tai haitallisesti tuomarin itäisestä tai läntisestä kaltevuudesta riippuen. Kilpailujen jury ei tällaisessa tilanteessa hyväksynyt venäläistä ”sokkoajastinta”.

Kilpailua edeltävässä ongelmanratkaisupalaverissa esillä olivat myös kilpailun kestäessä ”para-probleemaksi” nimetyt patjavarjot. Pohdittiin, että pitäisikö jotenkin erikseen huomioida patjavarjoille näinä aikoina esiintyneet erityispiirteet, kuten niillä melko yleiset vajaatoiminnat, tuulipussin sijoitus maalialueella – tämä oli merkittävää siksi, että pallokuvuilla laskeuduttiin myötätuuleen, patjoilla vastatuuleen - koehyppy (patjavarjolla vai pyöreällä kuvulla?) ja niin edelleen. Juryn mielestä, Niemisen sanoin, ”...para-probleemoille pätee Sporting Code, kuten

kaikille muillekin lukuisille varjotyypeille... [FAI:n yleiset ja lajikohtaiset säännöt julkaistiin Sporting Code nimisenä sääntökokoelmana].

Edellä kuvatun alkukokouksen mutta myös lukemattomien kilpailujen aikana käytyjen muiden neuvonpitojen suurena ongelmana oli, että asiat käsiteltiin monimutkaisten kielitulkkauksen kautta. Kilpailuissa käytettiin FAI-kokousten tapaan järjestäjämäärän Unkarin lisäksi FAI:n virallisia kieliä, kuten englantia, ranskaa, venäjää ja espanjaa. Ne rajoittivat oleellisesti erityisesti kilpailutilanteen lomassa pidettävissä kokouksissa kovin syvällisten kysymysten käsittelyyn. Erityisesti itä-Euroopassa, mutta myös Ranskassa, oli englannin kielen taito – tai halukkuus puhua sitä – vielä 1970-luvulla yleisesti heikko.

Kokouksia siis pidettiin, mutta itse asiaankin lopulta päästiin. Kilpailut käynnistyttyään sujuivat välillä oikein hyvin, mutta aina ei ajankäyttö ollut kilpailun läpiviemisen kannalta erityisen tehokasta tai viisasta. Hyppykoneina käytettiin tarkkuuslajeissa kaksitasoisia An-2 koneita ja taitohypyssä Suomen ilmavoimistakin tuttua Mil Mi-8 helikopteria. Hyppykoneiden koordinointi ei ollut täysin hallinnassa, koska kilpailijat saattoivat joskus joutua odottamaan koneessa hyppyvuoroaan jopa tunnin ajan. Se ei suonut mahdollisuutta muiden hyppääjien tai sääolosuhteiden muutosten tarkkailuun, mikä kilpailujen pääasiallisella hyppykalustolla olisi ollut tärkeää.

Kilpailun paras suomalaishyppääjä Tapio "Cekkeri" Satamo valmistautumassa kilpailuhypylle. Kuva: Ilkka Stauffer.

Kilpailuissa suomen joukkueen edustajat hyppäsivät omalla tasollaan, tulokset olivat suunnilleen vastaavia, kuin kotoisissa SM-kilpailuissa. Henkilökohtaisessa tarkkuudessa paras suomalainen oli "Cekkeri" Satamo, joka oli 19. tuloksellaan 0,49 m. Tulos oli 45 senttiä parempi, kuin SM:ssä, mutta se ei riittänyt tässä seurassa ylempään sijaan. Voittajan tulos oli kuudella kilpailukierroksella 0,01 m. Taitohypyssä paras suomalainen oli Rauno Härkönen tuloksellaan 9,687 sekuntia (neljän hypyn keskiarvo). Tällä tuloksella sai sijaluvun 59. Kilpailu voitettiin keskiarvotuloksella 6,662 sekuntia, joten suomalaisilla oli vielä hiukka matkaa huipulle. Härkönen kertoi myöhemmin, että taitohypyn voittanut **Jean-Claude Armaing** puki ennen uloshyppyä valjaat päälleen

jalkahihnojen avulla siten, että hänen piti jo uloshypyssä olla valmiiksi suppeassa vauhdinottoasennossa – käytännössä kyykyssä. Joukkuetarkkuudessa Suomi oli sijaluvulla 20.

Kilpailuun osallistui 32 maata. Kilpailijoista oli miehiä 151 ja naisia 67.

Kuvassa oikealla taitohypyn maailmanmestari vuonna 1974: Jean-Claude Armaing. Kuva: Ilkka Stauffer.

Edellisessä MM-kilpailuissa oli patjavarjoja lähinnä näyteneronona. Nyt oli jo hieman enemmän, mutta vain hieman. Patjavarjoja oli Niemisen laskujen mukaan hieman yli kymmenen. Edustettuina olivat muutama Para-Sled – jollainen oli myös Suomen ”Cekkeri” Sata-molla, jokunen Para-Plane ja Strato-Star. Lisäksi oli yksi Para-Foil, jollaisia sitten tultiin näkemään sellaisenaan tai hieman paranneltuina tai klooneina useiden seuraavien vuosikymmenien ajan.

Pääosa kilpailijoista käytti kuitenkin vielä Para-Commander-tyyppisiä pallokupuja, joissa on kupua muotoiltu vetämällä sen huippua alaspäin erityisten keskuspunosten avulla. Itämaisilla kilpailijoilla oli varjoina tšekkiläisiä KLUZ tai PTCH varjoja. Myös venäläisten PC-klooni UT-15 oli käytössä. Länsimaiden edustajilla oli PC:n eri variaatioita sekä vastaavia ranskalaisia Papillion varjoja. Suomalaisen huomion kiinnittyi Papillionien erityisen lyhyisiin (18,5 FT = 5,63 m kantolenkistä stabilisaattorin yläreunaan). Superlyhyet punokset lisäsivät vajoamisnopeutta, mutta lisäsivät merkittävästi varjon vakavuutta.

Suomalaisen kilpailumatkan rahoitus ei kaikilta osin onnistunut. Vielä marraskuussa oli kisapaitoja myymättä. Kisamatkaa varten oli myös ostettu erilaista rekvisiittaa, kuten muistoesineiksi tarkoitettuja viirejä, joiden maksimista etsittiin huonolla menestyksellä vielä seuraavanakin vuonna. Tästä 2 600 markan vaje, jota anottiin vielä seuraavana vuonna saada liitolta. SIL:n hallitus ei kuitenkaan tätä koskevaa anomusta hyväksynyt, joten se jäi aineistoa hankkineen vahingoksi.

Tuloksia kilpailuista:

Henkilökohtainen tarkkuus (6 kierrosta)

1.	Stanislaw Sidor	Puola	0,01 m
2.	Rainer Wilde	Saksan Demokraattinen Tasavalta	0,05 ”
”	Stan Hicks	Yhdysvallat	0,05 ”
”	Jim Lowe	”	0,05 ”
”	Nikolai Usmajev	Neuvostoliitto	0,05 ”
”	Josef Reichert	Tšekkoslovakia	0,05 ”
7.	Scherer	Saksan Liittotasavalta	0,08 ”
19.	Tapio Satamo	Suomi	0,49 ”
50.	Pekka Tuominen	”	2,05 ”
62.	Rauno Härkönen	”	2,62 ”
97.	Olavi Kilpinen	”	4,32 ”
106.	Harri Toivonen	”	5,13 ”

Taitohyppy (4 kierrosta)

1.	Jean-Claude Armaing	Ranska	6,662 s (keskiarvo)
2.	Anatoli Oszipov	Neuvostoliitto	6,972 “
3.	Hynek	Tšekkoslovakia	7,172 “

59. Rauno Härkönen	Suomi	9,687 “
84. Harri Toivonen	“	10,682 “
95. Olavi Kilpinen	“	11,205 “
101. Pekka Tuominen	“	11,365 “
122. Tapio Satamo	“	12,140 “

Yleiskilpailu

1. Nikolai Usmajev	Neuvostoliitto	3,615 pistettä
2. Anatoli Oszipov	“	3,646 “
3. Hynek	Tšekkoslovakia	3,662 ”
59. Rauno Härkönen	Suomi	5,279 ”
82. Pekka Tuominen	”	6,023 ”
87. Tapio Satamo	”	6,151 ”
90. Harri Toivonen	”	6,196 ”
95. Olavi Kilpinen	”	6,322 ”

Joukkuetarkkuushyppy (3 kierrosta)

1. Itävalta	2,80 m
2. Saksan Demokraattinen Tasavalta	3,36 ”
3. Yhdysvallat	4,13 ”
10. Ruotsi	6,82 ”
20. Suomi	16,84 ”
31. Japani	79,80 ”

Maiden välinen paremmuus

1. Tšekkoslovakia
2. Yhdysvallat
3. Saksan Demokraattinen Tasavalta
4. Bulgaria
5. Puola
6. Neuvostoliitto
7. Ranska 8.

Unkari 9.

Kanada 10.

Ruotsi 19. Suomi

20. Tanska 21.

Norja

Ilmailu 4/1974

Ilmailu 10/1974

Suomen Ilmailuliitto ry, pöytäkirja 6.7.1974: LuKT 6/1974

Suomen Ilmailuliitto ry, pöytäkirja 14.9.1974: LuKT 7/1974

Suomen Ilmailuliitto ry, pöytäkirja 9.11.1974: LuKT 9/1974

Suomen Ilmailuliitto ry, pöytäkirja 2.12.1975: LuKT 8/1975, 23.11.1975

Rauno Härkönen, haastattelu 23.5. ja 4.10.2018

Ilkka Stauffer 11.11.2020

Elä polkase, naatitaan - kisasuma Savon sydänmailla

Savon suunnalla järjestettiin elo-syyskuun aikoihin 1974 peräti kaksi tarkkuushyppykilpailua. Siellä suunnalla olivat aktiivisia Kuopion Ilmailuyhdistys ja Varkauden Lentokerho. Molempien, tiivistä yhteistyötä laskuvarjoasioissa harjoittaneiden kerhojen taustalla oli savolaisen laskuvarjourheilun voimamies, Helsingissä hyppäämisen aloittanut **Antero Takkala**.

Kilpailuista ensimmäinen oli *Joroisten härkäkisat*, jotka nimensä mukaisesti järjestettiin Joroisten lentopaikalla Varkauden lähellä 24.-25.8.1974. Ja edelleen nimen mukaisesti tapahtumassa häränpaisto lisäksi myös hyppättiin laskuvarjolla. Kilpailulajeina olivat henkilökohtainen ja joukkuetarkkuushyppy, jonka lisäksi kisassa laskettiin yleismestaruus, johon huomioitiin hyppääjän henkilökohtainen tulos molemmissa lajeissa. Kilpailun erikoisuus oli, että osallistumiseen ei tarvittu lupakirjaa, kolmen sekunnin vapaapudotushyppääjät ja sitä kokeneemmat saivat osallistua. Ja koska oppilaatkin saivat osallistua, hyppykalustona nähtiin kokeneiden hyppääjien Para-Commanderien rinnalla myös alkeisvarjoja. Alkeishyppääjiä varten käytettiin tuloksia tasaavaa kerrointa (0,4). Oppilashyppääjillä piti tietenkin olla hyppymestari koneessa valvomassa. Tästä voidaan päätellä, että tapahtuma ei ollut tiukkapipoinen kilpailu, vaan ensisijaisesti hyppyväen mukavaa yhteiseloa laskuvarjourheilun ja häränpaiston äärellä.

Hauskaa pidettiin, mutta ainahan se menee kilpailuksi. Parhaille jaettiin ruskeita kirjekuoria, joiden sisältöä ei kuitenkaan paljastettu. Kilpailijoita oli 25, joista neljä uupui ja keskeytti kilpailun. Naisia oli mukana kaksi. Tuloksiakin saatiin:

Henkilökohtainen tarkkuus (3 kierrosta)

1.	Reijo Korpinen	Kuopion Ilmailuyhdistys	0,21 m
2.	Antero Takkala	Kuopion Ilmailuyhdistys	1,07 "
3.	Timon Rautiainen	Varkauden Lentokerho	1,44 "
4.	Risto Kivisalo	Varkauden Lentokerho	3,63 "
5.	Raija Piltti	Varkauden Lentokerho	4,43 "
6.	Seppo Heikkilä	Utin Laskuvarjokerho	4,81 "
7.	Markku Heilimo	Suomen Laskuvarjokerho	5,91 "
8.	Markku Palmu	Utin Laskuvarjokerho	7,80 "
9.	Pentti Pukkila	Vaasan Laskuvarjokerho	8,68 "
10.	Börje Lassfolk	Vaasan Laskuvarjokerho	9,30 "
16.	Aila Kaksonen	Utin Laskuvarjokerho	14,53 "

Joukkuetarkkuus (2 kierrosta)

1.	Kuopion Ilmailuyhdistys: Hannu Lahti, Reijo Korpinen, Antero Takkala	5,62 "
2.	Varkauden Lentokerho: Timo Rautiainen, Raija Piltti, Risto Kivisalo	8,09 "
3.	Utin Laskuvarjokerho 2: Hannu Ilves, Seppo Heikkilä, Anssi Horppu	8,97 "
4.	Kuopion Ilmailuyhdistys 2	15,31 "
5.	Vaasan Laskuvarjokerho	17,06 "
6.	Utin Laskuvarjokerho 1	20,62 "
7.	Pohjois-Karjalan Laskuvarjourheilijat	34,64 "

Yleismestaruus

1.	Reijo Korpinen	Kuopion Ilmailuyhdistys	0,51
2.	Antero Takkala	Kuopion Ilmailuyhdistys	1,16
3.	Timo Rautiainen	Varkauden Lentokerho	2,46
4.	Risto Kivisalo	Varkauden Lentokerho	6,58
5.	Markku Heilimo	Suomen Laskuvarjokerho	8,61
6.	Raija Piltti	Varkauden Lentokerho	8,75
7.	Seppo Heikkilä	Utin Laskuvarjokerho	10,59
8.	Börje Lassfolk	Vaasan Laskuvarjokerho	11,64
9.	Pentti Pukkila	Vaasan Laskuvarjokerho	12,93
10.	Anssi Horppu	Utin Laskuvarjokerho	12,96

Kuopion Ilmailuyhdistys isännöi kaksi viikkoa myöhemmin, 7.-8.9.1974, *rahakisat* Kuopion lentoasemalla, joka siihen aikaan tunnettiin Rissalan kenttänä. Kilpailun ideana oli, että osanottomaksun yhteydessä kerätään rahaa voittopottiin, joka jaetaan voittajille rahapalkintoina. "...Myöhäinen syksy ja epävakaiset säät lienevät karsineet pehmeäluonteiset ja pitkämatkalaiset pois ympäristöstä", kuten kisoista kertoneessa lehtijutussa

todettiin. Osanottajia oli paikalle saapunut vain kymmenkunta, millä hyppääjämäärällä ei kovin kummoista palkintopottia voinut kertyä.

Sääolot haittasivat kilpailun toteutusta, mutta toisaalta sitä helpotti vähäinen osanottajamäärä: säähankaluuksista huolimatta kilpailussa onnistuttiin hyppäämään neljä kierrosta, mikä oli ihan hyvä suoritus viikonloppukisassa. Hyppyveteraani, jo Suomen Laskuvarjokerhon alkuvaiheista lähtien mukana ollut, nyt savolaistunut Antero Takkala sai Kuopion kisan aikana täyteen 1 500 hyppyä, mikä oli tiettävästi enemmän, kuin kenelläkään toisella suomalaisella vuonna 1974.

Antero Takkala sai Kuopion kilpailun aikana täyteen 1 500 hyppyä, tiettävästi ensimmäisenä suomalaisena. Yllä oleva valokuva patjavarjon pakkaamisesta on kuitenkin otettu Joroisissa, mahdollisesti härkäkisan 1974 aikoihin. Kuva: Antero Takkala.

Kilpailussa saatiin aikaan tuloksia, joiden perusteella jaettiin ne vähäiset palkintorahat.

Tarkkuushyppy (4 kierrosta)

1.	Antero Takkala	Kuopion Ilmailuyhdistys	0,98 m
2.	Tapio Satamo	Kuopion Ilmailuyhdistys	2,01 "
3.	Risto Ylä-Outinen	Utin Laskuvarjokerho	2,61 "
4.	Aila Kaksonen	Utin Laskuvarjokerho	4,93 "
5.	Pekka Karhumäki	Jämsän-Seudun Ilmailuyhd.	8,88 "
6.	Risto Salonen	Kuopion Ilmailuyhdistys	9,57 "
7.	Timo Rautiainen	Varkauden Lentokerho	9,84 "
8.	Paavo Huusari	Utin Laskuvarjokerho	10,47 "
9.	Reijo Korpinen	Kuopion Ilmailuyhdistys	12,52 "

Ilmailu 10/1974

Esa Huusari 14.11.2020

Suomen laskuvarjohallituksen syksy

Laskuvarjourheilun tilasta ja kehitysohjeista A.D. 1974 syksyllä saa hyvän kuvan tarkastelemalla LuKT:n kokouspöytäkirjoja – mitä sinne on kirjoitettu ja mitä taas ei. Syyskaudella LuKT piti todennäköisesti neljä kokousta. Todennäköisesti, sillä on viitteitä siitä, että LuKT olisi pitänyt vielä yhden kokouksen, mutta täyttä varmuutta ei ole.

Syyskauden ensimmäinen kokous, LuKT 7/1974, pidettiin tavanomaisessa paikassa SIL:n toimistossa Malmin lentoasemalla 14.9.1974. Kokous käsitteli SM-, PM- ja MM-kilpailuja, mutta tältä osin viisaiden mietteet on jo esitelty edellä olleiden kisatarinoiden yhteydessä. Kokouksessa käsiteltiin myös kesän hyppymestarikurssin asioita, mutta niitäkin on esitelty jo aiemmin kurssitarinan yhteydessä.

Tässä kokouksessa puheenjohtaja **Timo Nieminen** saattoi jäsenistön tietoon ilmailuliiton hallituksen työvaliokunnan esityksen laskuvarjotoiminnanohjaajan palkkaamisesta. LuKT oli jo aiemmin asettanut kaksi hakijaa paremmuusjärjestykseen, mutta haku on kohdistunut puolipäiväiseen toimeen. Työvaliokunta oli päättänyt esittää liiton hallitukselle, että laskuvarjotoiminnanohjaaja toimi olisi kokopäivätoiminen ja toimi yritetään saada täytettyä heti seuraavan vuoden alusta lukien.

Kokouksessa, kuten niin monissa aikaisemmissakin, käsiteltiin laskuvarjotoiminnassa sattuneita vaaratilanteita. Erona aikaisempaan käsittelytapaan oli se, että asian oli valmistellut virkatyönä LuKT:n jäsen, ilmailuhalituksen tarkastaja **Lars Bäckström**. Tapauksia oli kaikkiaan 25. Niistä 13 oli sattunut oppilashyppääjille ja peräti kahdeksan hyppymestareille. Tähän tilastoon päässeistä oppilasta viisi oli naisia. Pöytäkirjaan ei kuitenkaan ole tarttunut yksityiskohtia, millaisia vaaratilanteet olivat olleet. Ainoastaan yksi tapaus kuvattiin tunnistettavasti: yksi ensimmäisillä itselaukaisuhypyillä käytettävä, päävarjon laukaiseva KAP-3 varolaukaisin oli irronnut, jonka vuoksi LuKT:ssa "...päätettiin kiinnittää huomiota laitteen kunnolliseen kiinnitykseen..." Asia varmaan korjaantuikin sillä.

LuKT keskusteli tulevasta pohjoismaisesta laskuvarjokokouksesta Kööpenhaminassa. Kokousedustajiksi nimettiin puheenjohtaja Nieminen ja jäsen Bäckström ja varamieheksi, jos jompikumpi nimetyistä on estynyt, jäsen **Norra**. LuKT esitti, että kokouksessa pitäisi ainakin käsitellä "PM-74 jälkipeli" ja PM-75 aika, paikka ja sisältö.

Seuraavan kokouksensa, LuKT 8/1974, keskusteluyhdistys piti Airmotellissa Nummelassa noin kuukautta myöhemmin 12.-13.10.1974. Jos ollaan ihan tarkkoja, varsinainen kokous oli 13.10.1974, mutta sitä edelsi LuKT:n kaksipäiväinen aivoriihi, jossa paitsi saunottiin, keskusteltiin paremmalla ajalla monista LuKT:n keskeneräisistä asioista, mutta myös tulevasta suunnitelmista. Tätä aivoriihipalaverointia harjoitettiin myöhemminkin, noin keran vuodessa. Kokouksissa oli usein paljon asioita, jolloin aika ei aina riittänyt syvällisempään pohdiskeluun.

Aivoriihessä pohdiskeltiin, suunniteltiin ja työstettiin muun muassa alkeiskoulutusohjelmaa, hyppymestarien jatkokoulutusta, tuomarijärjestelmää ja pakkausmestarijärjestelmää. Alkeiskoulutusohjelmaa saatiin sellaiseen

kuosiin, että se puheenjohtajan puhtaaksikirjoituksen jälkeen laitetaan SIL:n toimiston kautta kerhoille jake- luun. Hyväksi keinoksi hyppymestari tietojen ylläpitämiseen ja kokemusten vaihtamiseen todettiin hyppymes- tariseminaarit. Ensimmäinen tällainen tilaisuus päätettiin järjestää seuraavan vuoden tammikuussa. HM-semi- naarit ovat Ilmailu-lehdessä olleen kokousreferaatin mukaan ”...hyppymestarien pätevyyden parantamiseen ja ylläpitoon, koulutuksen yhdenmukaistamiseen, kokemusten vaihtoon ja aloitteiden tekoon tarkoitettuja kou- lutustilaisuuksia...” LuKT suositteli, että hyppymestarin valtuuksien ylläpitoa varten olisi osallistuttava vähin- tään yhteen seminaariin kahden vuoden aikana. Järjestelyjen osalta LuKT heitti pallon kentälle: käytännön toteutus tapahtuu siten, että vähintään viisi hyppymestaria vähintään kolmesta kerhosta sopii keskenään ai- heet, ajan ja paikan ja ilmoittaa ne LuKT:n hyväksyttäväksi vähintään kuukautta ennen tilaisuuden suunniteltua ajankohtaa. Seminaarien vakioaiheena olisi vaaratilanneraporttien tarkastelu ja sen lisäksi valittu, hyppymes- tarin toimintaan liittyvä aihe.

Seminaarista pitäisi raportoida LuKT:lle viikon sisällä tilaisuudesta, puhtaaksikirjoitettuna. Järjestelmä astui LuKT:n päätöksen mukaan voimaan vuoden 1975 alusta. Tammikuussa järjestettävän ensimmäisen HM-se- minaarin vetäjäksi nimettiin viimeisten hyppymestarikurssien vetäjä **Pekka Karhumäki**.

Kokouksessa myös käynnistettiin tuomarikoulutusjärjestelmän kehitystoimet. Tehtävään nimettiin kokeneet tuomarikonkarit ”Affe” Norra ja ”**Eetu**” **Hakanen**. Tavoitteena oli järjestää ensimmäinen teoriakurssi ja siihen liittyvä käytännön harjoittelu jo ennen kesän SM-kilpailuja.

Pakkausmestarijärjestelmän kehittäminen katsottiin myös tarpeelliseksi. LuKT nimesi jäsen Bäckströmin jat- kamaan jo aiemmin aloitettua asian kehittelyä. Asian todettiin edellyttävän vielä eri osapuolten välistä neuvon- pitoa. Näiksi osapuoliksi katsottiin ilmailuhallitus, LuKT ja Laskuvarjojääkärikoulu.

Ilmoitusasiana todettiin, että Suomen Laskuvarjokerho on ollut alustavasti yhteydessä Neuvostoliiton suurlä- hetystön kanssa tarkoituksenaan saada aikaan vastavuoroisuusperiaatteella tapahtuvat laskuvarjohyppääjien ystävyyvierailut Suomen ja Neuvostoliiton hyppääjien kanssa. SIL oli tukenut asiaa toiminnanjohtajansa kir- jeellä Neuvostoliittoon. Tällaisia yrityksiä tehtiin vuosien varrella useitakin, mutta ne eivät Neuvostoliiton kanssa johtaneet tuloksiin toisin, kuin eräiden muiden sosialistimaiden kanssa. Vierailuyritysten tarkoituksena ei ollut puhdas naapurirakkaus, vaan raadollisemmat syyt: sosialistimaissa hyppääminen oli ilmaista ja vierai- luilla siellä majoitukset ja muonatkkin maksettiin. Ilmaiset hyyt ovat aina iloinen asia – ennen ja nyt.

Kokouksessa käsiteltiin Suomenennätysasioita. Jäsen **Satamo** oli aikeissa jättää ennätushakemuksen, mutta LuKT totesi, että säännöt eivät ole ajan tasolla – kehitys on kulkenut niiden ohitse. Päätettiin laittaa vireille sääntöjen uudistus ja ajantasaistaminen tarkkuuden, taitohypyn ja relatiivihyppyjen osalta. Vasta, kun uudet säännöt ovat valmiit, otetaan uusia SE-anomuksia LuKT:n käsittelyyn.

LuKT oli saanut ilmailuhallitukselta lausuntopyynnön lomakkeesta ”*vaaratilanne laskuvarjohyppytoiminnassa*”. Toimikunta esitti muutoksina lisäystä ”pisin tähänastinen vapaapudotus”, sekä esitti toivomuksen merkittävää loukkaantumista koskevan kohda määrittelyyn. LuKT:n mielestä merkittävä loukkaantuminen olisi sellainen, joka edellyttäisi lääkärin tai sairaalahoitoa. LuKT päätti perustaa erityisen turvallisuusjaoston käsittelemään vaaratilanneraportteja. Puheenjohtajaksi nimettiin Lars Bäckström, jota pyydettiin esittämään seuraavassa kokouksessa ehdotusta kahdesta lisäjäseneistä jaostoon.

Kilpailuasiana LuKT asetti vuoden 1975 SM-kilpailut hakuun siten, että järjestäjä hoitaisi mahdollisuuksien mukaan kaikki lajit – myös relatiivi oli tulossa mukaan uutena SM-lajiryhmänä. PM-kilpailuistakin keskusteltiin, mutta tietojen puutuksessa ei päätöksiä tehty. Tulevan vuoden MM-kilpailuissa oli ensimmäistä kertaa lajiryhmän relatiivi. Kilpailulajit olivat 10-henkilön nopeustähti ja 4-henkilön ”kuviokellunta”, kuten asia ilmaistiin kokouspöytäkirjassa. Aikomuksena oli lähettää joukkue, mutta karsintaperusteista päättäminen jätettiin tuonnemmaksi. Varainhankintaa ehdotettiin harjoitettavaksi erityisten arpajaisten avulla. Arpajaiset järjestettäisiin ilmailuliiton nimissä. LuKT innostui ajatuksesta, jota lähdettiin viemään eteenpäin.

SIL:n tulevassa syyskokouksessa jaettavan Neste Oy:n kiertopalkinnon, Nesteen maljan, saajaksi keskustoimikunta esitti **Rauno Härköstä**, perusteena hyvä kilpailumenestys kilpailuissa vuoden 1974 aikana.

Jälleen palattiin laskuvarjotoiminnanohjaajan palkkaamiseen, joka oli ollut esillä jo lähes kaikissa kokouksissa tänä vuonna. SIL:n hallitus oli päättänyt sisällyttää ilmailuliiton tulevan vuoden talousarvioon varat

kokopäivätoimisen laskuvarjotoiminnanohjaajan palkkaamiseen. Toimi oli tarkoitus täyttää vuoden 1975 alusta, mutta liiton hallitus aikoi tehdä lopullisen päätöksen toimen julistamisesta hakuun marraskuun lopulla. Tähän mennessä LuKT oli käsitellyt osa-aikaisia hakijoita, joita oli jo aseteltu paremmuusjärjestykseen. Liiton hallituksen päätös laittoi pakan uusiksi.

Vuoden 1974 viimeinen kokous LuKT 9/1974 pidettiin 9.11.1974. Aiheiltaan tämä palaveri oli kilpailuvoittainen. Päätös osallistua Para-Ski Maailmancup -kilpailuun oli historiallinen. Hyväksyminen tarkoitti sitä, että joukkue saa lähteä ja SIL hoitaa ilmoittautumiset, mutta tukea matkaan ei ole antaa. Jäsen **Toivonen** nimettiin joukkueen kokoajaksi ja asiamieheksi.

Vuoden 1975 SM-kisajärjestäjäksi oli suullisesti hakenut Suomen Laskuvarjokerho yhdessä Helsingin Ilmailuyhdistyksen (HILY) kanssa. Kilpailuun kuuluvat kaikki lajit. Kilpailupaikaksi esitettiin Nummelan lentokeskusta. LuKT hyväksyi hakemuksen. Kilpailusta tulisi historiallinen, koska siellä olisivat mukana myös relatiivihyppyt.

Relatiivihyppyjen MM-kilpailuihin Länsi-Saksaan päätettiin lähettää ensisijaisesti 10-henkilön joukkue, toissijaisesti 4-henkilön joukkue. Joukkueenjohtajaksi Saksaan nimettiin **Eero ”Kustu” Ylinen**. Liiton hallitus oli suhtautunut suopeasti LuKT:n edellisessä kokouksessa esitettyyn ideaan arpajaisten järjestämisestä MM-kisamatkan rahoittamiseksi. Taito- ja tarkkuushyppyjen PM-kilpailuihin päätettiin nimetä SM-kilpailujen perusteella neljä parasta tarkkuushyppääjää ja kolme parasta taitohyppääjää.

Kisaoptiona oli myös Portorožin kilpailu, mikäli CIP myöntää sille EM-kilpailujen arvon. Jos kilpailut ovat Euroopan mestaruuskilpailut, valitaan osanottajat SM-kilpailujen yleismestaruudlistalta, mutta perusteita voidaan vielä tarkistaa, kun saadaan tieto kilpailulajeista. Sekä EM- että PM-kilpailuun valitut kilpailijat valitsevat itse itselleen joukkueenjohtajan.

Edellisessä kokouksessa päätetyn mukaisesti jäsen Bäckström nimesi turvallisuusryhmän kokoonpanoon itsensä lisäksi **Harri Toivosen** ja **Kari Vaahteran**. Vaahtera oli LuKT:n ulkopuolinen Suomen Laskuvarjokerhon hyppääjä. Ryhmän työskentelyn mahdollistamiseksi Bäckström tulee lähettämään jäsenille kopion viranomaiselle saapuneista vaaratilanneraporteista.

Laskuvarjojääkärikoulun **Heikki Siiropää** päätti vuoden 1974 lopulla LuKT-uransa varapuheenjohtajan tehtävästä. Hän oli ollut LuKT:n jäsenenä vuodet 1965–1974. Aktiivinen ja aloitteellinen Siiropää oli päätoimissaan LjK:ssa hyppykoulutukseen liittyvissä tehtävissä, joten hän toi LuKT:n piiriin tarpeellista ammatillista osaamista.

Heikki Siiropää, LuKT:n pitkäaikainen jäsen (1965–1974). Kuva: Puolustusvoimat via Seppo Solasaari.

Vaikka LjK:lla ei ollut mitään virallista mandaattia LuKT:ssa, olivat sen edustajat vähintäänkin tervetulleita osallistumaan työhön. Ilmailuliiton ja laskuvarjourheilun onneksi perinteet LuKT:n LjK-jäsenen osalta jatkuivat keskeytyksettä. Jo seuraavana vuonna saatiin LjK:sta Siiropään tilalle uusi ”ammattireiska”, joka myös tuli antamaan merkittävän panoksen suomalaiselle laskuvarjourheilulle.

Mikko Uolan SIL-historiassa on Siiropää virheellisesti ”erotettu” LuKT:sta jo vuoden 1973 lopulla.

Ilmailu 11/1974

Suomen Ilmailuliitto ry, pöytäkirja 14.9.1974: LuKT 7/1974

Suomen Ilmailuliitto ry, pöytäkirja 13.10.1974: LuKT 8/1974

Suomen Ilmailuliitto ry, pöytäkirja 9.11.1974: LuKT 9/1974

Suomen Ilmailuliitto ry: Toimintakertomus vuodelta 1974

Ilmailu 12/1974

Suomen Ilmailuliitto ry, LuKT: Turvallisuuskomitean mietintö 28.8.1975

Mikko Uola 1994: Suomen Ilmailuliitto 75 vuotta, 1919–1994
Eero Kausalainen 16.11.2020

Relatiivirieha Amerikassa – talvimatkailu Floridaan alkaa

Tätä kirjoitettaessa vuoden 2020 loppusyksyllä, ovat hyppääjäparvet jo kymmenien vuosien ajan talvisin lentäneet muuttolintujen lailla etelän hyppykeskuksiin, Floridaan, Ampuria Bravaan, Kanarian saarille ja jopa Aasian kohteisiin, koska Suomen talvi, huonot hyppysäät, kylmyys ja lyhyet päivät, tuppaavat pahanpäiväisesti nujertamaan Suomen hyppytoiminnan. Merkittävä osa suomalaisista kokeneimmista hyppääjistä on osallistunut näihin toivoretkiin seuduille, joissa päivälämpötila on korkeampi, kuin Suomen suvessa, aurinko paistaa useimmiten siniseltä taivaalta ja palmut huojuvat. Matkoja tekevät sekä tiukkapipoiset kilpailutiimit, mutta myös puhtaat hyppyturistit, jotka lähtevät hupihyppäämään lämpimään, katkaistakseen muutoin pitkän hypyttömän kauden. Tosin juuri tämän kirjoitushetkellä matkustusvirta on katkennut, toivottavasti vain tilapäisesti, maailmaa raastavan Covid-19 pandemian vuoksi.

Ensimmäinen suomalainen hyppyrhmä matkalla Floridaan marraskuussa 1974, tässä kuitenkin vielä matkan ensimmäisessä välietapissa Lakewoodissa, New Jerseyssä. Vasemmalta Heikki Side, Reijo Korpinen, Hannu Sailavuo, Mauri Purkunen tässä omalla kotikentällään, ja Eero Kausalainen. Kuva: Heikki Sidensnöre.

”Paramatkailu” alkoi suuremmissa mittakaavassa jo 1960-luvulla, jolloin monet kävivät hakemassa hyppyoppia Ranskasta, kuten tämän historian aikaisemmissa osissa on kerrottu. Matkaan lähtijät olivat yleensä melko kokemattomia ja menttiin lähinnä saamaan koulutusta, jota antoivat tiukat ammattikouluttajat yksityiskohtaisten koulutusohjelman mukaisille hypyille. 1970-luvun alkupuolella, Ranskan matkojen jo loputtua, joitakin yksittäisiä suomalaisia jo kävi hyppäämässä ulkomailla. Varsinaisia hyppymatkoja ei vielä tehty, mutta jotkut onnistuivat kiilaamaan joitakin hyppyjä ulkomaille suuntautuneilla työ- ja muilla matkoillaan. Myös kisaturismia harjoitettiin: menttiin seuraamaan MM-kisoja – joskus jopa edustusjoukkueellemme häiriötä aiheuttaen. Näillä matkoilla saatettiin myös käydä tavanomaisen turismin lisäksi hyppäämässä läheisissä hyppykeskuksissa.

Tuo tämän tarinan alussa kuvattu talvikauden jatkaminen etelän kohteissa alkoi vuoden 1974 syksyllä ja on jatkunut ja laajentunut siitä alkaen. Ensimmäinen talvihyppymatka suuntautui Floridan Zephyrhills’iin pienten

mutkien kautta. Matkan syntyyn liittyi kaksi merkittävää asiaa: entinen Suomen Laskuvarjokerhon hyppääjä ja hyppymestari **Mauri ”Maukka” Purkunen** ja relatiivi-PM-kilpailun matkajärjestelyt.

USA:ssa jo muutaman vuoden vaikuttanut sairaalalaitteistoja työkseen asennellut Purkunen oli jatkanut hypäämistä USA:ssa. Hän oli kirjeenvaihdossa SLK:n hyppääjän **Heikki ”Hemuli” Siteen** kanssa. Purkunen kertoi lähettämässään äänikirjeissä Floridassa järjestettävästä tähtihippykilpailusta ja houkutteli Hemulia tulemaan mukaan. Kilpailulajeina olivat Suomessa mahdottomat 10- ja 20-hyppääjän tähdet ja 16-hyppääjän muodostelmat. Side intoutui tästä ja alkoi selvittää osallistumismahdollisuuksia.

Norjassa pidetyn ensimmäisen PM-kilpailun matkajärjestelyt liittyivät asiaan siten, että matkaan oli varattu Finnairin alennuslippuja, joita ei lopulta käytetty, koska kisamatka tehtiin henkilöautoilla. Tiedossa oli, että Finnair ja ilmailuhallitus, jonka kautta lippuhakemukset sinivalkoiselle lentoyhtiöllemme kulkeutuivat, suhtautuisivat yleensä suopeasti matkakohteen muutoksiin, mikäli alkuperäisistä perusteista ei liikaa poikettaisi. Käsiin oli jäänyt neljä kappaletta Finnairin vapaalippuja, jotka oli osoitettu Norjaan. Lippujen vaihto onnistui, kohteeksi saatiin vaihdettua New York. Side yritti värvätä oman kerhonsa ”Sorsat” ryhmään kuuluvia henkilöitä, mutta työesteet haittasivat. Lopulta kokoon saatiin joukkue, johon kuuluivat Hemuli Side, **Hannu Sailavuo** ja kaksi PM-joukkueessa hypänneistä ”maakuntien miehistä” **Reijo ”Reko” Korpinen** Kuopiosta ja **Eero Kausalainen** Utin suunnalta. Matkasta tuli lopulta paluukoukeroineen pariviikkoinen: 22.11.-6.12.1974.

Matkan varrella piipahdettiin pikaisesti tapaamassa Maukka Purkusen tuttuja Greene County Sport Parachute Centerissä, jonka Twin Beech hyppykonetta tässä ihastellaan. Kuvassa vasemmalta Reijo Korpinen, Heikki Side, paikallinen, Eero Kausalainen ja Hannu Sailavuo. Kuva: Heikki Sidensnöre.

Side oli ja pari vuotta aikaisemmin käynyt kisaturistina Oklahoman MM-kilpailuissa, joten hänelle ei Atlantin ylitys Finnairin DC-8:lla enää ollut sen kummempaa. Muille joukkueen jäsenille kokemus oli uusi ja ihmeellinen. Purkunen oli vastassa kentällä, josta siirryttiin hänen majoitukseensa New Jersey'n puolelle. Matkan alkuun joukkue vieraili ja hypäsi Maukka Purkusen kotikentällä, PI:n ylläpitämässä Lakewoodin hyppykeskuksessa. Siellä hyppykoneina olivat DC-3, Twin Beech ja kaksi Cessna 182:aa. Purkusella oli täällä oma kymmenen hyppääjän joukkue, jonka kanssa hän aikoi osallistua tähtikisoihin. Suomipojilla oli ihmettelemistä

laskuvarjohyppääjän pikakursseissa. Yhden viikonlopun aikana koulutettiin koko kurssi ja siihen kuuluva hyppy 20 henkilölle. Suomessa kurssit tähän aikaan kestivät ilta- ja viikonloppukoulutuksena muutaman viikon.

Kun Lakewoodin ilmatila ja hyppykoneet oli korkattu, matka jatkui kohti Floridaa ja Zephyrhillsiä. Matka tapahtui Purkusen työnantajan farmariautolla, mutta matkaan liittyi omalla autollaan Purkusen joukkueoveri **George Frey**, jonka kyydissä matkusti osa joukkueesta. Frey tultiin seuraavana vuonna näkemään SM-kisojen 4-henkilön lajissa.

Purkusen bussissa oli tunnelmaa. Turvavöitä ei ollut ja makuupaikkakin löytyi varustevuoren päältä. Eero Kausalainen (vas.), Reijo Korpinen ja Hannu Sailavuo. Kuva: Heikki Sidensnöre.

Matkan varrella pysähdyttiin pikaisesti katsomaan Purkusen kaverin hyppykeskusta, nimeltään *Greene County Sport Parachute Center*. Ajoaika Floridaan oli yhteen suuntaan 24 tuntia, mikä edellytti yöpymistä Atlantassa Purkusen tuttavien luona. Vaikka oltiin jo Georgian osavaltiossa, melkein Floridassa, oli Atlantan aamu etelän lämpöä odottaneille matkalaisille hyytävä. Henki höyrysi ja auton ikkunat olivat jäässä.

Zephyrhills'issä järjestettävässä kiitospäivän (thanks giving) ympärille ajoitetussa *Turkey Meeting*'issä oli suomipojilla ihmettelemistä väestö- ja konepaljoudessa. Kilpailussa oli tiettävästi 52 joukkuetta, mikä tarkoitti 500–600 hyppääjää. Siihen maailmanaikaan tapahtuma oli valtaisa. Osanottajia oli enemmän, kuin esimerkiksi saman vuoden MM-kilpailuissa Unkarissa. Hyppykoneina käytettiin DC-3 ja Lockheed Lodestar koneita.

”No Name City” joukkue: Hannu Sailavuo neljäs vasemmalta, Reijo Korpinen 6. vasemmalta ja Heikki Side 7. vasemmalta. Kuva: Heikki Sidensnöre.

"Kuivia" vedettiin veren maku suussa ja tukka pystyssä. Tässä Sailavuo punaisessa takissa ulostautuu Lodestar hyppykooneesta. Kuva: Heikki Sidensnöre.

Purkusella oli oma kilpailujoukkue jo paikalla, mutta muiden piti löytää sopiva joukkue ja usotella olevansa kova hemmo, joka osaa hypätä. Suuri osa paikalle saapuneista oli suomalaisten kaltaisia irtohyppääjiä, jotka kasasivat joukkueita monenlaisin kriteerein.

Historiahepulle tarjottiin paikkaa joukkueessa Bald Eagles, mutta koska se olisi edellyttänyt hiusten leikkausta, siihen ei voinut suostua. Hemuli Side nahkatukkaisena olisi kyllä kelvannut. Joukkueita lopulta löytyi: Kausalaisen joukkue oli 10-hyppääjän *Cosmic Express*. Purkunen ja Korpinen hyppäsivät yhden hypyn 20 hyppääjän joukkueessa *Case of Beer*. Joukkue oli kuitenkin lyhytikäinen. Hypyllään 3 600 metristä he joutuivat paksun pilven yläpuolelle. Joukkue sai kokoon 14 hyppääjän muodostelman, jossa Purkunen oli mukana. Joukkue putosi paksun pilven läpi muodostelmassa.

Laskuvarjon avaamisen jälkeen oli aika tutkia, missähän mahdettaisiin olla. Alapuolella näkyi aidattuja niittyjä, joilla vaelteli lehmiä tai härkiä. Naudat tulivat katselemaan hyppääjiä, kuin purkkaa jauhavat jääkiekkovalmentajat, kuten Purkunen kuvasi tilannetta myöhemmin kirjassaan. Paikalle saapui pian myös paikallinen farmari, joka kertoi soittaneensa kentälle, josta tulisi joku noutamaan. Farmari kertoi Purkuselle, että matkaa kentälle oli 8 mailia (n. 13 km). Seuraavat hypyt Purkunen hyppäsi omassa newjerseyläisessä 10-miehissä joukkueessaan *Star Maker Machinery*. Lopulta Side, Korpinen ja Sailavuo löysivät itsensä 10-hyppääjän *No Name City* -joukkueesta, joka jo sai jonkinlaisia tuloksia aikaan.

Vaikka oltiin Ameriikassa, ei kaikki ollut ihmeellistä. Hyppääjien ja sattumanvaraisesti koottujen joukkueiden taso vaihteli. *Cosmic Express* oli melko vaatimaton. Ei tahtonut tulla valmista. Historiahepun muistikuvia, itse asiasta kulttuna:

"Minulle muristiin, että miksi en tullut kiinni tähteen. Edessäni oli kuitenkin ollut enemmän tai vähemmän pyörinyt rusina, johon olisi ollut vaikea telakoitua. Parin hypyn jälkeen jättäydyin pois joukkueesta turvallisuussyistä..."

Joukkueen tulos ei poisjäännistä parantunut. Seuraavalla hypyllä sen tuloksena oli 4-tähti 45 sekunnissa. Kisoissa oli joitakin hyviä joukkueita, mutta yleensä taso ei tämän päivän mittapuun mukaan ollut kummoinen. Suomen joukkueen jäsenet pääsivät kuitenkin hyppäämään paljon isompia kuvioita, kuin mihin Suomessa oli ollut mahdollisuuksia ja muilla suomalaisdelegaation jäsenillä oli parempi onni joukkueiden kokoonpanon osalta, kuin Historiahepulla..

Hyppykalustosta oli kiinnostavaa tehdä havaintoja. Suomessa oli tähän aikaan vain muutamia patjavarjoja ja MM-kisoissakin vain kymmenkunta. Täällä niitä näkyi erityisen vähän. Amerikkalaishyppääjät olivat kovin huolissaan varjon "ryntäämisestä" eteenpäin aukaisussa ja siitä seuraavasta törmäysriskistä. Siksi monet käyttivät päävarjoina PC:n lisäksi pyöreitä varavarjoja ja jopa umpikupuisia varavarjoja, joihin asennetun järjestelmän vuoksi voitiin aukaisun jälkeä irrottaa neljä takimmaista punosta. Kun punokset irrotettiin, kuvun

muoto muuttui ja sitä voitiin ohjata syntyneen ”ohjausaukon” molemmilla puolilla olevista punoksista vetämällä. Ohjausteho näytti vastaavan senaikaisien alkeisvarjojen DL ja TU ohjausominaisuuksia.

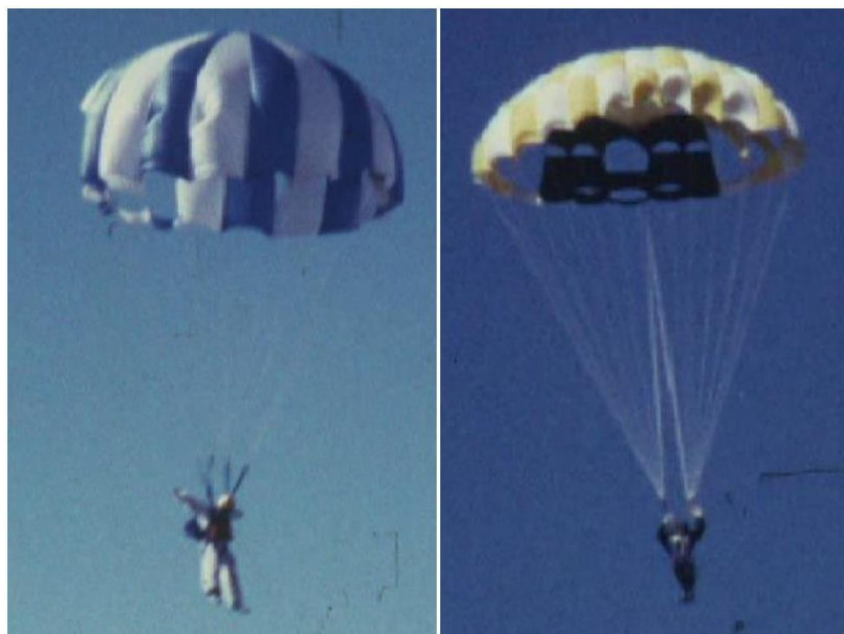
Kupuina käytettiin jonkin verran myös Para-Commandereita, joista oli poistettu kuvun sivuilla olevat vakaajakaistat. Tämän tarkoituksena oli vähentää kuvun pakkaustilavuutta siten, että kupu sopi vuonna 1974 uuteen, relatiivihyppääjille suunniteltuun, litteään ja virtaviivaisen *Jerry Bird* reppu-valjaskokonaisuuden reppuun.

Hannu Sailavuo sovittamassa uudenlaista, ennen näkemätöntä varjokokonaisuutta. PC ei tuohon reppuun sovi, ellei stabilisaattoreita ole poistettu. Kuva: Heikki Sidensnöre.

Varustekokonaisuuden kehittäjä oli relatiivihyppäämisen legendana tunnettu ja historian suureksi nimeksi jäänyt **Jerry Bird**. Näitä varusteita nähtiin Suomessakin jo seuraavana vuonna – kuten myös stabilisaattorittomia Para-Commandereita. Suuri enemmistö hyppääjistä käytti vielä perinteistä rintapakkaus-varavarjoa - banaanilaukkaa, mutta jonkin verran nähtiin jo reppu-valjaskokonaisuuksia, joissa pakkaus oli kokonaisuudessaan melko litteä ja varavarjo – kuten Sailavuon lainavarustus kuvassa - oli myöhempien aikojen tapaan selkäpuolella. Kaikki näyttivät vielä käyttäneen laukaisukahvoja ja jousiapuvarjoja. Kahvat olivat yleensä metallisia, mutta joukossa oli jo muovi- tai laskikuitukahvoja.

Kilpailun tuloksia ei ole koskaan löytynyt mistään. Tärkeintä kuitenkin oli matkalla saatu kokemus.

Kumma kyllä, suomalaisilla ei ollut mitään häpeämistä. Vaikka mukana oli kovia joukkueita, pääosa osanottajista oli ihan tavallisia tumpeloita, ihan kuin suomalaiset...

Esimerkkejä päävarjoista. Vasemmalla vara- ja pelastusvarjoksi suunniteltu kupu ja oikealla vanha kunnon PC, mutta ilman stabilisaattoreita. Kuvakaappaus kaitafilmitä: Heikki Sidensnöre

Floridan sää oli tällä ensimmäisellä toivoretkellä melko kalsea. Joukkueasuna olleet toppatakit olivat tarpeeseen. Kisatapahtuman jälkeen joukkue lähti ajautumaan pohjoiseen melkein samaa reittiä, jota oli kuljettu parisen viikkoa aikaisemmin. Erona oli, että matkan varrella oli katsottava kuuluisa Daytona Beach autorata, Disney World Orlandossa ja Cape Canaveral – nykyisin Cape Kennedy.

Jo muutaman vuoden kuluttua alkoivat suomalaiset virrata talvisin sankoin joukoin etelän lämpöön, ensi Zephyrhills'iin ja sen jälkeen muihin vastaaviin paikkoihin. Epäilemättä tämä tuli nostamaan monin tavoin laskuvarjohyppäämisen tasoa myös kotimaassa, koska hyppyvuoteen saatiin mahtumaan aikaisempaa paljon enemmän hyppyjä ja päästiin myös vertaamaan omia tietoja ja osaamista suuren maailman menoon.

Intomielinen kaitafilmiuvaaja Heikki Side (nykyisin **Sidensnöre**) dokumentoi matkan kamerallaan. Senior Skydivers on digitoinut kaitafilmit, jotka ovat nähtävissä yhdistyksen verkkosivuilla.

Historiahepulle tämä oli matka henkilökohtaisesti historiallinen: häämatka. Oli tosin – kuten poikaporukoissa tavataan sanoa hauskaasti – ykkösluokan matka, koska vastavihitty vaimo ei osallistunut. Puhelimella ei soiteltu – kännykkä odotti vielä keksimistän - ja paluu tapahtui viikkoa myöhemmin, kuin kotimaassa odottava kuvitteli. Yhteiselo kuitenkin jatkui ja jatkuu edelleen...

Ilmailu 3/1974

Eero Kausalainen (haastattelu) 15.3.2019: Sorsat, Suomen relatiivihyppäämisen uranuurtajat

Hannu Sailavuo, puhelinkeskustelu 9.10.2019

Heikki Sidensnöre, kaitafilmejä 1974: 1974-RW-matka Zephyrhills-USA

Mauri Purkunen 2016: Funny things happen when you travel

Eero Kausalainen 21.11.2020

Ilmailuliitto kokousta ja palkitsee

Suomen Ilmailuliiton syyskokous pidettiin 30.11.1974 Lilla Teaternissa Helsingissä. Liiton puheenjohtajana jatkoi edelleen suurliikemies **Antti Aarnio-Wihuri**. Laskuvarjourheilijoiden kannalta asiat etenivät suunnitellusti, eikä yllätyksiä ollut. Laskuvarjourheilun keskustuomikunnan puheenjohtaja **Timo Nieminen** jatkoi tehtävässään. Varapuheenjohtajaksi valittiin LuKT:sta eronneen **Heikki Siiröpään** tilalle **Pekka Karhumäki**, joka oli jo aiemminkin toiminut LuKT:ssa ja kehittänyt ansiokkaasti hyppymestarikoulutusta.

Laskuvarjourheilijoita myös palkittiin tässä kokouksessa. Vuoden Laskuvarjourheilijaksi ja Neste Oy:n kiertopalkinnon saajaksi nimettiin LuKT:n esityksen mukaisesti imatralainen **Rauno Härkönen**. Palkinnon

perusteena oli vuoden 1974 hyvä kilpailumenestys. Edellisenä vuonna palkintoa ei jaettu, koska LuKT:n mielestä mitat täyttävää ehdokasta ei löytynyt.

Rauno Härkönen vasemmalla. Vieressä samassa tilaisuudessa palkittu purjelentäjä, ULK:n entinen hyppypilotti Markku Kuittinen ja Kuljetuslentolaivueen helikopteritoiminnan uran uurtamisesta palkittu Sami Wirkkula. Palkintoja jakamassa liiton puheenjohtaja Antti Aarnio-Wihuri. Kuva: Erkki Näätänen.

Ilmailu 1/1975

Suomen Ilmailuliitto ry, pöytäkirja 13.10.1974: LuKT 8/74

Suomen Ilmailuliitto – Finlands Flygförbund r.y.: Toimintakertomus vuodelta 1975

Toinen palkittu laskuvarjourheilija oli moneen ilmailun alalajiin sekaantunut ”monivammaurheilija” **Kavo Laurila**. Monilajisuudesta huolimatta palkitsemisen perusteena oli nyt avainasema uuden urheilumuodon, laskuvarjourheilun tuomisessa Suomeen. Tämä palkinto - Suomen urheilun hopeinen ansioristi - ei kuitenkaan tullut ilmailuliitolta, sen myöntäjä oli opetusministeriö.

Kavo Laurila kumartaa tyylikkästi Ansioristiä jakaa Antti Aarnio-Wihuri. Taustalla tarjoaa kättään ilmailuliiton kunniapuheenjohtaja Edvard Wegelius. Kuva: Erkki Näätänen.

Pakkolaukaisuhinnan kiinnittäminen – määräystä uudistettiin

Pian vuonna 1969 Malmin kentällä sattuneen onnettomuuden jälkeen ilmailuviranomainen määritteli, kuinka pakkolaukaisuhinna on kiinnitettävä lentokoneeseen. Tätä määräystä täydennettiin myöhemmin ohjeistamalla pakkolaukaisuhinnan kiinnitys laskuvarjoon. Määräysten sisällöt on tarkemmin kerrottu aikaisemmin tässä historiatarinassa.

Ilmailuhallitus julkaisi 12.12.1974 uuden määräyksen *AIR M10-3: Pakkolaukaisuhinna ja sen kiinnittäminen*. Määräyksessä ei erikseen mainittu voimaantulopäivämäärää, joten siksi on katsottava julkaisupäivä. Määräys kumosi samaa aihetta koskeneet määräykset *LT 3/69: Pakkolaukaisuhinnan kiinnitys lentokoneeseen* ja *LT 6/71: Pakkolaukaisuhinnan kiinnittäminen apuvarjon kiinnityspunokseen*. Asiallisesti nämä määräykset säilyivät teknisine vaatimuksineen pääpiirtein ennallaan, mutta ne yhdistettiin ja samalla tehtiin pienehköjä lisäyksiä ja tarkennuksia. Uusi määräys vastasi muodoltaan vuonna 1974 käyttöön otettua määräysjärjestelmää. Koska tämä määräys kuului ryhmään ”lentokelpoisuus” (airworthiness), sen nimeen liitettiin sitä tarkoittava osio AIR.

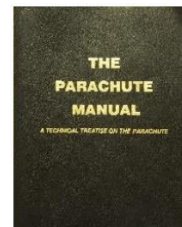
Määräyksessä esitettiin uutena asiana, että pakkolaukaisujärjestelmän on oltava ilmailuhallituksen tai varustuksen valmistajamaan viranomaisen hyväksymä. Tämä kohta tuli jäämään kuolleeksi kirjaimeksi, koska Suomen eivätkä ulkomaiden ilmailuviranomaiset julkaisseet listaa hyväksytyistä pakkolaukaisujärjestelmistä. Ilmailuhallitukselle ei myöskään koskaan esitetty yhtään hakemusta pakkolaukaisujärjestelmän hyväksymiseksi, eikä viranomainen sellaisia koskaan vaatinut. Käytännössä siis jatkettiin entisten järjestelmien käyttöä – toki huomioiden tässä uudessa määräyksessä esitetyt tekniset ja lujuusvaatimukset.

Määräyksessä kokonaan uutena asiana olisi mahdollistettu pakkolaukaisujärjestelmä, jossa pakkolaukaisuhinnan päässä on laukaisuvarjo sokkineen. Ainakin Yhdysvalloissa tiedettiin käytetyn tällaista järjestelmää. Suomessa käytettiin itselaukaisukäyttöön tarkoitettuja reppu-valjasjärjestelmiä, joissa varjoisokkaa varten oleviin kartioihin tehtiin pakkolaukaisuhintaan solmittavat murtosidokset, joilla reppu suljettiin. Uuden määräyksen tarkoittamassa järjestelmässä päävarjon reppu suljetaan laukaisuvarjojen sokilla, kuten itselaukaisuvarjo.

Laukaisuvaijerissa ei tietenkään tarvita kahvaa, vaan sen kiinnitetty laukaisuhinnan päähän. Määräys ohjeisti, että tällaista järjestelmää käytettäessä on oltava joko:

- repun kiinnityskartioihin kiinnitetyt joustavat lenkit; tai
- laukaisuvaijerin on kuljettava erityisen ohjausrenkaan kautta, jolla varmistetaan, että laukaisuveto kohdistuu vaijerin kautta sokkiin aina oikeasta suunnasta.

Tällaista vaijerikäyttöistä pakkolaukaisujärjestelmää ei koskaan Suomessa käytetty, joten tälläkään määräyskohdalla ei ollut merkitystä. Määräyksestä voitiin kuitenkin ymmärtää, että nyt on viranomaisella oppineisuutta laskuvarjoalalla. Ja kirjallisuuttakin oli jo löytynyt, kuten laskuvarjohuoltajien tärkeä ja myöhemmin hyvinkin tutuksi tullut ”mustaraamattu”, amerikkalaisen **Dan Poynter**in valtaisa hakuteos ”*The Parachute Manual – A Technical Treatise on the Parachute*”.

Määräystä valmisteli virkavastuulla ilmailuhallituksen tarkastaja ja LuKT:n jäsen Lars Bäckström. Tässä valmistelussa pääsi käymään niin, että LuKT ei ehtinyt vastata sille lähetettyyn lausuntopyyntöön, joten ilmailuhallitus ratkaisi asian ”*asianomaista kuulematta*”, kuten lakitermi kuuluu. Vuoden 1975 ensimmäisessä kokouksessaan LuKT totesi, että hups, määräys olikin jo tullut voimaan. Jäsen Bäckström totesi kokouksessa, että ”...*asiaa koskeva lausuntopyyntö LuKT:lta katsotaan rauenneeksi...*” Vuoden 1960 jälkeen tällaista ei ”LuKT:n ohittamista” ollut tapahtunut, ainakaan puhtaasti teknisiä tai toiminnallisia asioita käsittelevien laskuvarjotoimintaa koskevien määräysten kohdalla.

Kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriön ilmoitusasiasta 1.4.1969: LT No 3/69: Pakkolaukaisuhinnan kiinnittäminen lentokoneeseen
Kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriön ilmoitusasiasta 28.6.1971: LT No 6/71: Pakkolaukaisuhinnan kiinnittäminen apuvarjon kiinnityspunokseen

Ilmailuhallitus, ilmailumääräys 12.12.1974: AIR M10-3 Pakkolaukaisuhinna ja sen kiinnittäminen:

Dan Poynter/Parachute Publications 1972: *The Parachute Manual – A Technical Treatise on the Parachute*

Eero Kausalainen 17.11.2020

Pohjoismaista laskuvarjoyhteistyötä kehitettiin Helsingissä

Vuotuinen pohjoismaiden laskuvarjoliittojen yhteistyökokous pidettiin 14.12.1974 Suomen Ilmailuliiton tiloissa Malmin lentoasemalla. Suomen edustajina olivat **Timo Nieminen**, joka toimi myös kokouksen puheenjohtajana, **Lars Bäckström**, **Pekka Karhumäki** ja LuKT:n sihteeri, liiton lentotoiminnanohjaaja **Jaakko Kaskia**, joka piti pöytäkirjaa. Tanskaa edusti FAI-tuomarina tutuksi tullut **Svend Brøsted**. Ruotsia laskuvarjo- ja varolaukaisinekspertti **Göran Lilja** ja Norjaa ilmavoimien helikopteripilotti **Bernard D. Lyng**, Norjan laskuvarjolehti Fritt Fall’in päätoimittaja.

Kokouksen alussa vaihdettiin maakohtaisia tietoja laskuvarjotoiminnasta. Tanskassa oli ollut keväällä ongelmia polttoaineen saatavuudessa. Ennakkotieto Tanskan kokonaishyppymäärästä vuonna 1974 oli 12 700 hyppyä. Vaaratilanteita oli ollut paljon, mutta ei onnettomuuksia. Norjan hyppymääräksi arveltiin 12 000–15 000 hyppyä. Heillä oli ollut ongelmia oppilashankinnassa. Suomen edustajat valittivat juhannuksesta alkaen jatkunutta huonoa säätä. Hyppymääräksi ennakoarvioitiin noin 10 000. Myös Suomessa oli pienemmillä kerhoilla ollut ongelmia oppilaiden rekrytoinnissa.

Loppukesän relatiivi-PM-kilpailun kokemuksista keskusteltiin. Joidenkin mielestä olivat hyvin järjestetyt, toisten mielestä ei niin hyvin. Yhtä mieltä oltiin kuitenkin siitä, että tulospalvelu oli mennyt metsään, jossa se oli vieläkin. Esitettiin myös vaatimus, että tulokset pitäisi, ei ainoastaan julkaista, vaan julkaista ne kirjallisena.

Kokouksessa sovittiin tulevasta PM-75 kilpailusta, jonka isäntä tulisi olemaan Tanska. Kisa-ajankohdaksi ilmoitettiin elokuun alkupäivät. Lajeina ovat henkilökohtainen tarkkuus, kymmenen kierrosta, taitohyppy, viisi kierrosta ja joukkuetarkkuus 4-henkilön joukkueella, neljä kierrosta. Maiden edustusjoukkueisiin sai kuulua seitsemän hyppääjää. Hinnatkin ilmoitettiin.

Tulevista kilpailuista sekä myös tulevaan FAI:n laskuvarjokomitean CIP:n kokoukseen liittyen keskusteltiin Länsi-Saksassa tulevana kesänä pidettävän RW-MM-kilpailun säännöistä. Muovailtiin yhteistä pohjoismaista esitystä siitä, etteivät kilpailuun tulevat ”ylimääräiset” kilpailijat saisi muodostaa omia joukkueitaan ja hypätä kilpailuissa. Tästä vallitsi yksimielisyys, kuten myös siitä, että sama hyppääjä voi osallistua 4- ja 8-hyppääjän

lajeihin. Konsensus löytyi myös siitä, että kukin osanottajamaa saa kilpailla yhdellä joukkueella 8-hyppääjän lajissa ja kahdella joukkueella 4-hyppääjän lajeissa. Näin pohjoismainen mafia valmistautui tulevaan CIP:n kokoukseen.

Kokous ilmaisi myös kiinnostuksensa Para-Ski kilpailuja kohtaan. Sovittiin, että kukin pohjoismaa selvittää mahdollisuuksiaan ja kiinnostustaan järjestää Para-Ski kilpailuja. Ruotsi lupautui tuomaan seuraavaan pohjoismaiseen laskuvarjokokoukseen (1975) Para-Ski sääntöehdotuksen.

Kokouksen yhtenä aiheena oli laskuvarjotuomarien koulutus pohjoismaissa. Ruotsi oli laatinut itselleen oman tuomarikoulutusohjelman, jota myös Norjassa käytettiin. Tanskalaisillakin oli oma koulutusohjelmansa. Suomen ohjelma oli vasta valmisteilla. Kokouksessa ehdotettiin tuomarien kokemuksen hankkimiseksi pohjoismaista tuomarivaihtoa. Konkreettisia ehdotuksia, kuinka se toteutettaisiin ei esitetty.

Kokouksessa suositeltiin pohjoismaista laskuvarjolehtien vaihtoa. Ajatusta pidettiin hyvänä. Siitä tulikin toimiva järjestelmä. Tosin Suomessa ei vielä tässä vaiheessa ollut omaa varsinaista laskuvarjolehteä, ainoastaan laskuvarjojuttuja sisältänyt Ilmailu-lehti, joka kuitenkin kelpasi vaihdannan välineeksi.

Kokouspöytäkirjasta kävi ilmi myös tieto, jota ei ole löytynyt mistään muusta käsiin osuneesta lähteestä. Ruotsalaiset järjestivät kesällä 1974 relatiivikilpailun, johon myös suomalaiset halusivat osallistua. Suomesta matkusti joukkue kilpailupaikalle Göteborgiin, mutta heitä ei päästetty osallistumaan, koska kilpailut pidettiin sotilaskentällä. Ruotsin kokousedustajat lupasivat selvittää asiaa. Selvityksen lisäksi ruotsalaisia pyydettiin myös palauttamaan turhaan maksetut osallistumismaksut. Tietoja maksun suorituksesta ei ole käytettävissä, mutta ilmeisesti asia hoidettiin, koska urheilusuhteissa Suomen ja Ruotsin välillä ei tiedetä olleen noina aikoina erityisiä säröjä.

Suomen Ilmailuliitto ry, pöytäkirja 14.12.1974: Notes from the Nordic parachutin meeting
Eero Kausalainen 18.11.2020

Toimintatilastoja – harrasteilmailun vaikea vuosi 1974

Vuoden 1974 harrasteilmailutoimintaa esittelevä Ilmailu-lehden artikkeli oli otsikoitu ”*Vaikea vuosi 1974*”. Vuoden teki vaikeaksi erityisesti alkuvuonna ilmailuliiton toimintaa koskeneet harrasteilmailun rajoitukset, mutta myös poikkeuksellisen huonoiksi koetut sääät.

Suomen Ilmailuliiton toimintakertomuksessa ja samaa asiaa koskeneessa Ilmailu-lehden artikkelissa Suomen hyppytilasto ei vuoden 1974 osalta pidä kaikilta osiltaan paikkaansa, tietoja puuttuu tai ne ovat keskenään ristiriitaisia. Kaikki kerhot eivät olleet lähettäneet ilmoituksia ilmailuliitolle. Ne olivat jääneet lähettämättä porilaiselta Satakunnan Laskuvarjourheilijoilta, Mikkelin Ilmailuyhdistykseltä ja Tampereen Laskuvarjokerholta. Kuopion Ilmailuyhdistykseltä lienee ilmoitus saatu ”joskus myöhemmin”, koska kerhon tiedot puuttuvat Ilmailun tilastoyhteenvedosta, mutta on esitetty varsinaisessa ilmailuliiton toimintakertomuksessa. Tampereella lienee ollut näistä kerhoista eniten hyppyjä. TamLK:n historiikirjan mukaan kerhossa hypättiin vuonna 1974 kaikkiaan 617 hyppyä. Tiedetään myös, että porilaisia on osallistunut kesän SM-kilpailuun, joten he melkoisella varmuudella ovat harjoitelleet myös kotikulmillaan, vaikka tiedot SIL:n tilastoista puuttuivatkin. Ainoastaan Mikkelin osalta ei ole tietoa, oliko siellä lainkaan toimintaa. Muissa puuttuneissa kerhoissa hypymäärät lienevät olleet muutamia satoja per kerho.

Laskuvarjotoimintaa harjoittaneiden kerhojen määrä on SIL:n virallisessa tilastossa selvästi virheellinen. Sen mukaan urheiluhyppyjä oli harjoitettu viidessätoista kerhossa, mikä on niiden kerhojen määrä, joista SIL sai ilmoituksen määräaikaan mennessä. Hyppytilastoja esittävässä Ilmailu-lehden taulukossa kerrotaan vain ne luvut, jotka liitolle on lähetetty. SIL:n toimintakertomuksessa jo kerrotaan parempaa totuutta hyppyjen kokonaismäärän osalta, joka perustui ilmailuhallituksen keräämiin tilastoihin. Viranomaisen luku lienee luotettavampi, joten sitä on käytetty jäljempänä. Myös FAI:n laskuvarjokomitean IPC:n tilastossa tämän vuoden osalta käytetään viranomaiselta saatua kokonaishypymäärää.

Kerhojen lähettämien ilmoitusten mukaan Suomessa olisi vuonna 1974 hypätty 8 797 hyppyä. Todenmukaisempana lukuna on edellä kerrotun perusteella pidettävä ilmailuhallituksen ilmoittamaa lukua **10 586** (1973 hyppyjä oli 9 935).

Ilmailuviranomaisen tilastojen mukaan edellä kerrotusta kokonaishyppymäärästä oli itselaukaisuja 8 652 ja pakkolaukaisuhyppyjä 1 934. Vähintään yhden hypyn hypänneitä henkilöitä oli Suomessa 534, joista 115 omisti laskuvarjohyppääjän lupakirjan ja 58 hyppymestarin kelpoisuuden.

Suomessa oli vuoden 1974 lopulla laskuvarjoja:

- 194 varavarjoa
- 150 alkeisvarjoa
- 157 tehoarjoa [Para-Commander tyyppisiä]
- 4 liitovarjoa [patjavarjoa]

Aktiivisimpia kerhoja olivat toimintailmoitusten mukaan:

- Utin Laskuvarjokerho	2 760 hyppyä
- Suomen Laskuvarjokerho (Helsinki)	2 420 ”
- Oulun Laskuvarjokerho	822 ”
- Kuopion Ilmailuyhdistys	814 ”
- Turun Laskuvarjourheilijat	424 ”

Ilmailu 4/1975

Suomen Ilmailuliitto ry, pöytäkirja 19.4.1975: LuKT 3/1975

Suomen Ilmailuliitto ry: Toimintakertomus vuodelta 1974

Tampereen Laskuvarjokerho ry, toimituskunta 1993: Tampereen Laskuvarjokerho 25 vuotta

Mikko Uola 1994: Suomen Ilmailuliitto 75 vuotta, 1919–1994

Vuoden 1974 laskuvarjoturvallisuus lukuina

Suomessa oli vuoden 1974 loppuun mennessä suoritettu järjestäytyneen laskuvarjohyppytoiminnan piirissä (alkanut 1962) yhteensä 71 473 urheilulaskuvarjohyppyä. Tänä aikana sattui seitsemän kuolemaan johtanutta laskuvarjo-onnettomuutta. Vuonna 1974 ei Suomessa sattunut yhtään kuolemaan johtanutta laskuvarjo-onnettomuutta.

Tunnuslukuja laskettuna FAI:n laskuvarjotoimikunnan CIP:n tilastointitavan mukaan:

<i>Hyppyjä Suomessa vv. 1962–1974</i>	<i>Onnettomuuksia Suomessa 1962–1974</i>	<i>Hyppymäärä / onnettomuus</i>	<i>Hyppääjämäärä / onnettomuus</i>
71 473	7	10 210	259

Edellisen vuoden loppuun mennessä Suomessa oli suoritettu 60 887 laskuvarjohyppyä. Kuolemaan johtaneiden onnettomuuksien kokonaismäärä ei muuttunut edellisestä vuodesta. Edellisen vuoden loppuun mennessä Suomessa oli hypätty 8 898 hyppyä yhtä onnettomuutta kohti. Nyt sama suhdeluku oli selvästi parantunut ja jatkoi paranemista tästä eteenpäin joka vuosi seuraavien lähes kymmenen vuoden ajan.

CIP:n lukujen käyttämiseen liittyy joitakin epätarkkuuksia, jotka on kerrottu näiden tarinoiden aikaisemmissa osioissa.

Technical & Safety Subcommittee, IPC: Safety Report 2012

Eero Kausalainen 19.11.2020

Seuraava tekstiosio: [1975-1976_tapahtumia\(2\).pdf \(seniorskydivers.com\)](#)

